

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

ХАРКІВ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту, адміністрування та права

Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

МАТЕРІАЛИ VIII МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

30 листопада 2022 року

Харків

УДК 1:008](06)
A 43

Рекомендовано до друку рішенням кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, Протокол № 6 від 15.12.2022 р.

Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання: матеріали VIII Міждисциплінарної наук.-практ. конф. студентів і молодих вчених, м. Харків, 30 листоп. 2022 р. / За заг. ред. д-ра економ. наук, канд. філос. наук, проф. Моїсєєвої Н. І. – Харків: ДБТУ, 2022. – 164 с.

У збірнику представлені матеріали VIII Міждисциплінарної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання», яка відбулась 30 листопада 2022 року у місті Харків.

Пропоноване видання містить широкий спектр питань соціально-гуманітарного спрямування, а саме: комунікація як складова професійної компетенції майбутнього фахівця; актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки; інноваційні технології в навчально-виховному процесі технічного ЗВО; суспільство та держава: історичний, соціально-політичний та правовий аспекти; права людини та їх захист у сучасному вимірі; національно-духовне виховання сучасної молоді; соціологічний аспект вивчення сучасного суспільства; актуальні проблеми менеджменту і адміністрування в сучасному суспільстві; українська мова: проблеми і виклики сьогодення; іноземна мова як фактор конкурентоспроможності в сучасному світі.

Видання адресоване студентам, аспірантам, магістрантам, а також широкому колу читачів, які цікавляться вказаною проблематикою.

УДК 1:008](06)

Голова оргкомітету: Моїсєєва Н.І.
Верстка, дизайн Кобелева Д.Л.

©Колектив учасників конференції, 2022
©Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін, 2022
©ДБТУ, 2022

*Андрєєв Артем Русланович,
Майорова Марія Романівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент Подольська О.В.*

КОМУНІКАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ

У контексті загального процесу формування іміджу державної установи комунікаційна культура відіграє значну роль. По-перше, вона формує внутрішній каркас, який складається з переконань і цінностей персоналу, а отже, сприяє виробленню єдиної моделі поведінки. По-друге, вона виступає як важлива інтегративна характеристика організації, яка визначає взаємовідносини не тільки з внутрішнім, але й із зовнішнім середовищем. По-третє, комунікаційна культура є невід'ємним складником нормального функціонування та розвитку установи, врахування якого буде передумовою отримання позитивних результатів у разі необхідності зміни іміджу. Аспекти впливу комунікаційної культури на діяльність установи не обмежуються переліченими позиціями.

На формування комунікаційної культури, її змісту та специфіки впливає низка факторів зовнішнього та внутрішнього оточення, але на всіх стадіях розвитку організації особиста культура її керівника в більшості аспектів визначає культуру установи залежно від двох особистісних факторів. Кожна людина має певний набір переконань і моральних цінностей, які є основою створення моделі поведінки. Особисті етичні норми та засоби моральної оцінки, які перетворюють ці норми у відповідні дії, - важливий аспект прийняття етичних рішень в установі. У зв'язку з цим виховання та духовні цінності керівника установи лежать в основі принципів, відповідно до яких вони ведуть справу. Окрім того, кожна людина у своєму моральному розвитку проходить крізь декілька послідовних стадій, і те, на якій з цих стадій вона знаходиться у відповідний момент, чинить значний вплив на здібність перетворювати власні цінності в дії та втілювати їх у життя.

Так, найближча стадія характеризується побудовою поведінки залежно від принципу уникнення покарання або навпаки одержання винагороди. Властивістю середньої стадії можна вважати досягнення людиною певного рівня особистої культури, яка в більшості аспектів співпадає із цінностями оточення та відповідає загальноприйнятим нормам і правилам. Саме на цьому етапі знаходиться більшість сучасних керівників. На найвищому рівні морального розвитку знаходяться люди, котрі створили власну систему стандартів, які для них є більш важливими у процесі управління та прийняття рішень, ніж зовнішні очікування. Керівник, який досяг цього рівня, у певних ситуаціях може нехтувати формальними законами, якщо це необхідно для збереження більш вагомих внутрішніх принципів. У такому випадку порушення вважатиметься сприйнятливим.

Інший особистісний фактор керівника, який визначає культуру установи, наявність певної етичної схеми, яка є своєрідним орієнтиром у прийнятті рішень як самого керівника, так і підлеглих. В англомовній літературі функціонує широке розуміння управлінської етики, яка охоплює: етичне право, професійну етику (деонтологію), етику організаційну та громадську, а також особисту моральність державних службовців. Етична проблематика торкається всіх аспектів діяльності держслужби, становить елемент фундаменту кожного кроку та дії. Дуже рідко етичність чи неетичність ділової практики установи можна пояснити виключно особистими етичними принципами конкретного індивідуума, оскільки саме ділова практика віддзеркалює цінності, відносини та шаблони поведінки, властиві культурі установи, її етичність здебільшого характеризує організацію в цілому, ніж окремих її представників. Саме для того, щоб етична поведінка на робочому місті стала нормою для працівників, керівнику необхідно зробити етику невід'ємною частиною організаційної культури. На цьому етапі потрібно враховувати існування великої кількості факторів, які впливають на її формування. Інакше кажучи, усередині кожної установи можна віднайти наявність субкультур. Наприклад, погляд на організацію у відділі зв'язків з громадськістю,

скоріше за все, буде відрізнятись від погляду працівників, що представляють відділ кадрів. Для того, щоб корпоративні субкультури були у змозі згуртовано впливати на цілісний імідж і репутацію, до яких прагне установа, вони повинні поділяти базові цінності. Одним із засобів досягнення подібної інтеграції є використання корпоративного бачення. Зміст цього поняття полягає в уявленні ідеалу, що вбирає та уособлює загальні цінності, до яких прагне установа. Воно не має обмежень щодо часу формування чи використання і має бути однаково привабливе як для внутрішньої, так і для зовнішньої аудиторії. Бачення також повинно сприяти створенню доброзичливої атмосфери та досягненню успіху.

Отже, наведені складові іміджу державної установи можуть вміщувати такі елементи бачення [3]:

- керівника - відповідальність, відданість справі, чесність, порядність, справедливість;
- персоналу - професіоналізм, взаємодопомога, висока етична культура;
- послуг, які надає державна установа, - якість, своєчасність, безпечність, впевненість;
- загальної діяльності - організованість, пунктуальність, професіоналізм;
- приміщення - естетичність, охайність, відповідність напрямку діяльності.

Дослідження основних напрямів формування іміджу на ґрунті теорії державного управління з питань ефективності діяльності владного органу дало змогу виділити основні фактори, що впливають на побудову іміджу. Допомогати органам державного управління у формуванні позитивної суспільної думки, а також сприяти встановленню ефективного зворотного зв'язку з громадськістю покликані засоби масової інформації. Саме тому важливою є оцінка їх ролі на підставі докладної характеристики друкованих матеріалів, що безпосередньо чи опосередковано стосуються іміджу різних державних установ. У зв'язку з тим, що імідж установи певною мірою є персоніфікованим, істотного значення набуває розгляд такого критерію ефективності діяльності державної установи, як високий рівень професіоналізму працівників. У цьому сенсі важливим фактором формування іміджу є кадрова політика з точки зору системи професійного кадрового забезпечення, бо саме вона є засобом втілення тих особливостей, на яких засноване сприйняття громадськістю державної установи. Виходячи з факту існування внутрішньої форми іміджу, її проявом можна вважати моральні якості службовця, що обумовлює необхідність аналізу комунікаційної культури.

Отже, правильно сформульовану та побудовану комунікаційну культуру підприємства слід розглядати як потужний стратегічний інструмент, що дозволяє координувати всі структурні підрозділи та окремих членів колективу на досягнення поставлених цілей у рамках вибраної місії. Тому виникає нагальна необхідність розробки інструментарію комунікаційної культури, яка б забезпечила пристосування працівників до змін, що мають місце на підприємстві та створила умови для їх прийняття та як потужного засобу формування позитивного іміджу державної установи.

Бондаренко Анна Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор наук з соц. комунікацій, проф. Грабар Н.Г.

ЩОДО ЗНАЧИМОСТІ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасному світі людина є складовою інформаційного простору. Нині інформація стала загальнодоступною і втрачає свою значущість як потенціалу розвитку. Кожну хвилину свого життя суспільство створює неперервний потік інформації, який через різноманітні носії потрапляє до слухачів. Більшість з нас чує лише те, що хоче почути. І ми є свідками сьогодення, що характеризується втратою багатьох цінностей, у тому числі цінності самої інформації.

Під час вивчення курсу «Соціологія комунікацій» ми ознайомилися з різними темами. Мене особисто зацікавила проблема інформаційного простору сучасника.

Поняття «інформація» та «соціальна інформація» нерозривно між собою пов'язані. Головна їх мета – створити відомості про світ та використовувати в процесах людської діяльності.

Аркадій Урсул стверджує, що якими б не були джерела інформації, вона стає соціальною за своєю природою, щойно потрапляє у сферу діяльності людини й використовується нею. Інформація є глобальною проблемою сучасності, адже від неї залежить успішний розвиток суспільства. Людина весь час відчуває гостру потребу в отриманні інформації. Наші пращури, зрозумілою для себе мовою, мали здатність обмінюватись повідомленнями. В процесі еволюції вміння оперувати фактами та поширювати знання у маси, що впливали на людську діяльність, було названо соціальною інформацією. Інформація сприяла удосконаленню соціальній взаємодії, яка в свою чергу збільшувала суспільний прогрес. Тому, можна вважати, що соціальна інформація виникла разом із суспільством.

Саме поняття «інформація» може нести абстрактне судження, бо сенс цього слова завжди залежить від певного контексту. З інформацією можна робити безліч процесів: отримувати, аналізувати, обробляти, накопичувати, зберігати, перетворювати та передавати. Все, що людина бачить, чує, відчуває, сприймається нею як певне повідомлення, дані, які поступають від навколишнього середовища. Головна мета соціуму – зуміти правильно володіти усіма відомостями та фактами і не створювати навколо себе дезінформаційний вакуум, який потягне за собою створення інформаційного хаосу.

Засоби масової інформації як сучасні джерела інформації, орієнтовані на передачу повідомлень великим групам людей. Радіо, телебачення, інтернет безпосередньо впливають на масову свідомість. Тому кожен з нас повинен критично мислити і розуміти наскільки правдивою та корисною є щойно отримана інформація. Актуальні проблеми суспільства можуть бути спотворені та поширені у вигляді вигідної моделі дійсності, що нині спостерігаємо. Відомості, дані, факти, що не використовуються, стають інформаційним шумом. Недостовірна інформація, фейки дають змогу для маніпуляцій та націлені на створення підґрунтя для інформаційної війни.

Про її особливості ми дізналися з онлайн веб-бесіди «Що таке інформаційна війна» за участю фахівців універсальної бібліотеки імені Д.Чижевського (м. Кропивницький). Ми дізналися, що інформаційна війна – це не лише фейки, які завойовують увагу споживачів інформації. Вони створюються за допомогою різних інструментів. Із фейків складаються меседжі, які в свою чергу можуть бути правдивими, маніпулятивними чи зовсім неправдивими. Цим вони і небезпечні. Наратив складається з меседжів, які живлять фейками, маніпуляціями та спекуляціями. Розуміння піраміди інформаційної війни на особистому рівні спонукає осмислювати інформацію навколо.

Отже, ми усвідомили, що сучасне суспільство вимагає нових критеріїв в оцінці інформації.

*Дубінська Світлана Володимирівна
Харківський національний університет радіоелектроніки
Науковий керівник – ст. викл. Архипова В.О.*

THE CONCEPT OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN THE MODERN WORLD

Nowadays, there is no single point of view among scientists regarding the definition of the concept of «competence». The authorship of the concept of competence does not belong to our country. The competent approach to education is believed to have originated in the United States. The theoretical basis of the phenomenon of competence is associated with the name of the famous

American linguist Chomsky, who put forward the concept of «competence in relation to language theory» in the 1960s. One of the options defined by the concept of competence is the readiness to use acquired knowledge, skills and methods of activity in life to solve practical and theoretical problems. On the other hand, there exists the presence of a person's corresponding abilities, including the attitude of the individual to this ability and the subject of activity.

Not only individual scientists, but also international organizations, in particular the Council of Europe, United Nations International Children's Emergency Fund, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the Organization for European Cooperation and Development, etc. are involved in the process of studying both practical and theoretical aspects of this concept. The International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI) defines competence as the ability to effectively perform the activities of a given occupation. It is noted that competence consists of a set of knowledge, skills and attitudes that allow an individual to act and perform functions aimed at achieving certain standards in the professional field or a certain activity.

The term «communicative competence» is not new, but there is no clear definition of this concept yet. In most cases, communication skills are considered as the ability to establish and maintain advantageous relations with people. Communication competence includes a certain set of knowledge, skills and abilities that ensure the effective implementation of the communication process.

To the complex of communicative knowledge and skills that make up the communicative competence of a specialist, the researchers include the following:

- knowledge of norms and rules of communication;
- ability to influence an interlocutor in such a way as to persuade them to support your ideas, to convince them of the power of your argument;
- ability to behave correctly in a certain situation and use its details to achieve your own communication goals;
- ability to correctly evaluate an interlocutor, a potential competitor or a partner and based on this assessment to choose your own communication strategy;
- high level of language development;
- ability to communicate with people taking into account their sexual, age, socio-cultural and identification characteristics;
- ability to evoke an interlocutor's positive perception of their own personality.

All these characteristics should be «must have» of a specialist of any field, as communicative competence is an integral part of professional training.

If we consider the concept of professional competence particularly from the point of view of business practitioners, professional competence is the ability of the subject of professional activity to perform work in accordance with the requirements of the position. This view is very similar to the opinion of representatives of the British School of Labor Psychology, who apply a functional approach, considering professional competence as the ability to act according to the standards of work. The KSAOs standard can describe key competencies, in particular:

- knowledge;
- skills;
- abilities;
- other characteristics.

Scientists noted that the use of such a simple formula to describe key competencies is associated with difficulties in determining and diagnosing two of its elements: knowledge and skills can be determined more easily than abilities and other characteristics (in particular, due to the abstractness of the latter).

Therefore, communicative competence is a complex property of the personality of a future specialist. Communicative competence is not only the availability of knowledge and skills, but also the readiness to effectively use them in direct professional activities. Communicative competence is a personal characteristics of a future specialist, which reflects the student's focus on the performance of future professional tasks and their attitude to the chosen profession, to themselves and the type of interaction with others.

Єгорова Ольга Олегівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол наук, доц. Ємельянова Є.С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МОВНИХ ДИСЦИПЛІН

Одною з найважливіших складових професійної компетентності фахівця є комунікативна компетентність, яка створює психосоціальну основу взаємодії та сприяє глибокій участі особистості в продуктивній діяльності, забезпечуючи її якісні результати.

Усі види комунікативної компетентності полягають у реалізації трьох рівнів адекватності партнера – спілкування, взаємодії та сприйняття. Отже, можемо обговорити різні типи комунікативних навичок. Особистість має бути спрямована на отримання різноманітної психологічної спрямованості, яка покликана сприяти загальному самовираженню партнера. Теж важливою складовою є підтримка та допомога, взаємодія, спрямована на покращення результативності комунікації [1].

Можна погодитися, що комунікативна компетентність включає широкий спектр навичок, де розрізняють прості та складні комунікативні навички, а саме:

- вербальні та невербальні навички спілкування, тобто вміння говорити, слухати, використовувати жести, міміку, пантоміміку, погляд та інші невербальні засоби;
- вміння розподіляти увагу;
- соціальна усвідомленість (сприйняття та розуміння внутрішнього стану партнера за зовнішніми ознаками);
- уміння передбачати реакцію партнера на спілкування;
- уміння керувати власною поведінкою у спілкуванні [2, с.104].

На основі аналітичних результатів наукових досліджень можна проілюструвати різноманітні методи, які існують у сучасній науці щодо виділення структурних компонентів комунікативної компетентності експерта. Тристороння структура комунікативної компетенції, розроблена Б. Шпіцбергом і В. Купахом, є універсальною. На думку вчених, структурними компонентами комунікативної компетентності особистості є знання, уміння (здатність застосувати цю поведінку в даному контексті), мотивація (прагнення ефективної та компетентної комунікації)[2, с.102].

Отже, комунікативна компетентність – це цілісне комплексне явище, яке поєднує в собі знання, уміння та навички, особистісні компетенції, загальнокультурні показники, уміння спілкуватися з людьми. Найважливішими умовами формування експертної комунікативної компетентності слід вважати належне організаційно-методичне забезпечення навчального процесу, професійних компетенцій і педагогічної майстерності вчителя, створення динамічної основи для такої діяльності, як оволодіння учнями технікою ефективного спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ємельянова Є. С. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Україна на шляху державотворення: історія та сучасність». – С. 251.
2. Alieva A., Kovalchuk I. Tokareva., O., Sytnyk, O., Yemelyanova, Y.(2021). Foreign language professional competence of students in the process of learning english for vocational purposes //AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research. – Т. 1. – С. 99-105

Костирко Юрій Володимирович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.

ІНФОРМОЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Актуальність даного питання має місце у сучасному освітньому середовищі, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет. Вони дають змогу викладачеві краще подати матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання та підвищити інтерес до навчання. На сучасному етапі інформатизації суспільства все більшого поширення в різноманітних сферах життя набувають комп'ютерні технології, вони виступають як один із інструментів пізнання. В цілому освіта характеризується як велика система, якісне функціонування якої неможливе без використання сучасних телекомунікаційних і комп'ютерних засобів зберігання, опрацювання, передавання, подання інформації. Інформаційно-комунікаційні технології торкаються всіх сфер діяльності людини, але великий позитивний вплив вони мають на освіту, оскільки відкривають можливості впровадження абсолютно нових методів викладання і навчання. Застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі студентами. Застосування новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі – це не тільки нові технічні засоби, але і нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Це спонукає викладачів до впровадження інноваційних методів навчання та використання й адаптування цих технологій у навчальний процес.

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові комп'ютерні технології. Інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання, зворотний зв'язок – помітні переваги цих технологій, котрі зумовили необхідність їх застосування у різних галузях людської діяльності, насамперед у тих, які пов'язані з освітою та професійною підготовкою. Інтенсифікація навчання, що характеризується збільшенням обсягу навчального матеріалу та зменшенням часу засвоєння, потребує пошуку ефективних методів навчання, засобів контролю засвоєння знань, що значно підвищували б якість навчання. Упровадження в навчальний процес нових інформаційних технологій є об'єктивним процесом розвитку освіти. Збільшення комп'ютерної техніки та подальше її вдосконалення поширює можливості викладачів використовувати комп'ютерні технології не тільки при вивченні інформатики, але й у поєднанні викладання інших дисциплін із використанням комп'ютерної техніки.

Новітні розробки в галузі інформаційних технологій змінюють засіб їх застосування при вивченні різних дисциплін у процесі навчання. Удосконалення системи освіти на основі інформаційних технологій, широке впровадження їх у навчальний процес привело до появи віртуальних університетів, відкритої системи освіти. Реалізація відкритої освіти може здійснюватись за рахунок дистанційної освіти, яка розглядається як різновид освітньої системи, в якій переважно використовуються дистанційні технології навчання та організації освітнього процесу. Слід також звернути увагу на проблему забезпечення сфери освіти теорією і методикою як розробки, так і ефективного застосування нових засобів інформаційних технологій. Теорія інформаційних технологій повинна визначити моделі базових інформаційних процесів, пов'язаних з отриманням, збором, передачею, обробкою, зберіганням, накопиченням і представленням інформації.

Особливе місце займають моделі формалізації та представлення знань. Інформаційні системи дають можливість обробки великої кількості інформації в режимі реального часу, і доступ до неї майже з будь-якої точки за допомогою баз даних. Актуальним видається виділення базових інформаційних технологій, до яких можна віднести технології розподіленого зберігання і обробки, офісні технології, мультимедіа технології, геоінформаційні технології, технології захисту інформації, CASEтехнології, телекомунікаційні технології. На основі базових розробляються прикладні інформаційні технології по областях застосування.

Кротько Максим Сергійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Ємельянова Є.С.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

На сьогоднішній день серед науковців немає єдиної точки зору щодо визначення понять «компетенція» і «компетентність». Поняття компетентності прийшло до нас із зарубіжних країн. Вважається, що компетентний підхід до навчання зародився саме у США. Саме слово «Competence» англійського походження і у перекладі означає як компетентність та і компетенцію. У синонімічному ряду слова «компетентність» стоять кваліфікація, здібність, уміння, знання, а «компетенція» - правомочність, юрисдикція, підготовка. На думку українських науковців (Г. Данилова, Є.Ємельянова, О. Ситник, О. Лошкіна, О.Пометун, Т. Смагіна та ін.), компетентність включає не лише професійні знання, навички та досвід, але й здатність ефективно використовувати їх у професійно-практичній діяльності.

Компетентність складається з набору знань, навичок та відношень, що дозволяють особистості діяти та виконувати функції, спрямовані на досягнення визначених стандартів у професійній галузі або певній діяльності. Таким чином, ми розуміємо компетентність як більш широке поняття, складовими якого може бути сукупність певних компетенцій.

До комплексу комунікативних знань та вмінь, що складають комунікативну компетентність фахівця, дослідники відносять наступні:

- знання норм та правил спілкування (ділового, повсякденного, святкового тощо);
- високий рівень мовленнєвого розвитку, що дозволяє у процесі спілкування вільно передавати і сприймати інформацію;
- розуміння невербальної мови спілкування;
- уміння вступати в контакт з людьми з урахуванням їх статевих, вікових, соціокультурних, статусних характеристик;
- уміння вести себе адекватно ситуації та використовувати її специфіку для досягнення власних комунікативних цілей;
- уміння впливати на співрозмовника таким чином, щоб схилити його на свій бік, переконати у силі своїх аргументів;
- здатність правильно оцінити співрозмовника як особистість, як потенційного конкурента або партнера й обирати власну комунікативну стратегію в залежності від цієї оцінки;
- здатність викликати у співрозмовника позитивне сприйняття власної особистості. Усі названі характеристики мають бути притаманні фахівцям будь якої галузі, тому комунікативна компетентність є невід'ємною складовою професійної підготовки [1; 2].

Сьогодні у навчальних умовах дистанційної підготовки фахівців відсутня достатня кількість комунікативних дисциплін; недостатнє використання активних, тренінгових методів навчання; слабка теоретична поінформованість студентів про проблеми спілкування, комунікативної компетентності; відсутня необхідна методична база та прослідковується неготовність до використання інтерактивних форм роботи із студентами під час лекційних та семінарських занять; недостатньо уваги до здобуття студентами практичних навичок ділового та міжособистісного спілкування тощо.

Комунікативна компетентність - це не лише наявність знань, вмінь та навичок, а й готовність їх адекватного та ефективного використання у безпосередній професійній діяльності. Комунікативна компетентність носить нормативний характер, включає в себе норми та правила комунікативної поведінки у суспільстві, є особистісною характеристикою

майбутнього являє собою складну інтегральну характеристику особистості майбутнього фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриляк Л. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. Scientific journal «ЛОГОΣ. The art of scientific mind». 2019. №3. С.70-73.
3. Демченко, В. А., Балабанова, К. Є., Ємельянова, Є. С. (2021). Реалізація компетентнісного підходу в самостійній роботі студентів закладів вищої освіти // Інноваційна педагогіка. 2021. Т. 239. №. 38. – С. 34 – 40.

Кур'янов Кирило Денисович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.

АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аксіологія як наука про цінності перебуває сьогодні в центрі уваги дослідників із багатьох наукових галузей. Виникнувши в філософії, вона згодом утвердилася в соціології, культурології, філології й дала потужний поштовх подальшому розвитку цих наук

Комунікаційні процеси сьогодні є предметом уваги багатьох дослідників із різноманітних наукових галузей, а саме: герменевтики, гомілетики, риторики, філософії, теорії комунікації, теорії аргументації, теорії масових комунікацій, семіотики, теорії міжнародних комунікацій, психоаналізу, ділової комунікації, теорії перфомансу, теорії інформації, теорії комунікативних обмінів, психолінгвістики, соціолінгвістики, паралінгвістики. І цей перелік можна продовжувати, додаючи до нього кібернетику, економіку, менеджмент, культурологію, міжкультурну комунікацію, психологію, право тощо. Американський учений Ю. Рюш розрізняє більше 40 підходів до вивчення комунікації, що свідчить про велике значення комунікаційних процесів. Сучасні дослідники комунікації обґрунтовують її важливість у житті людини, соціальних груп та соціуму таким чином:

- у ході антропогенезу комунікативна діяльність була вирішальною передумовою і поживним ґрунтом для формування людської свідомості й мови; комунікація – спосіб формування людської особистості, оскільки лише в процесі взаємодії з іншими людьми відбуваються соціалізація індивіда й розвиток його здібностей;

- комунікативна потреба – це органічна (абсолютна) духовна потреба людини;
- ізоляція від товариства призводить до невиліковних психічних травм;
- комунікація – чинник та умова існування будь-яких людських спільнот: від малих соціальних груп до націй та держав; • комунікативна діяльність – джерело, засіб підтримання й використання соціальної пам'яті, що акумулює культурний та історичний досвід соціальних суб'єктів.

Особливої актуальності дослідження комунікаційних процесів набувають в епоху інформаційного суспільства, коли відбувається переосмислення комунікативної сутності соціальної реальності та ролі комунікації в глобалізованому світі. Нові погляди вчених на комунікацію як сутнісну ознаку сучасного суспільства, твердження про те, що людські стосунки і саме суспільне життя неможливі без комунікації, породжують нові смисли і зумовлюють неабиякий інтерес до її вивчення. Незважаючи на численні наукові розвідки з проблем специфіки комунікаційних процесів, значну кількість комунікативних теорій та наявні передумови для формування метатеорії комунікації, поки що не існує загальноприйнятого визначення поняття «комунікація». У 70-х рр. ХХ століття американський дослідник Ф. Денс в одній зі своїх праць про комунікацію зафіксував 95 її тлумачень. Через шість років він зі своїм колегою К. Ларсоном нарахував 126 дефініцій цього поняття. У 1980-х роках фінський учений О. Війо виявив понад 200 визначень. Значна

кількість дефініцій аналізованого явища вкотре засвідчує його багатогранність та широту виявлення. Тривалий час під комунікацією розуміли лише деякий канал передачі інформації безвідносно її смислу, ціннісного змісту. Такі погляди були притаманні насамперед дослідникам суміжних із комунікативістикою дисциплін – кібернетики, соціології, філософії, культурології. Так, у кібернетиці під комунікацією розуміють «обмін інформацією між складними динамічними системами та їх частинами, які спроможні приймати

Сучасні дослідники інформаційних потоків пропонують різні критерії, за якими можна визначити цінність інформації. На наш погляд, слушною є думка, що інформація може бути цінна з позиції:

- суб'єкта, який її використовує;

- внутрішнього змісту самої інформації;
- мети, якої можна досягти за допомогою інформації.

Кожен реципієнт визначає цінність інформації крізь призму власних світоглядних принципів, ціннісних орієнтирів, інтересів, життєвого досвіду, рівня знань тощо. Тому інформація, яка є цінною для однієї людини, необов'язково такою буде для іншої. Одна й та сама інформація відрізняється за ступенем значущості для різних реципієнтів залежно від того, де, коли, від кого, за яких обставин і в якому контексті її отримують. Навіть беззмістовна комунікація, яка начебто не має смислового навантаження, що спостерігається, наприклад, у ситуації спілкування «ні про що», може також виявитися цінною для конкретних мовців. Аксіологічною за своєю сутністю є діяльність ЗМК: вона спрямована передусім на поширення ціннісної інформації, системи поглядів на світ, структурованих згідно з певною системою цінностей. На відміну від міжособистісного спілкування, яке базується на особистих інтересах співрозмовників, мас-медіа при виборі тематики керуються здебільшого інтересом соціальних груп і суспільства в цілому, орієнтуються насамперед на ті події та факти, які вирізняються актуальністю й соціальним значенням. Інформуючи аудиторію про ті чи інші події, вони транслиують й оцінюють дійсність, тим самим формують уявлення про добро і зло, правильне й неправильне.

Куценко Марія Сергіївна
Державний Біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Особливу увагу у навчанні привертають соціальні мережі. Зручність соціальних мереж полягає в тому, що вони загальнодоступні, більшість функцій є безкоштовними. Використання соціальних мереж є досить ефективним засобом для навчання студентів, а також засобом удосконалення знань і умінь студентів. Соціальні мережі відіграють навчальну та пізнавальну роль. Це надає викладачам можливість реалізувати ефективне викладання матеріалу, використовуючи всі новітні технології, які сприяють досягненню позитивних результатів у навчанні.

Перша спроба створення соціальних мереж була здійснена у середині 90-х років ХХ століття. З'явилися такі веб-інструменти, що встановлювали зв'язки між користувачами в межах одного сайту. Спочатку користувачі підтримували ділові контакти. Деякі мережі були закритими, інші – відкритими. Зі зростанням Інтернет-мереж число користувачів Інтернет зросло. Сьогодні терміном «соціальні мережі» позначають будь-яку соціальну структуру і різноманітність соціальних взаємин, однак у сучасному науковому дискурсі ним позначають, насамперед, он-лайн мережі, які створюються у віртуальному просторі й забезпечують дистанційне спілкування та встановлення взаємозв'язків між учасниками так званої мережевої структури.

Серед позитивних аспектів використання соціальних мереж в навчання можна виділити:

- комфортне середовище.
- спілкування між студентами та викладачами, які знаходяться на відстані;
- постійна взаємодія студента і викладача в мережі у зручний час;
- наявність мобільної версії сторінок, що допомагає студенту і викладачу у зручний час отримати навчальну інформацію з будь-якого пристрою;
- можна створювати групові чати та групові зв'язки;
- широкі демонстраційні можливості. Можливість безперешкодно ділитися будь-яким контентом зі студентами, а студенти можуть ознайомитися з ним у будь-який час;
- Можливість проведення опитувань, дискусій, голосування, форуми, коментарі та ін.;
- опублікування і отримання потрібних відомостей про розклад занять, навчання, завдання.

Хоча є і негативні аспекти соціальних мереж, тобто дистанційного навчання, а саме: розпорошеність уваги, поверхнєве сприйняття інформації без заглиблення в неї, прив'язаність до інтернет-з'єднання.

Соціальні сервіси відкривають необмежені горизонти для застосування їх у педагогічній діяльності. Ось основні з них.

- Використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних ресурсів. У результаті поширення соціальних сервісів у мережевому доступі виявляється величезна кількість матеріалів, які можуть бути використані з навчальною метою.

- Самостійне створення мережевого навчального змісту. Сервіси соціального забезпечення радикально спростили процес створення матеріалів і публікації їх у мережі.

- Освоєння інформаційних концепцій, знань і навичок. Середовище інформаційних додатків відкриває принципово нові можливо ті для діяльності, до якої над звичайно легко залучаються люди, які не володіють спеціальними знаннями в галузі інформатики.

- Спостереження за діяльністю учасників мережевої спільноти. Мережа Інтернет відкриває нові можливості для участі студентів у фахових наукових спільнотах. Мережа спонукає до творчості, розширює не тільки розумові здібності, але й поле для спільної діяльності і співпраці з іншими людьми

Таким чином, на сучасному етапі розвитку суспільства все більшого поширення набуває питання ефективності використання соціальних мереж в освітньому процесі. Використання соціальних мереж для навчання студентів надає змогу постійно слідкувати за виконанням завдань, що дозволяє налагодити оптимальну співпрацю між викладачем і студентом. Багато викладачів вже використовують різні соціальні мережі в якості одного із засобів навчання. А у зв'язку з глобальною інтернетизацією суспільства, кількість використовуваних інформаційних технологій буде тільки збільшуватися, тому соціальні мережі в майбутньому можуть стати повноцінною формою дистанційного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабанова К. Є. Використання соціальних мереж у професійній діяльності викладача ВНЗ. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. 2013. № 3. С. 134–139.
2. Черненко А.В. Використання соціальних мереж для навчання студентів у закладах вищої освіти. Теорія та методика навчання та виховання. 2019. № 46 , С. 166–178. DOI: 10.34142/23128046.2019.46.13

Меркулов Арсеній Владиславович
Харківський національний університет радіоелектроніки
Науковий керівник – ст. викл. Архипова В.О.

IMPORTANCE OF SOFT SKILLS FOR SOFTWARE DEVELOPERS AT WORKPLACE AND DURING EMPLOYMENT

Nowadays, competition for each job vacancy in the sphere of the software development industry is a big challenge, so everyone tries to do their best to achieve the highest results during an interview and to receive a dream job offer with the best working conditions.

Most applicants think that hard skills are the most considerable part of studying for software development and it is obviously the backbone of the trade, but another most underrated part of skills is your soft skills. Soft skills are the generalization of your personality and behaviour. Going back to getting your dream job, I have to admit that the process of receiving an offer in most companies looks similar to the following steps:

- 1) Firstly, you have a short, circa 30 min conversation with a recruiter.
- 2) Secondly, you can receive a test task because a company wants to check your skills on a specific problem or a small project. However, it is optional for some specific specialities and is not a common thing among all the software-producing companies.
- 3) The next step, in case of a successful completion the previous ones, is a technical interview where your hard skills are tested by an expert.
- 4) Finally, you have a brief talk with a product manager or with the company owner, where you can touch upon the project, company goals, and your perspective on personal development.

The successful completion of all these steps may rule you to your dream vacancy. In case you are looking for a job vacancy, you must be confident that your skills correspond to the vacancy requirements. Unfortunately, while practicing and learning a lot of hard skills most people completely forget about their soft skills, so let's jump right into that topic and now I will explain what exactly the soft skills are and why you should apply them.

What are the soft skills themselves? Well, it is a complex term that describes your skills that are characteristic of your personality and behaviour and mostly are stated in the next 8 components:

- 1) Communication;
- 2) Critical thinking;
- 3) Leadership;
- 4) Teamwork;
- 5) Working ethic;
- 6) Time management;
- 7) Positive attitude and stress tolerance.

Probably, one of the most important things that you can learn about the IT industry is that over 90% of the software products are designed and maintained by developers who work in teams that mostly consist of 4 up to 10 people. Soft skills are a very important part of the working process because companies understood long ago that hiring an adequate, desirably positive employee with well-developed skills of social interaction and critical thinking is much more valuable and proficient for the company, than hiring a genius who cannot interact correctly with other team members as well as customers.

Probably, the worst problem you can have while going through your soft skills interview is that you have pretty limited time to show them to HR. Even if you are an adequate and positive person on a daily basis it can be a tricky task to present yourself accurately. Moreover, the problem might get worse if it is your first interview and you as everybody else cannot deal with your nervousness.

Finally, I would like to mention some tips and instructions for you to prepare better for your interview on soft skills. As your first step in preparation for the interview, you can find many questions on soft skills topics on the internet. Also, it will be great if you just think about the way you can avoid and resolve conflicts. Furthermore, it will be excellent practice for you to imagine

yourself in various situations in which you might be uncomfortable or feel unconfident at work and think of the ways to cope with such issues.

To cut a long story short, I have to say that developing your soft skills must be at the top of your priorities along with hard skills. In addition, having great soft skills opens many doors for you in your career, especially if you are planning to work mostly with people, for example as a manager. Finally, developing your soft skills takes time, so work on them properly and develop them during your growth both as a person and an employee.

*Нетіна Богдан В'ячеславович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Бабай Л.В.*

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Основним завданням сучасної вищої школи є забезпечення якості професійної підготовки фахівців. Важливою складовою професійної компетентності фахівця є комунікативна компетентність, яка створює соціально-психологічну основу взаємодії і сприяє інтенсивному включенню особистості у виробничу діяльність.

Невід'ємною складовою будь-якої трудової діяльності є професійне спілкування. Компетентність у всіх видах спілкування полягає в досягненні трьох рівнів адекватності партнерів – комунікативної, інтерактивної та перцептивної. Отже, можна говорити про різні види компетентності в спілкуванні. Особистість повинна бути спрямована на отримання різноманітної палітри психологічних позицій, засобів, які допомагають цілісному самовираженню партнерів.

Комунікативна компетентність передбачає широке коло умінь, серед яких виділяють прості та складні комунікативні вміння, а саме:

- уміння вербального і невербального спілкування, тобто вміння говорити, слухати, використовувати жести, міміку, пантоміміку, погляд, інші невербальні засоби;
- уміння розподіляти свою увагу;
- уміння соціальної перцепції (сприймати та розуміти внутрішній стан партнера за зовнішніми ознаками);
- уміння здійснювати прогнозування реакції партнера за спілкуванням;
- уміння керувати своєю поведінкою в спілкуванні.

Багато вітчизняних дослідників у структурі комунікативної компетентності фахівця виокремлюють когнітивний, емоційно - оцінний та поведінковий компоненти.

До когнітивного компоненту відносять: знання мови, знання з теорії та психології спілкування, знання правил ділового етикету та інтеркультурних умовностей, знання засобів впливу на людей та прийомів справляти враження, вміння формувати імідж, знання засобів і прийомів встановлення, підтримки і завершення мовленнєвого контакту для досягнення певної мети; адекватна орієнтація фахівця в собі, партнерах, у ситуації професійного спілкування та конкретних комунікативно - професійних цілях, а також знання нормативної та професійно - орієнтованої комунікативної культури.

Емоційно - оцінний компонент комунікативної компетентності містить у собі мотиви вибору професії, інтерес до обраної професії, прийняття себе та інших, установки у професійному спілкуванні.

Під поведінковим компонентом розуміють уміння кодувати і декодувати повідомлення за вербальними і невербальними каналами комунікації, володіння технікою спілкування, ситуативну адаптивність у професійно значущих ситуаціях, уміння справляти враження, досвід використання засобів впливу на людей.

Комунікативна компетентність поєднує життєві цінності, мотиви, знання, вміння та навички і риси та якості людини. Найбільш вагомими складовими є вміння та готовність

будувати контакти з людьми, спілкуватися, управляти своїм емоційним станом, вирішувати конфліктні ситуації тощо. При цьому важливо давати правильну самооцінку та об'єктивно оцінювати інших людей. Ефективним є спілкування, коли людина спочатку націлена на позитивну розмову, здатна аналізувати свої вчинки і вчинки партнерів під час спілкування.

Таким чином, комунікативна компетентність є інтегрованим, комплексним явищем і поєднує в собі знання, уміння та навички, здатності особистості, показники загальної культури, вміння спілкуватися з людьми. Найважливішими умовами формування комунікативної компетентності фахівців, слід вважати відповідне організаційно-методичне забезпечення навчального процесу, професійну компетентність та педагогічну майстерність, створення мотиваційної основи активності, в оволодінні технологією компетентного спілкування тощо.

Христенко Софія Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Тихоненко О.В.

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАРКЕТОЛОГІВ

Нині інтеграційні процеси до ЄС потребують від кожного майбутнього фахівця України збереження ідентичності української нації, оскільки вона не може бути сформована без спілкування її членів державною мовою і використання її функцій як носіїв найновішої та найважливішої інформації, без збереження історичної пам'яті, надбань духовності, самоусвідомлення та відчуття приналежності до цієї спільноти [3]. Тому одним із ключових інструментів у професії маркетолога є мовленнєва компетентність, метою якої є збереження цієї національної ідентичності.

Актуальність дослідження проблеми формування мовленнєвої компетентності маркетолога має важливу роль у наш час. Підготовка маркетологів у ЗВО ґрунтується більшою мірою на оволодінні студентами фундаментальними спеціальними та професійними знаннями у процесі вивчення навчальних дисциплін, проте формуванню компетентності професійного спілкування, що є одним зі індикаторів здібностей, які стосуються професії маркетолога, під час фахової підготовки значної уваги не приділяють [1].

У науковій літературі багато уваги приділено ключовим, так званим соціальним компетентностям молоді людини. Викликають інтерес також питання, пов'язані з мовленнєвою компетентністю. Основні аспекти формування мовленнєвої компетентності описано в роботах науковців (Л.Барановська, Л.Головата, Л.Лучкіна, Т.Рукас та ін.).

Компетентності розглядаються як сукупність знань, умінь і навичок, які формуються в процесі навчання тієї чи тієї дисципліни, а також здатність застосовувати отримані знання, уміння й навички на практиці. Отже, слід проаналізувати зміст мовної підготовки майбутніх маркетологів у ЗВО з метою формування у студентів мовленнєвої компетентності. Услід за А.В.Кордонською комунікативну компетентність розуміємо як уміння ефективно співпрацювати у робочій команді, здатність урахувати індивідуально-психологічні та національні особливості партнера зі спілкування, використовувати норми ділового етикету, керувати конфліктом та плідно взаємодіяти в межах співпраці [2].

Якщо розглядати мовленнєву компетентність як узагальнене поняття інтегрованої властивості особистості, то структура цієї компетентності містить три основні блоки: власне мовні, мовленнєві і комунікативні. Найбільш доцільним для формування досліджуваної компетентності маркетолога на основі науково-професійної термінології є використання текстів зі спеціальності, невеликих обсягом, доступних за змістом, насичених словами, стійкими словосполученнями та граматичними конструкціями, характерними для мови спеціальності. Тільки на рівні тексту виучувані професійні терміни постають як цілісна комунікативна система, придатна для використання в певних робочих ситуаціях, а не як сукупність розпорошених лексем та синтагм. Складники маркетингу містять рекламу,

директ-маркетинг, брендинг, PR-діяльність, пабліситі, стимулювання збуту, програми лояльності, спонсорство, особисті продажі, але як це презентувати, без грамотного володіння державною мовою? [4]. В інформаційному суспільстві маркетолог має вміння оперативно сприймати будь-яку форму мовлення. Фахівці, які володіють державною мовою, можуть успішно виконувати свої громадянські та професійні обов'язки. Вони мають володіти професійною мовою, вміння правильно й виразно висловлювати, використовуючи вміння і за призначенням різні стилістичні засоби української мови. Отже, формування мовленнєвої компетентності маркетологів починається з першого курсу у виші, перед викладачами стоїть складне і відповідальне завдання забезпечити формування мовленнєвої компетентності майбутніх випускників.

На заняттях з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» студенти переконуються в тому, що мова виконує вагомий роль у житті людини, забезпечує єдність, функціонування й розвиток національного організму в просторовому і часовому вимірах, що лише опанування мови в усіх сферах є шляхом до професійного становлення і зростання. Одночасно самостійний аналіз мовного середовища, у якому перебувають студенти, є результатом свідомого ставлення до мови [3]. Мовна підготовка повинна дати студентам чіткі відомості про українську літературну мову, її нормативність, виробити в них практичні навички правильного використання мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування; дати основні поняття з термінознавства, навчити мови фаху, збагативши їхній словник професійною лексикою і загальнонауковою термінологією; ознайомити зі специфікою мови науки та діловодства; підняти рівень мовної і мовленнєвої культури, навчивши уважно ставитися до слова.

Упровадження мовленнєвої компетентності у виші є невід'ємним складником виховання компетентної людини та працівника, який уміє влучно використовувати мовленнєві звороти у відповідних ситуаціях. Така позиція обумовлена тим, що сьогодні на першому місці є не тільки те, чим володіє спеціаліст, але і те, що він здатний здійснювати як професіонал.

Отже, мовленнєва компетентність дуже важлива для майбутнього маркетолога, формування якої сприятиме розвитку кваліфікованого фахівця, а також духовно багатій особистості як носія національного духу і культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акічева М. Зміст і структура компетентності професійного спілкування майбутніх маркетологів. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. 2009. №3. URL: <https://social-science.uh.edu.ua/article/168> (дата звернення: 21.11.2022).
2. Кордонська А.В. Формування мовленнєвої компетентності студентів на заняттях української мови за професійним спрямуванням. **XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція «ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION»**, 20- 22 грудня 2018 р., Філологічні науки. URL: <http://intkonf.org/kordonska-av-formuvannya-movlennevoyi-kompetentsiyi-studentiv-na-zanyattyah-ukrayinskoyi-movi-za-profesiynim-spruyamuvannyaam>(дата звернення: 21.11.2022)..
3. Тихоненко О.В. Роль мовної підготовки у навчанні і вихованні майбутніх фахівців аграрної сфери. *100 років на харківській землі: мат-ли наук.-практ. конфер., присвяченої 100 річчю харківського періоду агроуніверситету ім.В.В.Докучаєва (1914-2014 рр.)*, 25-26 вересня 2014 р. Харків, 2014. С.143-145.
4. Shmelkova A., Nadtochiy N. Communicative competence of specialists. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. Kharkiv: V.N.Karazin Kharkiv National University, 2021, № 39, pp.127–138. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-09.

Черкасова Едіна Сергіївна
Харківський національний університет радіоелектроніки
Науковий керівник – ст. викл. Архипова В.О.

THE MAIN PRINCIPLE OF COMMUNICATION IN ELON MUSK'S COMPANIES

Ineffective team communication might become «the main source of problems» in any company. Elon Musk, the founder of Tesla and SpaceX, is convinced that the success of work processes depends on the ability of employees to communicate directly with management.

A few years ago, the entrepreneur wrote a letter to his employees with the following admonition: “Communication must take the shortest path necessary to get the job done, not through a chain of commands”.

Currently, the basic principles of communication in many organizations are built on a hierarchical system. This means that before reaching an ordinary employee who will perform the task, the information will overcome a long way: from the CEO of the company to the heads of departments and individual work groups. In turn, Musk says that this way of interacting with staff is inefficient. The transmission of a message through a «chain of commands» does not guarantee that the information will find its addressee and will not be distorted in meaning. This is influenced by the participation in the process of people who are not directly related to the task of the employee. While the information passes through intermediaries, it can acquire additional context or change tone, it's like in the children's game «Broken Phone». It is likely that in such a case, the content of the idea will also be altered, creating new problems for the company.

In order for information to reach the right person quickly and without distortion, managers need to communicate directly with their team members. Elon Musk advises leaders to reconsider the principles of building internal communications in companies, not to dwell on the traditional hierarchy and not be afraid of changes.

If employees give each other feedback on something, make sure they do it in a constructive, positive way. The purpose of internal communication in the team should always be inspiration and support, and not humiliation and a reminder of shortcomings or mistakes. Become a role model to inspire others, let them equal you in this. Respond to mistakes with a willingness to help and give them confidence that they have the necessary knowledge and skills to try again. Thanks to this individual awareness of each team member, a team-wide awareness of the need for change is formed, based on which new trusting relationships are established within the team.

Of course, the open contact format is far from suitable for all organizations (for example, this is unlikely in large holdings, corporations, hierarchical government organizations with a complex vertical structure). However, even in such companies, there are adaptive channels of communication with management, for example, open meetings or regular events with the participation of directors and key employees.

Speaking about the style of interaction and which one is more effective - personal or official - you need to start from the specifics of the company and the forms of communication adopted in it, the corporate culture. Not everything that is good in one organization will be applicable in another. And among the goals, interaction is necessary for the effective solution of business problems or motivation of employees, the formation of «ambassadors».

Thus, we can conclude that it is of great importance to reconsider the traditional rules for the distribution of communication within the team and not always go in cycles in the traditional hierarchy.

*Вороніна Анна Юріївна
Державний Біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.*

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Критичне мислення – це система суджень, яка дозволяє аналізувати інформацію таким чином, щоб на її підставі ухвалювати раціональні рішення. Глобально – це здатність відрізнити брехню від істини, що є надзвичайно важливим для кожного з нас. Критичне мислення допоможе вам сформулювати свій унікальний погляд і за допомогою логіки побудувати систему аргументації для доведення власних думок. Вивчається на основі аналізу наукової і філософської літератури та на узагальненні теоретичних даних.

Критичне мислення – це, перш за все, про прийняття рішень. Воно є складним і багаторівневим явищем. Мислити критично означає: вільно використовувати розумові стратегії, формулювати обґрунтовані висновки та приймати рішення.

Маючи критичне мислення, ви здатні:

- аналізувати та порівнювати;
- бачити проблеми та ставити до них запитання;
- висувати гіпотези;
- приймати рішення та обґрунтовувати їх.

Мисленнєвим операціям можна та необхідно навчатися, а далі – вдосконалювати та тренувати їх, бо ми є єдиною істотою в світі, яка може мислити критично.

Якщо ви володієте критичним мисленням ви можете:

- легко знаходити потрібну й важливу інформацію та перевіряти її;
- уважно вивчати усі можливості;
- прискіпливо оцінювати кожен варіант й робить власний вибір.

Натренувавши критичне мислення, ви здатні до процесів аналізу, синтезування й обґрунтування достовірності інформації, ви навчитесь сприймати ситуацію глобально, знаходити її причини і альтернативи, здатність змінювати свою позицію на основі фактів й аргументів, приймати зважені рішення.

Критичне мислення передбачає уважне й шанобливе ставлення до фактів. Критично мислячі люди не поспішають з висновками. Вони відкриті й неупереджені, поважають думки інших людей, навіть якщо не згодні з ними. Розглядають усю доступну інформацію й оцінюють її, потім же займають власну позицію.

Розвиток критичного мислення дає вам:

1. Відчуття власної свободи.
2. Розширення горизонтів (бачення світу стає ширшим, глибшим та цікавішим).
3. Можливість знаходити та приймати певні істини для себе.
4. Глибоке розуміння себе, своїх цінностей та потреб.
5. Сміливість у прийнятті рішень.
6. Швидша адаптація до змін.
7. Урівноваженість та спокій
8. Здатність протистояти інформаційному тиску – не брати на віру все, що читаєш, а перевіряти інформацію.
9. Вміння помічати та знешкоджувати маніпуляції.
10. Толерантність до думок іншого.

Висновок. Отже, критичне мислення допомагає нам в різних шляхах розв'язання проблем. Розвиток критичного мислення є важливим як для дітей, так і для дорослих, бо у світі, де має місце інформаційна війна та фейкові новини, важливо вміти розпізнавати інформацію, аналізувати джерела та приймати зважені рішення.

Григоренко Анна Віталіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варпаєв О.М.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

Психологічна діяльність людини це відображення і результат того, що є у світі: різні види проблем світового масштабу – це продукт особистості людини. Формування особистості відбувається під впливом зовнішніх впливів соціального середовища, це продукт міжособистісного спілкування у ранньому дитинстві.

Найважливіша проблема в психології людини – це те, що люди не вміють розмовляти із собою. Перебуваючи все життя у пошуку відповіді на запитання: "Куди надходити?" "Як жити?" "Що робити далі?" "Ким бути?" – так і не починають жити. Усі відповіді перебувають у них у голові – достатньо піддатися самоаналізу, поговоривши з собою, але натомість ставлять питання не собі, а іншим. Цьому є причини:

1. Віра у власне незнання, тому до інших довіри більше, ніж до самого себе (конкретно в цьому випадку)

2. Небажання думати. Володіти розумом – не означає користуватися. Але правильною відповіддю є саме власна.

Вище описана проблема стоїть в основі безлічі екзистенційних проблем людини, оскільки гальмує життя.

Проблеми педагогіки:

По-перше – в будь-яких навчальних закладів діти націлені не так на отримання знань, а на отримання гарних позначок.

По-друге - учні, які на заняттях ретельно записують кожне слово, швидше за все, зрозуміють і запам'ятають менше (іноді навіть не вникають у написане), ніж ті, які уважно слухають і покладаються на свою здатність зрозуміти. Проблема навчання полягає в тому, що більшість часу займає написання конспектів, переписування матеріалу з підручника та електронних документів з темою лекції. Це нерентабельно, оскільки будь-яку тему можна відкрити в електронному чи книжковому форматі. Важливо пам'ятати, що головне це розуміння та знання, а не написаний конспект у зошиті.

По-третє – головне спілкування між викладачем та студентами, підтримка дискусії протягом усього заняття. Інакше у чому сенс лекцій, якщо на них буде лише зачитування параграфу з підручника, який учень може опрацювати вдома самостійно. Особливо важливим є оцінювання роботи учня на занятті - саме за це потрібно ставити оцінки, і саме вони повинні відігравати ключову роль, а не тести на 24 питання.

По-четверте – потрібно краще підходити до набору педагогів, допускаючи до роботи не лише за документом про вищу освіту, а головне бачити виворіт людини. Виділяти певні якості неправильно, оскільки кожна людина унікальна і немає комбінації вірних якостей.

По-п'яте – це необ'єктивне ставлення до учнів. Багато вчителів не помічають посправжньому здібних дітей, а не помічають з однієї простої причини - такі діти можуть відрізнятися нестандартною, екстравагантною поведінкою і звідси у вчителя виникає упереджене ставлення: глузування нвд дитиною, порівнювання з учнями у яких успішність вища і тп. На фоні таких дрібниць виникає класове суспільство, нерівність - навіть найменший вплив може мати великі та непередбачувані наслідки. Неправильно, що педагоги віддають перевагу навчати та виділяти дітей з перших парт, ніж помічати дітей з останніх парт, де сидять самотники та жартівники з маскою клоуна. Мудрий педагог бачить та реалізує внутрішній потенціал учня. Важливо відзначити, що такого роду ставлення з боку вчителя може як загартувати (Аналогія: меч випробовують холодом і спекою, завдають ударів, кують, щоб він був міцним) так і призвести до непередбачених наслідків.

По-шосте – особливості системи вступу до вищих навчальних закладів. На мою думку, при вступі до спеціальностей такі як психологія та психіатрія не повинні обмежуватися одними іспитами (ЗНО). Вступників у цьому напрямі дуже багато, і серед них є ті, яким не

властиве навіть почуття емпатії. Здатність тонко відчувати, дивитися вглиб свідомості, бачити мотиви та зворотний бік, сутності людини - специфічна якість, якої не досягти одним лише читанням книг. Мати документ про здобуття вищої освіти не дорівнює "розбиратися в темі" – і це стосується всіх напрямків.

По-сьоме – лікування душевнохворих у психіатричних клініках. Атмосфера психіатричних лікарень влаштована так, що як тільки опиняєшся там - відчуваєш себе ще більш божевільним, і найголовніше, ставлення до пацієнта як до божевільного, на мою думку, ще погіршує ситуацію. Я вважаю, що ставлення до таких людей має бути рівно як і до здорових. Потрібно пам'ятати, що майже кожен із цих людей хоче бути почутими. Важливо багато розмовляти з пацієнтами, не мати упередженого відношення. Безперечно, все залежить від людини, характеру та ступеня тяжкості її захворювання - кожен випадок унікальний і потребує особливого підходу. Добре показана проблематика психіатричної лікарні у фільмі "Пролітаючи над гніздом зозулі".

До кожної проблеми потрібно підходити фундаментально, але не кожна "проблема" є проблемою, бо це може бути невід'ємною важливою частиною системи. Без поганого немає хорошого. Не існує поганого чи хорошого – є лише наші судження про це. Хочу зазначити, що про кожен тезу варто роз'яснювати в масштабах всесвіту, оскільки існує безліч винятків. Майже кожен тезу я писала натяками, але якщо звернути увагу – можна помітити, що тези тісно пов'язані одна з одною.

*Данилко Віолетта Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Бабай Л.В.*

ГУМАНІТАРНА ОСВІТА У ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Сучасна освіта в Україні орієнтована на створення найбільш доцільних умов для реалізації гуманістичних ідей, розуміння виняткової важливості й цінності людини як особистості. У Законі „Про освіту” вказано, що „гуманізм, демократизм, пріоритет загальнолюдських духовних цінностей” є основними принципами освітнього простору України.

До навчальних планів і програм усе частіше включаються літературознавчі дисципліни, збільшується кількість годин для вивчення іноземних мов, філософії, історії мистецтв, теорії комунікації тощо. Причому особлива роль у підготовці спеціалістів відводиться виробленню в них умінь особистісно-ділового спілкування, категорія якого зводиться до рангу соціокультурної.

В освітніх закладах поширюється ідея гуманітаризації навчання, яка пов'язана з прагненням підвищити якість освіти та її ефективність. Під гуманітарною освітою в широкому значенні розуміють процес формування ціннісних орієнтацій суспільства, у вузькому – виховання морально-етичних якостей у кожній окремої людини. Тому гуманітаризація освіти передбачає її наповнення ціннісними сенсами громадянської активності, моральної відповідальності, формування навичок культури (культурного розвитку), утвердження єдності життєвих і раціонально-пізнавальних настанов. Ідея гуманітаризації технічної освіти широко розповсюджена. Однак її впровадження в навчально-виховний процес ускладнюється через нестачу практичного соціально-педагогічного виміру гуманітаризації освіти і принципів її реалізації. По суті, у теорії і практиці освіти все ще нема чітко розробленої концепції гуманітаризації навчально-виховного процесу технічних ВНЗ. Також складність ситуації посилюється тенденцією постійного скорочення викладання гуманітарних дисциплін. Світоглядні дискурси втратили фундаментальну роль в освітньому процесі, яка, з погляду педагогіки вищої школи, має їм належати. Багатьом студентам притаманні низька культура мовлення, слабе володіння не лише іноземною, але й українською мовою, невміння чітко, грамотно формулювати свої

думки, працювати з науковою літературою; слабо розвинена потреба в самоосвіті та самовихованні. У них переважає технократичне мислення, а часто й взагалі має місце ослаблення інтелектуально-духовного розвитку. Усе це негативно відбивається на рівні професійної культури майбутнього фахівця, на його якостях працівника.

При цьому очевидно, що своєю популярністю ідея гуманітаризації освіти завдячує пов'язаним із нею можливостям розвитку культури мислення, творчих здібностей, емоційного інтелекту, комунікативних умінь, культури мовлення і самовиразу у студентів. Гуманітарне середовище навчального закладу визначає якісні характеристики процесу соціалізації особистості, дозволяє їй оволодіти культурними здобутками, реалізувати власні здібності на користь собі, своєму оточенню, суспільству, державі.

Гуманізація вищої технічної освіти передбачає не лише збільшення в навчальному плані блоку гуманітарних дисциплін, але й проникнення гуманістичних ідей у природничі й технічні науки.

Таким чином, у контексті зростаючої глобалізації і технократизації освіти, економіки, систем управління, в умовах конкуренції і ринкових відносин у всіх сферах діяльності існує об'єктивна необхідність готувати у вищих навчальних закладах діалогового спеціаліста, який отримав суспільне визнання, несе соціальну відповідальність за свою професійну діяльність і має навички громадської поведінки.

Колесник Ельвіра Андріївна
Державний Біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

У нашому сучасному світі, який динамічно розвивається, щоб стати успішним і досягти бажаного результату необхідно постійно вдосконалюватися та вміти комунікувати з людьми. Досягнення цієї мети ускладнюється, якщо людина не володіє навичками і вміннями критичного мислення.

Критичне мислення це про прийняття рішень. А за день ми приймаємо їх десятки і, навіть, сотні. Найкращий спосіб навчитися критичному мисленню це задавати багато питань і самостійно шукати на них відповіді. Під критичним мисленням мається на увазі велика кількість необхідних і актуальних у сучасному світі навичок, таких як:

- формувати власної думки;
- вміння працювати в компанії та приймати загальне рішення;
- цінувати чужу точку зору;
- приймати власне обґрунтоване рішення
- аналізувати і подавати інформацію.

Завдяки цим навичкам можна шукати себе у різних сферах зайнятості.

Критичне мислення може викликати неправильні уявлення через свою «критичність». Слово «критичний» звучить не надто доброзичливо, але воно зовсім не означає неприйняття інших суджень або тотальну критику всієї інформації, що надходить. Застосовувати критичне мислення означає прагнути оцінити ситуацію максимально об'єктивно: абстрагуватися від своїх безпосередніх реакцій та переваг і побачити факти. Воно є різнобічним підходом до досліджуваних проблем, щоб людина змогла прийняти своє обдумане, зважене і обґрунтоване рішення. В наш час критично мислити повинні вчити у школі, щоб з малих років людина розвивала ці здібності.

У будь-якій професії важливо чітко виділити проблему, яку необхідно розв'язати та вміти самостійно знайти, обробити, та дати оцінку певній інформації. Якщо людина працює у компанії для неї важливо, сприймати та бути відкритим для думок інших та одночасно з тим відстоювати свою позицію. В цих питаннях допомагає критичне мислення. Завдяки цьому можна досягти багато успіхів в тому числі і професійного зростання.

Критичне мислення допомагає у професійному зростанні. Наприклад, для моєї майбутньої спеціальності важливо:

- швидко реагувати та вирішувати проблеми;
- чітко відповідати на поставленні питання;
- аналізувати інформацію яка надходить, щоб далі прийняти рішення та обґрунтувати його;
- дивитись на ситуацію з різних боків, порівнювати та фільтрувати інформацію для себе.

Висновок. Отже, я вважаю, що критичне мислення є невід'ємним елементом професійного зростання, тому що в наш час технологій та дуже великої кількості інформації треба її цінувати та водночас остерігатись. Вміння швидко орієнтуватися в великій кількості інформації, правильно фільтрувати, обирати важливе та застосувати, долати проблеми з різних боків, піддавати сумніву та аналізу будь-яку інформацію, це відмінний спосіб захистити себе від обману та маніпуляцій, є головною задачею людини та майбутнього працівника будь якої професії.

*Кулакевич Ангеліна Русланівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.*

ОСОБИСТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Потенціал особистості - це сукупність нерозкритих або невикористаних здібностей, умінь, навичок, знань, нахилів, рис характеру і темпераменту. Особистісний потенціал можна визначити як здатність управляти психологічними ресурсами у власних інтересах.

Потенціали особистості та їх характеристика типології:

• Гносеологічний (пізнавальний). Це обсяг та якість інформації, якою володіє людина. Причому мова йде про всі знання: про світ, суспільство, самого себе і т. д. Якість і обсяг залежать від життєвого досвіду, освіченості та природного складу розуму індивіда.

• Аксіологічний (ціннісний). Це ідеали, цілі, переконання, прагнення, якими людина обзавівся в процесі життєдіяльності. Все це входить в структуру свідомості та самосвідомості особистості.

• Креативний (творчий). Це знання, вміння і навички людини, допомагають йому створювати, творити, виконувати якусь діяльність. Мова йде як про відтворення за зразком (репродуктивний праця), так і про створення чогось унікального (продуктивна праця).

• Комунікативний (потенціал міжособистісного спілкування). Це форми, засоби і обсяг комунікацій, які є у людини. А також це зміст спілкування людини в кожній із соціальних ролей.

• Естетичний (художній). Це сила і зміст художніх потреб людини, а також засоби та особливості їх задоволення. Говорячи простими словами, це потреба у творчому самовираженні, демонстрації своєї унікальності.

Кожен з названих типів потенціалу розвивається тільки у процесі активної діяльності. Однак одного бажання і прагнення мало, повинні ще бути природні задатки і відповідні зовнішні умови (психолого-педагогічне середовище розвитку індивіда).

Особистісний потенціал включає в себе дві головні підструктури і допоміжні якості, на яких вона базується і які допомагають у його розкритті: реалізовані здібності, тобто те, що людина вже знає, вміє, використовує, робить та нереалізовані здібності, тобто те, чого людина ще сама про себе не знає, тому що поки не було потреби в цьому, приховані здібності не були затребувані.

Як реалізувати свій особистісний потенціал?

• Визначтеся з ключовою метою в житті. Тільки так ви зможете зрозуміти, які здібності вам потрібно розвивати, якими знаннями, вміннями та навичками обзаводитися.

- Визначте проміжні цілі і завдання. Подумайте, що потрібно для кожної з них. Складіть покрокові плани для досягнення кожної. Виберіть першу, саму найближчу мету.
 - Визначтеся з головним видом діяльності та сферою, в яких ви можете розкрити свій потенціал. Подумайте, наскільки цьому відповідає те, чим ви займаєтеся зараз. Можливо, настав час змінити професію, вибрати нове хобі і т. д.
 - Прямо зараз зробіть перший крок. Наприклад, якщо ви вирішили освоїти одну з інтернет-професій, то знайдіть курси і запишіться. Почніть з безкоштовних вебінарів, вступних занять або відео-лекцій.
 - Ведіть особистий щоденник. Це може бути щоденник емоцій, досягнень, невдач – що завгодно.
 - Опануйте техніки тайм-менеджменту і організуйте свій час. Багато людей навіть не помічають, скільки годин у них забирають пожирачі часу. А адже всі ці хвилини можна витратити на розвиток особистісного потенціалу.
 - Дозвольте собі помилятися. Вчіться визнавати помилки і витягати з них уроки. Сприймайте труднощі як можливості для зростання. Шукайте інші шляхи вирішення проблемних ситуацій.
- Позбавляйтеся від комплексів і інших проблем. Працюйте над підвищенням самооцінки, розвитком оптимізму, впевненості у собі та інших якостей, які важливі для самореалізації. Через відсутність єдиного визначення поняття виникають труднощі з позначенням плану з розвитку потенціалу. Однак вчені сходяться на думці, що існує три вектори розвитку потенціалу особистості:
- Розвиток людини як біологічної істоти. Мова йде про фізичне, психологічне здоров'я та розвитку у відповідності з усіма віковими нормами. Підсумок такого розвитку – здоровий, зрілий і справно працюючий організм.
 - Розвиток людини як соціальної одиниці. Під цим мається на увазі процес соціалізації – входження в суспільство. Підсумок такого розвитку – соціальний індивід, тобто людина, який зміг пристосуватися до життя в суспільстві, підлаштуватися під його вимоги і прийняти на себе висувуються соціальні ролі.
 - Розвиток людини як особистості. Під цим мається на увазі відстоювання особистістю своєї унікальності без відмови від прийнятих норм суспільства і соціальних ролей. Підсумок – незалежна особистість, успішно взаємодіє з іншими людьми.

*Лагоша В.С.
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варнаєв О.М.*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Робота педагога одна з найважливіших для людей та їх розвитку. Головним у цій професії є передача знань, умінь тим, хто навчається.

Коли людина стає дорослою, вона, на відміну від дитини чи підлітка, краще знає, що їй потрібно робити, щоб досягти бажаного в житті. Зрозуміло, що без гарного навчання неможливо бути успішним у чомусь, тому справжній вчитель не тільки дає певну інформацію, бо з цим може впоратися комп'ютер, а й може зацікавити тих, хто ще не зовсім розуміє це, пояснити, допомогти опанувати знання та навички.

Педагогіка (від др.-грец. “мистецтво виховання”, буквально – “дитиноведіння”) – наука про виховання та навчання людини, передусім у дитячо-юнацькому віці.

Люди завжди прагнули пізнати навколишній світ і себе та ділилися своїми відкриттями з іншими. Відбувалося становлення різних наук та їх розвиток. Поступово знань ставало дедалі більше, тому для їх передачі та активного засвоєння виникали різні методи, системи освіти. У різні часи на території України існували братські школи, колегії, школи єзуїтів, гімназії, ліцеї, єпархіальні училища та багато ін.

Шкільна педагогіка належить до найбільш вивчених і обґрунтованих галузей педагогічної науки, яка досліджує закономірності виховання підростаючого покоління в конкретних освітньо-виховних закладах. Шкільна освіта доводила свою ефективність у різні часи, але останніми десятиліттями спостерігається суттєве зниження рівня її якості. Проблем у сучасної освіти дуже багато, тому охопити всі неможливо. Деякими з них є:

1. проблема формування життєвих цінностей у підростаючих поколіннях;
2. проблема взаєморозуміння учня і вчителя та учнів між собою;
3. проблема зниження рівня культури поведінки дітей
4. надмірне захоплення мобільними телефонами, соціальними мережами та ін.

1. У сучасному світі перед педагогом постають нові завдання, окрім навчання та виховання. Це може бути морально-культурне оздоровлення дітей і підлітків, тому що цінності, які завжди були традиційними, тепер втрачають свою значимість, і новому поколінню складно визначити “що таке добре і що таке погано”. Саме ціннісні орієнтації визначають поведінку особистості. Через це однією з актуальних проблем сучасної педагогіки є проблема формування життєвих принципів у підростаючого покоління.

2. Чи не в кожному класі виникають конфлікти між учнем і педагогом, а також всередині учнівського колективу. Це відбувається через різне виховання, світогляд, здібності, зовнішній вигляд та ще ряд причин. Внаслідок цього погіршується навчальний процес і відносини в класі, бо життя людини дуже залежить від оточення. Щоб допускати якомога менше конфліктних ситуацій, вчитель повинен мати багато терпіння та володіти ґрунтовними педагогічними знаннями. Для запобігання протиріч повинна відбуватися робота кожної зі сторін: учня(учнів), вчителя, а також батьків.

3. Одне з головних завдань у вихованні особистості – це навчити культури поведінки. Від того, наскільки дитина володіє правилами поведінки, залежить її подальше навчання, спілкування, розвиток. Головну роль у формуванні звичок культурної поведінки відіграє родина, саме звідти діти беруть приклад для наслідування. Сприятливим умовами для виховання є теплі стосунки між батьками та дітьми, взаєморозуміння, збалансованість дозволів і обмежень.

4. Наше життя сьогодні наповнене технологіями, і майже кожна людина щодня так чи інакше користується різними електронними пристроями. З одного боку, це полегшує побут, роботу, та інші сфери діяльності, допомагає спілкуватися на відстані, але з іншої точки зору, потрібно в усьому знати міру. Особливо це стосується підростаючого покоління, яке часто не може контролювати свій час, проведений у соціальних мережах чи комп'ютерних іграх. В результаті псується не тільки зір, а й дитяча психіка, що негативно впливає на стосунки дитини з іншими людьми та навчання.

Отже, педагогіка дуже важлива наука, необхідна для розвитку суспільства, а шкільна педагогіка – її галузь, завданням якої є виховання та навчання підростаючого покоління. Зараз існує багато проблем шкільної педагогіки, вирішувати які краще вчителям, батькам і дітям разом. Впоратись із цим зможе лише талановитий педагог, який до кожного знаходить підхід, впроваджує нові ідеї в навчальний процес і може допомогти виховати особистість із високими цінностями.

*Полюхович Єлизавета Олексіївна
Державний Біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В*

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОДНА З НАЙВАЖЛИВІШИХ ЗАДАЧ СЬОГОДЕННЯ

Визначення «критичне мислення» являє собою порядок суджень, що дозволяє ухвалювати доцільні рішення на підставі дослідження інформації. Для більш детального розгляду, порівняймо відношення добра і зла в сьогоденні. За допомогою вивчення та

зацікавленості в даному мисленні, ми спроможні розвивати логічні, мікувальні та аргументаційні можливості, задля коректного вираження особистої думки.

Отримання інформації для створення благодійних умов, щодо покращення перспектив можна за допомогою філософської та наукової літератури, а також об'єктування припущень.

Критичне мислення — це, в першу чергу, затвердження рішень, які складаються з великої кількості фактів, об'єднані в одне, остаточне міркування.

Сам термін «критичне мислення» ми приймаємо як одне з буденних речей. При спробі відповісти на це, скоріше використовують фрагменти ситуацій з життя або конструкції суджень, викликані невпевненістю в особистих діях. Частково, то правильно, проте загального погляду, що таке «критичне мислення», людина припускати не може.

Один з головних довідників з критичного мислення «Мистецтво задавати правильні питання», зображується декілька мислень, які використовує освічена людина. Перший спосіб являє собою поглинання навколишньої інформації, аби здобути факти для осмислення себе в світі.

Людина, яка пристосована до такого мислення має змогу запам'ятовувати матеріал більш швидше та краще. Автор створює розсудливі шляхи, але не кожна особистість визначає та аналізує критичні моменти. Але цей спосіб має межі, тому вивчення чогось більш широкого не являється потребою даного підходу.

Інший спосіб подібний до фільтрації води. Це покладає співвідношення навичок та знань, в залежності від ваших умінь. Без цього механізм під назвою «міркування» буде неможливим. Наші судження та твердження закінчувалися би на тому, що ми почули або прочитали. Людина, яка повністю опанувала навичку «міркування» усвідомлює, що аргументація потрібна для оцінювання сили та правильності формулювання думок.

Отже, основна, але неосяжна задача сьогодення — навчитися критично мислити. Проте, правильне уявлення, що воно означає, виглядає як:

- вміння бачити обидві сторони проблем;
- здатність бути відкритим до нової інформації, яка може спростувати наші ідеї;
- здатність міркувати неупереджено;
- вимагати, щоб кожне твердження підкріплювалося доказом;
- робити висновки та узагальнення наявних фактів;
- вирішувати супутні проблеми.

Дуже часто судження перетворюються на абстрактні розмови про те, що суспільство повинно краще думати, логічно аргументувати тощо.

Модернізовані компанії осмислюють, що пройдешні ієрархічні організації поступаються за рахунок нерозвиненості в сучасному світі. Зараз необхідні творчі люди, які спроможні швидко пристосовуються до змін у всесвіті медіа або технологічній сфері. За наш час впали такі велетні як Yahoo! та Blackberry. Це трапилося, за рахунок, зупинки зрушень, які були безперервні, в порівнянні, з початком їх роботи. Для того, щоб бути лідером в своїй справі потрібно постійно стежити за незначними модифікаціями. При постійній критиці самого себе, удосконаленням та усунення недоліків, вся ця клопітлива робота здатна витіснити багатомільярдну фірму на фоні маленького стратапу.

Маркетологи формулюють критичне мислення як «здібність працювати з інформацією, зберігати, підсумовувати, розбирати, робити аргументовані припущення та приймати перевірені рішення.

За обставин сьогодення, критичне мислення надзвичайно вагоме для перевірки інформаційного простору. Найбільш відоме правил журналістики — «спочатку запитай, потім приблизуй». Наразі ним користуються не лише журналісти. Через те, сучасна громада старасться створити правила поведінки в соціумі, які спроможні комбінувати інформаційний розвиток в інтернеті та кібербезпеку в світі ІТ технологій. Зазвичай люди поділяються на тих, хто дотримується інструкцій, задля їх безпеки та інших, які живуть незважаючи на правила.

І сьогодні одна з найважливіших задач навчити суспільство критично мислити.

Черкашина Анастасія Андріївна
Державний Біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.

ПАРАМЕТРИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Критичне мислення — це наукове мислення, суть якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень. Головним чином йому притаманні такі властивості, як усвідомленість та самовдосконалення.

Поняття «критичне мислення» використовується в методичній літературі вже більше 50 років. В 1956 році американський педагог Бенджамін Блум розробив таксономію пізнавальних здібностей і вперше ввів поняття «критичне мислення» як мислення вищого рівня. Це поняття дуже різнобічне і спеціалісти різних галузей освіти сприймають його по-різному.

Властивості критичного мислення:

- усвідомленість
- самостійність
- рефлексивність (самоаналіз)
- цілеспрямованість
- обґрунтованість
- контрольованість
- самоорганізованість

Критичне мислення входить до загальної структури мислення в процесі пізнання і є мисленням вищого порядку:

- загальне мислення;
- предметне мислення (історичне, математичне тощо);
- критичне мислення.

Кожний наступний рівень включає в себе попередній: 1) загальне мислення — це загальний процес обробки інформації; 2) предметне мислення — це процес обробки інформації з певного предмета за допомогою методів наукового дослідження, збагачений предметними та методологічними знаннями; 3) критичне мислення — це процес контролю за перебігом загального та предметного мислення, їх вдосконалення. Кожний тип мислення має свій змістовний та операційний блоки

1. Критичне мислення - мислення самостійне. Ніхто не може думати за нас. Мислення є критичним, тільки якщо носить індивідуальний характер.

2. Критичне мислення починається з постановки проблеми, бо її розв'язання стимулює людину мислити критично. Початок розв'язання проблеми – це збирання інформації, бо роздумувати «на порожньому місці» фактично неможливо.

3. Критичне мислення має чітку аргументованість. Людина, яка мислить критично, повинна усвідомлювати, що часто одна і та ж проблема може мати декілька розв'язань, тому вона повинна підкріпити прийняте нею рішення вагомими, переконливими аргументами, які б доводили, що її рішення є найкращим, оптимальним.

4. Критичне мислення – це мислення соціальне. Людина живе в соціумі. Тому доводити свою позицію людина повинна у спілкуванні. У результаті спілкування, дискусії людина поглиблює свою позицію або може щось змінити в ній.

Отже, критичне мислення – це важливий аспект у навчанні і повсякденному житті. Воно допомагає в розв'язаннях проблем.

*Гиль Дарина Олександрівна
Державний Біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.*

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПРОВІДНА ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Критичне мислення – це науковий тип мислення, який використовується для розв'язання неординарних практичних задач і включає в себе загальне та предметне мислення. Критичне мислення в навчанні вам допоможе сформулювати більш логічну відповідь на запитання яке вам задасть вчитель. Ще критичне мислення важливе у переговорах та допомагає аргументувати свою точку зору.

Виникненню та розвитку критичного мислення сприяє низка чинників, кожний з яких може бути пусковим механізмом, але повноцінне протікання процесу забезпечується повним комплексом умов, в який входять:

- Цілі навчання (мотивація) – створення проблемної ситуації;
- Засіб навчання, який містить правила критичного розмірковування;
- Стиль навчання, який надає учню право на помилку, моделює ситуації виправлення помилок, тощо.

Маючи критичне мислення, ви здатні:

- Самоорганізуватися;
- Контролювати ситуації;
- Бути самостійним, тобто, це як вмінням людини ставити нові завдання й розв'язувати їх, не користуючись допомогою інших людей;
- Усвідомлювати сфери та способи застосування знань.

Головним чином, критичному мисленню притаманні такі властивості, як усвідомленість та самовдосконалення.

Якщо ви володієте критичним мисленням, ви можете:

- Легко відповідати на запитання;
- Доводити – добирати прийнятні, відповідні та несуперечливі докази;
- Робити висновки;
- Узагальнювати.

Основне призначення критичного мислення (його функція) полягає у розв'язуванні неординарних практичних проблем: розв'язання задач, формулювання висновків, ймовірнісна оцінка та ухвалення рішень тощо.

Найважливішою умовою для розвитку критичного мислення є створення проблемних ситуацій під час навчання.

Розвиток критичного мислення дає вам:

- Доводити – добирати прийнятні, відповідні та несуперечливі докази;
- Помічати факти, що суперечать власній думці;
- Знаходити контраргументи;
- Знаходити відповіді на питання;

Висновок. Отже, критичне мислення – це навчання, яке вам допоможе як зараз так і в майбутньому, тому що це мотивація вирішення задач та проблем. Ще наслідком навчання через критичне мислення виступають особистісні зміни учнів та студентів, тобто їхній розвиток. Вони перебудовують свій досвід, здобувають нові знання та способи розв'язання проблемних задач.

Задорожна Дар'я Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Ємельянова Є.С.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

У світі динамічних глобалізаційних процесів одним із особливо актуальних завдань сучасної освіти і науки є вивчення іноземної мови, важливість якої визначається інтенсивністю міжнародних контактів у галузі освіти, науки, техніки, виробництва, масштабністю науково-технічної співпраці та культурних обмінів. Іноземна мова, як навчальний предмет, має особливості, які розкривають широкі можливості для розвитку творчих здібностей студентів в процесі навчання. У зв'язку з цим питання стимулювання інтересу здобувачів до вивчення іноземних мов і визначення ролі творчої самостійної роботи здобувачів знаходяться в центрі уваги [2;3].

Метою навчальної дисципліни є формування навичок практичного володіння англійською мовою як засобом спілкування у професійній сфері. Завданням вивчення дисципліни є підготовка студента до спілкування іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також реалізація виховних та загальноосвітніх питань [2]. Зазначимо, що у нашій статті ми не ставимо за мету дати максимально повний та вичерпний аналіз усіх можливих факторів. Ми хотіли б зупинитися на трьох найважливіших.

Отже, на наш погляд, першим основним фактором ефективного викладання іноземних мов виступає саме особистість викладача. Викладач повинен бути розумним, компетентним, ерудованим (і не тільки у рамках своєї спеціальності), досвідченим та здатним до самоосвіти та до заохочування учнів. Він повинен самовдосконалюватися, враховувати індивідуальні особливості учнів, бути у курсі нових методик і технологій викладання та впроваджувати ці новітні підходи, методики і технології під час своїх уроків. Відомо, що в більшості випадків саме від особистості викладача та обраних ним методів викладання залежить ставлення учнів до предмету, їхня вмотивованість та подальший результат.

Звичайно, що одного рівня освіти викладача, обраної методи та заохочування учнів не достатньо для ефективного викладання іноземних мов. Тому другим фактором цього процесу ми виокремлюємо матеріальну базу, зокрема сучасні підручники та новітні мультимедійні технології, які повинні робити процес викладання та навчання більш цікавим, якісним, ефективним та швидким. Використання інтерактивних дошок на уроці іноземної мови, інтернету, демонстрація презентацій, використання аудіо та відео матеріалів за останні роки стали невід'ємною частиною вдалого та методично правильно розробленого уроку. Наявність достатнього матеріального забезпечення та технічного обладнання у лінгафонному кабінеті надає вчителю безліч переваг та ресурсів для проведення цікавого та якісного уроку [1]. Якщо учні мають можливість інтерактивно взаємодіяти не тільки з викладачем або іншими учнями, але й з засобами новітніх технологій, то результативність від таких занять підвищується у декілька разів. Із власного досвіду зазначимо, що систематичне використання інтерактивної дошки під час викладання іноземної мови, перегляд та подальше обговорення відео матеріалів, робота на інтерактивних платформах (наприклад, Padlet), онлайн ігри в інтернеті тощо дозволяють викладачеві здійснити комплексне планування уроку, раціонально використати відведений на заняття час, значно збільшують обсяг запропонованого викладачем та засвоєного учнями матеріалу, підвищують інтерес учнів, а отже, сприяють набагато кращому результату. Систематична робота з інтерактивною дошкою дозволяє учням позбавитися почуття зніяковіння, страху, скутості, сором'язливості, комплексів зробити помилку. Можливості інтерактивної дошки (активний творчий підхід, інструменти малювання, виправлення, запис та прослуховування з подальшим аналізом власних аудіо тощо) розкривають прихований потенціал учнів та допомагають повірити у власні сили.

Третім основним фактором для ефективного викладання іноземних мов ми вважаємо мотивацію самих учнів. Більшість вчених вважають цей фактор найголовнішим і відводять йому центральне місце серед чинників успішного вивчення іноземних мов [3]. Отже, швидкий та стислий аналіз факторів, що сприяють ефективному викладанню іноземних мов у процесі міжкультурної комунікації дозволяє сказати про те, що неможна виокремити один найголовніший фактор. На наш погляд, ми повинні розглядати і аналізувати процес викладання іноземних мов як з боку викладача, так і учня, враховуючи особистісні характеристики, ерудицію, мотивацію, інтерес та зацікавленість обох сторін. Крім цього, важливим чинником ефективності процесу виступають новітні мультимедійні технології, які сприяють швидкому засвоєнню вивченого матеріалу і підвищують продуктивність обох сторін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кухарьонук С.С. Формування мотивації студентів на заняттях з іноземної мови // Мова і світ: сучасні тенденції викладання іноземних мов у вищій школі: збірник матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. вебінару (м. Житомир, 29 листопада 2017 р.)Житомир: Житомирський державний університет ім. Івана Франка, 2017. С.70.
2. Ємельянова Є. С. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ // Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів «Україна на шляху державотворення: історія та сучасність». – С. 251.
3. Alieva A., Kovalchuk I. Tokareva., O., Sytnyk, O., Yemelyanova, Y.(2021). Foreign language professional competence of students in the process of learning english for vocational purposes //AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research. – Т. 1. – С. 99-105.

Козаченко Вероніка Олександрівна
Харківський національний університет радіоелектроніки
Науковий керівник – старший викладач Архипова В.О.

GAMIFICATION AS AN EFFECTIVE MOTIVATION SYSTEM FOR STUDENTS

At present time, most students prefer self-education and self-development in order to get the job of their dreams. In the meantime, higher education institutions are trying to meet the needs of their applicants, but on the way to this goal there may be some problems such as: lack of sufficient funding, an outdated curriculum or a simple lack of motivation for students. That is why the elements of «edutainment» (education + entertainment) are of great help both for teachers and students.

In my opinion, motivation is an important factor for improving student's productivity. Therefore, in this paper, I would like to suggest implementing such a system of increasing student's motivation as gamification in our universities.

Let's consider the definition of the concept of gamification. Gamification is the application of computer game techniques for non-game purposes. This technique works perfectly in corporate culture as well as educational process. Game elements, conceptually, can be implemented in any project. This system is not so popular in Ukraine, it is rarely observed in universities, at work and in senior classes of schools. Among the most effective uses of this system are gamified software solutions for recruiters developed by the CleverStaff company. With this tool, CleverStaff pushes every team member to achieve. Employees can see the current number of completed tasks, as well as how much remains to be completed to receive a reward. In a certain sense, the algorithm plays the role of an «ideal manager», monitoring the success and the level of growth of professionalism of employees.

In order to integrate gamification into the education system, the university needs to consider its weaknesses. In this case, you need to consider surveys from the Genesis Education platform and the CASERS community.

As for the surveys of the Genesis Education platform, among the main ones are the surveys about the decrease in the desire of students to work on their major during the course of study. The survey showed that 46.8% of respondents plan to work according to their specialty, but this desire gradually disappears with each year and course. For example, among first- and second-year students, 51.2% are willing, but among master's students, it is already 43%.

The following survey is from CASERS. It considers all the aspects that students do not like in higher education institutions. The main ones are the outdated content of educational programs and the low level of interactive learning methods. In 45% of universities, teachers never use the «case-study» method in teaching, 38% use it, but rarely, and 9% of students do not know what it is at all. And only 8% of respondents claim that most their teachers use cases. Therefore, the problems of lack of practical experience and the use of outdated information are revealed in the above surveys. Taking into account the existing problems, you can proceed to the formation of the system of student's motivation.

An efficient game addresses several player's needs:

- the need for autonomy - I choose whether to play or not, I choose what to play and how to succeed;

- the need for competence - I figured it out and managed. I am a winner;

- need for recognition – I can share the result with friends and other users.

To meet these needs, it is essential:

- to offer a reward for each task - it can be points, badges and any other «marks» that have tangible or intangible value (For better memorization of information, it is better to give students real life tasks that will develop the necessary skills for employment. In contrast to a real task, you can also give a simulated task in the format of a computer game.);

- to stimulate competition. Competition motivates many of us, but others, on the contrary, are intimidated by comparison with others or a low position in the rating;

- to consider different types of interaction: one against each other, team against team, team against the problem;

- to provide an opportunity to share results and achievements both in the game and outside of it (for example, in social networks);

- give quick feedback on correct and incorrect actions to students.

In general, during the period of distance learning, universities use their own websites. Sometimes, these sites may have certain problems with their interface and an structure. To my mind, the best website design that increases student productivity is demonstrated in programs such as: Dualingo, Ribbon Hero, ClassDojo, GoalBook, The World Peace Game, Coursera, Mr Pai's Class, CourseHero, Brainscape and Socrative 101.

Therefore, the main charm of game methods is the attitude towards mistakes. During training, we all got used to the fact that making mistakes is the path of losers and nothing. But what contributes to self-improvement then? Fixation on mistakes leads to the fact that students concentrate more on scores than on actual knowledge, or choose the path of procrastination. In computer games, on the contrary, mistakes are welcome and they are the main tool for achieving success. Therefore, in my opinion, gamification as the system of student's motivation is one of the most effective incentives for learning at the present time.

Пирог Андрій Вячеславович

Харківський національний університет радіоелектроніки

Науковий керівник – старший викладач Архипова В.О.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS AT UKRAINIAN UNIVERSITIES

With the development of ICT, innovations have proliferated widely into social life: science, education, culture, politics etc. One of the ways to modernize the educational system of Ukraine is

the introduction of innovative pedagogical technologies and methods into the educational process of higher educational institutions.

Effective for the modernization of technical higher education is the introduction of innovative teaching methods into the educational process of universities. The problems of innovative technologies and methods in modern higher education are urgent because the tendency to humanize the content of technical education has been intensified, new academic disciplines have been licensed, and, as a result, there has been a need for scientific pedagogues. personnel who would be able to provide an innovative approach to the implementation of these directions in the course of the educational process. It is important that lecturers and instructors have the opportunity to develop and implement their own innovative methods of teaching. However, it should be borne in mind that there is strong competition between public and private universities, offering students the opportunity to study where there is innovative potential and high-quality education. All these changes have increased the need to renew and improve the educational environment of universities.

The concept of the development of the national innovation system, which provides for legislative, structural, and functional institutions involved in the process of creating and applying scientific knowledge and technologies and determining the conditions for ensuring the innovation process has been recently put forward. Its purpose is to create conditions for increasing the productivity of the educational process and the competitiveness of specialists, by means of modernizing national education, increasing the level of innovative activity, applying advanced technologies and methods of organizing and managing economic activity to improve human development, existence and ensuring the stability of economic growth. The system of higher technical education is undoubtedly important, the main purpose of which is to educate a competitive, highly qualified specialist with competencies that meet modern requirements.

Pedagogical science has analyzed innovative teaching methods aimed at effective assimilation of knowledge by students, development of their intelligence, acquisition of abilities and skills, experience of self-education, scientific work and acquisition of qualities that contribute to creative self-realization.

The teacher is the engine of innovative activity at the university, since the subjective aspect is at the forefront in the development, implementation, and promotion of new non-traditional teaching methods. A creative teacher experiments to develop an effective teaching method, adapting it, improving it, offering new methods. The main requirement for such activity is the innovative potential of the teacher.

For example, non-typical classes that arouse the interest of all students, contribute to intellectual development and moral formation and are of great importance in the education of future engineers and technical specialists. Non-standard classes stimulate the student's cognitive independence, creative activity, and initiative. The experience of non-standard training and the creation of a classification of non-standard classes for technical universities was implemented. It is as follows: classes-competitions (quizzes, competitions, seminars-auctions, practical classes in mathematics, geometry etc., KVK and brain rings; revision classes); classes for knowledge consolidation (exercises- credits, consultations, mutual learning classes, role-plays (a student in the role of a teacher conducts a seminar class, a student in the role of a specialist discusses a problem with a co-worker, etc.); communicative classes (seminars-debates, conferences, tele-lectures); cool simulation and simulation games (simulation of professional activity, performance of roles depending on the scenario); travel lectures; lectures-visualizations; lectures in pairs; lectures in advance. Certain requirements should be formulated in terms of the best combination of traditional and innovative teaching methods.

Therefore, the use of innovative methods in the educational process of higher education institutions creates conditions for the effective self-realization of the personality of a future technical specialist. This largely depends on the pedagogical abilities of the teaching staff of the technical universities, on the manifestation of their tolerance in the educational process and their efficient communication skills.

Чумаченко Катерина Євгенівна
Харківський автомобільно-дорожній фаховий коледж
Науковий керівник – канд. філол. наук Скринник Н.А.

ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНИХ ЗВО

Сьогодні ми вже не уявляємо свого життя без мобільних телефонів чи смартфонів. Вони є інструментами як усного спілкування, коли ми телефонуємо, так і письмового, коли ми пишемо повідомлення чи електронні листи. Можна сказати, що мобільні телефони, смартфони, планшети – це так звані цифрові універсальні пристрої, які є частиною нашого повсякденного життя й супроводжують нас усюди.

Кожна людина користується своїм смартфоном, не витрачаючи жодних зусиль. Молоді люди використовують смартфони, щоб знайти різноманітну інформацію в Інтернеті, слухати музику, дивитися фільми, фотографувати та грати в різні ігри. Оскільки мобільні пристрої є невід'ємною частиною нашого життя, виникає питання, як їх розумно використовувати на заняттях з іноземної мови.

Аналіз наукових публікацій показує, що дослідники погоджуються з думкою про ефективність використання цифрових пристроїв на заняттях з іноземної мови. Їх впровадження не тільки урізноманітнює освітній процес, а й позитивно впливає на мотивацію студентів та сприяє формуванню навичок самостійного навчання.

Відомо, що основною метою навчання іноземної мови є активізація іншомовної комунікативної діяльності студентів. Саме комунікації молоді люди приділяють багато уваги в повсякденному житті: спілкуються, пишуть повідомлення, коментарі в соціальних мережах. Оскільки таке спілкування з впровадженням смартфонів стало звичкою серед молоді, є сенс інтегрувати використання цифрових пристроїв в навчальний процес.

Цифрові медіа доповнюють роботу з підручником, таким чином вони збагачують, покращують навчання, додаючи інтерактивності при вивченні іноземної мови. Зміна методів роботи через використання мобільних пристроїв позитивно впливає на мотивацію студентів. Смартфони є хорошим помічником в організації індивідуальної, парної, групової роботи студентів не тільки в аудиторії, але й поза нею. Це можуть бути завдання, які вимагають використання програм або технічних можливостей смартфонів.

Спостереження за роботою студентів на заняттях іноземної мови доводить ефективність їх використання. Студенти краще запам'ятовують новий лексичний матеріал саме з електронних носіїв, більше віддаючи перевагу електронним словникам, у тому числі онлайн-словникам. До найпопулярніших належать ABBYY Lingvo, Leo, Pons, Google Translate. На перший погляд труднощів у роботі зі словником немає. Проте слід підкреслити, що словники відрізняються один від одного. Тому дуже важливо пояснити студентам переваги та недоліки різних онлайн-словників.

Мобільні термінали також можна використовувати для внутрішньої диференціації. Студенти, які вступають до ВНЗ, мають різний рівень вивчення іноземної мови, але використання смартфона надає можливість працювати їм у власному темпі. Це допомагає усунути психологічний бар'єр та стимулювати інтерес до вивчення іноземної мови.

Таким чином, перевага використання цифрових пристроїв на заняттях іноземної мови полягає в тому, що вони дозволяють працювати з автентичними матеріалами, різноманітними програмами та застосунками. Завдання, які студенти опрацьовують за допомогою смартфона, сприяють розвитку комунікативних, міжкультурних, культурних, пізнавальних та соціальних навичок.

Бражник Анна Геннадіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Міносян А.С.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ЖИТТЯ В ОККУПАЦІЇ

Сьогодні піде мова, про одне маленьке затишне та курортне місто.

Бердянськ завжди був перлиною Азовського узбережжя та одним з найкращих грязьових курортів України. Але війна внесла свої корективи. Ранок 24 лютого змінив життя кожного українця й бердянці не виключення.

О 5:30 Бердянськ прокинувся від вибухів, декілька «прильотів» по військовій частині та кілька постраждалих, тоді війна здавалась чим-то не справжнім, пройденим в підручниках історії, але це був тільки початок.

25.02 – на Бердянськ рушила колона військової техніки під знаком Z, кожне повідомлення у чатах міста з новою геолокацією військ вбивали надії містян на мирне та спокійне життя. Але цей народ не подолати. Наступного дня жінка кинула коктейль Молотова у техніку, на честь чого перед Днем Незалежності НБУ випустила монету. А ще днем пізніше, чоловік з цигаркою в зубах переніс протитанкову міну.

28.02 – офіційне визнання Бердянська і Запорізької області, як Тимчасово Окупованої Території. Росіяни зайняли відділ поліції, одразу ж почали шукати порт та була перша жертва – хлопець, який зустрів їх замотаний в український прапор.

Щодня до 20 березня о 12:00 на Площі Єдності відбувалися мітинги проти окупації. В будь-яку погоду, за будь-яких обставин люди крокували Приморською Площею, висловлюючи свою позицію. Але вже після 10 березня почалися перші затримання та перші політ'язні. Саме тоді все місто дізналося, що значить «На подвал». Хоча й тоді бердянці не здалися – вони схопили 2 військових та почали бити.

24 березня я прокинулася від криків батьків: «Нас бомблять», «Ну, звичайно, війна в країні», - відповіла я. Але коли вийшла на балкон – зомліла! ЗСУ потопили корабель «Саратов», який нещодавно зайшов у порт, та підбили ще один.

1 квітня вже висів російський та радянський прапори в центрі міста, а 15 – зняли герб. Але росіяни не зняли його з прокуратури – місця, де вони працюють.

Щодня протягом 3-4 місяців Бердянськ чув звуки гелікоптерів та бомбардувальників, а одного разу, вони летіли так низько, що можна було побачити номер гелікоптера. Також регулярно було чути вибухи, як завіряли самі окупанти – це розмінування у порту.

Під час підготовки до референдуму були вбиті комендант Бердянська, заступник Голови Військової Міської Адміністрації з комунально-житлових питань Олег Бойко та його дружина Людмила Бойко, що очолювала виборчу комісію з проведення референдуму.

З 22 по 27 вересня відбувався референдум. За словами моїх батьків, до них прийшли декілька представників виборчої комісії з 2 військовими та спокійно запитали, чи готові вони вже зробити свій вибір, нащо тато відповів, що ще не налаштовані та пообіцяли прийти у вихідні. До них «у гості» більше не приходили, як і батьки на виборчі ділянки 30 вересня указом президента Путіна відбулась анексія усіх окупованих територій.

У моєму місті також діяла БПА – Бердянська Партизанська Армія. Вони влаштовували так звані «українські» ночі росіянам, «прибирали» зрадників та розвішували українські прапори.

Життя в окупації, під триколом, дійсно було важким, прокидатися серед ночі від вибухів, автоматних черг, на слух встановлювати з чого стріляють, дивитися щодня на військових, що прийшли з війною, боятися говорити українською мовою – напевно, це випробування було мені необхідно, щоб зрозуміти наскільки сильно я можу любити Україну! Виїзд з окупації був не легше: 5 діб у полі, 2 обстріли, страх за своє життя, погрози в мій бік, що не випустять та шалена жага повернутися додому – в Україну! А потім перші зруйновані села, та усвідомлення усього, що відбувається, ще більша ненависть до росії. Трохи згодом перший український блокпост і таке омріяне «Слава Україні!», поки чекали коли збереться

колона, я нарешті побачила жовто-блакитний стяг, сліз було не спинити. Дорога до Запоріжжя, оформлення, та неймовірний страх людей у військовій формі, тому що в моїй голові геть не вкладалося, що військовий = добро, захист та Україна! Тільки згодом, коли пройшло більше 3 місяців я почала нормально реагувати на наших захисників, вже не хочеться збігти! Мабуть переломним моментом став великий обмін полоненими, коли повернувся знайомий хлопець, що боронив Азовсталь. Із Запоріжжя я поїхала до родичів, і коли ввечері була сирена, зрозуміла, що бути українцем – це справжній подарунок долі, так, країна трішки скалічена та зруйнована, але Україна все така ж гарна, та найулюбленіша! Наразі мені настільки все одно, під обстрілами, без світла чи Інтернету, заберіть хоч всі переваги цивілізації, головне бути тут, на рідній Українській землі!

Герасіменко Г.Ю.

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.*

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СОЮЗУ НАЩАДКІВ ГОЛЛАНДСЬКИХ ВИХІДЦІВ НА УКРАЇНІ»

Провідну роль в економічному і суспільному житті країни в період непу відіграли кооперативи. На початку 20-х років у місцях компактного розселення національних меншин утворюються національні (німецькі, єврейські та ін.) кооперативні товариства, функціонування яких здійснювалося відповідно, до традиційних напрямів господарської діяльності та особливостей соціальної структури певних національних груп. Серед товариств національної кооперації особливе місце посідав «Сільськогосподарський Союз нащадків Голландських вихідців на Україні».

У 1921 році був утворений «Союз громад та груп менонітів Півдня Росії», який після перереєстрації РНК УСРР 14 серпня 1923 року отримав назву «Сільськогосподарський Союз нащадків Голландських вихідців на Україні» [2, с. 36]. Статут організації визначав, що до її компетенції входить господарська, культурно-просвітницька та соціально значуща робота в середовищі менонітів: постачання членів Союзу товарами та сировиною, забезпечення їх оборотними коштами в справі закупівлі та збуту, виконання завдань державних органів, відродження сільськогосподарської промисловості, догляд душевно хворих, глухонімих, безпритульних і таких інших в установах Союзу, сприяння освіті, особливо сільськогосподарській, страхування від пожеж [2, с. 36-38].

Організаційно «Сільськогосподарський Союз нащадків Голландських вихідців на Україні» складався з Центрального правління (місце перебування – колонія Орлово, а з 1925 року – м. Харків) та 20 районних управлінь, які діяли у 157 населених пунктах України. Зазначимо, що хоча за статутом Союз і об'єднував «нащадків голландських вихідців», однак його членами як кооперативної організації у більшості були німці [1, с. 154]. У 1925 році Союз охопив майже вісім тисяч господарств із населенням 55 тисяч чоловік в основному Мелітопольської, Криворізької та Запорозької округ. У господарську структуру Союзу входили кредитні, торговельні, споживчі та сільськогосподарські (в основному скотарські) кооперативні товариства, а також пекарні, млини, маслобойні та інші підприємства. Кошти Союзу формувалися за рахунок пожертвувань, внесків членів кооперативних товариств та займів закордонних організацій. Значну фінансову допомогу Союзу надавали, зокрема, «Товариство американської менонітської допомоги» (АМД), «Російсько-Канадсько-Американське пасажирське агентство» (РУСКАПА), «Загальна Комісія для закордонних нужд «Вінтервійськ» (Голландія)» [1, с. 153]. Фінансові кошти СГВ мали формуватися за рахунок залишків сум, зібраних при організації

Союзу; із вступних, пайових та інших членських внесків; з пожертв, вкладів, позик та субсидій; з прибутків по різних операціях та інших надходжень, що були передбачені статутом [2, с. 40]. Ці кошти використовувалися для господарської діяльності, утримання культурно-освітніх установ, агрономічних шкіл, школи для глухонімих, а також проведення благодійницьких акцій (допомога неімущим, хворим, калікам тощо).

Через уповноважених центральних та місцевих установ Союзу німецьке населення зверталось до владних структур із численними клопотаннями з приводу еміграційної політики, землевпорядження німецьких сільськогосподарських колоній, функціонування менонітських релігійних громад тощо. Принципова позиція Союзу як виразника національно-культурних і релігійних інтересів та громадських прав німецького населення України викликала у політичного керівництва республіки серйозне занепокоєння та прагнення обмежити його діяльність. Партійні та державні органи взяли курс на «покрокову ліквідацію Союзу Голландських вихідців» [1, с. 154]. Для детального ознайомлення з діяльністю Союзу та пошуків можливих напрямів його реорганізації ВУЦВК утворив спеціальну комісію, до складу якої увійшли представники Наркоматів внутрішніх справ, робітничо-селянської інспекції та землеробства, Центральної Комісії у справах національних меншостей при ВУЦВК, кооперативного товариства «Сільський господар». 25 серпня 1925 року результати роботи комісії розглядалися на закритому засіданні Малої Президії ВУЦВК, де було прийнято постанову про реорганізацію Сільськогосподарського союзу Голландських вихідців на Україні [2, с. 211-212]. За станом справ у «Сільськогосподарському Союзі нащадків Голландських вихідців на Україні» уважно стежили й у слідчому відділі Державного політичного управління України. На запит голови ЦКНМ при ВУЦВК М. Лобанова було підготовлено доповідну записку (серпень 1925 року), в якій підкреслювалося, що Союз є «організацією не господарською, а більше політичною» [2, с. 237]. В обстановці відвертого тиску керівництво Союзу було змушене піти по шляху його реорганізації [2, с. 303]. Центральне правління було розформовано, а районні відділення переводилися на статут загальногромадської кооперації. Остаточна реорганізація Союзу (а по суті його ліквідація) була здійснена наприкінці 1925 – у середині 1926 років.

Отже, історія існування «Сільськогосподарського Союзу нащадків Голландських вихідців на Україні» досить чітко нам демонструє, що в умовах бюрократичних принципів усередненості функціонування соціалістичної економічної системи, особливості традиційної господарської діяльності будь яких етнічних спільнот, в тому числі й німців та голландців, не тільки не враховувалися, а й цілеспрямовано руйнувалися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова О. С. Етнічні меншини в Україні: історико-антропологічний вимір: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету. Харків: Антикава, 2017. 204 с.
2. Сільськогосподарський союз нащадків голландських вихідців на Україні (1921-1927 рр.): Зб. док. і мат. К.: Інститут історії України НАН України, 2000. 327 с.

Калініченко Поліна Володимирівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Міносян А.С.

НЕЗЛАМНИЙ МАРІУПОЛЬ

Війна торкнулась кожного міста нашої країни, але однією з найгарячіших точок став Маріуполь. Саме це місто, як і його захисники наразі є символом нескореності у боротьбі з російськими загарбниками, нашою гордістю та біллю.

Під час війни в Україні 2014 - 2022 року Маріуполь двічі страждав від російської агресії, яка розподілилася на два етапи. Перший з них розпочався у 2014 році, тоді місто було вперше окуповано 13 квітня. І хоч окупація тривала не довго, всього два місяці, це не завадило проведенню терористичних актів після звільнення, найбільший з яких стався 24 січня 2015 року. Тоді «Градами» було обстріляний цілий мікрорайон «Східний», через що 25 січня 2015 року, колишнім президентом України, було зазначено день жалоби.

З того моменту місто постійно відновлювалось. Це був справжній європейський куточок на узбережжі Азовського моря, до поки 24 лютого не розпочався вся другий етап "Спеціальної-воєнної операції".

Саме у Маріуполі перші вибухи пролунали о другій ночі. Обстріли, як й у 2014 році, розпочались з мікрорайону «Східний», а у центрі міста, як й в інших його районах було досить тихо. Через те, що історія повторювалась, усі мешканці міста, зокрема і я, вважали, що все буде не так критично, але вже з 1-го березня місто перебувало в блокаді. Прильоти були по комунальних підприємствах, житлових будинках та навіть по чергах з людьми, а в магазинах кінчалась їжа. Вже з 7-го березня місто було повністю відірвано від цивілізації. Маріуполь залишився без зв'язку, світла, газу, води та опалення, у місті наступала гуманітарна катастрофа. Відтоді люди були змушені готувати на вулиці та ходити за питною водою до найближчих джерел або до моря, збирати сніг та дощову воду. Хоч зв'язку не було, але про всі новини у світі та місті люди знали, хто бачив на власні очі, хто через плітки, а хто з радіо, яке іноді потрапляло на українську хвилю. Так і ми дізналися про відомі на весь світ бомбардування пологового будинку і лікарні в центрі міста 9-го березня, а 16-го березня про бомбардування Драматичного театру, який використовували як бомбосховище більше ніж пів сотні людей.

З кожним днем ситуація у місті ставала страшнішою. Маріуполь щоденно зазнавав ударів, як з землі, так й з повітря й моря. Зелених коридорів, як обіцяли, не було, люди вибиралися з міста на свій страх і ризик як могли: пішки, на машинах поодиночі або колонами. Станом на 5 квітня півмільйонне місто було знищено на 95% та майже повністю підконтрольним стороні агресора, а кількість загиблих складала щонайменш 22 тисячі. Трупи лежали на дорогах, в скверах і під будинками, через що російська влада 6 квітня запустила мобільні крематорії.

Єдиною не підконтрольною для них територією залишався металургійний комбінат «Азовсталь», куди в останні тижні оборонці Маріуполя були змушені відійти й у надскладних умовах, у бункерах продовжувати тримати оборону. Вони стримували собою потужний натиск на всю Україну, не пропускаючи його на інші її території. Морпіхи, Азовці та інші захисники гідно виконували всі поставлені завдання, але 16-го травня Вищим військовим командуванням України було віддано наказ зберегти життя особового складу, залишившихся на Азовсталі. 20-го травня Маріуполь було остаточно захоплено, а оборонців міста взято у полон.

На сьогодні Маріуполь ще знаходиться під російською владою. Окупанти повертають місто у радянські часи, вводять фільтрацію населення та розповідають бредні про краще життя. Вони стирають історію Маріуполя та позбуваються останніх пам'ятних об'єктів, таких як стінопис присвячений трагедії війни 2014 року та меморіал «захисникам України». Вони намагаються приховати всі свої злочини, створюючи ілюзію відбудови міста, де у відремонтовані будинки заселяють воєнних та медичних працівників, приїхавших з Росії, а

мешканців міста й надалі залишають жити в напівзруйнованих будинках. Але не дивлячись на це, люди не здаються, вони створюють супротив, розвішують українську символіку та чекають на повернення України.

Як висновок, хочу сказати, що Маріуполь - це більше, ніж розтрошені будівлі. Маріуполь – це, насамперед, люди, незламні герої, які захищали та продовжують захищати нас, сотні тисяч маріупольців, які залишилися в місті та яких війна розкидала по всьому світу. Маріуполь живе в наших серцях, і допоки живуть маріупольці, живе й душа міста, живе надія на відродження та віра у повернення до України.

Кропивцов В.Ю.

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.*

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ НАПРИКІНЦІ 1919 – ПОЧАТКУ 1920 РОКІВ

Невизначеність зовнішньої політики УНР наприкінці 1919 р. призвела до того, що республіка змушена була вести воєнні дії на всіх фронтах, головними з яких були: на сході – більшовицький, а на заході – польський. У грудні 1919 р. більшовики захопили Київ і на початку 1920 р. контролювали всю територію УНР, за винятком Волині і Західного Поділля, окупованих восени 1919 р. польськими військами. За таких обставин С. Петлюра вважав, що примирення з Польщею може врятувати справу української революції. 22 квітня 1920 р. між С. Петлюрою та Ю. Пілсудським був підписаний Варшавський договір, згідно з яким в обмін на визнання незалежної УНР і військову допомогу С. Петлюра погоджувався визнати українсько-польський кордон по річці Збруч і далі по Прип'яті до її гирла [2, с. 250]. Договір уклали таємно, про нього, крім С. Петлюри, не знали навіть інші члени Директорії. С. Петлюра визнав питання Східної Галичини внутрішньою справою Польщі, чим фактично перекреслив січневу угоду 1919 р. між УНР і ЗУНР про злуку. Для українців умови Варшавського договору були важкі. Найбільшою трагедією став розділ української території, що призвело до великих політичних розбіжностей серед українських політиків та населення. Водночас 24 квітня 1920 р. між УНР і Польщею була підписана військова конвенція. Польські і українські війська проголошувалися союзниками у спільних майбутніх військових операціях на більшовицькому фронті.

Скориставшись раптовістю наступу та значною воєнною перевагою, польські і українські війська вступили до Києва. Однак подальше просування цих військ було зупинено більшовиками. Контрнаступ Червоної армії змусив уряд Польщі звернутися до країн Антанти за допомогою. Становище на польсько-більшовицькому фронті розглядала Верховна Рада Антанти на конференції у місті Спа 5-16 липня 1920 р. У роботі конференції взяла участь делегація УНР в складі 9 чоловік. Західні держави обіцяли матеріальну і військову допомогу полякам, але на певних умовах. Зокрема, Польща вимушена була визнати кордон по так званій лінії Керзона [3, с. 191]. У липні-серпні 1920 р. Польща почала отримувати від країн Антанти значну допомогу. Тільки США направили у Польщу зброї і спорядження на 1,5 млрд. доларів (200 танків, 300 літаків та ін.) [2, с. 252]. Однак й це не змогло кардинально вплинути на ситуацію.

22 липня, коли більшовицькі війська підійшли до визначеного у «Декларації» кордону Польщі, її уряд був змушений звернутися до більшовицького уряду Росії з пропозицією про переговори. Делегація Польщі, очолювана В. Врублевським, зустрілася 1 серпня в Барановичах із представниками командування Червоної армії. Однак відсутність повноважень для ведення переговорів у польської і радянської делегації призвели до їх зриву. Уряд Польщі 7 серпня знову заявив про готовність послати своїх представників у Мінськ «для ведення водночас переговорів про попередні умови і про перемир'я» [1, с. 96]. Польська делегація у складі Я. Домбського, М. Барліцького, С. Грабського, В. Керніка, Л.

Вашкевича, Є. Ольшовського та генерала П. Лістовського 14 серпня виїхала до Мінська. Водночас почався контрнаступ польських військ. Керівники Польщі були переконані, що вони тепер зможуть нав'язати більшовицькій Росії вигідні умови миру.

Переговори між російсько-українською і польською делегаціями почалися у Мінську 17 серпня. Білоруська РСР свої повноваження на переговорах передала делегації РСФРР. Російсько-українську делегацію на переговорах очолював К. Данішевський, військовий комісар Польового штабу Червоної армії. Від УСРР на цьому етапі переговорів до спільної делегації було включено Д. Мануїльського, члена Політбюро ЦК КП(б)У [3, с. 193]. РСФРР і УСРР визнавали незалежність Польщі і підтверджували безумовне право польського народу на встановлення форми державної влади, відмовлялися від контрибуцій і робили на користь Польщі територіальні поступки у районі Білостоку і Холма [1, с. 137-138]. Користуючись сприятливими обставинами, російсько-українська сторона висунула умови миру, які загрожували суверенітету Польщі. Так, чисельність польської армії повинна була скоротитися до 50 тисяч чоловік, надлишок зброї треба було передати більшовицькій Росії. До Польщі заборонявся ввіз військового спорядження, військова промисловість підлягала конверсії, Росії передавалася залізниця Білосток-Граєво. Однак незабаром стратегічна обстановка на польсько-більшовицькому фронті змінилася. Польські й українські війська перегрупували свої сили і не тільки зупинили наступ Червоної армії, але й завдали їй ряд нищівних поразок, знову захопили Західну Україну і Західну Білорусію. За таких умов польська делегація заявила про неприйнятність російсько-українських вимог. Переговори були припинені [2, с. 256].

Переможний наступ польських військ оживив надію уряду УНР на успішне завершення боротьби з більшовиками. Однак цим сподіванням не судилося здійснитися. Польське керівництво все більше переконувалося в тому, що, взявши на себе непосильне завдання, воно привело державу до межі національної катастрофи. Червона армія, зазнавши поразки під Варшавою, розгромленою не була. Й це привело до нових переговорів й підписання Ризького договору 1921 р.

ЛІТЕРАТУРА

1. Документи внешней политики СССР: В 21 т. М.: Госполитиздат, 1959. Т. 3. 723 с.
2. Красівський О. Україна і Польща в період революції: від конфронтації до співробітництва. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2008. Вип. 39. С. 247-257.
3. Кульчицький С. В. Проблеми кордону між Україною і Польщею в радянській політиці 1919 – 1921 рр. *Україна-Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. К.: Либідь, 1993. С. 187-200.

Мовчан А.Ю.
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РАЙОНУВАННЯ В УСРР/УРСР У 1920-х – 1930-х РОКАХ

У здійсненні політики коренізації не останнє місце посідало створення національних адміністративно-територіальних одиниць (сільських і селищних рад, національних районів). Однак спричинено воно було не тільки переходом до реалізації політики коренізації, а й досить невдало проведеною адміністративно-територіальною реформою 1922 року, у результаті якої було проігноровано особливості національної структури регіонів і усталені економічні зв'язки [2, с. 188]. Ще однією, не менш важливою, причиною впровадження національного районування стало загострення національного питання на фоні волюнтаристських дій місцевих урядовців, ігнорування болючих соціально-економічних

проблем етнічних громад та викликане ними катастрофічне падіння престижу радянської влади.

Виділення національних районів було досить непростю справою. По-перше, в радянському праві на той час не існувало відповідних нормативних документів, які б визначали зміст понять «національна адміністративна одиниця», «національний район», «національна рада» тощо, законодавчого порядку їхнього створення, кількісних та якісних вимог стосовно їхнього оформлення. 29 серпня 1924 р. РНК УСРР ухвалила постанову «Про виділення національних районів та рад». У тому ж році ВУЦВК затвердив Положення «Про сільські ради», в якому передбачалося формування (з дозволу губвиконкому) національних сільрад з кількістю населення меншою за 1 тис. осіб [2, с. 189]. Четверта сесія ВЦВК VIII скликання (15-19 лютого 1925 р.), заслухавши доповідь ЦАТК «Про низове районування», ухвалила постанову, яка зменшила кількісні вимоги до оформлення національних адміністративно-територіальних одиниць: сільрад із 1000 до 500, а районів – з 25000 до 10000 осіб. Створення національних рад і районів відповідна резолюція сесії пов'язала з тим, що уряд пішов назустріч прагненню «трудящих мас з національних меншостей наданням їм права розвивати свою культуру та мову» [3, с. 124]. Пропонувалося негайно провести обстеження населених пунктів, де проживають національні меншини, скласти список тих поселень, в яких буде можливість утворити національні сільради. Протоколи про виділення рекомендовано розглянути на засіданнях президії райвиконкому і з конкретними мотивованими висновками направити в окружні органи. Подальший розгляд справ здійснювала Центральна адміністративно-територіальна комісія. Остаточо національні сільради затверджувалися президією ВУЦВК.

На 1 квітня 1925 р. в УСРР було оформлено 98 німецьких, 26 грецьких, 25 болгарських, 19 єврейських, 15 польських, 5 чеських, 1 білоруська сільради. У 1927 р. в УСРР були створені дев'ять російських районів. Про динаміку національного адміністративно-територіального будівництва можна скласти уяву на основі наступних відомостей. На 1 січня 1926 р. в УСРР було 185 німецьких сільрад, 111 польських, 100 єврейських, 90 російських, 57 болгарських, 27 грецьких, 13 чеських, 9 молдавських, 1 білоруська. На 1 жовтня чисельність російських сільрад зросла до 312, німецьких – 222, польських – 119, молдавських – 52, грецьких – 28, білоруських – 12 [1, с. 7].

Починаючи з 1928 р. підходи до адміністративно-територіального структурування починають змінюватися. Перевага починає надаватися господарсько-управлінським принципам генеральності, ієрархічності побудови системи регіонів, економічної обґрунтованості та перспективної спрямованості [3, с. 138]. Відразу стає зрозумілим, що принцип, за яким створювалися національні адміністративно-територіальні одиниці вступає у протиріччя з названими вище принципами й основними підходами керівництва СРСР щодо подальшого економічного розвитку УСРР, як складової частини Союзу. Хоча й надалі йшла певна робота з виділення національних адміністративно-територіальних одиниць, проте все відчутніше відчувалося падіння до нього інтересу з боку владних структур й проявлялася виразна тенденція до згортання. То ж поступово кількість національних рад і районів починає зменшуватися. А з прийняттям нової союзної Конституції (1936 р.) національні сільради і райони втратили правові гарантії свого існування. В ній, на відміну від Конституції СРСР 1924 р. і Конституції УСРР 1929 р., окремо не оговорювалася можливість утворення етнічними меншинами своїх адміністративних одиниць.

Завершення історії національних адміністративно-територіальних одиниць прийнято пов'язувати з загальновідомими постановами Одеського обкому КП(б)У від 5 лютого 1938 р. «Про реорганізацію національних районів Одеської області в райони звичайного типу»; політбюро ЦК КП(б)У від 16 лютого 1938 р. «Про реорганізацію національних районів та сільрад УРСР в звичайні райони та сільради» [3, с. 129]. Реорганізація окремих районів і рад відбувалася в нових політичних умовах і всупереч чинному законодавству, адже відповідні ухвали приймалися не вищим органом законодавчої, виконавчої й розпорядчої влади, а партійними органами, що засвідчило перетворення держави диктатури пролетаріату на

державу диктатури партократії, яка на той час узурпувала всю повноту законодавчої, розпорядчої, виконавча політичної влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буценко А.І. Радянське будівництво та нацменшини на Україні. Харків: ДВУ, 1928. 43 с.
2. Гончарова О. С. Особливості національного адміністративно-територіального районування на Харківщині (20-ті – 30-ті роки ХХ століття). *Збірник наукових праць. Серія: «Історія та географія» / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.* Харків: Майдан, 2010. Вип. 39. С. 187-190.
3. Національні меншини України у ХХ ст.: політико-правовий аспект. К.: ІПЕ і НД, 2000. 356 с.

Свічкарь Я.О.

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.*

РОЗРОБКА БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ УСРР ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ ОПОЗИЦІЙНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1920-х РОКІВ

Захопивши владу більшовики намагалися закріпити та посилити власний режим. Головні завдання соціально-політичного розвитку країни знайшли своє законодавче відображення в Конституції Української Соціалістичної Радянської Республіки, ухваленій ВЦВК 14 березня 1919 року, Конституції СРСР 1924 року, поправках 1925 року до Конституції УСРР. В них радянська влада оголошувалась «владою перемігшого пролетаріату та трудового селянства», а експлуататорські класи, до яких відносились й представники опозиційних партійних утворень, позбавлялися політичних та багатьох громадянських прав [1, с. 25]. В першу чергу це стосувалося права вибирати та бути обраним до органів державної влади.

Вже в перших декретах держава оголосила злочинами посягання на основи більшовицького ладу і новий радянський правопорядок. Політичні злочини вважались найбільш тяжкими та трактувались як контрреволюційні. Нормативні акти робили наголос на надзвичайних заходах припинення посягань на державний устрій, в т.ч. з застосуванням засобів Всеукраїнської Надзвичайної Комісії (ВНК) [2, с. 16]. Так, зараховуючи альтернативні партії до лав «активних контрреволюціонерів» органами ВНК видаються відповідні правові постанови. 28 жовтня 1920 р. Ф. Держинський візує наказ «Про попередження білогвардійського повстання» у якому ВНК, як активному борцю з контрреволюцією, необхідно невідкладно прийняти до виконання цілий ряд заходів. Серед них: «Негайно приступити до арештів всіх контрреволюціонерів, по відношенню до яких є інформація наступного характеру: активні члени партії правих та лівих есерів, монархістів, кадетів, меншовиків та анархістів...» [3, с. 289]. Із закінченням громадянської війни відпала необхідність навіть в ситуативних союзах з соціалістичними силами. Службова документація органів ВНК відтепер орієнтувалася на їх повне усунення від активного політичного життя. Всеросійський ЦВК в 1922 році приймає декрет «Про Державне політичне управління», яке стало правонаступником НК [2, с. 16-17]. Такі ж реорганізації було проведено й в УСРР. Його провідними завданнями визначались боротьба з таємними і відкритими контрреволюційними виступами (до яких належить діяльність «антирадянських» партій), бандитизмом, шпигунством, виконання спеціальних доручень губернських Виконавчих комітетів.

Утвердженню єдиної ідеології та однопартійної системи влади сприяла державна монополія на інформацію, котру більшовики ввели з перших днів приходу до влади. Першими Декретами Раднаркому закривались ліберальні, правосоціалістичні газети та журнали кадетів, есерів, меншовиків та інших опозиційних сил. А, 22 березня 1922 року Політбюро ЦК ВКП(б) приймає постанову «Про військово-політичну цензуру органами

ДПУ» [3, с. 281]. 6 липня 1922 року схвалене «Положення про Головне управління у справах літератури і видавництва», згідно з яким на нього поклалися функції: перегляду всіх призначених до публікації або розповсюдження творів, періодичних та неперіодичних видань, видача дозволів на право їх публікації; формування списків творів, заборонених до продажу і розповсюдження; оприлюднення правил, розпоряджень і інструкцій у справах друку, видавництв, друкарень, бібліотек і книжкових магазинів [1, с. 27].

У 1922 році приймається перший Карний Кодекс РРФСР, на основі якого робиться кодифікація інших союзних республік. 23 серпня 1922 року ВУЦВК затвердив Кримінальний кодекс УСРР. Згідно 54 статті контрреволюційними визнавались дії, направлені на підрив, послаблення влади робітничо-селянських рад, політичних та національних завоювань пролетарської революції. [2, с. 16].

Переломною для подальшого розвитку партійно-політичної системи стала XII Всесоюзна партійна конференція (серпень 1922 року). Ухвалена на ній Резолюція «Про антирадянські партії і течії», являла собою документ, спрямований на посилення боротьби в нових умовах з буржуазними і дрібнобуржуазними партіями і течіями [1, с. 27]. Після неї починається відкрите придушення опозиції в особі меншовиків, есерів, анархістів, висилка за кордон представників інших політичних партій, відбуваються арешти членів партій, репресії їх керівництва.

Постанови ВЦВК, прийняті в період з 22 серпня по 9 вересня 1922 року про реєстрацію товариств і спілок, згідно з яким будь-яке об'єднання підлягало забороні, якщо його діяльність суперечила Конституції або законам Радянської республіки, підвели юридичну базу під заборону всіх партій, окрім комуністичної [3, с. 289]. Існування будь-якої опозиції правлячій партії повністю виключалося. В Радянській країні фактично завершується історія легального існування політичних партій, окрім правлячої – РКП(б), та її регіональних сателітів, як КП(б)У.

Таким чином, визнавши своїх опонентів контрреволюційними, РКП(б), користуючись монопольним становищем у політичній системі, позбавила їх права на легальну політичну діяльність. З цією метою неминучим стало застосування силових методів тиску – політичних репресій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова О. С. Історія України новітнього часу: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету. Харків: Антиква, 2017. 332 с.
2. Познанська К. В. Ліквідація більшовиками есерівської та меншовицької партійно-політичної опозиції в Україні (кінець 1919-1924 рр.): автореферат дис... канд. істор. наук. Дніпропетровськ, 2008. 24 с.
3. Ченцов В. В., Архієрейський Д. В. Винищення конкурентних партій. *Політичний терор і тероризм в Україні. XIX-XX ст. Історичні нариси / Під ред. В. А. Смоля.* К.: Наукова думка, 2002. С. 284-299.

Толкачова Анастасія Павлівна
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Пилипенко С. Г.

ТЕХНІКА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ЧИ МАЙБУТНЄ ЛЮДИНИ

З початком розвитку НТР (науково-технічної революції), що мала прояв у вигляді результатів науково-технічних досліджень, нових технологій, наукових програм, автоматизованих систем управління та багато іншого, з простого процесу праці виробництво перетворюється в науковий процес, у технологічне застосування науки. У результаті технічного прогресу все більше функцій передається машинам та техніці.

Розглядаючи сучасність, коли майже все зараз автоматизовано, більшість роботи виконують машини, різноманітна техніка, можемо сказати, що цей прогрес, який відбувся і відбувається й досі, значно полегшив нам життя. Наприклад, декілька століть тому люди для того, щоб попрали речі мали б вийти на ріку та власноруч попрали білизну, витрачаючи на це

кupu часу та сил. Завдяки ж розвитку науки та техніки, зараз ми маємо можливість скласти усі необхідні речі до пральної машини, натиснути декілька кнопок і все зробиться автоматично, без нашої участі.

Взагалі ж, розглядаючи саме поняття техніки, треба зазначити, що воно охоплює технічні вироби, які раніше не існували в природі та процеси їх виготовлення людиною для здійснення будь-якої діяльності, у тому числі й машини, механізми, обладнання, апарати, інструменти, прилади тощо.

Якщо розглянути більш детально техніку у таких проявах як обладнання та апарати, наприклад, для медичних цілей, то, гадаю, що ніхто не стане заперечувати їх цінність та необхідність. Ті ж самі апарати ШВЛ (штучної вентиляції легень), які дуже стали у нагоді в самий пік пандемії, апарати УЗІ, дефібрилятори, навіть ті ж самі апарати для вимірювання тиску, цукру в крові тощо, усі вони стають незамінними помічниками для сучасної людини, рятуючи або підтримуючи її життя.

Ми використовуємо техніку кожного дня у своєму житті: телефони, ноутбуки, навушники, кавові машини, кондиціонери, мультиварки, навіть ті самі прилади нічного бачення, які використовують нині наші захисники тощо. І для нас це вже є звичним та повсякденним, ми вже не уявляємо своє життя без усіх цих благ: техніки та технічних новацій.

Справді, ми можемо спостерігати, як прогрес техніки допомагає при лікуванні тих хвороб, які раніше вважалися смертельними, зменшувати наслідки екологічної кризи, вирішувати конфліктні ситуації у суспільстві, забезпечувати динамічний стан суспільної інфраструктури. Але з кожним новим відкриттям у науково-технічному прогресі виникають нові небезпеки, масштаб їх загрози зростає, і невідомо, якою буде плата людства за кожен наступний технічний винахід. В цій технічній гонитві дуже часто не враховується зворотній бік ситуації, а саме негативний вплив на людину та природу.

Одна з головних сучасних проблем техніки полягає в тому, що стрімкий розвиток техніки загрожує людству. Серед негативних наслідків розвитку техніки слід виділити екологічні, до яких можна віднести забруднення навколишнього середовища відходами виробництва та виснаження природних ресурсів, а також соціально-культурні.

Соціально-культурні наслідки можуть виражатися:

- у загрозі самознищення людства за допомогою ядерної зброї і нині ми особисто спостерігаємо, як на наших очах відбувається провокація наявністю та можливістю застосувати ядерну зброю;
- значне збільшення швидкості соціальних змін і темпу життя людей, що приводять до стресів і хвороб;
- загострення проблем зайнятості і безробіття, яке пов'язане із заміною робочої сили людини на виробництві технікою (в розвинених країнах вже поступово запроваджують заміну людини на роботів);
- зростання ціннісного значення техніки, і, пов'язане з ним, зниження цінності людської особистості (тут виникає проблема залежності від техніки).

Тож, можна зробити висновок, що техніка та її розвиток дає нам неоціненну користь у всіх сферах нашого життя, але й має свої негативні прояви та наслідки. Науково-технічний прогрес, скоріш за все, з кожним наступним роком буде йти стрімко і нарощувати темпи. Але він вимагатиме від нас особливої уваги та мінімізування негативних проявів. Особливу увагу та своє втручання необхідно проявити світовій спільноті через комплексний підхід до розв'язання проблем життя в умовах технологічної революції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Капитон В. П., Палагута В. І. Філософські проблеми техніки. – Дніпропетровськ : ДметАУ, 1997. – 80 с.
2. Кузьменко В. В. Формування в учнів наукової картини світу (XX століття) : навчальний посібник. Друге видання. – Херсон : РІПО, 2010. – 224 с.
3. Мельник В.П. Філософські проблеми технікознавства (гносеологічні та предметно-перетворювальні аспекти) / В.П. Мельник. – Львів: Світ, 1994. – 176 с.

Тимченко Іван Олегович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Міносян А.С.

ГІБРИДНО-ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА

Я обрав цю тему тому що, вона знаходиться у постійному вдосконаленні, багато яких методів, тактик ведення бою використовує купа країн по всій земній кулі, тобто це сучасний та популярний спосіб ведення війни. Їх наслідки дуже суттєво впливають на навколишній світ. І це треба дослідити якомога швидше, щоб знайти варіанти боротьби з цим.

Гібридно — інформаційна війна виникла у 2014 році, через окупацію східної частини України, а саме Донецької та Луганської областей. Створені так звані народні республіки Л/ДНР. Назначені нові керівники, Леонід Іванович Пасічник в ЛНР, та Денис Володимирович Пушилін в ДНР. Під час правління ці голови розповсюджують хибну інформацію щодо новин на фронті, подій в Україні, та у республіках. Вони роблять все щоб дезінформувати українське населення. У 2022 році вона посилилася через масштабність, тепер нажалі і південь нашої країни знаходиться під окупацією. Щоб розібратися в цьому треба йти спочатку.

Перше, це інформаційна війна, це спосіб ведення бою завдяки якому, в суспільстві, чи групі людей формується певна точка зору, чи громадська думка, щодо певних питань на користь ворожої влади. Головна зброя — це пропаганда, її мета — формування необхідної громадської думки та маніпулювання суспільною свідомістю.

Основні джерела через які шириться пропаганда це засоби масової інформації. Хочу зазначити, з історії відомо, що цей метод вживали нацисти, там були міністерства пропаганди та громадської просвіти. Так само і СРСР, але вже відділ агітації та пропаганди при ЦК КПРС, агітпроп. І як би це безглуздо не виглядало, але рашисти цю перейняли.

Далі в нас гібридна війна, цей метод є сумішшю всіх можливих видів війни, він поєднує застосування конвенційної зброї, тероризму, партизанства, кібервійни, торгових та патентних війн, реваншистських рухів, пропаганди, порушень прав людини, переселення, узурпація, вплив на громадську думку.

Завдяки цьому держава агресор, у країні що обрана жертвою, створює внутрішні протиріччя та конфлікти з подальшим їх використанням для досягнення певних політичних цілей.

Наслідки цієї війни є капітальними, і ми їх можемо бачити просто зараз на Південно-Східній території України. Багато людей що знаходяться під окупацією страждають від цієї війни, вони нічого не можуть зрозуміти. Виникають суперечки у побуті, люди плутаються, одні вважають що все добре, та життя з приходом росіян налагоджується. А інші не хочуть так жити, та танцювати під їхню дудку. Окрім цього загарбниками скоєно безліч воєнних злочинів, за які багато хто отримав відповідне покарання, але ж вони продовжують це безглуздя. Після такої потужної навали, шанс у офіційної влади, повернути суспільство до нормального життя суттєво знижується. Вона більш ефективніше впливає через масштабність, зневажати це не слід, тому що це потужна зброя. Але українській народ проявляє гідний супротив, дуже відчутний супротив, люди які користуються українськими засобами масової інформації намагаються пояснити іншим ошуканим людям, що не все так добре як їм казали по телебаченню.

Отже цим я хотів вам донести, щоб ви користувалися офіційними українськими інформаційними джерелами, завдяки цьому ви не будете ошуканими.

Чеканова З.М.
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Міносян А.С.

РАШИЗМ ЯК ЯВИЩЕ НЕОНАЦИЗМУ

В останньому десятилітті ми наблизились до моменту, коли не тільки науковцям, та й простим людям вільного світу потрібно буде чітко ідентифікувати такий напрям схиленої масової свідомості, як до прикладу нацизм, фашизм, і найновіше їх втілення - рашизм (російський фашизм) й розуміти його основні риси, щоб протидіяти російському зомбуванню, пропаганді та підміні понять.

Фашизм — ідейно-політична течія, яка сформувалася в 1919 р. і базується на єдності нації, на основі спільності крові, раси, об'єднаної в одну державу. Ідеологія фашизму спрямована проти абстрактних демократичних цінностей, іdealізму та лібералізму. Зародився в Італії. Головний натхненник — Беніто Муссоліні.

Нацизм — радикальна реакційна політична ідеологія й практика тоталітарного панування та зовнішньої агресії, що сформувалася на основі *німецького фашизму*. Головний натхненник — Адольф Гітлер. Обґрунтував ідеї зверхності арійської раси (насамперед німців) над іншими народами, проповідував культ сили, ненависть до інших народів, закликав німецький народ до боротьби за розширення “життєвого простору”.

До спільних характерних рис цих доктрин належать:

- Встановлення однопартійної системи, єдиновладдя однієї партії;
- Будівництво тоталітарної держави (політична диктатура, зрощення партапарату з держапаратом, примусова регламентована праця, безальтернативність прийняття політичних рішень);
- Уніфікація всього громадського життя, єдність усіх громадських об'єднань;
- Авторитарний спосіб мислення, панування ідеології, ідеологізація всього суспільного життя, крайня його політизація.

Неонацизм — політична ідеологія, яка виникла після Другої світової війни і її сповідують соціальні групи, що *прагнуть побудувати тоталітарну державу*, засновану на ідеях расизму та етнічної чистоти.

Тож, в свою чергу рашизм — політична ідеологія та соціальна практика владного режиму Росії кінця ХХ — початку ХХІ століття, що базується на ідеях «особливої цивілізаційної місії» росіян, «старшості братнього народу», нетерпимості до елементів культури інших народів; на тоталітаризмі й імперіалізмі радянського типу, використанні російського православ'я як моральної доктрини, на геополітичних інструментах впливу, насамперед енергоносійх для європейських країн, військовій силі, стосовно країн, що входять до сфери впливу російської федерації. Головний натхненник — Путін Володимир Володимирович.

Аргументом на користь моєї думки може бути те, що з типових *рис неонацизму* у Росії можна помітити:

- *поклоніння символам* (нацисти вклонялись свастиці та подвоєній руні сігель, а рашисти вклоняються символу “Z”);
- *мілітаризацію молоді*;
- У нацистській Німеччині існувала молодіжна воєнізована організація Гітлер'югенд, у РФ є її аналог — Юнармія.
- *обмеження прав і свобод*;

У нацистській Німеччині існував закон Про надзвичайні повноваження. Документ передав імперському уряду законодавчі повноваження та знецінив на той час чинну конституцію, що зберігала мінімальні демократичні свободи в країні; у РФ ухвалили закони Про поліцію та Про мітинги, розширили повноваження правоохоронних органів, а також практично заборонили будь-які маніфестації; людей арештовують за пусті плакати або плакати з

“шифром”. Єдина правда, яка може бути в РФ — офіційна версія міністерства оборони чи офіційних представників влади.

- захоплення територій інших країн; Анексія Криму і окупація Донбасу 2014 р.; Придністровський військовий конфлікт між Республікою Молдова та самопроголошеною Придністровською Молдавською Республікою, підтриманий Російською Федерацією на поч. 1990-х. і де в 2006 р. з'явилися перші заяви придністровських і російських політиків про референдум і «можливий вступ ПМР до складу РФ»; у 2008 році в конфлікт абхазів та осетин із грузинами втрутилася російська армія. Тоді відбулися перші війни, а регіони в односторонньому порядку оголошували про «незалежність» та бажання приєднатися до Російської Федерації. Росія окупувала Абхазію та Південну Осетію та визнала їхню «незалежність»).

Рашизм – не просто хворобливий погляд на світ мільйонів людей. Він перетворює нинішню війну проти України у геноцид. Це ідеологія, яка спонукає росіян стріляти не лише в українських солдат, але й у цивільних, знищувати не лише наші військові об'єкти, але й лікарні і пологіві, музеї та книги, об'єкти енергетичної інфраструктури, намагаючись загнати українців у холод і темряву напередодні зими.

Отже, підсумовуючи усе вище викладене, хочу ще раз наголосити на важливості використання критичного мислення та вмінні аналізувати інформацію, проводити паралелі між подіями в історії, на вмінні аналізувати головну мету ідеологій, розрізняти відмінності, поглиблювати у сутність речей та не дозволяти себе дезінформувати. Бо це може мати дуже велику ціну — нашу свободу, свободу наших думок, свободу саморозвитку нашого і наших дітей, а також свободу вибору. Як казав Тарас Григорович Шевченко: “Борітеся — поборете! Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святая!”. Наша ціль — протидіяти насильницькій пропаганді.

Чупахін Андрій Васильович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Міносян А.С.

45

ІДЕОЛОГІЯ АНАРХІЗМУ

Серед усіх існуючих політичних течій та ідеологій мало яка піддавалася такій критиці, як анархізм. Це не дивно, враховуючи на яких радикальних та суперечливих ідеях він заснований. Водночас через це у широкого загалу досі немає правильного розуміння, чим насправді є ця ідеологія, за що виступають її прихильники. Це часто породжує непорозуміння, суперечки та спротив ідеям анархізму.

Анархізм – це широка сукупність ідей, заснованих на одному принципі – виключенні з життя суспільства будь-якої примусової влади. Анархісти виступають проти влади, ієрархії та класового поділу у суспільстві, вважаючи, що ці конструкції є протиприродними та непотрібними. На зміну їм пропонується самоорганізація – вільне об'єднання громадян, що самостійно управляють своїм життям та працею.

У сучасному суспільстві досі панує хибне уявлення про анархізм. Більшість вважає, що це – хаос та насилля, оскільки «відсутність влади дорівнює відсутності порядку». Однак це не так. Саме слово «анархія» з грецької перекладається як «без влади», і саме так його слід розуміти. Анархісти виступають проти влади, але не проти порядку. Навпаки, вони пропонують свій, заснований не на примусі, а на добровільному погодженні усіх членів суспільства. Нікого неможливо зробити частиною такого суспільства насильно і змусити слідувати його законам, оскільки людська свобода – це найвища цінність анархізму.

Якщо порівнювати анархізм та лібералізм, то ці два рухи мають спільні витoki: для них первинною є людська особистість та її свобода. Однак на цьому подібності завершуються. Лібералісти вважають, що людина за природою своєю егоїстична і на підсвідомому рівні прагне будувати свої відносини з суспільством за певною ієрархією, де сильніший

невідвратно подавляє слабкішого. Що людина завжди ставить свої інтереси над інтересами суспільства, і тому держава необхідна, щоб ці інтереси погоджувати та забезпечувати безпечне співіснування окремих особистостей. Анархісти ж стверджують, що всі люди, незалежно від їхніх особистих якостей, є рівними, і тому побудова будь-якої ієрархії є неправильною. Вони не заперечують існування певних переваг в одних людей і недоліків в інших, однак вважають, що це не робить потреби і бажання одних важливішими за інших. Оскільки «слабкіший» не винен в тому, що він «слабкіший». Рівність різного – головний принцип анархізму у питанні побудови суспільства.

Течій та напрямків анархізму існує велика кількість. Вони можуть розрізнятися як поглядами на незначні речі, так і на фундаментальні питання організації суспільства. У класичному анархізмі виділяють три основні напрямки: мутуалізм, індивідуалістичний та соціальний анархізм.

Мутуалізм як політична течія розуміє під собою свободу об'єднань громадян та трудових відносин. Прихильники мутуалізму прагнуть щоб кожен робітник отримував справедливу плату за свою працю і міг за цю плату отримати товари та послуги відповідної вартості, без зайвого прибутку. Мутуалісти засуджують капіталістичну логіку господарювання, за якої головною метою є отримання якнайбільшого прибутку будь-якими методами.

Основоположник ідей мутуалізму П'єр Жозеф Прудон у своїй книзі «Що таке власність?» писав, що кожна людина має право лише на власне «майно» - на блага, що необхідні їй для життя та отримані власною працею. Право на «власність» - блага, отримані не власною працею, а привласнені іншим шляхом (з кредитів, орендної плати тощо) – він називає неприродною та заперечує її необхідність.

Індивідуалістичний анархізм напроти підтримує приватну власність. Ця течія заснована на ідеї того, що суспільство та будь-який його інститут не можуть стати на шляху власних потреб та цілей особистості. У радикальних напрямках анархо-індивідуалізму, таких як егоїстичний анархізм, взагалі виголошуються ідеї того, що суспільство є нав'язаним та неприродним, а єдине справжнє – це індивід, його потреби, ідеали та цінності.

Соціальний анархізм включає в себе широкий спектр колективних форм анархізму: колективний анархізм, анархо-комунізм, анархо-синдикалізм та інші. Вони засновані на ідеях співпраці, кооперації та взаємодопомоги при виключенні права власності на засоби виробництва і капіталістичних відносин. Найменша одиниця суспільного об'єднання при соціальному анархізмі – це комуна (община, артіль, ТОЗ тощо.) – група людей, що проживають на спільній території та працюють на колективній землі чи виробництві.

Соціальний анархізм можна назвати найрозповсюдженішою серед анархістів течією. Окрім того, серед відомих в історії випадків успішної побудови анархістського суспільства найбільше звершень належить саме прихильникам соціального анархізму: повстанська армія Махна, общини толстовців та інші.

УТРОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРУПИ СПРИЯННЯ ВИКОНАННЮ ГЕЛЬСІНСЬКИХ УГОД

На теренах Радянської України у 1960-198х роках діяли організації і групи різного політичного спрямування. Всі вони в умовах авторитарного суспільства вимушені були провадити свою роботу нелегально. Вони ніколи не ставили перед собою мету докорінно змінити існуючий політичний режим, однак самим своїм існуванням розхитували його основи. Їх організаційна та пропагандистська діяльність сприяли зародженню в Радянській Україні устремління до демократизації суспільного життя, створення умов для реалізації прав і свобод громадян, вільного розвитку національно-культурних потреб українського народу [1, с. 49]. Нелегальний статус цих організацій робив їх можливості досить обмеженими. Вони не мали можливості вступати в контакти з представниками інших держав; надавати правдиву інформацію про ситуацію в УРСР до зарубіжних засобів масової інформації та розвінчувати «позитивний» образ СРСР, створений його пропагандистською машиною; звертатись по допомогу до міжнародних правозахисних організацій; масово впливати на громадську думку в своїй країні. То ж перед активними членами таких організацій та груп постало на початку 1970-х рр. питання про створення легальної організації яка б у своїй діяльності спиралася на радянські та міжнародні правові акти.

Першим кроком до створення такої організації став «Громадський комітет на захист Ніни Строкатової», що об'єднав у своїх лавах відомих українських правозахисників. Ця організація виникла стихійно. Після арешту в Одесі у грудні 1971 р. Ніни Строкатової її однодумці на її захист розгорнули петиційну кампанію. Петиції до органів державної влади писали й раніше, але вони носили, здебільшого, персональний характер. А в цьому разі звернення було колективним, скоординованим, з чіткими визначеними цілями. Наступним кроком стало організаційне оформлення незгодних з діями урядовців у «Громадський комітет на захист Ніни Строкатової». 21 грудня 1971 р. було підписано декларацію про його заснування. Серед тих, хто поставив свій підпис під цим документом були Петро Якір, Ірина Стасів-Калинець, Василь Стус, Леонід Тимчук, Вячеслав Чорновіл. У цьому документі було чітко прописано, що він: «...створюється на основі гарантій Конституції СРСР, Декларації прав людини та Пакту про громадські і політичні права, у своїх діях він дотримуватиметься радянських законів» [3, с. 419-420]. Однак така активна діяльність правозахисників викликала обурення та занепокоєння у очільників держави, й «Комітет», не встиг навіть розгорнути своєї діяльності, як більшість його членів була заарештована. Попри це, сам факт його організації мав велике значення для суспільно-політичного життя УРСР. Це переконало громадськість у необхідності об'єднання зусиль всіх тих, хто боровся за відстоювання прав. Саме це зародило стійку ідею створення правозахисної організації, яка б, окрім відстоювання прав окремих громадян, які зазнали переслідувань з боку режиму, здійснювала б координацію всієї роботи у цьому напрямку.

У середині 1970-х рр. для створення легальної української правозахисної організації виникли сприятливі умови. СРСР, у силу ряду об'єктивних обставин, змушений був змінити свою лінію поведінки на міжнародній арені та переглянути політику у сфері забезпечення прав людини, результатом чого стало підписання ним ряду міжнародних пактів та у 1975 р. Гельсінкської угоди. Серед головних пунктів цього документів був і той, що вимагав від усіх підписантів дотримуватися прав людини і, перш за все, зрозуміло – у власних країнах. Все це заклало правову основу для активізації дій різноманітних правозахисних організацій в СРСР, які вели боротьбу за досягнення політичних, економічних, соціальних, національних, релігійних прав людини. Першими об'єднали свої зусилля правозахисники Москви, де 12 травня 1976 р. було створено Московську гельсінську групу на чолі з Юрієм Орловим. Цей досвід знайшов поширення й в УРСР. Микола Руденко, Олесь Бердник, Оксана Мешко,

Левко Лук'яненко і Петро Григоренко виступили ініціаторами створення Української гельсінської групи. Пізніше до її роботи долучились Ніна Строкатова, Іван Кандиба, Олекса Тихий, Микола Матусевич, Мирослав Маринович [2, с. 143]. М. Руденко 8 листопада 1976 р. подав ініціаторам на обговорення «Декларацію Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод». Червоною ниткою через весь документ проводилась думка про те, що організація не ставить перед собою політичних цілей. Однак тогочасна політична ситуація змушувала членів цього правозахисного об'єднання розглядати питання й політичного характеру. У вищеназваному, та ряді інших, документів як одна з складових діяльності виділяється боротьба за самовизначення України, прокладення шляхів для її вільного розвитку. Цей напрямок діяльності УГГ став для неї головним.

Таким чином, надзвичайно важливим в діяльності українського національного руху стало вироблення легальних форм боротьби. Останнє знайшло своє вираження в формуванні громадських організацій на захист окремих політв'язнів, створенні Української гельсінської групи, яка діяла на основі підписаних радянським керівництвом Гельсінських угод.

ЛІТЕРАТУРА

1. Noncharova O., Miroshnichenko S., Ryabchenko O. Musicandsongas a formofdissentintheSovietUnioninthelate 1950s – 1980s. Дослідження з історії і філософії науки і техніки [StudiesinHistoryandPhilosophyofScienceandTechnology]. 2022. 31 (1). С. 48–57.
2. Бажан О., Данилюк Ю. Український національний рух: основні тенденції і етапи розвитку (кінець 1950-х – 1980-ті рр.). К.: Рідний край, 2000. 232 с.
3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284 с.
4. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
5. Русначенко А. М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х років. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 1998. Т. II.: Документи і матеріали. С. 309–719.

*Гончар Марина Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.*

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

У сучасному суспільстві права люди є одним із головних процесів розвитку а їх здійснення чи найголовнішою проблемою. Для того щоб у повному обсязі реалізовувати свої права та обов'язки для кожного з нас необхідно їх знати.

Основні права людини – гарантована законом міра свободи (можливості) особистості, яка у відповідності з досягнутим рівнем розвитку суспільства здатна забезпечити її існування і розвиток та закріплена в якості міжнародного стандарту як загальна і рівна для всіх людей.

Поняття прав людини як окрема категорія виникло ще в епоху Просвіти і до сьогодні вивчається та доповнюється багатьма вченими.

Одним з найдорожчих прав та невід'ємною цінністю кожної людини є право на життя. Свобода – одна з найвищих цінностей людини. Коли людина вільна, вона здатна виявити себе як особистість. Міжнародні документи про права людини не можна уявити без закріплення права на особисту свободу: «Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність». (ст.9 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права).

Досліджуючи права людини та громадянина особливу увагу хочеться звернути на права громадян України під час воєнного стану. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть

обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 - 34, 38, 39, 41 - 44, 53 Конституції України.

Водночас у ч. 2 ст. 64 Конституції України вказано вичерпний перелік прав і свобод людини та громадянина, обмежувати які, навіть у період військового стану забороняється.

Закріплення переліку прав, які не можуть бути обмежені навіть у час дії воєнного стану, є конституційною гарантією прав людини і громадянина.

Основним у характеристиці прав людини і громадянина завжди визнавалось те, що вони повинні бути під захистом держави та закону.

Основний Закон України Конституція на державному рівні затверджує основні права свободи та обов'язки громадянина, а також їх захист.

Зокрема, статтею 55 Конституції України встановлено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Стаття 59 Конституції України проголошує: «Кожен має право на правову допомогу».

Громадяни нашої країни мають право на безоплатну правову допомогу. Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» безоплатна первинна правова допомога - це вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Права людини захищаються на рівні міжнародного права, як правовий стандарт до якого повинні прагнути всі народи і держави.

Джерелами міжнародно-правових норм з прав людини є:

- міжнародні конвенції як загального, так і спеціального характеру. За післявоєнний період було укладено і набрало чинності більше 40 великих міжнародних конвенцій про захист прав людини;
- міжнародне звичаєве право та загальні принципи права;
- рішення міжнародних органів, якщо договір, яким засновано даний орган, надає йому повноваження приймати обов'язкові для виконання рішення;
- судові рішення та наукові розробки найбільш висококваліфікованих спеціалістів з міжнародного права.

До числа основних міжнародно-правових актів в галузі прав людини належать : Загальна декларація прав людини 1948 року; — Міжнародний пакт про економічні, соціальні , культурні права 1966 року; Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року; Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього 1948 року; Міжнародна конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації 1966 року; Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року; Конвенція про припинення злочину апартеїду і покарання за нього 1973 року; Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації у відношенні до жінок 1979 року; Конвенція про права дитини 1989 року;

Отже, проведений аналіз прав людини показує , що ми повинні знати свої права та обов'язки, а також розуміти , що кожен індивід є захищений у суспільстві. Найважливіші та найскладніші взаємовідносини людини та держави пов'язані між собою саме правами та обов'язками , що в сукупності утворюють основи правового статусу кожного з нас. Права людини – це головна умова та ознака демократії. Демократія, права людини та правова держава є невід'ємними частками один одного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text>;
2. Закон України « Про безоплатну правову допомогу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>;
3. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
4. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.

5. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text;
6. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
7. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Грида Наталія Григоріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор екон. наук, проф. Моїсєєва Н.І.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Конституція України досить чітко визначає систему органів та посадових осіб різних рівнів, які повинні захищати права і свободи людини і громадянина.

Це: Президент України, Верховна Рада України, місцеві державні адміністрації, підсистема судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів, Конституційний Суд України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокуратура, адвокатура, інші правоохоронні органи України. Особливе місце у системі гарантій посідає Президент України. Він зобов'язаний сприяти формуванню відповідних механізмів контролю та забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, а обстоюючи їх створювати умови нетерпимого ставлення до будь-яких випадків порушення таких прав і свобод.

Верховна Рада України здійснює захист прав і свобод через законодавчу діяльність шляхом визначення виключно в законах України прав і свобод людини і громадянина, гарантій цих прав і свобод, основних обов'язків громадян; громадянства, правосуб'єктності громадян, статусу іноземців і осіб без громадянства; прав корінних народів та національних меншин; основ соціального захисту; визначення правового режиму власності, правових засад і гарантій підприємництва, правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання (п. п. 1-3, 6-8 ч. 1 ст. 92 Конституції). Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування забезпечують додержання прав і свобод громадян на певній території.

Основною ефективною формою захисту прав і свобод є судовий захист. Потреба у судовому захисті закономірно впливає з ускладнення характеру структури економічних відносин, зростанні конфліктності і соціальних протиріч у суспільному житті. Закон прямо не передбачає здійснення захисту прав людини Конституційним Судом, але це впливає із його завдань: гарантувати верховенство Конституції України на всій території держави, здійснюючи контроль за відповідністю Основному Закону законів та інших правових актів. Діяльність з посилення гарантій захисту прав і свобод людини покладено на інститут Уповноваженого з прав людини, який існує в рамках парламентаризму. Зазначена посадова особа заповнює прогалини і компенсує недоліки судових засобів захисту, парламентського та відомчого контролю за адміністративними органами.

Широкими повноваженнями щодо захисту прав і свобод людини наділена прокуратура України при виконанні функцій нагляду за додержанням і застосуванням законів. Діяльність органів прокуратури по вирішенню заяв і звернень громадян, перевірці сигналів преси та інших засобів масової інформації про порушення законності забезпечує своєчасний і кваліфікований розгляд кожного звернення, всебічну перевірку доводів заявника і прийняття на місці правильного рішення, поновлення порушених прав і законних інтересів громадян, притягнення до відповідальності винних осіб.

Забезпечення прав і свобод громадян неможливе без такого інституту, як адвокатура. Адвокат зобов'язаний здійснювати представництво, сприяти захисту прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб за їх дорученням в усіх органах, установах, організаціях. Вказана діяльність базується на принципах верховенства права, незалежності, гуманізму, демократизму і конфіденційності.

Гарантування суб'єктивних прав людини правоохоронними органами проявляється у забезпеченні особистої безпеки громадян; у своєчасному запобіганні злочинам та адміністративним правопорушенням, швидкому і повному їх розкритті; охороні суспільного порядку та забезпеченні суспільної безпеки; захисті власності від протиправних посягань; наданні правової та організаційної допомоги громадянам, посадовим особам й іншим суб'єктам у здійсненні їх законних прав та інтересів. Таким чином, можна стверджувати, що в нашій країні діє система захисту прав людини, подібна до тієї, що існує у розвинутих демократичних країнах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бисага и др. Права людини. Ужгород, 2003
2. Воронянський О. В. Масова соціальна комунікація як процес реалізації влади над суспільством. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2013. №. 21. Вип. 23 (2). С. 63-68.
3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284 с.
4. Воронянський О. В. Роль національного суверенітету в легітимації державної влади. Актуальні проблеми державного управління. 2012. №. 2. С. 216-221.
5. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2011. №. 9.
6. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text>;
8. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сидіа, 2012. - 238 с.

Доля Аріна Андріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ПРАВА ЖІНОК

У теперішньому часі гендерна нерівність є актуальним питанням українського суспільства, тому що дискримінація жінок - була та залишається все більш популярною в нашому житті. Зазвичай вважають, жінка – це домогосподиня, що повинна берегти сімейне вогнище, а чоловік має заробляти гроші. Більшість населення дотримується цієї думки, не зважаючи на гендерну рівність та можливість зруйнувати соціальні бар'єри та стереотипи. Хоча безпосередньо ми можемо бути в рівних соціально-статевих відносинах, які краще вплинуть на соціально рівні можливості. Скоріш за все, не кожен розуміє проблематику цього висловлювання, тому що з покоління в покоління ми чули цей стереотип.

В статті 24 Конституції України закріплено: «не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками». Звичайно в Україні немає жодного закону стосовно переваги чоловікам, які б обмежували жінок.

Дуже вдалим кроком для руйнування стереотипів та встановлення принципу рівних прав чоловіків і жінок є прийняття закону Верховною Радою України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV. Стосовно цього у статті 3 влада не допускає дискримінації за ознакою статі. Також стаття 6

не вважає дискримінацією за ознакою статі – це є і соціальний захист жінок, який передбачений в Кодексі законів про працю України.

В Кодексу законів про працю України в главі 12 «Праця жінок» зазначено 15 статей про певні заборони, обмеження та привілеї. Привілейоване становище стосується жінок під час вагітності, після родового терміну забезпеченим виплатами у розмірі 100% заробітної плати. Трудове законодавство забороняє роботодавцю звільняти вагітну чи жінку з дитиною до 3 років, це може відбутися тільки при повній ліквідації підприємства чи організації, але з обов'язковим її працевлаштуванням. Ще забороняється відмовляти вагітним жінкам у прийнятті на роботу, занижувати заробітну плату. Жінка в цей період має право на переведення до легшої роботи, але із забезпеченням попередньої заробітної плати, ще вагітній жінці надається оплачувана декретна відпустка. Її місце роботи зберігається у зв'язку по догляду за дитиною до досягнення нею 3 років. Забороняється застосовувати працю жінок в певних умовах, таких як: шкідлива або небезпечна праця, робота під землею та перенесення жінкою важкі речі. Обмеження для жінок існує у нічний час. Жінка не може бути допущена до праці вночі. Однак ми стикаємося з тим, що - це тільки засвідчено в законі та не відбувається насправді. Жінки все одно працюють вночі, що в Україні, що в ЄС. В деяких випадках моментах ти можемо простежити позитивний результат в гендерній рівності, проте реальність змушує замислитись.

Крім того законодавство передбачає різницю в пенсійному віці для жінок. Законом України «Про пенсійне забезпечення» встановлено, що пенсійний вік: для жінок - 55 р. при стажі роботи не менше 20 років, для чоловіків – 60 р. при стажі роботи не менше 25 років.

В цьому році 20.06.2022 ратифіковано Конвенцію Ради Європи із запобігання насильству жінок і домашньому насильству та боротьби із цими явищами. Ця Конвенція була прийнята через серйозне занепокоєння про те, що жінки й дівчата часто піддаються тяжким формам насильства, такі як: домашньому насильству, сексуальному насильству, зґвалтуванню, примусовому шлюбові, злочинам та каліцтву геніталій, це все є тяжке порушення прав людини стосовно жінок і дівчат та великою перешкодою для досягнення гендерної рівності між чоловіком та жінкою.

Але незважаючи на закріпленні Конституцією України та інших законодавчих актів України необхідних прав щодо принципу рівності та однакових стандартів щодо прав жінок дискримінація відбувається не тільки в Україні, а ще по всьому світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text>;
2. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
4. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Зіненко Катерина
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор екон. наук, проф. Моїсєєва Н.І.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК ОСНОВА ІСНУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Розглянемо питання, що таке національний суверенітет. Поняття та функції національного суверенітету. Почнемо з видів суверенітету, їх існує 3. Перший це державний суверенітет – це властивість державної влади, що полягає у її верховенстві, повноті та

єдності всередині держави, а також самостійності, незалежності та рівноправності держави у міжнародних відносинах. Другий це народний суверенітет – верховенство народу, як джерела і носія державної влади, його право самостійно контролювати діяльність утвореної ним держави. І третій, про який ми будемо говорити це національний суверенітет – здатність та реальна спроможність нації обирати форми та способи своєї політичної організації, зокрема, шляхом утворення своєї власної держави або входження до складу іншої держави.

Ключовим у розумінні національного суверенітету є поняття "**нація**". Існують три основних підходи до його визначення: 1) нація як держава; 2) нація як етнос; 3) нація як політична спільнота.

Нація як держава. Поняття "нація" нерідко виступає як синонім поняття "держава". Таке розуміння нації є поширеним у міжнародній практиці. Наприклад, назви таких міжнародних організацій, як Організація Об'єднаних Націй та її попередниця – Ліга Націй, передбачають, що основними суб'єктами ухвалення рішень і узгодження інтересів у міжнародній сфері є нації, представлені їх державами. При такому розумінні національний суверенітет є тотожним державному.

Нація як етнос. Етносом можна вважати групу людей, що є нащадками історичних та культурних спільнот і поділяють бажання зберегти їх. Національна ідентичність групи, яка породжує соціальну згуртованість та солідарність, визначається насамперед спільним історичним минулим (колективною пам'яттю) та культурною специфікою (цінностями, символами, звичаями, традиціями, ритуалами, мовою та ін.). Її члени вірять у своє єдине походження; Прикладом етнічного підходу до розуміння нації є положення Конституції України, яке гарантує вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин України.

Нація як політична спільнота. У цьому разі національна ідентичність має політичний вимір: існування нації зумовлюється насамперед спільною реалізацією громадянами своїх прав та обов'язків, спільним уявленням про загальне благо, яке втілюється у державній політиці, а не етнічними (історичними і культурними) особливостями.

Національний суверенітет може бути потенційним та реальним. Ані народний, ані державний суверенітети не мають такого поділу, оскільки держава (отже, і народ) не можуть перебувати у потенційно-суверенному стані. Якщо держава не є суверенною, то її просто не існує. Водночас нація може існувати не будучи реально суверенною, тобто не маючи своєї національної держави, проте маючи усі підстави для її створення, тобто будучи суверенною потенційно.

Висновки: національний суверенітет узгоджується, кореспондується з правом нації на самовизначення, яке розуміється як самостійний, без примусу вибір самою нацією форм та методів реалізації своїх інтересів і потреб, добровільне та рівноправне вирішення питання про вихід із багатонаціональної держави та утворення окремої держави.

– принципи національного самовизначення і національної держави використовуються для обґрунтування політичного усамостійнення тих етносоціальних спільнот, які не могли пройти етапу громадянського становлення не лише внаслідок несприятливих історичних умов, а і внаслідок своєї специфічної культурно-цивілізаційної незалежності;

– національне самовизначення постає як задоволення потреб нації мати належне, тобто правове оформлення і політико-владний захист.

Вибором нації є повна державна самостійність, а автономізація з'являється лише як результат вимушеного компромісу, неможливості або неготовності створити незалежну національну державу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В. «Національні інтереси» як категорія політичної науки. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2011. №. 10.
2. Воронянський О. В. Масова соціальна комунікація як процес реалізації влади над суспільством. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2013. №. 21. Вип. 23 (2). С. 63-68.

3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284 с.
4. Воронянський О. В. Роль національного суверенітету в легітимації державної влади. Актуальні проблеми державного управління. 2012. №. 2. С. 216-221.
5. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2011. №. 9.
6. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
7. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сидія, 2012. - 238 с.

Колєснікова Аліна Андріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Основною ідеєю громадянського суспільства є врегулювання відносин людини з політичною владою, суспільства з державою. Ця проблема завжди перебувала в центрі філософської і політичної думки. Сьогодні одним з основних методів наукового дослідження громадянського суспільства та соціально-правових відносин є інституційний аналіз.

У першій половині 20 століття інституціоналізм вивчав структуру інститутів. Новим інституціоналізмом став неінституціоналізм, який з'явився на межі 1920-1930 рр. Відмінність неінституціоналізму від класичного полягає в тому, що він вивчає реальну поведінку та лише структурні, нормативні аспекти соціальних інститутів.

Новий сучасний інституційний підхід базується на двох відомих теоріях західної соціології. Одна - це теорія раціонального вибору, а інша - теорія ігор, яка базується на першій теорії(раціонального вибору). Обидві теорії запозичені з економічної науки. Їхня теорія передбачає взаємодійних акторів (учасників), кожен зі своїми цілями, власними інтересами та намагається досягти цієї мети за допомогою певних стратегій.

Теорія раціонального вибору виводить мотивацію акторів до діяльності з їх бажання максимізувати вигоди при мінімізації витрат на реалізацію цих вигод. У рамках теорії раціонального вибору, інститути розглядають лише, як формальні заклади, які використовуються взаємодійними акторами як інструменти для досягнення своїх цілей. Обмеження встановлюються самими акторами, виходячи з того, що вони знають свої сильні сторони та розуміють, що якщо вони будуть боротися один з одним, вони витратять багато грошей. Актори мінімізують вартість своєї конкуренції шляхом укладання правил і норм взаємодії та використання певних встановлених процедур соціальної взаємодії в рамках встановленої ієрархічної структури через колективний договір.

Соціальний інститут, інститут влади - це соціальний механізм, який репрезентує певну поведінку одних людей, які змушують інших людей до певного виду поведінки, створюючи таким чином певну стабільну соціальну організацію.

Зміст механізму поведінкового впливу включає якості його загальних елементів :

- 1)правила нормативної моделі поведінки,
- 2)механізм контролю за виконанням та дотриманням цього правила.

У результаті вивчення політичних інститутів, як норм і прав соціального співіснування, а також гарантій прав і свобод різних частин суспільства, інститути влади виникають у процесі соціальної боротьби за владу та за розподіл ресурсів. Системи влади, соціальні інститути є побічними продуктами боротьби за владу та розподіл ресурсів.

Сучасна концепція інституціоналізації – дистрибутивна (представницька)- ті, в кого більше сил, більше потенціалу, ті особи роблять правила ради користі для себе.

Інституціоналізація – це процес за допомогою якого організації та процедури набувають цінності та витримці, розуміють стійкі та значущі форми поведінки, які можуть відтворюватися. Інституціоналізація за нормативним підходом розуміється, як процес формування набору правил, які встановлюють контекст для співіснування і взаємодії.

З точки зору організаційного підходу інституціоналізація – це визначення процесу, за допомогою якого різні види соціальної діяльності регулюються та консолідується в соціальні інститути.

Основним результатом інституціоналізації вважається поява установлених поведінкових стереотипів.

Під центральною визначальною інституціоналізацією розуміють постійно повторювані та звичні норми поведінки, які існують серед цих інститутів, переслідування в межах поведінкових коридорів, встановлених інститутами, й існування завдяки ним.

У класичній теорії інституціоналізації виділяють чотири її критерії:

1) адаптивність (чим більш пристосованою є організація або процедура справжніх взаємовідносин, тим вищий ступінь фрагментації, і тим вищий рівень керованості; чим менше адаптована організація або процедура соціальних відносин, тим нижче рівень їх впливу на соціальний процес);

2) складність (чим складніша організація, тим вище рівень її інституціоналізації);

3) автономія (розвиток політичної організації та процедур, при якому всі організації мають загальні соціальні, надкласові характеристики);

4) згуртованість (схильність, ймовірність колективної та соціальної взаємодії; чим більша організаційна згуртованість, тим вищий ступінь інституціоналізації; чим більше вона розвинена, тим нижче цей рівень).

Громадянське суспільство - це суспільство, в якому кожна соціальна група усвідомлює власні соціальні інтереси, має право і можливість створити відповідну суспільно-політичну організацію для участі у конкурентній боротьбі за доступ до центрів влади й центрів перерозподілу ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2011. – № 9. – С. 255-260.
2. Воронянський, О. В. Проблема формування політичних інститутів у контексті конкурентної боротьби еліт / О. В. Воронянський // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – 2012. – № 1013, вип. 21. – С. 75-79.
3. Воронянський О. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технології здійснення влади / О. Воронянський // *Evropsky politicky a pravni diskurz*. - 2015. - Vol. 2, Iss. 4. - С. 205-209.
4. Воронянський, О. В. Політична трансформація в контексті проблеми перерозподілу ресурсів / О. В. Воронянський // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – 2012. – № 1007, вип. 20. – С. 51–57.
5. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
6. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.

Косточка О.Д.
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор екон. наук, проф. Моїсєєва Н.І.

ОСОБИСТІТЬ І ПРАВОВА ДЕРЖАВА

Доповідь присвячена розгляду особистості, її загальних прав та прав у державі. Спочатку пропоную розібратися з ключовими поняттями: особистість, право та держава.

З філософської точки зору особистість це найвища форма духовного розвитку і яка здатна освоювати і змінювати цей світ. Важливим є питання типології особистостей, яка залежить від внутрішніх поглядів і переконань. Розрізняють такі типи особистостей як: політичний – прагне керувати над іншими, має панівний характер; естетичний тип – спілкування для нього засіб вираження; релігійний тип – головне зв'язок з Богом; теоретичний тип – пристрасний до пізнання.

Взагалі люди плутають особу і особистість, різниця полягає в тому що особа це цілісність людини а особистість це її образ, як соціальний так і психологічний. Особистістю ми звикли сприймати якусь людину. Кожен шлях починається від її народження і формується впродовж життя, але що формує особистість. Особистість це щось чого немає у інших, адже ми по природі всі різні – особливі, вона формується і виявляється у ході спілкування і комунікації з іншими особистостями. Цей процес формує уявлення людини про інших осіб та світ, і робить кожну людину неповторною.

Немає точних даних коли насправді виникло право, одні вважають початком права первісне суспільство, а інші що воно виникло разом з поняттям держави. Загальне значення права це захист населення, впровадження певних правил для регулювання суспільних відносин, а також право на вибір. В сучасному світі право поділяється на різні види такі як: громадянські, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні, сімейні. Право має також джерела з яких воно походить, один з таких це ідеалістичне джерело, воно визначається як першоджерело і бере свій початок з давніх часів. Наступний вид права це матеріальне право, його основою слугують фактори, які насамперед і створюють право. Під тиском права виникають окремі соціальні групи які утворюють державу.

Держава це система організації управління яка характеризується наявністю влади, яка діє на території цієї держави, яка поділяється на окремі органи які регулюють права і відносини між особами. Існують такі сучасні гілки влади у державі як законодавча, виконавча і судова. Раніше найпопулярнішими видами правління була монархія(влада одного), аристократія(влада знаті) і демократія(влада народу). У сучасній державі передбачена можливість примусового виконання прав громадян і усунення перешкод на шляху їх реалізації. У кожній державі права людини закріплюються або в конституції, або в спеціально присвяченій ним декларації. У поточних законах і підзаконних юридичних актах передбачаються процедури, механізми реалізації і захисту основних прав людини, закріплених у конституції. Норми про права людини можуть діяти як прямо, так і через конкретні спеціальні закони, що встановлюють форми їхньої реалізації.

Отже розглянемо ознаки правової держави:

- Верховенство закону;
- Взаємна відповідальність держави і особи;
- Поділ державної влади на гілки;
- Наявність контролю та нагляду за виконанням законів.

Поняття «правова держава» з'явилося в німецькій літературі на початку XIX ст. в працях К.-Т. Велькера та Р. фон Моля. Вперше деякі положення правової державності були закріплені в Конституціях США (1787 р.) та Франції (1789 р.).

Правова держава — організація, яка представляє суспільство на офіційному рівні як всередині країни, так і поза її межами у взаєминах з іншими державами. Концепція правової держави розроблена наприкінці XVIII —у XIX ст. Дж. Локком, Ш. Л. Монтеск'є, Т. Джефферсоном, І. Кантом та іншими представниками лібералізму.

Перша стаття Конституції України (1996 р.) визначає її як демократичну, соціальну та правову державу. Закони опираються на Конституцію і мають найвищу юридичну силу. Закони мають відповідати загальнолюдським уявленням про права і свободи громадян у демократичній правовій державі. Критерієм оцінки мають слугувати документи, прийняті міжнародним співтовариством ООН.

Кожна держава орієнтується на інші країни і наслідує певні звичаї та правила, після припинення існування ліги націй її на зміну утворили Організацію Об'єднаних Націй(ООН), до країн засновників входили такі країни як: США, Великобританія, Канада, Радянський Союз, Індія, Нова Зеландія, Китай та інші, взагалі на сьогодні налічується 193 держави-члени і діє вона по всій території планети.

ООН робить великий внесок у розвиток суспільства, пропонує розглянути основні статті з декларації 9 грудня 1998року:

- «Кожна людина має право, індивідуально та разом з іншими, заохочувати та боротися за захист і реалізацію прав людини та основних свобод на національному та міжнародному рівнях» (Стаття 1).
- «Кожна держава несе основну відповідальність і обов'язок захищати, заохочувати та реалізувати всі права людини та основні свободи, серед іншого, шляхом прийняття таких заходів, які можуть бути необхідними для створення всіх необхідних умов у соціальній, економічній, політичній та інших сферах» (Стаття 2).
- «З метою заохочення та захисту прав людини та основоположних свобод кожна людина має право, індивідуально та спільно з іншими, на національному та міжнародному рівнях: Мирно зустрічатися або збиратися, створювати, вступати та брати участь у неурядових організаціях, асоціаціях чи групах; для спілкування з неурядовими або міжурядовими організаціями» (Стаття 5).
- «Кожна людина має право, індивідуально та спільно з іншими, розробляти та обговорювати нові ідеї та принципи прав людини та виступати за їх прийняття» (Стаття 7).

Підбиваючи підсумки хочу сказати що особистість, право і держава пов'язані між собою, їх філософський зміст широкий і містить багато різних уявлень. Права і свободи людини мають визначальне місце в становленні суспільства, його розвитку і набутті гармонії у всесвіті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський, О. В. Політична трансформація в контексті проблеми перерозподілу ресурсів / О. В. Воронянський // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – 2012. – № 1007, вип. 20. – С. 51–57.
2. Воронянський О.В. Проблеми трансформації політичної суб'єктності в постіндустріальному суспільстві. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. Т. 2. Вип. 18. С. 37-47.
3. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
4. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сидія, 2012. - 238 с.

Крилова А.В.

Державний біотехнологічний університет

Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Міжнародний стандарт — стандарт розроблений міжнародною організацією зі стандартизації. Найвідомішою з них є International Organization for Standardization.

Міжнародний стандарт можна застосовувати прямо, чи варіювати для кращої відповідності місцевим умовам, результатом модифікації міжнародних стандартів є створення еквівалентних національних стандартів, які можуть відрізнятися як одиницями

вимірювання, способами їх позначення, так і урядовими вимогами до якості та безпеки, спричиненими кліматичними, географічними, чи індустріальними факторами.

Міжнародні стандарти долають технічні перешкоди в міжнародній торгівлі, що спричинюються відмінностями стандартів розроблених окремо кожною нацією.

Права людини — це свободи і права особи, які вона отримує після народження. Права людини охоплюють громадянські, економічні, соціальні і культурні права, права і політичні свободи, а також права спільнот.

При поширенні прав людини на спільноти вони не віддаляються від особини, вихідним залишається визнання самоцінності всіх осіб, що складають ту чи іншу спільноту. Термін “права людини” використовується для визначення широкого спектру прав — від права на життя до права на культурну самобутність. Вони включають усі прості передумови існування, відповідного людській гідності. Ці права можуть упорядковуватися і називатися по різному.

На міжнародному рівні, існує відмінність між громадянськими та політичними правами і економічними, соціальними та культурними правами.

Ідея сформувані основні права виникла за потреби захистити людину від тиранічного використання державної влади, тому спочатку увага була зосереджена на тих правах, які зобов'язують державну владу утримуватися від певних дій. Права людини цієї категорії називають фундаментальними свободами. Саме ці ідеї служать орієнтирами для законодавчого забезпечення умов життя, гідних людини.

Фундаментальними вважаються право на життя та право на недоторканість особи.

Громадянські права — права та свободи, які захищають людину, громадянина від несправедливості з боку уряду й держави та забезпечують можливість брати участь в громадянському й політичному житті суспільства. Один із двох загальних видів всесвітньо визнаних прав людини. Вони забезпечують захист від держави (наприклад, право на справедливий процес, презумпцію невинуватості та свободу слова) і вимагають, щоб держава надавала певні юридичні і політичні можливості (наприклад, право голосу, право на справедливий суд присяжних). Ці права викладені в Міжнародному пакті про громадянські та політичні права і в статтях 1–21 Загальної декларації прав людини.

Що ж до громадянських прав, то до них належать ті, що мають абсолютний пріоритет у внутрішній та зовнішній політиці. Вони включають усі права, що стосуються первинних матеріальних та нематеріальних потреб людини. Якщо ці права не забезпечені, жодна людина не може гідно існувати. Основні права включають право на життя, право на певний рівень безпеки, право на недоторканість особи, свободу від рабства, тортур, незаконного позбавлення волі, дискримінації та інших актів, які зневажають людську гідність. Вони також включають свободу думки, совісті та релігії, а також право на забезпечення фізичних потреб (харчування, одяг, житло, медичне обслуговування) та інші суттєві права, необхідні для фізичного та морального здоров'я людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text>;
2. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиция, 2012. - 238 с.
3. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
4. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Кудлай Надія Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варнаєв О.М.

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ У ПРАВОВОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Права людини – це природні можливості індивіда, що забезпечують її життя, людську гідність і свободу діяльності у всіх сферах суспільного життя. Права людини мають природну сутність і є невід’ємними від індивіда, вони позатериторіальні і позанаціональні, існують незалежно від закріплення в законодавчих актах держави, є об’єктом міжнародно-правового регулювання захисту.

Основними правами людини є:

1) можливості людини діяти певним чином або утримуватися від певних дій, спрямованих на задоволення потреб, без яких вона не в змозі нормально існувати і розвиватися;

2) можливості, що обумовлені біологічною сутністю людини, належать їй від народження і не потребують дозволу з боку кого б там не було, у тому числі держави – це природні невідчужувані права;

3) можливості, які не обмежені територією держави і не залежать від національної належності людини, вони походять від природи людини і покликані формувати та підтримувати в людині почуття власної гідності, її індивідуальність;

4) можливості, що є залежними (у плані здійснення) від можливостей суспільства – рівня його економічного, політико-соціального, духовно-культурного розвитку. Зрозуміло, що рівень розвитку суспільства не залишається незмінним, так само, як і потреби самої людини;

5) можливості, що мають правовий характер, оскільки внесені до законодавчих актів, які створені в межах держави і на міжнародному рівні. Визнання, дотримання, охорона і захист державами (у результаті угод) основних прав людини, закріплених на міжнародному рівні, є свідченням про те, що вони стали не лише об’єктом міжнародного регулювання, але й міжнародними стандартами.

Реалізація та захист прав людини в світі. Положення про права людини, що містяться у статтях Статуту Організації Об’єднаних Націй (далі – ООН) стали основою становлення нового інституту права – міжнародного захисту прав людини і основних свобод. 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН затвердила Загальну декларацію прав людини, яка проголосила центральний пункт концепції прав людини – визнання людської гідності кожної особи. 10 грудня відзначається в усьому світі, як День прав людини. Права людини набули цінності, яка належить усьому міжнародному співтовариству.

Права людини отримали обґрунтування в міжнародному праві, як правовий стандарт до якого повинні прагнути всі народи і держави. З моменту визнання цих прав кожна людина набувала певного правового статусу відповідно до міжнародного гуманітарного і, разом із ним, національного права. Комплекс міжнародних документів – Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийняті ООН у 1966 р.

Істотний внесок у встановлення стандартів у галузі прав людини здійснює Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Нині до її складу входять 57 держав-членів.

До сучасних міжнародно-правових актів належать:

– *Міжнародний білль про права людини*, що проголошує невід’ємні права і основні свободи людини; угоди, спрямовані на запобігання і покарання злочинів, що призводять до грубих масових порушень прав людини (Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 26 жовтня 1968 р., Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього від 9 грудня 1948 р.);

– конвенції, спрямовані на захист груп населення, що потребують особливої турботи з боку держави (Конвенція про права дитини 1989 р., Конвенція про охорону материнства 1952 р., Конвенція про статус осіб без громадянства 1954 р. та ін.);

– конвенції, що мають на меті захист індивіда від зловживань з боку державних органів і посадових осіб. А також документи, що передбачають можливість окремих осіб домагатися розгляду їх скарг (петицій) на свій уряд у міжнародних органах (Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, поводження та покарання від 10 грудня 1984 р., Женевські конвенції 1949 р. про захист жертв війни і Додаткові протоколи до них 1977 р., Факультативний протокол та ін.).

Кожна країна світу, що взяла на себе зобов'язання виконувати міжнародні конвенції, у тому числі про права людини, повинна керуватися принципами і нормами цих угод у своєму внутрішньому законодавстві.

Держави, що взяли на себе зобов'язання виконувати міжнародні документи про права людини, зобов'язані створити умови для здійснення і захисту прав кожної людини. Практично всі сучасні конституції демократичних держав мають норми, які у загальній формі гарантують непорушність основних прав людини.

Також слід зазначити, що Україна є стороною практично всіх багатосторонніх конвенцій ООН в галузі прав людини.

Європейський суд з прав людини – це міжнародна судова установа, уповноважена розглядати заяви осіб, які скаржаться на порушення своїх прав, передбачених Європейською конвенцією з прав людини. Конвенція є міжнародним договором, на підставі якого значна кількість європейських держав домовилися забезпечувати певні основні права. Ці права викладені у самій Конвенції.

Європейський суд є наднаціональною міжнародною судовою установою, яка розглядає скарги осіб щодо порушення їхніх прав державами – сторонами Конвенції.

Лук'яненко Віктор Олександрович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ОСОБИСТІТЬ І ПРАВОВА ДЕРЖАВА

Перед тим, як розкривати головні питання, такі як: особистість, право, держава, потрібно зрозуміти суть цих значень, бо людина, яка не уявляє про що йде мова, не зможе засвоїти потрібну інформацію.

Так що саме ховається під терміном держава? В багатьох підручниках і Інтернет ресурсах зазначено, що держава – це політико-територіальна організація суспільства, яка має на меті контролювати певні аспекти прав людей на певній території, за допомогою апарату примусу, податкової системи та інших інститутів, а в разі недотримання юридичних норм, може призвести до обмеження свободи у передбачених законом випадках. На мою думку, держава є яскравим прикладом структури, яка завжди розвивається. Візьмемо, наприклад, період «Первісного суспільства». У людей була одна ціль – вижити. Для цього їм допомагали дружба співпраця і залежність від природи. Більш авторитетні особи керували всім в общинах. Первісні люди не звертали уваги на конкуренцію, на стан життя інших, Вони просто виконували свою роботу. Згодом із збільшенням кількості населення та вдосконаленням знарядь праці відбувся розподіл видів діяльності. Це призвело до ефективності роботи і надлишку виробленої продукту. Цей надлишок люди почали обмінювати на більш потрібні ресурси для задовільного життя. Суспільство розкололось на групи людей з різними рівнями життя. В цьому випадку авторитет не сильно допоможе. Люди, які більше за всіх бажали мати владу робили все необхідне, щоб цього добитись, а коли влада була в їх руках, вони, задля реалізації серйозних намірів, все частіше почали застосовувати примус та насильство. Почалось багато конфліктів між населенням і народ

почав думати, як врегулювати дану проблему, так було сформульована держава. В сучасному житті держава має такі ознаки: територія, публічна влада, суверенітет, система податків, правові норми. Хочу навести пару цитат великих людей про велику державу: «Велич нації залежить не від інтелектуального розвитку, а від деяких невидимих запасів енергії, якими інтелект лише харчується, від сили волі і прагнення до великого» - Арні Бергсон. «Репутація держави точніше за все визначається сумою, яку вона здатна взяти в борг» - Вінстон Черчилль.

Жодна держава не може існувати без людини, також жодна держава не може існувати і без права. Право – це система загальнообов'язкових визначених правил дотримання, які встановлюються та забезпечуються державою. Право відстоює моральні цінності. Уявімо, що кожен має право зробити собі татування, тільки ви вирішуйте, що ви наб'єте і куди, ніхто не має право вас відмовляти або перешкоджати насильницькими методами. Не варто плутати самовільне бажання, з навмисною спробою поставити вам клеймо. Але давайте подивимось з іншої сторони монети, якщо є якісь певні правила, то є люди, для яких цих правил не існує. Я кажу про олігархів, які мають достатньо ресурсів, щоб обходити закони. А простий народ, який працює на важкій роботі і вимушений жити від зарплати до зарплати, не може перешкодити корупції, яка відбувається по цей день, виходить народ раби олігархічної системи. Ось і виходить, що в Україні розвивається серйозна проблема – корупція. Права і свободи людини бувають: особисті, політичні, соціально-економічні та культурні.

З двома термінами розібрались, а що ж таке особистість? Яка ж її мета в житті? На мою думку, особистість розкриває потенціал людини. До цього значення гарно підходять культурні і політичні права і свободи, тобто з цими правами людина отримує доступ до духовних здобутків, можливість їх використовувати та робити свій внесок, а також визначає участь у громадському та політичному житті країни. Кожна людина по своєму індивідуальна, і у кожної є свої інтереси і свій світогляд. Людина розкривається як особистість і в політичному плані. Існують права на участь у керуванні державою, що дає підстави вважати, що громадянин є невід'ємною частиною політики і займає важливу роль в ній. Особистість тісно пов'язана зі словом «грамотність», чим краще ти знаєш систему в політичному світі, тим легше тобі буде сприймати і обробляти інформацію, яка тобі знадобиться в житті.

Ось коли ми зрозуміли суть термінів, які нас турбують, ми можемо перейти до інших питань з нашої теми.

Правова держава. Існує багато концепцій, які тим чи іншим чином намагаються трактувати політичну сутність держави та державної влади. Одна з цих є концепція правової держави яка полягає в тому, щоб діяльність держави здійснювалась на основі права, яке використовує правові засоби заради досягнення цілей, які не порушуються за системою права цієї держави. Правова держава має на миті захищати функціонування громадянського суспільства за нормами права. Є чотири основні ознаки правової держави, про кожен з них я хочу трохи розказати.

Перший критерій, це верховенство закону, він визначається як найважливіший орган влади, в нашому випадку це Конституція України в якій прописані закони відповідні до загальнолюдських уявлень про права і свободи.

Друга ознака, це взаємна відповідальність держави і особи. Тобто не тільки особа має відповідати перед законом в разі правопорушення, а ще й сама держава несе відповідальність за свої вчинки чи бездіяльність. Якщо держава у вигляді чиновників, або тих же олігархів, була помічена у незаконних діях, то на неї можна подати до суду, ви маєте на це повне право.

Третє - поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову частини. Це робиться для того, щоб був ідеальний баланс в державі, щоб влада не залишалась в руках однієї організації чи особи. Поділ дає змогу правильно розставити пріоритети в процесі поліпшення життя в країні.

І остання ознака, четверта, це наявність ефективних форм контролю та нагляду за здійсненням законів. Що, або хто захищає наші права та свободи? Це насамперед суд, правоохоронні органи, арбітраж як спосіб вирішення спорів, і найголовніше, хто найбільш

серйозно і відповідально віднесеться до захисту наших прав – ми самі. Ні одна інша особа не буде так зацікавлена тобою в адміністративному чи кримінальному праві, ніж ти сам. При яких би обставинах не було, завжди пам'ятай, Ти – особистість і якщо за тобою правда, до останнього відстоюй це і йди до кінця.

Лишилось останнє поняття, права людини та громадянина. Давайте подумаємо, хто така людина і хто такий громадянин? Якщо розглядати в біологічному плані, то людина - це живий організм, який відрізняється від інших організмів наявністю гострого інтелекту і вмінням керувати думками в тій чи іншій ситуації без нерозсудливого тваринного інстинкту. Якщо ж ми розглядаємо в політичному, то людина – це суб'єкт суспільно-історичної діяльності і культури. Тобто, особистість яка має відношення до держави, тому повинна дотримуватись правових норм, або бути хоча б гуманною до інших, заради її ж безпеки. Громадянин в свою чергу – це особа, яка живе на певній території і має громадянство, громадянин як член певного соціуму має певні права та обов'язки, які відносяться до цього соціуму і підпорядковується певним нормам поведінки. Що людина, що громадянин мають права, які прописані в Конституції. Я хочу навести декілька прикладів прав, на які має право людина в Україні:

Стаття 27: Кожна людина має невід'ємне право на життя

Стаття 28: Кожен має право на повагу до його гідності

Стаття 29: Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність

Стаття 32: Громадяни мають право чинити опір кожному, хто зазіхає на здійснення демократичних прав і свобод людини і громадянина.

Отже, який можна зробити висновок з даної теми, Людина – особистість, яка повинна відстоювати свої права, навіть, якщо це ускладнюється корупцією з боку олігархів, знати і виконувати обов'язки прописані в Конституції країни, на території якої вона проживає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text>;
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
4. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Меренкова Аліна Романівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ПОЛІТИЧНІ Й СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ЛЮДИНИ

Права-це засіб для забезпечення свободи та встановлення заборон (обмежень), вони позатериторіальні і позанаціональні та не є громадянськими або фізичними правами особи. А саме двома останніми наділяє нас держава -«це суверенна політико-територіальна організація суспільства, яка має владу, керується апаратом управління, та виражає свою волю в загальнообов'язкових юридичних нормах і реалізує її апаратом примусу, податкової системи, та інших інститутів, що забезпечують існування і здійснення інтересів цього об'єднання як системи усіх соціальних груп». Центральний політичний інститут, завдяки концентрації через свій механізм ресурсів влади забезпечує політичну упорядкованість суспільства, прагне надати політичній системі постійності.

У конституціях багатьох держав особисті (громадянські) права поєднують в одну групу з політичними правами. Підставою для цього служить переважно спрямованість обох видів цих прав на забезпечення свободи особи в її індивідуальних і суспільних проявах.

Політичні права і свободи людини (як учасника політичного життя) — це права, які належать людині як члену політичного співтовариства, коли вона виступає насамперед як громадянин держави. Це право на самовизначення, на вислів особистої волі; можливість активно брати участь в управлінні державою (право обирати і бути обраним до представницьких органів державної влади і місцевого самоврядування) та у громадському житті, впливати на діяльність різних органів влади, а також громадських організацій політичної спрямованості, право створювати громадські об'єднання і брати участь у їх діяльності.

Політичні права і свободи передбачають визнання за кожною людиною права на свободу слова, думки, волевиявлення на виборах тощо. Політична свобода вимагає так званих громадянських свобод, свободу мирних демонстрацій (без зброї), зборів, свободу отримання інформації, у тому числі свободу преси, радіо, телебачення та іншого.

Економічні права включають право виконувати роботу, яку людина вільно обирає чи приймає; право обирати форми підприємницької діяльності й безперешкодно здійснювати її; можливості (свободи) громадянина розпоряджатися предметами споживання і основними чинниками господарської діяльності: власністю і працею, проявляти підприємливість та ініціативу в реалізації своїх здібностей і придбанні засобів для існування, беручи участь у виробництві матеріальних та інших благ.

Соціально-культурні права і свободи — це права індивіда на поліпшення свого становища і підвищення культурного статусу, є одним із найбільш численних видів прав людини і громадянина. У ширшому розумінні ці права по суті є мірою духовності, яку гарантує особі держава з урахуванням умов життя й діяльності громадян, суспільства і держави. За своїм змістом культурні права і свободи — це суб'єктивні права людини в культурній (духовній, ідеологічній) сфері, це певні можливості доступу до духовних здобутків свого народу і всього людства, їх засвоєння, використання, а також участь у подальшому їх розвитку. Соціальні й культурні права людини — це право на гідне життя, на вільне використання своїх здібностей і майна, право на справедливу платню і розумне обмеження робочого часу, право на соціальну безпеку і захист в умовах безробіття, право на сприятливе довкілля, право на охорону здоров'я і медичну допомогу, право вільно брати участь у культурному житті суспільства, науковому прогресі, користування його благами, право на освіту, свобода будь-якої творчої діяльності, право на інтелектуальну власність тощо. Культурні права і свободи представлені у ст. 53, 54 чинної Конституції України.

Економічні, соціальні та культурні права належать до прав другого покоління. Правознавці західних країн завжди протиставляли їх громадським та політичним правам, які вважалися абсолютними, невід'ємними, визнаними і гарантованими державою на відміну від соціально-економічних прав, міра здійснення яких залежить від стану економіки конкретної країни. Тому західна доктрина вважає, що й конституційно-правовий механізм їх закріплення та регулювання має бути максимально гнучким.

За своєю юридичною природою і системою гарантій *права і свободи є ідентичними*. Вони окреслюють соціальні можливості людини, які забезпечує держава в різноманітних сферах, але термін «свобода» охоплює більш широкі можливості індивідуального вибору. У той же час термін «право» визначає конкретні дії людини і громадянина (наприклад, право брати участь в управлінні державними справами, право обирати і бути обраним тощо). Проте розмежування між правами і свободами провести важко, оскільки найчастіше всю сферу політичних прав із чітко визначеними можливостями також іменують «свободами». Розходження в термінології є скоріше традиційним, що склалося ще в XVIII—XIX ст.

Необхідно розрізняти й поняття «права людини» і «права громадянина». Під правами громадянина розуміють передусім можливість брати участь в управлінні суспільними і державними справами:

- право на об'єднання в партії та громадські організації;

- право обирати і бути обраним до органів державної влади;
- право на соціальний захист.

Таким чином, права громадянина — це права члена державно організованого громадянського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text>;
2. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
3. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
4. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Онацька А.С.

Державний біотехнологічний університет

Науковий керівник – доктор екон. наук, проф. Моїсєєва Н.І.

ОСОБИСТІТЬ, ПРАВО, ДЕРЖАВА

Особистість – це індивідуальна людина, зі своїм унікальним мисленням, світоглядом, сприйняттям зовнішніх факторів. Але особистість формується впродовж життя. З народження людина знаходиться, розвивається і взаємодіє з соціумом, який формує її розуміння реальності, цінності, звички, особливості характеру, інтереси, вміння, відстояти свою думку. Я думаю, що людина яка вважає себе особистістю вже зробила перший крок до свого розвитку в суспільстві. Якщо навіть не зовсім розуміючи, що таке «особистість». А далі вже спираючись на документи правової держави ти починаєш користуватись правами і свободами, закладеними в цих документах і самому суспільстві. Тобто культурасуспільства та соціальне оточення в якому перебуває людина створює вже з часом цілісну та унікальну особистість. Якщо особистість знаходиться у соціумі вона має ряд прав та обов'язків, є складовою держави.

Що таке права людини? Які права вона має? Який зв'язок між особистістю та правом? Права як наш захист, вони належать усім й усі можуть до них звертатися, незалежно від статусу чи подій, вони говорять як нам себе можна поводити, а як ні. Ми маємо право на благо будь якого роду, про які ми можемо законно заявляти. Формування уявлень про таке поняття як право людини зародилося у найдавніші часи історії людства. Давньогрецькі філософи-софісти запевняли, що всі люди з народження мають бути рівні. На Сході ж з'явилися схожі поняття, китайський мислитель Мо-Цзи доводив, що всі люди рівні перед небом, а держава є результатом їх договору. Під час історичного розвитку людства виникло чотири класифікації прав людини та громадянина – покоління прав.

Перше покоління прав вважається основою інституту прав людини. Це політичні та особисті права, до яких відносяться право на свободу думки, право на життя, право на недоторканість, право на гідність особи, право на рівність перед законом, право на участь в управлінні державою. Під час становлення першого покоління прав людини у життя почала втілюватись рівноправність між людьми. Перше покоління прав людини закріплене міжнародними документами. Є припущення, що саме перше покоління прав слід приймати як основні права людини, а наступні покоління лише тонкощами та додатками до нього.

Друге покоління прав людини та громадянина – це соціальні, економічні та культурні права. Вони зародилися в результаті народних повстань з метою покращення свого рівня життя та культурного розвитку. До цих прав відносяться право на працю, право на відпочинок, право на соціальне забезпечення, право на безкоштовне медичне обслуговування, право на освіту, право на захист материнства та дитинства. З прийняттям

другого покоління прав суттєво змінилися права людини. Тепер вона на рівні з іншими отримала можливість здійснення своєї волі.

Процес створення третього покоління прав людини та громадянина почався приблизно після Другої світової війни під впливом національно-визвольних рухів та глобальних світових проблем через війну. Це покоління можна назвати солідарним та колективним тобто правами всього людства – правами людини, правами народів, правами націй, правами спільності. Це право на мир, безпеку та незалежність, на здорове навколишнє середовище, на соціально-економічний розвиток як окремої особистості так і людства в цілому.

Поштовхом для створення четвертого покоління прав людини стали відкриття у науці 21 століття. До цього покоління відносяться права на зміну статі, клонування живих істот, трансплантацію людських органів, одностатеві шлюби (як чоловіків так і жінок), штучне запліднення, вільну від дитини сім'ю, на доступ до Інтернету, на незалежне від державного втручання життя за релігійними та моральними поглядами. Права четвертого покоління дають можливість існування і життя людини, яке є частиною сучасного життя у світовому масштабі.

Який же зв'язок між особистістю і правом? Різні поєднання прав і особистостей найкраще можуть бути розглянуті через поняття правового статусу. Тобто правовий статус це юридично закріплене положення особистості в суспільстві (фактичний соціальний статус), у праві закріплюються ці положення і вводяться до законодавчих рамок. Правовий статус об'єднує в собі сукупність прав, обов'язків, законних інтересів, гарантії їх реалізації, що входять до законодавства і розкривають особу як суб'єкта права. Центром правового статусу є права та обов'язки, які реалізують завдяки зв'язкам між їх носіями – правовідносинами. Оприділити правовий статус людини - це значить призначити місце, роль, положення та значеність будь якої людини у суспільстві та державі, її можливості, цінності, вплив, принципи відносин з державою та з іншими людьми, яке на сам перед розкриває характер суспільства та його соціальний лад. Правовим статусом громадянина може називатися правове становище особи, яка є громадянином окремої держави. Правових статусів велика кількість, але ті які мають найбільше значення є три види: загальний, індивідуальний та спеціальний (або родовий) статуси. Загальний правовий статус мають особистості, які є громадянами своєї держави та членами суспільства. Індивідуальний статус конкретизує особу за віком, сімейним станом, визначенням статі та інші. Він є розширенням загального і спеціального статусів на конкретну особу або кажучи іншими словами це збирання персональних прав та обов'язків особистості. Спеціальний (родовий) статус конкретизує особливості положення окремих категорій громадян (іноземці, пенсіонери, військовослужбовці, студенти, вчителі, інваліди тощо). Ті люди, які відносяться до цих соціальних груп, відштовхуючись від загального конституційного статусу громадянина, можуть отримувати від держави додаткові пільги або права передбачені законодавством України.

Часто ми чуємо вирази «Держава в чомусь винна...» або «Держава прийняла законопроект...», але ж це робить не вона. Держава – це всього лише механізм, який знаходиться під керівництвом суб'єктів влади. Поняття механізму держави ще і в наш час потребує капітального науково-юридичного переосмислення, але при цьому потрібно виділити причини та фактори, які роблять його актуальними для теорії держави та права. Від того в чіь руках знаходиться механізм держави буде залежати в який бік цей механізм буде працювати. Може відбудувати і розвивати економіку до високого рівня, а може занепасти економіку і втягнути країну у борги.

Розквітання правової держави заснована з концептуальної політично-правової ідеї про справедливість законів у державі. Створення правової держави має відбуватися водночас у трьох напрямках державний, громадянський та особистий. Основою функціональної ідеї є праця юридичного закону, а не влади. Правова держава та суспільство не можуть існувати окремо один від одного. Держава повинна постійно сприяти суспільному розвитку та розвитку громадськості. Правова держава має ознаки та характеристики. У ній повинно бути

реалізовано принципи верховенства права. Вона має як слід виконувати правові закони. В правовій державі право – це не наказ, а загальний регулятор, який йде від людини, а держава повинна оформити та гарантувати його.

Водночас з правовою державою має існувати громадянське суспільство. З сучасними та дієздатними соціальними інститутами. У соціальний інститут входять такі елементи як норми за якими буде жити суспільство, санкції, які будуть накладатися за відхилення від даних норм. Від того яким буде цей інститут, на що будуть спрямовані норми і санкції буде залежати те наскільки суспільство буде розвинутим, успішним та наскільки будуть виконуватися його права. Один із шляхів, що допомагає прийняти сучасну державу і канали її розвитку засновані на аналізі стосунків, які утворюються як у середині так і поза її межами. Насамперед це відносини у системі «влада – суспільство – громадянин». Цей шлях відіграє особливу роль у концепції правової держави.

Правова держава є таким типом держави у якому обов'язково має працювати режим конституційного управління. Коли Україна набула статусу незалежності, а пізніше з прийняттям конституції наша держава проголошена як суверенна, демократична, правова та соціальна держава. Головною рисою правової держави є зібраність діяльності органів державної влади у відношенні до громадян тільки на правових приписах і відповідно до них. Складності і прорахунки в Українській державі у цій області часто дають підстави говорити, що у неї «неправовий характер». В Українській державі дуже багато досягнень в багатьох сферах державного управління, але доки вона не реалізуватиме деяких принципів як верховенство прав людини та громадянина, права на свободу людини, поділ державної влади, до тих пір Україна не зможе об'єктивно називатися правовою державою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бисага и др. Права людини. Ужгород, 2003
2. Воронянський О. В. Масова соціальна комунікація як процес реалізації влади над суспільством. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2013. № 21. Вип. 23 (2). С. 63-68.
3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284 с.
4. Воронянський О. В. Роль національного суверенітету в легітимації державної влади. Актуальні проблеми державного управління. 2012. № 2. С. 216-221.
5. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2011. № 9.
6. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text>;
8. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сидія, 2012. - 238 с.

Паляничка Данііл Дмитрович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

УЯВЛЕННЯ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ В ДОКАПІТАЛІСТИЧНОМУ СВРОПЕЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Ще в стародавніх писемних джерелах, які дійшли до нас, зафіксована відмінність прав різних категорій людей (Закони Хаммурапі, господарські документи міст-держав Близького Сходу та Стародавнього Єгипту). У Біблії, яка зберегла деякі залишки уявлень і норм

родового суспільства, містяться як положення про рівність всіх людей, так і про виняткові права глав родів та великих патріархальних сімей, правителів, їх намісників тощо.

Сучасні ідеї прав і свобод, основи поділу влади, поняття природного права були закладені в античній філософії. Погляди давніх греків на права людини сформувались у загальному руслі міфологічних уявлень про те, що поліс (місто-держава) та його закони мають божественне походження і спираються на божественну справедливість. Право взагалі, права окремих людей та права громадян поліса (які фактично виділялися в окрему категорію) згідно з цим уявленням ґрунтуються не на силі, а на божественному порядку справедливості. Як право взагалі, так і права окремих людей неможливі без загальних норм поведінки, які виражають для всіх суб'єктів межі дозволеного і забороненого, визначений ступінь свободи. Там, де цей ступінь відсутній, немає й права. Тому чимало давньогрецьких мислителів у своїх творах наголошували на необхідності дотримуватися цього ступеня і «середини» в усіх справах і вчинках.

Відомий афінський державний діяч і законодавець Солон розумів закон (і його владу) як *поєднання права і сили*. Поряд з відмінністю між правом і законом його конструкція містила в собі й розуміння полісного закону як загальної форми офіційного визнання та вираження прав громадян полісу. Така загальність закону виражала *вимогу правової рівності*: усі громадяни рівні перед законом, перебувають під його захистом і підкорюються його загальнообов'язковим нормам.

Суттєвий внесок у розвиток юридичних уявлень про права людини був зроблений римськими юристами. Особливе значення в цьому процесі мали розроблені ними положення про суб'єкт права, правовий статус людей, свободу людей за природним правом, поділ права на приватне і публічне, справедливе і несправедливе право тощо. Вони також сформулювали більш чіткі погляди стосовно правового характеру взаємовідносин між індивідом і державою, співвідношення права особи й компетенції юридичних обов'язків, державно-правових засобів захисту прав людей тощо.

В епоху Середньовіччя поляризація правосуб'єктності вільної людини і безправ'я раба замінюється більш розгалуженою і деталізованою структурою права і правового спілкування відповідно до *станово-ієрархічного принципу будови феодального суспільства і функціонування феодального ладу* цілому. Для феодального права характерне більш жорстке нормування обсягу прав (так званих «привілеїв») для різних категорій — станів суспільства в залежності від місця, яке вони посідають у суспільній ієрархії. Різні соціальні статуси обумовлювали різні рівні прав-привілеїв людей в загальній піраміді феодальної системи. Права людини на цьому історичному щаблі залишаються різними за змістом та обсягом правами-привілеями членів різних станів.

Однак, незважаючи на пануючі у феодальному суспільстві, розділеному жорсткими соціальними перегородками, уявлення про природність людської нерівності, низка **середньовічних мислителів** пропонували й захищали ідею свободи і рівності всіх людей перед законом. Характерна в цьому відношенні антикріпосницька позиція відомого французького юриста XIII ст. Ф. де Бомануара, який стверджував, що кожна людина вільна, і прагнув до конкретизації даної ідеї у своїх юридичних працях.

Відомий християнський мислитель Фома Аквінський — засновник християнської доктрини права і держави — стверджував, що саме божественне походження державної влади зумовлює необхідність її прагнення досягнути загального блага членів держави, забезпечення умов для їх розумного і гідного життя. Ф. Аквінський обґрунтовував право народу на повалення тиранії, протиставляючи політичну *монархію* (тобто політичну форму правління на засадах законів і для «загального блага») *тиранії* (тобто правлінню в інтересах самого правителя в умовах беззаконня). Суттєве значення в розвитку християнських концепцій прав людини мало вчення Ф. Аквінського про природний закон: люди мають прагнути до самозбереження, продовження роду, пошуку істини. Це положення про божественну за своїм першоджерелом гідність усіх людей і їх природне право на цю гідність

стало значним внеском Ф. Аквінського у концепцію невід’ємних природних прав людини і відіграло значну роль у формуванні християнської ідей правової державності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ». – 2021.
2. Воронянський О., Міщенко Н. Всесвітня історія: Довідник. Харків: Видво «Ранок», 2009. 480 с.
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
4. Моїсеева Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсеева Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Ремізов Семен Вячеславович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКОЛІНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ

Систематика людських прав охоплює різноманітні аспекти. Існують декілька диференційовань; найбільш помітними є ті, які поділяють права людини відповідно до їх призначень та походження. Систематизація прав людини використовується, щоб розділити їх або розбити інформацію, щоб їх можна було вивчати та розглядати окремо.

Права людини поділяються на три категорії:

1. Права першого покоління, включаючи громадянські та політичні права.
2. Права другого покоління, такі як економічні, соціальні та культурні права.
3. Права третього покоління, такі як право на самовизначення та право на участь в інтересах спільної спадщини людства.

Перше покоління прав людини належить до політичних та громадянських прав. Ці права з’явилися в 16-17 сторіччях. Вони говорили про те, що обмежувати, а що не робити. Мало того, вважається, що люди зобов’язані мати змогу впливати на політику, яка у такий спосіб впливає на їх життя. У центрі руху дві ідеї: свобода особистості та захист особистості від держави.

Вони також включають право брати участь в управлінні державою та заборону тортур.

Права «першого покоління» визнані національними та міжнародними документами як невідокремлені обмеження. Окремі західні експерти схильні розглядати саме ці права як, власне кажучи, «права людини», і вважають, що права «другого покоління» і «третього покоління» є просто «соціальними притягненнями», тобто не тільки користуються правами, а й користуються привілеями, які покликані бути в тому чи іншому суспільстві. Привілей перерозподілу національного доходу за допомогою знедолених членів суспільства.

Права другого покоління мають відношення до економічних, культурних та соціальних прав. Вони були об’єднані й визнані в 19-му і 20-му сторіччях.

Ці права покликані гарантувати кращу якість життя людей і допомагати формувати соціальну та економічну політику, щоб кожен міг жити гідним життям.

З появою робітничого класу на початку індустріалізації ці права почали отримувати все більше міжнародне визнання, породжуючи нові вимоги та нові ідеї щодо гідного життя. Культурні, соціальні й економічні права були закріплені в Міжнародному пакті про соціальні, економічні та культурні права, а також в Європейській соціальній хартії Ради Європи.

Права третього покоління, також відомі як були включені та визнані під кінець 20 сторіччя. Це право на мир, безпеку, незалежність, на екологічно чисте навколишнє середовище, на соціальний і економічний розвиток як окремої людини, так і людства в

цілому. Тут ідеться про ті права особи, які не пов'язані з її особистим статусом, а диктуються спільнотою (асоціацією), до якої вона належить, тобто є солідарними (колективними), в яких особі відведене головне місце (право на солідарність, право на міжнародне спілкування тощо).

Ідея, що лежить в основі прав третього покоління, — це ідея солідарності; такі права охоплюють колективні права спільнот або етносу, такі як права на сталий розвиток, мир і безпечне довкілля. Надзвичайна бідність, війни, екологічні та природні катаклізми в багатьох частинах світу призвели до дуже обмеженого прогресу в галузі прав людини. З цієї причини багато хто бачить потребу у визнанні нового класу прав людини: прав, які забезпечуватимуть, щоб суспільства, тим паче в країнах, що розвиваються, мали необхідні умови для забезпечення вже визнаних прав першого та другого поколінь.

Певні права, які часто класифікуються як права третього покоління, це право на розвиток, право на мир, право на безпечне довкілля, право на участь у спільній культурній спадщині людства, право на інформацію та право на гуманітарну допомогу.

Крім трьох зазначених поколінь прав людини, недавно було піднято питання про наявність четвертого та п'ятого поколінь у зв'язку з правами, отриманими від генної інженерії та нових технологій. Однак єдиної думки з цього приводу досі немає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text>;
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
4. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Сидоренко Олексій Олексійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУБ'ЄКТНОСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Політична суб'єктність — здатність особи до усвідомленої і відповідальної політичної участі, мета якої – вплив на суспільно-політичні процеси. Передумовою становлення політичної суб'єктності є ефективна політична соціалізація особистості, а результатом – її політична компетентність. Дослідження проблеми становлення та трансформації політичної суб'єктності актуалізується зміною уявлень про роль людини в історичному процесі.

Згідно з концепцією постіндустріального суспільства розвиток людського суспільства охоплює три стадії: аграрну (доіндустріальну), індустріальну і постіндустріальну. В основі такого поділу – передусім рівень розвитку техніки і суспільний поділ праці. На першій стадії переважає первинна сфера економічної діяльності – сільське господарство; на другій – вторинна сфера – промисловість; на третій – сфера послуг. Основними формами соціальної організації на першій стадії були церква і армія, на другій – корпорація, на третій – університети, що здійснюють організацію теоретичних знань. Науковий потенціал визначає могутність держави, на противагу попередній стадії, де таку могутність визначав потенціал промисловий. Тому матеріальні продуктивні сили перестають відігравати вирішальну роль.

Основна суперечність такого суспільства – суперечність між спеціалістами, науковою елітою та неспеціалістами в межах цих організацій і в державі (на відміну від суперечності між капіталістами й робітниками на підприємстві в індустріальному суспільстві).

Автоматизація виробництва, що ознаменувала перехід суспільства з індустріального на постіндустріальний рівень, змінила соціальну структуру суспільства, оскільки багаточисленний і організований клас промислових робітників перестав існувати, поступившись місцем дрібним підприємцям та найманим працівникам сфери послуг. Продуктом розпаду робітничого класу, який існував у епоху індустріального капіталізму, став цілий набір декласованих соціальних груп і меншин, які об'єднуються не на основі загальних інтересів, а

гендерними, фанатськими та субкультурними ідентичностями, а також спільними страхами, що, в свою чергу, призводить до домінування в свідомості основної маси населення нездатності до осмислення реальних власних інтересів.

Реалізувати осмислення власних інтересів і шляхи їх досягнення здатна лише суспільна група з високим рівнем політичної суб'єктності, яка усвідомлює свої специфічні політичні інтереси та має достатній рівень організованості та владних ресурсів для їх забезпечення.

У постіндустріальному суспільстві таким ресурсом володіють лише потужні бізнес-групи — політичні еліти. Їх основним інтересом є оволодіння інститутом держави як основним механізмом контролю над розподілом ресурсів та вплив на прийняття державних рішень і в кінцевому підсумку — державну владу. Від реалізації державної влади чи впливу на неї вони отримують ренту (додатковий дохід, можливість і джерела для отримання якого з'являються в політичному процесі) як у вигляді пільгового доступу до ресурсів, так і через отримання плати за їх розподіл на користь інших груп. Це означає, що в політичному житті, як і в економічному, кожен учасник дбає лише про свої приватні інтереси, шукає індивідуальну вигоду, прагне максимізувати власну функцію корисності, намагаючись надати їм характеру загальносуспільних для того, щоб у боротьбі з конкуруючими угрупованнями заручитися підтримкою «більшості». В результаті, дії «більшості» у політичному полі є керованими потужними бізнес-групами та не ведуть до зміни існуючого політичного порядку. Політична еліта має можливість приймати суттєві владні рішення та перерозподіляти інформацію, яка буде доступною для більшості, що ускладнює процес участі останньої в політичному житті та дозволяє заблокувати здатність основної частини постіндустріального суспільства (яка формально є носієм державного суверенітету) до набуття реальної політичної суб'єктності.

Отже, для продуктивної трансформації політичної суб'єктності постіндустріального суспільства необхідний пошук нових моделей економічних, міждержавних, міжособистісних відносин, які мають на меті ефективний, гармонійний розвиток соціально-економічної інфраструктури суспільства, перетворення розрізнених груп в новий політичний клас.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський, О. В. Політична трансформація в контексті проблеми перерозподілу ресурсів / О. В. Воронянський // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. — 2012. — № 1007, вип. 20. — С. 51–57.
2. Воронянський О.В. Проблеми трансформації політичної суб'єктності в постіндустріальному суспільстві. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. Т. 2. Вип. 18. С. 37-47.
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сичія, 2012. - 238 с.
4. Моїсеева Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсеева Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Соколова Анна Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

СУТНІСТЬ ПРАВОВИХ СТОСУНКІВ МІЖ ЛЮДИНОЮ ТА ДЕРЖАВОЮ

У соціально неоднорідному суспільстві виникло і таке нове явище, як політика — владні дії, спрямовані на урегулювання відносин між різними частинами суспільства.

Держава — це організація, завданням якої є утримання влади над суспільством, у котрому соціальні протиріччя вимагають застосування примусу, за допомогою спеціального апарату управління. При цьому відбувається відсторонення («відчуження») більшості членів суспільства від прийняття рішень та участі в управлінні громадськими справами. Ці функції первісно були монополізовані державною владою, яку здійснює спеціальний апарат управління.

Хоча вважається, що держава як владна організація виражає волю даного суспільства в цілому, можливості різних частин суспільства (етнічних спільнот, соціально-економічних класів, соціальних груп) впливати на політику держави є неоднаковими і залежать від наявності у них відповідних економічних, технічних, силових, духовно-ідеологічних та інших ресурсів влади. Тому і держава, виконуючи об'єднувальну, стабілізаційну функцію у суспільстві, реалізує свою політику в інтересах насамперед домінуючої частини населення, у руках якої сконцентровані такі ресурси влади. З цієї точки зору держава є організацією політичної влади домінуючої частини населення у соціально неоднорідному суспільстві, за допомогою якої забезпечується його цілісність і безпека та здійснюється керівництво суспільством в інтересах цієї його частини, а також управління загально-суспільними справами.

Таким чином, відносини між людиною і державою суттєвою мірою визначаються тим, чи належить конкретна людина до соціальної групи, яка має достатню концентрацію ресурсів для впливу на прийняття державних рішень.

У сучасній правовій науці вважається, що стосунки особи і держави будуються на встановленні такого балансу, при якому особа мала б можливість безперешкодно розвивати здібності, задовольняти права, свободи та законні інтереси, а держава одержувала б визнання й підтримку своєї діяльності з боку особи, яка виконує свої обов'язки і несе відповідальність за їх невиконання.

Усю величезну кількість теорій і поглядів, що існують в історії правової думки і стосуються співвідношення «держава — особа», можна звести до двох підходів:

1) індивідуалістичний (природно-правовий) — права належать людині від природи і є невід'ємними. Завдання держави і суспільства полягає в тому, щоб дотримуватися цих прав, не допускати їх порушення. Конкретні зміст і обсяг прав змінюються і розширюються одночасно з розвитком суспільства, а фундаментальні права залишаються незмінними;

2) державницький (юридично-позитивістський) — свої права людина одержує від суспільства і держави; держава — джерело і гарант прав людини завдяки закріпленню їх у законі; права особи змінюються залежно від державної доцільності і спроможності.

У реальності держава є механізмом, який досить часто використовується різними соціальними групами для конкурентної боротьби за утвердження власних прав за рахунок обмеження прав інших груп. Тому обсяг та якість прав конкретної людини залежать від реального співвідношення концентрації ресурсів влади в руках різних соціальних груп. Таким чином, проголошення будь-якого права людини, навіть закріпленого відповідними актами держави та її органів — ніщо без реальних гарантій його здійснення. Під гарантіями прав, свобод і обов'язків людини та громадянина розуміють систему соціально-економічних, моральних, політичних, юридичних умов, засобів і способів, які забезпечують їх фактичну реалізацію, охорону та надійний захист.

У сучасній державі передбачена можливість примусового виконання прав громадян і усунення перешкод на шляху їх реалізації. У кожній державі права людини закріплюються або в конституції, або в спеціально присвяченій ним декларації. У поточних законах і підзаконних юридичних актах передбачаються процедури, механізми реалізації і захисту основних прав людини, закріплених у конституції. Норми про права людини можуть діяти як прямо, так і через конкретні спеціальні закони, що встановлюють форми їхньої реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ». – 2021.
2. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text>;
4. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сичія, 2012. - 238 с.
5. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
6. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Шахов Іван Валерійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варнаєв О.М.

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Права людини – це свободи і можливості, які обумовлені існуванням людини в суспільстві. Вони визначають базові норми, які необхідні для життя із почуттям гідності. Права людей є міжнародним об'єктом правового регулювання та існують незалежно від закріплення в законодавчих актах держави. Права людини є у кожного незалежно від статі, віку, національності, віросповідання, мови, кольору шкіри, політичних переконань, походження, майнового становища чи соціального статусу тощо.

Всі права людини є неподільними, взаємозв'язаними, нерозривними одне від одного, а значить не можуть розглядатися окремо. Здійснення одного права залежить від здійснення багатьох інших прав і не існує жодного права, яке було б більш важливим за інші.

Крім того права є універсальними та невід'ємними, вони стосуються усіх людей без обмежень у часі і ніхто не може їх відібрати, ані жодна людина, ані уряд.

В основі прав людини лежать дві концепції – людська рівність та її гідність. Із цих двох основних цінностей можна вивести багато інших за допомогою яких можна більш точно визначити як повинні співіснувати люди у суспільстві на практиці.

Ідея захисту прав людини від зловживань урядової влади через закон стала набувати широкого розповсюдження у ХХ столітті, особливо після створення Ліги Націй і Міжнародної організації. Однак саме події Другої світової війни дійсно вивели права людини на міжнародний рівень. Жахливі звірства, які були скоєні під час війни, у тому числі масові воєнні злочини, спричинили виникнення нового органу міжнародного права і, створення прав людини такими, які нам відомі зараз.

У статуті ООН вказано, що цілями організації є

- підтримувати міжнародний мир та безпеку;
- розвивати дружні відносини між націями на основі поваги принципу рівноправ'я і самовизначення народів;
- здійснювати співробітництво для розв'язання міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру й розвитку поваги до прав людини й основних свобод;

- організувати і погоджувати дії націй для досягнення цих спільних цілей.

В деяких регіонах світу були створені власні системи захисту прав людини, які існують паралельно із системою ООН. Нині існують регіональні установи захисту прав людини в Європі, Америці та Африці.

Африканська хартія прав людини і народів вступила в була ратифікована 54 державами. Вона містить ряд положень, що відрізняють її від аналогічних документів, прийнятих в інших частинах світу.

У Європі права людини захищаються Радою Європи – головним контролером з прав людини на континенті. Окрім з Ради Європи важливу роль також відіграють Європейський союз і Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

У регіоні Північної і Південної Америки стандарти й механізми стосовно прав людини впливають з Американської декларації прав і обов'язків людини і Американської конвенції з прав людини.

Деякі кроки щодо встановлення стандартів регіональних прав людини також приймаються в арабському світі і в регіоні Асоціації країн Південної Азії. Проте більшість із цих країн ратифікували конвенції й угоди ООН з прав людини.

З усього сказаного вище постає питання, якщо у світі існують різні системи захисту прав людини чи є якийсь прогрес у зменшенні порушень прав людини? Прогрес звичайно є: скасування рабства, скасування смертної кари у різних країнах, надання права голосу жінкам, розглянуті справи у Європейському суді тощо.

За останні пів століття було досягнуто багато позитивних результатів щодо захисту прав людини, однак багато чого ще необхідно зробити.

Біріна Ольга Андріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасєв О.М.

ПРИНЦИПИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Проблема формування духовно-моральних цінностей юного покоління в державі в час її інтеграції до загальноєвропейського співтовариства є актуальною. На учнівську молодь дедалі більш очевидним є вплив молодіжної субкультури, відірваної від загальнолюдських духовно-моральних цінностей, багатовікової спадщини українського народу. Саме це спонукає сучасних педагогів формувати в учнів духовно-моральні цінності у процесі становлення кожного з них як особистості:

- мораль – специфічний тип регуляції відносин між людьми, спрямованої до їх гуманізації на засадах спільного блага;
- моральність – внутрішнє налаштування індивіда діяти відповідно до своєї совісті та свободи, волі;
- моральні почуття – почуття, у яких виявляється стійке ставлення людини до суспільних подій, до інших людей і до себе;
- моральна свідомість – якість, що відображає реальні стосунки і регулює моральний аспект діяльності людини;
- моральні звички – стійкі форми поведінки, які є внутрішньою потребою особистості та виявляються в будь-якій ситуації й умовах;
- моральна спрямованість – стійка суспільна позиція особистості, що базується на світоглядній основі мотивів поведінки й виявляється в різних умовах як властивість особистості;
- моральна вихованість – інтегральна якість особистості, що характеризується певним рівнем сформованості морально-ціннісної сфери особистості;
- моральні цінності – вибіркова, відносно стійка система спрямованості інтересів і потреб особистості до норм загальнолюдської моралі

Та як же виховувати освічену молодь ?

Початок має бути закладений у сім'ї. Головна мета морального виховання у сім'ї – набуття підростаючим поколінням морального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжлюдських і міжнаціональних взаємин; а основне завдання – набуття знань про моральні принципи, норми та правила суспільної поведінки, виховання моральних почуттів, потреб і ставлення до навколишнього світу, набуття стійких навичок і звичок моральної поведінки.

Другий етап – формування особистості у школі. Найбільш вдалим віковим періодом для формування ціннісних орієнтацій є старший підлітковий вік, що характеризується виходом особистості на нову соціальну позицію, коли формується її свідоме ставлення до себе як до члена суспільства. Учені стверджують, що цей період піднесення життєдіяльності, який супроводжується загальним посиленням процесу розвитку, підняттям на вищу сходинку поведінки особистості, є продуктивним для становлення учнівської молоді на основі духовно-моральних набутоків людства.

Учитель несе відповідальність за формування людського в людині, саме йому потрібно творити культуру моральних відносин, спілкування, незважаючи на суспільні негаразди. Тому в системі моральних відносин у педагогічному середовищі вагомому роль відіграє взаємодія вчителя й учнів, побудована на взаєморозумінні та взаємоповазі, шанобливому ставленні вчителя до традицій колективу, підтримці гідності кожного вихованця.

Уся навчально-виховна система школи повинна мати виховний вплив на становлення моральних відносин, за яких учнівська молодь могла пережити задоволення від того, що своєю поведінкою та вчинками приносить радість людям, творить добро, бере відповідальність за результати своєї діяльності, вміє володіти і керувати собою.

Третій етап – закріплення моральних цінностей в університеті. Практика свідчить, що організовуючи в загальноосвітніх навчальних закладах різноманітні заходи з метою морального виховання, педагогічні колективи формують в учня національну спрямованість, любов до рідної мови та свого народу, національну гідність, шанобливе ставлення до культури, духовної спадщини, народних традицій і звичаїв. В університеті викладачі мають лише закріпити результати виховання.

Вони можуть зробити це на своєму прикладі. Наприклад, поважати своїх колег, учнів. З повагою ставившись до їх часу, їх почуттів.

Висновок: Наразі постає нагальне питання щодо виховання освіченої, вдумливої молоді. Те, що зараз відбувається з суспільством – це просто щось сумне. Одиниці можуть відрізнятись адекватним ставленням до інших людей. Усе частіше виникають проблеми булінгу, на які деякі вчителі закривають очі. Ми розібрались, що, по-перше, це виховання в сім'ї, вдома. І це не просто відлупцювати дитину за помилку – це велика і кропітка праця. По-друге – це виховання в школі. І тут на вчителя покладена дуже велика відповідальність, адже від вчителя буде залежати моральний стан дитини. Чи буде вчитель насміхатись з помилок дитини? Чи буде викладач його принижувати при всіх і знищувати в неї впевненість у собі? Отже, від учителя потребується повага, уважність, доброзичливість, дружелюбність.

І по-третє, становлення особистості в університеті. Тут в студентів з'являється більше самостійної роботи, але від викладача теж дещо залежить. Тут він вже може надати людині більш цілісні знання, наприклад, викладаються такі гуманітарні предмети як філософія, політологія та інші, у яких вирішуються питання моральності, обговорюється сучасна ситуація у країні і суспільстві. Можемо зробити висновок, що національно-духовне виховання молоді – це надзвичайно важлива тема у наш час.

Дорофєєв В'ячеслав Романович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Національне виховання — це система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена протягом віків українським народом і призначена формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді, що реалізується через комплекс відповідних заходів.

Відповіддю на виклики сучасного світу має стати національне виховання студентської молоді, яка буде формувати ядро української інтелігенції на основі національної ідеї.

Національна ідея об'єднує та консолідує суспільство, сприяє виробленню активної життєвої позиції молодого людини, становленню її як особистості. Національний характер виховання полягає у формуванні людини як громадянина України незалежно від її етнічного та соціального походження, віросповідання та передбачає створення спільноти самодостатніх людей, які об'єднані національною ідеєю та оберігають свої цінності та свободи.

Глобальний простір, у який інтегрується наша студентська молодь, передбачає засвоєння надбань культури різних народів. Тому постає потреба у здатності студентської молоді до входження у світовий соціокультурний простір — за умови збереження української національної ідентичності.

Національне виховання має стати фундаментом становлення світогляду молодого людини, на якому формуються фахові знання та професійна відповідальність.

Принципи національного виховання:

Національне виховання студентської молоді ґрунтується на таких принципах:

Демократичності — визнанні академічною спільнотою права шкільного на свободу виявлення своєї творчої індивідуальності, усунення авторитарних методів виховання;

Гуманізації — створення умов для особистісної самореалізації, формування людяної, щирої, доброзичливої, милосердної особистості;

Єдності навчальної та виховної діяльності — консолідації студентства та науково-педагогічних працівників в єдину академічну спільноту, об'єднану спільною мораллю та ідеями;

Послідовності, системності та наскрізності — привнесенні виховних аспектів у всі форми освітнього процесу, зв'язок виховання з життям, трудовою діяльністю народу та продуктивним трудом;

Диференціації та індивідуалізації виховного процесу — врахування у виховній діяльності рівнів фізичного, духовного, психічного, соціального, інтелектуального розвитку студентів, стимулювання їхньої активності та розкриття творчої індивідуальності;

Єдності теорії та практики — реалізації набутих студентами знань, умінь та навичок на практиці, включаючи самовряду та громадську діяльність;

Природовідповідності — врахуванні багатогранної та цілісної природи людини, вікових та індивідуальних, соціально-психологічних особливостей студентів;

Пріоритету правової свідомості — вихованні поваги до конституційних прав та свобод людини.

Мета і завдання національного виховання

Головною метою національного виховання студентської молоді є формування свідомого громадянина — патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

Завданнями національного виховання студентської молоді є:

- Формування національної свідомості, гідності громадянина, виховання поваги й любові до рідної землі й українських традицій;
- Підготовка свідомої інтелігенції України, збереження інтелектуального генофонду нації;
- Вироблення чіткої громадянської позиції, прищеплення молодим людям віри у верховенство закону, який є єдиною гарантією свободи;
- Підняття престижу української мови в академічному середовищі, забезпечення і розвиток українськомовного освітнього простору;
- Формування у суспільній свідомості переваг здорового способу життя, культу соціально активної, фізично здорової та духовно багатой особистості;
- Створення необхідних умов для ефективного розвитку студентського самоврядування, виявлення його потенційних лідерів та організаторів;
- Забезпечення високого рівня професійності та вихованості молоді людини, сприяння розвитку індивідуальних здібностей, таланту та самореалізації;
- Плекання поваги до своєї alma mater, дотримання і розвиток демократичних та академічних традицій вищого навчального закладу.

Головним напрямком національно-виховної діяльності є національно-патріотичне виховання:

Формування національної свідомості та відповідальності за долю України;

Виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення та збереження історичної пам'яті; виховання бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій.

Нині молодь переходить у новий етап розвитку, і їм дедалі менш цікаві теми: навчання, релігія, норми поведінки у суспільстві. Все це починається зі школи, де дитина може зазнати булінгу та ігнорування з боку вчителів. Так само дуже важливий етап – це компанія, в якій знаходиться дитина, під який вплив вона потрапляє, перебуваючи в цій компанії. Вступ до університету – це етап, у якому людина змінює свій світогляд, заводить нове коло спілкування, визначається з подальшим майбутнім. Все це основні етапи формування національно - духовного виховання молоді.

Зубко Марія Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор наук з соц. комунікацій, проф. Грабар Н.Г.

ЖИВУЧІСТЬ КОЗАЦЬКИХ ПРІЗВИЩ

Величезна кількість сучасних українських прізвищ кувалась у горнилі Запорозької Січі. Саме тут вперше виникла потреба офіційної реєстрації великого числа козаків на Запорозькій Січі. Де появлялось безліч втікачів з усієї України. В ті часи існував звичай надавати їм нові прізвища, щоб втікачів не могли розшукати їх власники. Та й козацтво з Гетьманщини, які перебували на Січі на цей час, змінювали свої прізвища на прізвиська. У козацьких реєстрах, складених після Зборівської угоди 1649 року, прізвищеві назви на (енко), наприклад, Голопупенко, Дубогризенко, Петренко, Василенко, Короцюпенко мають абсолютну кількісну перевагу над всіма іншими. Зокрема, у реєстрі Київського полку 1650 року найменування прізвищ на (енко) становлять 60% від усього складу прізвищевих назв. За прізвищем, наданим на Січі, можна було дізнатись про поширені на Україні ремесла, промисли та про характер військової, торговельної діяльності, чим саме займалися прибульці. Наприклад, Сердюк – гетьманський охоронець; Пушкар, Гармаш, Гарматій – козаки, які обслуговували або виготовляли цей вид зброї; Соломаха, Тетеря – прізвище, яке походить від назви страви, яку козаки вживали майже кожний день. Інші прізвища це такі, як Хорунжий, Компанієць, Гардовий, Крамар, Скляр, Саловоз, Стороженко, Мельниченко, Дігтяр, Стельмах, Попович відносяться в основному до роду занять, які виконував козак.

За козаком закріплювалась назва місцевості або міста, села, звідки прибув втікач: Галицький, Чигиринський, Лебединець, Полтавський, Чугувець, Волошко, Волошин та інші. Також ми можемо наочно переконатися в широких міжнародних зв'язках та в інтернаціоналізмі Запорозької Січі, де збиралися представники різних націй, народностей і багато козаків одержали такі прізвища як: Лях, Сербин, Литвин, Вірменко, Циганенко, Турчин, Гуцул та ін.

Значну групу прізвищ складають такі, в яких закладена характеристика особливостей зовнішнього вигляду, вдачі, властивостей поведінки Запорізьких козаків. Спостерігалось найбільш типове, промовисте, що впадало в очі, для його визначення вишукувалось найвлучніше слово, яке змальовувало зовнішній чи внутрішній портрет особистості. Це такі прізвища, як: Головатий, Головка, Чуб, Зуб, Носань, Губенко, Шрам, Горбоніс, Сухий, Білий, Слинко, Легкоступ, Швидкий, Покотило, Холодний, Гарячий, Косач, Хмара та багато інших.

Мені також захотілося дізнатися звідки походить моє прізвище. Прізвище Зубко утворене від особового імені Зуб та здрібніло-пестливого форманту -ко. В українців особове ім'я Зубко починає фіксуватися з середини XVII ст. наприкінці 1649. Згадується козак Уманського полку Зубко Гладкий. До XVII ст., як і після того, від імені Зуб у всіх слов'янських мовах утворювалося багато похідних. Найбільше прізвище Зубко поширене на Слобожанщині, зокрема у Печенізькому районі. На одного носія прізвища припадає 292 жителів. Воно налічує 6880 носіїв. Київ (366), Харків (270), Кривий Ріг (167). Отже, нашому роду немає «переводу».

Кантемир Вероніка Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Бабай Л.В.

НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Проблема формування духовно-моральних цінностей юного покоління в державі в час її інтеграції до загальноєвропейського співтовариства є актуальною. На молодь дедалі більш очевидним є вплив молодіжної субкультури, відірваної від загальнолюдських духовно-моральних цінностей, багатовікової спадщини українського народу. Саме це спонукає сучасних педагогів формувати у молоді духовно-моральні цінності в процесі становлення кожного з них як особистості. На необхідності звернення до виховного досвіду народу, його моралі наголошено в державних програмах "Освіта (Україна ХХІ століття)", "Діти України", Концепції національного виховання, Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти, Концепції сучасного українського виховання, у "Національній доктрині розвитку освіти, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян".

Безперечно, духовно-моральний розвиток молоді належить до національних інтересів нашої держави. Завдання педагогічних колективів навчити молодь взаємодіяти на основі моральних цінностей у гармонії з іншими людьми, собою, світом навколо себе – є також і стратегією виховної політики сучасної освіти. Така модель освіти має базуватися на засадах демократизму та гуманізму і сприяти створенню умов для особистісного розвитку, самореалізації людини. За сучасних умов роль навчального закладу у формуванні ціннісно-орієнтованої, морально-духовної особистості є важливою. Молодь на основі позитивних і негативних проявів повинна вміти визначати діяльнісно-поведінковий рівень свого розвитку. Сьогодення характеризується дефіцитом особистісних духовно-моральних цінностей, тому порушена проблема потребує негайного вирішення. Духовність, за А. Богуш – своєрідний інтелектуально-чуттєвий, емоційний стан особистості, що виявляється в позитивній поведінці й діяльності людини та характеризує цілісність її як особистості.

Отже, відзначаємо, що духовність – це моральна культура людства, а відродження духовності пов'язане із поверненням до традиційних духовних цінностей народу.

Узагальнюючи сутність попередніх думок, доходимо висновку, що моральне виховання – це багатогранний, цілісний системний процес, який забезпечує формування моральної свідомості особистості, її чуттєво-емоційної сфери, гуманного ставлення до навколишньої дійсності, здатностей вибудовувати гуманні взаємини з людьми, розуміти та творити добро і красу в житті.

Проаналізувавши думки і трактування сутності та особливостей поняття "моральне виховання", доходимо висновку, що моральне виховання є процесом засвоєння моральних цінностей та ідеалів, оволодіння моральною культурою, формування морального почуття, стійких моральних якостей і навичок моральної поведінки.

Отже, проблема формування у молоді духовності й моралі на сьогодні надзвичайно важлива і актуальна. Духовно-моральне виховання молоді є цілісним процесом засвоєння моральних норм і правил, розвитку моральних мотивів і навичок поведінки. На формування духовності та моральності особистості мають вплив суспільство, сім'я як соціальний інститут та навчальні заклади.

Левченко Яна Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор наук з соц. комунікацій, проф. Грабар Н.Г.

МАЛЬВА – СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Квітка мальва посідає чільне місце в українській народній культурі та фольклорі. Вона – один із символів любові до рідної землі, свого народу, батьківської хати; своєрідний символ мудрості, віри, надії та любові. Народні повір'я свідчать, що добрі душі прашурів поселяються на мальві й охороняють мешканців оселі. Наші предки вірили, що коли взяти з собою квіти у подорож, то мандрівник обов'язково повернеться на Батьківщину. Її в горщику везли чумаки, коли їхали по сіль, щоб розбійники не вбили; калачики у кутку корчми ставили від напасті, вважалося, якщо кинути квітку позад себе – вона додасть сили.

Саме вони були одними з перших квітів, описаних у літературі. Гораций згадував їх як компонент свого харчування, описуючи досить коротко: «Для мене харчем є маслини, цикорій та мальви». Ці рослини здавна вживали в їжу. Відомі факти, що під час голодомору, українці харчувались, окрім інших диких рослин, і калачиками з мальви.

І нині завдяки своїй невибагливості та красі ці квіти популярні по всій Україні. Раніше ними прикрашали садиби, не було села, хати, квітника, де не росли б біля тину чи під вікнами мальви – обереги духовної спадщини. Чи не найбільш поширеною і улюбленою в Україні здавна вважали рожеву мальву, або – рожу. Часто мальви вишивали на сорочках, бо вірили, що ті давали захист роду людини, що її носила. Про цю незвичайну квітку склали легенди.

Зокрема, на Придніпров'ї є такі легенди про мальву. «Дуже давно це було. Так давно, що й спогадів про ті часи не лишилося, тільки ось цей переказ. Жила побіля Дніпра серед свого народу дівчина Мальва. Дуже гарною була: струнка, чорноброва, а очі сині-сині, а уста рожеві, наче соком налиті. Багато юнаків за нею упало, але Мальва на них і не дивилась, бо покохала молодого звитяжного воїна на ймення Володар. І він її кохав. Та трапилася в тому краї війна, пішов Володар боронити рідну землю, а Мальва чекала. Щодня виходила на високий курган у степу, виглядала милого, та не дочекалась, від туги померла. На кургані її і поховали, а коли минув якийсь час, виросла на тому місці дивовижна квітка –

струнка, як дівочий стан, а квіти червоні, як уста. І назвали люди ту квітку мальвою, щоб нагадувала вона про вірне кохання, яке вічно живе у незрадливому серці».

В іншій наголошується на сміливість дівчини Мальви у боротьбі з ворогами: «Тяжко жилося людям в українських степах, багато ворогів зазіхало на їхні родючі землі. То кримчаки налітали, то турки, то поляки. Грабували, забирали в неволю, полювали за красунями, котрих згодом продавали в ханські та султанські гареми. Люди – чоловіки, жінки, навіть діти – боронилися, як могли, хто вилами, хто сокирою, а хто хоч дубцем. Налетіли якось на вільний хутір бусурмени, кого порубали, кого в полон забрали, тільки з юнкою Мальвою ніяк упоратися не могли. Бо горда й вільнолюбива козацька донька з дитинства переймала від батька та старших братів військову науку: і на коні гарцювала, і шаблею володіла не згірш будь-якого козака. Не один бусурмен поліг від її руки. Та сили були нерівні, полягла в бою і Мальва. Лютували вороги, що проста дівка побила стільки їхніх вояків. Порубали її тіло на шматки та й порозкидали на всі боки, а там, де вони впали, скоро зросли чудові квіти, які люди назвали мальвами на спомин про відважну дівчину-козачку».

Саме тому цю квітку полюбляють використовувати митці у творчості: художники, письменники. Зокрема відомі полотна художників із мальвами: К. Білокур «Мальви» (1950), В. Зарецький «Мальви» (1986), Д. Нарбут «Мальви» (із серії «Квіти України»). Символ квітки використовують відомі українські письменники: Роман Іваничук у романі «Мальви», Спиридон Черкасенко у романі «Пригоди молодого лицаря». Василь Скуратівський називає мальви, разом із калиною, вербою, тополею одвічними символами, якими опредметнювалося найсвятіше – любов до рідної землі, й водночас зазначає: «Не було села, а в ньому хати, де не палахкотіли б під вікнами мальви – ці незрадливі обереги нашої духовної спадщини».

Отже, цінуємо квітку мальву як символ України та рідної оселі.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Мальви – символ і оберіг української оселі. URL: <https://www.dnipro.lib.dp.ua/flora,%20mallow,%20legends>
2. Мальва. URL: <https://sites.google.com/site/rosliniukraieni3/malva>

*Ольховський Євген Дмитрович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор наук з соц. комунікацій, проф. Грабар Н.Г.*

КОЗАКИ: ЧИ ВСЕ МИ ЗНАЄМО ПРО ЗВИЧАЇ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА?

Козацтво завжди цікавило нас своїми звичаями та побутом. Про початковий етап виникнення козацтва нам відомо небагато. Однак, козаки з'явилися не просто так. У ті важкі часи протистояння різних культур вирішувалася доля українського народу. Тюркське за походженням слово «козак» означало вільних, незалежних від пана людей, які не мали чітко визначеного місця у суспільстві.

Як будь-яке військово-формування того часу, козаки мали певні звичаї та закони. Але що ми про них знаємо? Більшість людей знайомі з культурою козаків саме завдяки повісті Гоголя «Тарас Бульба». У своєму творі Микола Васильович розповідає про варварські звичаї, слабкий громадський побут та забобони козаків. Знайомлячись з темою «Культура козацької доби» вирішив досконаліше дізнатися про справжні звичаї українського козацтва.

Зазначимо про деякі особливості козацьких звичаїв. Запорозькі козаки носили як відмінний знак чуприну на маківці голови. Таку «відзнаку» дозволялося носити тільки обраним – вона була своєрідною відзнакою лицарського стану. Чуприни заборонялося носити джурам, селянам-втікачам, недосвідченим воякам, брехунам, боягузам, злодіям та ошуканцям. Мабуть найбільшою ганьбою на Січі вважалося позбавлення козака чуприни. Про надзвичайно високий статус цієї зачіски у запорожців свідчить і спеціальний спосіб носіння чуприни, закрученої саме за ліве вухо. Це пов'язане з тим, що усі свої нагороди козаки також вдягали на лівий бік одягу.

Щоб унебезпечити себе від вошей та інших паразитів, запорозькі козаки варили осетрину. Коли жир з риби повністю вкривав воду у казані, козаки занурювали у нього нові сорочки й лишали їх на певний час просочитися тим жиром. Потім сорочки одягали, і знімали лише тоді, коли вони вже ставали зовсім брудні чи пошкоджені.

Коли козаки мали гарячку, то ліками проти неї служила половина заряду гарматного пороху, змішаного з горілкою. Проковтнувши цю суміш, козаки лягали спати, і прокидалися вже в доброму здоров'ї. Іноді порох замінювали на звичайний попіл.

Іспит на звання запорожця був особливою процедурою. Лише після успішного навчання майбутній козак міг скласти іспит на звання запорожця. Спочатку кандидат мав з'їсти миску дуже гострого борщу і запити його горілкою, після чого пройти по колоді, перекинутій між скелями на березі Дніпра, і не впасти у воду. Наступне випробування – подолати всі пороги, пливучи Дніпром на човні проти течії. На завершення молодик, осідлавши необ'їждженого коня задом наперед, без сідла й вузди мав проїхати по степу й повернутися назад на Січ.

Козаки були людьми справи, і часто говорили: «Від зайвих слів слабшають руки», що також зображує твердість характеру. Зокрема, майже невідомі приклади козаків-зрадників. Потрапивши у полон, козак ніколи не виказував таємниць, саме тому полонені воїни вмирили смертю мучеників. Козаки вірили, що порушивши обіцянку, їм доведеться поплатитися своєю душею в після смерті.

Важливою складовою звичаїв є також духовність та релігійність козаків.

Про це вказують хоча б такі риси їхнього характеру: звичай не карати злочинців під великий піст, починати будь-яку важливу справу після молитви, носити при собі натільний хрест, віра в рятівну силу хреста під час походів, звичай записувати імена вбитих у бою в поменники, та особлива повага до людей, які «письмо священне читають і інших йому навчають». Усе це доводить, що віра в Бога займала далеко не останнє місце в житті козацтва.

Але запорізькі козаки зовсім не заглиблювались у тонкощі богословського вчення, надаючи більше значення безпосередній вірі, заснованій, швидше, на почутті, аніж на розумі, і, живучи в умовах постійної військової тривоги, нерідко через необхідність вони задовольняли свої релігійні потреби не так, як належало, а як було можливо. Так, якщо під час походу Чорним морем вони не мали при собі священника, якому могли покаятися у своїх гріхах перед лицем неминучої смерті, вони, як говориться в козацькій думі, «сповідувались Богу, Чорному морю і своєму отаману кошовому».

Таким чином, зважаючи на обставини, в яких існували войовничі українські козаки, можна з упевненістю говорити про те, що вони не тільки мали величезну кількість власних звичаїв, а й були високо духовними та благородними воїнами.

*Ольшевський Андрій Станіславович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасєв О.М.*

НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ

Молодь – це велика соціально-демографічна група, має величезний різноманітний інноваційний потенціал. І ціль держави – залучити молодих людей до суспільного життя, бо тільки нове покоління здатне оновити її та внести кардинальні зміни.

Для духовно-морального виховання та розвитку сучасного молодого покоління серйозною небезпекою є поширення злочинності, тероризму, наркоманії, сект та інших негативних явищ, які надають руйнівний вплив на становлення їхньої особистості.

Сьогодні проблеми духовно-морального виховання та розвитку молоді є одними із актуальних. І це пов'язано з тим, що в людина живе і розвивається, оточена безліччю

різноманітних джерел сильного на нього як позитивного, так та негативного характеру (наприклад, засоби масової інформації та комунікації, різка зміна подій навколишнього середовища), які щодня обрушуються на незміцнілий інтелект та почуття молодої людини.

Тобто сучасний світ багатий на негативний вплив на свідомість молоді. Протистояти цьому може системна робота з духовно-морального виховання та розвитку підростаючого покоління.

В умовах формування громадянського суспільства велика увага має бути приділена високому рівню правової культури населення. Тому необхідно також приділяти значну увагу правової освіти, виховання законослухняної поведінки. І це також є одним із пріоритетних завдань у роботі з молоддю.

Необхідно враховувати виховання у молоді поведінкової культури, культури побуту, так як людина, спілкуючись з оточуючими, висловлює свої почуття, емоції, демонструє та реалізує себе.

Однією з актуальних проблем виховання є процес формування та становлення духовно-моральної особистості сучасної молоді у зв'язку з тим, що інтелектуальні здібності та освіта молодого покоління повинні бути у взаємодії з його багатим духовним внутрішнім світом та високим рівнем культурного розвитку.

Як правило, це відноситься до становлення людини, набуття їм неповторної індивідуальності, власного образу, формування духовності, морального усвідомлення, творчого початку.

У духовно-моральному вихованні та розвитку сучасної молоді, на мій погляд, слід дотримуватись наступних рекомендацій:

- створювати орієнтацію на духовний розвиток особистості молодої людини;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості;
- не пропускати дрібниць у розвитку особистості;
- допомагати опановувати загальнолюдські норми та моральні цінності;
- будувати відносини на підтримці їх позитивних індивідуальних рис та якостей характеру, які їм притаманні;
- актуалізувати приналежність дитини до певної культури і сприяти придбання нею цінностей і рис цієї культури.

Таким чином, сучасні реалії вимагають вживання термінових заходів щодо збереження моральних та духовних підвалин особистості, розвитку естетичної культури, яка через знайомство із прекрасним світом сприятиме формуванню системи духовно-моральних цінностей. Важливо сформуванню у молоді такі моральні якості, як любов до Батьківщини, доброти, працьовитість та відповідальність за своє життя.

Родін Марк Юрійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Карась А.В.

МОВА ТА МИСТЕЦТВО ЯК НЕЗЛАМНА СИЛА У ЧАСИ ВІЙНИ

Мова – відображення життя. Без мови неможливе ні спілкування, ні мислення, а значить неможлива й будь-яка діяльність. Проте, при складних обставинах функція мови може змінюватися. Такою обставиною є, наприклад, війна.

Що таке війна? Війна – це біль і страждання. Скільки гіркості, самотності і смерті несе в собі це слово. Мрія кожної людини – жити в мирний час, але, на жаль, в усі часи люди відчують за собою холодний подих війни.

Війна – це така подія, яка приносить із собою не тільки фізичний біль, але й великі моральні втрати. Навіть у такі скрутні часи ми повинні залишатися адекватними людьми, війну треба не тільки пережити, але й осмислити. Вона не тільки руйнує, але часто веде до згуртування народу, до емоційного, культурного, морального, етичного сплеску.

У період війни дуже великою проблемою стає те, що люди починають забувати про мову, культуру та мистецтво. Всі думають, що «гармати стріляють – музи мовчать», як казали за давніх часів. Але це зовсім не так. Війна не скасовує процесу мистецтва. Історично війна є одним із нормативних станів, одним із регулярних, перевірених і ефектно оспіваних способів існування людства, а зовсім не чимось кінцевим і виключеним із реальності.

Як казав міністр культури Олександр Ткаченко про війну 2022 року : «Війна дає поштовх досі невідомим нам наративам у мистецтві. В мистецтві ми завжди знаходимо відображення та переосмислення реальності часу, коли воно народилось. Наше мистецтво, що народилось протягом війни, буде говорити за нас довше, ніж ми живемо. Тому наше завдання сьогодні фіксувати все, збирати в одному місці і передавати далі світу». Сергій Жадан також закликає не відділяти культуру від війни, та не протиставляти людей, які зі зброєю боронять свою землю і тих, хто працює в тилу. Адже мистецтво та мова все більше наповнюються контекстом подій.

Якщо казати про проблему використання української мови в сучасному світі, то в силу відомих обставин, вона все більш перестає бути реальною. До війни, дуже багато людей спілкувалися російською мовою вдома та в побуті, проте з приходом «біди» на нашу Батьківщину все змінилось. Ті, хто раніше вважав, що мовний чинник зовсім не важливий, зараз же змінили свою думку: «Українська мова – дуже важливий чинник нашої ідентичності та національної самоідентифікації.»

Як писав Михайло Грушевський ще 95 років тому : «Всі ті, хто зроду Українець, родився і виріс з українською мовою на устах і хоче тепер іти спільно з своїм народом, з усіма свідомими синами українського народу, які хочуть працювати для його добра, боротися за його свободу і кращу долю. Але не тільки хто природжений Українець, а також і всякий той, хто щиро хоче бути з Українцями, і відчуває себе їх однодумцем, товаришем, членом українського народу, бажає працювати для його добра. Якого б не був він роду, віри чи звання — се не важно. Його воля і свідомість рішає діло»

Немає сумніву, що війна – це лиха година для людства. Вона об'єднує людей у єдиному пориві проти спільного ворога. Ми повинні пам'ятати в незалежності від часу, що українці – невмируща нація з тяжкою долею та високою мораллю. Підсумувати свою думку хочу словами Жадана про українське мистецтво в сучасному світі : «В Україні мистецтво – це не просто складова розваги, а дуже важливий маркер нашої ідентичності».

Саламатіна Дар'я Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – док. наук з соц. комунікацій, проф. Грабар Н.Г

МЕДОВЕ МІСТО

Місто Мелітополь розташоване серед безкрайніх степів. Довгі століття степ був малолюдним і небезпечним місцем. Іноді сухим і розпеченим, або мокрим, сніговим. Степом проходили купецькі каравани і посли російських государів. Особливу тривогу викликала "Кримська україна", звідки час від часу татари та ногайці робили набіги. Боротьба Руської держави з Кримським ханством постійно залучала у військові дії величезні кількості різноетнічних народів як з одного, так і з іншого боку. Приазовський степ бачив чимало військових баталій. Чимало крові пролилося на її безкрайніх просторах. Але між ногайцями, з одного боку, татарами та турками - з іншого, виникали протиріччя, і степ був для всіх мандрівників небезпечним місцем. Тому на річці Молочні Води в 1778 році, за вказівкою А.В.Суворова, на Овечому броді, поблизу Кам'яної Могили, "вершині" р.Молочної та на річці Карачекраці були поставлені козаки з кіньми, які несли охорону поштового тракту. Наш край добре знали запорізькі козаки. По безкайному степу вони здійснювали походи на Крим, а Чорним морем доходили до Константинополя. Річка Молочна служила водним шляхом, яким козаки після набігу до Криму йшли до Дніпра.

У 80-90-х роках XVIII століття на Молочних Водах з'явилися запорізькі постійні "зимники". У 1792 році документами засвідчено 20 сімей, які займалися землеробством та тваринництвом, п'ять із яких застосовували працю восьми найманих селян.

Саме місто Мелітополь виникло наприкінці XVII століття.

Походження назви міста Мелітополя: від грецького "Мелітос" – "медове місто". Він розкинувся на мальовничому схилі західного берега долини річки Молочної, який позначений на карті 1793 як "урочище Кизильяр". На місці нинішнього міста було розташоване невелике ногайське селище Кизил-Яр. У липні 1769 року російське військово командування побудувало на місці сучасного міста редут, в якому чергову службу несли запорізькі козаки, один з яких - Мелітопольський - зайняв значну територію: західний кордон проходив по дніпросходу степу, а на сході - до річки Берди. На північному сході Мелітопольський повіт простягався до річки Конки, а на півдні кордон підходив до Азовського моря.

2 лютого 1784 року Катерина II видала указ про створення на щойно завойованих землях Таврійської губернії.

У реляції князя Г. Потьомкіна (1784р.) сказано, що Мелітопольському повіту "побудувати місто, назвавши - Мелітополь. Присутні місця ... заснуються згодом за кількістю і родом жителів". В результаті російсько-турецької війни 1787-1791 років місто втрачає свою назву і отримує нову назву, за назвою балки, та колишнього татарського аула-Кізильяр. Цікава легенда пов'язана з цією назвою, запис її зробив зі слів останніх кочівників-нагайців П.К.Дзякович. Ось вона: Давним-давно, ще до приходу татар до Криму, в балці Кіз-яр, яка на той час була вкрита лісом, жила орда жінок-амазонок. Керувала амазонками, водила їх у бій – красуня дівчина-войовниця. В одній із битв вона потрапила в полон, де закохалася в царевича чоловічого племені, але не захотіла підкоритися спільній долі жінок - вийти заміж. Викупивши себе, цариця повернулася в рідне плем'я, але не змогла перебороти своїх почуттів до коханого. Вона зібрала всіх своїх одноплемінниць і наказала спалити себе на багатті". З тих пір і пішла назва балки Кіз-яр (Кіз-дівчина, яр-балка). У сучасному Мелітополі ця назва досі використовується в одному із районів міста. Мелітопольщина має багато народних легенд про далеке минуле нашого краю.

У 1845 році для міста утверджено герб, в якому була відображена історична символіка підкорення Тавриди, а також знак поселення в цьому повіті – християн. В 2003 році був затверджений новий герб: щит де, вгорі на золотому полі червона шестерня, на яку накладено квітку черешні із золотими медовими сотами в середині, внизу на зеленому полі розкрита золота книга із срібними сторінками на якій знаходиться золотий хрест, щит накладається на покладені навхрест золоті молоти. Місто Мелітополь визнано інтернаціональним, у ньому організовано понад 100 різних національних об'єднань. Зараз місто переживає не найлегший період, але мелітопольці вірять, що катаклізми історії не безкінечні.

*Федорченко Ангеліна Миколаївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Тихоненко О.В.*

МОВА І ПОЛІТИКА НА ТЛІ ВІЙНИ

Нині питання мови і політики не втратило актуальності в колі істориків та юристів. Цю проблему порушували також сучасні лінгвісти: М. Гухман, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюх, О. Зарецький, Л. Масенко, Ф. Непійвода, В. Німчук, В. Радчук, В. Русанівський, О. Тараненко та ін. Тому питання мови для України завжди було й досі залишається політичним [5, с.52].

Так, війна проти української мови та ідентичності, яку розпочала росія ще після 1654 р., тривала багато сторіч. Підтвердженням цього є Валувєвський циркуляр, Емський указ, Сталінські репресії тощо, коли наш народ боровся за своє право на мову, культуру, мистецтво [3]. Тоталітарний режим того часу не дозволяв розвиватися українському слову,

як то мало бути. Слушною є думка Я. Грицака, «Якщо хочеш, щоби народ не став нацією, заборони вживання мови на публічному рівні». Саме так вчиняла російська імперія: заборонялося писати не тільки твори українською мовою, а й газети, статті, – усе, що мало вплив на народ. Навіть уже в добу незалежної України існували розбіжності у виборі державної мови. Тож у нашій країні довгий час панувала масова двомовність (термін Л. Масенко) [6].

Мета дослідження – обґрунтувати реалії мовної ситуації в Україні на тлі війни.

Дослідницький аналіз заявленої проблеми дає змогу виявити основні аспекти концептуальних міркувань про мову та політику. Як і більшість українців, ми розуміємо, наскільки важливою є тема мови в умовах війни. Адже одна з цілей ворога – денацифікація України, що полягає в тому, аби позбавити українців їхньої культурної та політичної незалежності, асимілювати їх та перетворити на інший народ, поневолений росією. Тому важливо усвідомлювати цінність такого чинника, як мова, оскільки вона робить нас стійкішими до зазіхань агресора. Незважаючи на це, лише 7% мешканців Західної та Центральної України вважають проблему використання різних мов в Україні однією з найсерйозніших проблем у країні. Якщо порівняємо ці дані з лютим 2021 р., наше сприйняття масштабів проблеми значно зменшиться. Так, минулого року 27% опитаних вважали питання використання мови надуманим, а цього року 44% [2].

Через вторгнення росії в Україну питання мови набуло широкого обговорення. Адже одна з причин наступу ворога – захист так званих «російськомовних» громадян.

На початку війни більшість громадян вважала, що саме через так званих «російськомовних» почалася війна. Тоді на підтримку «російськомовних» прийшли українські зірки, які до цього навіть не намагалися переходити на український контент. Згодом усі масово почали перекладати свої блоги й давати інтерв'ю українською мовою, стали агітувати інших долучатися до боротьби за державну мову. Очевидно, почалося піднесення української культури. Також і за останнє десятиліття спостерігається стійка динаміка зростання кількості тих, хто вважає українську мову рідною: з 57% у 2012 р. до 76% у 2022 р.; російська мова за 10 років втратила більшу частку своїх прихильників, що мешкають в Україні [4]. Сьогодні все частіше на просторах інтернету можемо спостерігати, яких обертів набирає гасло на «все українське». Скільки українських пісень, віршів ми почали чути звідусіль. Телебачення стало виключно українським. Помітно змінилося ставлення українців до аргументів російської пропаганди й заборони російських артистів та фільмів в Україні. Якщо раніше навіть і на заході України було багато таких, які вважали, що не варто забороняти російське – артистів і фільми в Україні, то зараз стало більше тих, хто почав розуміти нищівну роль культурного проникнення всього російського в Україну. Як зазначає уповноважений із захисту державної мови Т.Кремінь, рівень використання української державної мови у сфері обслуговування помітно зріс, і це є результатом того, що і суб'єкти господарювання й громадяни України почали інакше ставитися до опанування української мови [1].

За нашими спостереженнями, навіть друзі та знайомі стали більш усвідомлювати вибір мови, коли публікують той самий допис у себе на сторінці фейсбука. Ще на початку 2022 р. більшість вітала з новорічними святами російською мовою. Так, улітку 2021 р., я проводила соціальне опитування на сторінці фейсбука («Якою мовою Ви відповідаєте у відповідь співрозмовнику, коли до Вас говорять російською?»). Тоді підтримали варіант відповіді «Починаю переходити на російську мову» 173 особи із 300. На початку повномасштабного вторгнення це опитування повторила, де результатом була вражена (за варіант «Відповідаю рідною мовою» проголосували 287 осіб із 342). Очевидно, це гідний результат. Люди нарешті почали оговтуватися від російської пропаганди.

Висновок дослідження побудовано на загальних і особистих статистичних даних, на основі яких можна засвідчити, що для більшості громадян України перехід на державну

мову став важливим кроком, українці почали розуміти значення мови як чинника об'єднання нації і збереження держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кремінь Т. Питання мови посідає центральне місце в російсько-українській війні. LB.ua. Дорослий погляд на світ. 11.11.2022. https://lb.ua/blog/taras_kremin/535595_pitannya_movi_posidaie_tsentralne.html
2. Війна і мова: як російське вторгнення змінило ставлення українців до чинників ідентичності – експертне обговорення. Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. 03.06.2022. URL: <https://dif.org.ua/article/viy-na-i-mova-yak-rosiyske-vtorgnennya-zminilo-stavlennya-ukraintsiv-do-chinnikiv-identichnosti-ekspertne-obgovorennya> (дата звернення: 20.11.2022).
3. Масенко Л. Мова і політика. Київ: Соняшник, 2004. 120 с.
4. Прищак Я. Як війна вплинула на ставлення до української мови. Дослідження. Главком. 25.03.2022. URL: <https://glavcom.ua/country/incidents/yak-viy-na-vlinula-na-stavlennya-do-ukrajinskoji-movi-doslidzhennya-832891.html> (дата звернення: 20.11.2022).
5. Тихоненко О.В. Становлення норм офіційно-ділового стилю української мови у 20 30 ті рр. XX ст.: монографія. Харків: Майдан, 2013. 180 с.
6. Хрищук А. Українська мова – зброя народу: чому мовне питання під час війни надважливе. Explainer. 27.05.2022 р. URL: <https://explainer.ua/ukrayinska-mova-zbroya-narodu-chomu-movne-pitannya-pid-chas-vijni-nadvazhlive> (дата звернення: 20.11.2022).

*Бережна Юлія Олегівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варнаєв О.М.*

СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Соціологія – наука, що вивчає суспільство. Деякі науковці вважають, що поняття суспільства формується зі здатністю людей відокремлювати себе від природи. По мірі дорослішання людина стає індивідом, а взаємодія індивідів – це соціум

Основна категорія соціології – це спільнота. Позаяк в спільності наявні усі відносини, властиві і індивіду, і суспільству. Соціальна спільнота – це не проста сума індивідів і не будь-яка група людей, а більш чи менш усталене соціальне утворення, суб'єкти якого об'єднані спільним інтересом і знаходяться у взаємодії між собою.

Соціологія – наука комплексна. Має трьохрівневу структуру:

- теоретична соціологія;
- спеціальні соціологічні теорії (соціологія середнього рівня);
- емпіричні соціологічні дослідження.

Теоретична соціологія – це багатоманітні концепції, що розробляються з метою роз'яснення та інтерпретації загальних аспектів соціального розвитку суспільства. Протягом історичного розвитку суспільства було вироблено багато різноманітних концепцій, що пояснювали специфіку закономірності розвитку людського суспільства. Ці концепції відбивали, з одного боку, вже досягнений рівень соціальних наук, з іншого боку – специфіку підходу тих чи інших вчених до пояснення тих чи інших явищ.

Спеціальні соціологічні теорії – області соціологічного знання, котрі мають своїм предметом дослідження відносно самостійні і специфічні підсистеми суспільного цілого (етносоціологія, соціологія молоді, міста тощо), відносини і окремі сфери життєдіяльності (соціологія праці, побуту, соціальна психологія тощо), інститути (соціологія громадської думки, соціологія сім'ї, освіти тощо), процеси (соціологія організації, конфліктологія тощо) – тобто галузеві знання. Емпіричні соціологічні дослідження являють собою методи та технології збору соціальної інформації – встановлення та узагальнення соціальних фактів посередництвом прямої або непрямої реєстрації подій, характерних для вивчення соціальних явищ та процесів.

На емпіричному рівні на основі вивчення думок індивідів стосовно окремих фактів, аналізу документації формується первинне соціологічне знання – гіпотези.

Проте з посиленням вимог до практичного вирішення соціальних проблем сучасного суспільства виникла необхідність у вивченні і з'ясуванні соціальних явищ, що відбуваються в окремих сферах життєдіяльності людини, окремих соціальних спільнотах та інститутах. З'явилися галузеві та специфічні соціологічні теорії середнього рівня. Сам науковий термін «теорії середнього рівня» був запроваджений у практичну діяльність Р. Мертоном.

Як відомо, ХХ ст. характеризується, з одного боку, подальшою диференціацією наукових знань, а з іншого – інтеграцією їх. Результатом цих процесів є виокремлення нових, а також поява багатьох суміжних наук. Історія становлення соціології свідчить, що від філософії спочатку відокремилась загальна соціологія, а потім від неї – галузеві соціології. Загальна соціологія є більш фундаментальною наукою порівняно з галузевими соціологіями.

Метою вивчення соціології є не тільки здобуття системних знань про суспільство, закономірності та тенденції його розвитку, соціальну структуру, причини соціальних криз, а й заохочення до пошуку нових соціально вартісних цінностей, адекватної оцінки стану суспільства, шляхів його поліпшення, до виховання наукового світогляду та національної свідомості.

Соціологія є фундаментальною наукою, покликаною формувати світоглядну, методологічну та ідеологічну культуру. Вона є також і ужитковою наукою, що має забезпечувати поінформованість населення, органів державної влади та управління про

суспільне життя, через засоби масової інформації формувати громадську думку. Західні вчені часто рівнем розвитку соціологічної освіти вимірюють рівень розвитку демократії в країні.

Реформувати суспільство не можна без соціологічного забезпечення та обґрунтування рішень, що їх приймає державна влада, без попереднього вивчення їх соціальної зумовленості, без прогнозування можливих наслідків та моделювання їх оптимальних варіантів.

Кабашиний Артем Олександрович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. соц. наук, доц. Борюшкіна О.В.

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ ЯК СТРАТЕГІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІЇ

Людство як соціальний вид існує в різних суспільних формаціях. Саме ці формації ми називаємо суспільством в загалом. Не рідко у скрутні часи суспільство консолідується заради за ради дослідження колективних значущих цілей. Частіш за все ці зусилля пропорційні тому впливу, проти якого активізується. І майже завжди цей ефект (що особливо важливо він проводиться на добровільних засадах) проявляється у кризові часи загрози існування самого суспільства. Сам феномен може бути пояснено, як стратегія збереження суспільства та нації. Прикладом може бути безліч військових конфліктів, таких як ВВВ чи серія Ізраїльсько-Палестинських конфліктів. Це яскраве підтвердження того, що суспільство може та охоче консолідується у питання взаємної безоплатної допомоги, у часи крайньої потреби.

Основа цієї філософії альтруїстичного служіння соціуму обумовлена як біологічними факторами виживання виду, так і не біологічними факторами, такими як ідеологія. У свою чергу, всі ці філософські школи, які виростають безумовно з ідей Платона поділяються між собою на політичні вектори, лівих і правих. І як можна здогадатися, по-різному інтерпретують концепцію альтруїзму. Можливо предикатом у їхньому формуванні стали роботи Т. Гобса та Н. Маккіавелі, протиставляючи один одному свій підхід до оцінки громадянського суспільства та людського соціуму в цілому. Протиставити стратегії добровільному волонтерському руху можемо тоталітарну стратегію характерну для авторитарних політичних режимів. Однак загальним залишається принцип добровільного співробітництва, філософи лише по-різному його інтерпретують щодо держави. У цьому випадку йдеться про антагонізм громадянського суспільства та держави.

Сучасну Україну можна віднести до першої групи - альтруїстів. Як здавалось би, у капіталістичній країні, яка бере курс на інтеграцію з ЕС, котра проголошує індивідуалізм, найбільшою цінністю стало формування масового стихійного добровільного руху?

Річ у тім що саме індивідуалістичні цінності протиставляюся тоталітаризму, або гібридним режимам котрі виникли у ряді країн, серед котрих є і сама Росія. На її прикладі ми добре бачимо, що патерналістська політика привела до повного виключення громадянського суспільства із системи прийняття рішень. Тобто, люди не вважають що вони повинні, так або інакше втручатися в діла зовнішньої й внутрішньої політики. Це питання стосовно громадської активності дуже активно досліджується соціологами і політологами. Серед вчених і активних пропагандистів науки можна виділити О. Шульман російського політолога, кандидата політологічних наук, серед її робіт виділяється книга "Прикладна політологія" присвячена проблематиці гібридних режимів, зокрема Росії.

Що таке волонтерство? Це неоплачувана, добровільна діяльність, спрямована на благо всіх чи окремих груп індивідів. Як правило, волонтерська діяльність спрямована на допомогу тим особам та групам осіб, які не можуть потурбуватися про себе. Однак згодом це твердження втратило свою актуальність. На сьогодні, це все також добровільна, безкорислива допомога, але вона більше не спрямована на допомогу та підтримку жебраків, людей з інклюзією, ветеранів.

Сьогодні, безліч громадян України та солідарних нам країн, надають підтримку: моральну та матеріальну. Громадяни з усієї України, збирають гроші на оснащення армії, розчищають завали та відвозять гуманітарну допомогу для віддалених сіл та деревень. Такий справедливий розподіл ролей та їх сумлінне виконання лягли в основу багатьох соціальних теорій, в тому числі філософії самого волонтерського руху, його принципи та механізми. Сутність волонтерського руху загалом – прагнення до ідеального і справедливого суспільства в принципі. Тобто волонтерство, це зрушення у бік встановлення справедливості та побудови ідеального суспільства.

Насамперед, як ми вже знаємо, ніякої іншої стратегії не можливо було сформуванню в нашій державі через активну участь різних людей у свідомій громадській діяльності. З іншого боку, ми бачимо приклад допомагати військовим, але ця сама допомога (куплені речі, гроші (навіть не зброя, о котрій у реаліях Росії не може йти і мови)) опиняється у третіх руках та перепродається. Люди очікують, що влада має забезпечити їх військових всім необхідним та на належному рівні, притому що високий рівень корупції та розкрадання на державному рівні не засуджується ні військовими, ні іншими членами російського суспільства.

Тому виведемо просту формулу: демократичне суспільство, залучення громадського руху у прийнятті рішень, суспільна ціль. Все це необхідні елементи для формування, альтруїстичної стратегії виживання суспільства та української нації зокрема.

Лозова Аліса Юріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. соц. наук, доц. Борюшкіна О.В.

ВПЛИВ ВІЙНИ З РОСІЄЮ НА СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СІМ'Ї

Сім'я є одним із найважливіших соціальних інститутів, що переважно створює культуру і впливає на неї. Всюди, де б ви не опинилися, сьогодні, так само як і вчора, справедливе твердження: сім'я – першооснова будь-якого суспільства. Сім'я – це не тільки результат найелементарніших природних емоцій людини (любви, ненависті, сексуальності, прагнення, самотності, емоцій, пов'язаних із покаранням, жертвністю, релігійними поглядами і т. ін.). Це також основна «територія», на якій відбувається відтворення поколінь, виховання і, врешті-решт, інституціоналізація людини.

Більшість українців ставлять сім'ю на перше місце у своїх пріоритетах. При цьому родинні цінності вважають найважливішими для себе майже 90 відсотків жінок і лише близько 60 відсотків чоловіків, говорять дані соціологічних досліджень.

Війна стала тяжким випробуванням для українських родин. Але й родина для багатьох стала головною опорою в тяжкі часи, українці стали більше цінувати своїх партнерів по шлюбу. Багато шлюбів укладається зараз в Україні, навіть в зонах бойових дій. Кабінет Міністрів України спростив укладення шлюбів під час воєнного стану.

В Україні за останні 8 місяців зареєстрували майже втричі більше шлюбів, ніж розлучень. У період з березня по жовтень 2022 року одружилися понад 169 тисяч пар, а розлучилися – понад 56 тисяч.

"Майже втричі більше шлюбів, ніж розлучень внесено до Державного реєстру актів цивільного стану громадян протягом березня-жовтня цього року. Позитивна тенденція простежується і порівнюючи дані 2022 та 2021 років", – йдеться у повідомленні Міністерства юстиції.

Зокрема, протягом березня-жовтня шлюб уклали 169 775 пар молодят, що на 6 131 більше, ніж за аналогічний період 2021 року.

За даними Міністерства, кількість розлучень за вісім місяців склала 56 974. Це майже на 22 тисячі менше, ніж за аналогічний період минулого року.

Щоб підтримати ці позитивні тенденції в українських родинах буде потрібно не лише допомогти їм покращити свій добробут після перемоги, але й інакше подивитися на розподіл ролей у родині і підтримати змінами на ринку праці, щоб жінкам було легше поєднувати роботу і родину, а чоловікам приділяти більше часу родинам, які потрібно не лише захищати у час війни, але й огортати турботою у мирний час.

Муравльова Марія Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. соц. наук, доц. Борюшкіна О.В.

ВПЛИВ ЗВО НА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ В СТУДЕНТСЬКІЙ СПІЛЬНОТІ

Впродовж століть університети були осередками, де культивували людську жагу до пізнання, осмислення дійсності, формували культуру постановки великих питань і пошуку правди. Практично кожна доросла людина в Україні має практику студентського життя, яке є важливим етапом як набуття знань, професії, так й етап соціалізації в суспільстві. Коли студент тільки вступає на навчання до вищого закладу, він приходить зі своїм соціальним капіталом, певними цінностями, які він отримав в процесі первинної соціалізації за допомогою родини, друзів та школи. Ми кажемо про певні етичні та моральні правила суспільної взаємодії, бо цінності та ціннісні орієнтації виступають основою соціальної дії.

Важливою соціальною групою для вивчення соціологів є студентство. Студентство – це група з перехідним соціальним статусом (студенти не мають професії, власного стабільного заробітку, більшість з них ще не мають власної сім'ї та дітей тощо), тому студентство містить в собі значний структурний й діяльнісний потенціал. Соціологічне дослідження сучасного студентства відкриває можливості побачити перспективи розвитку суспільства. В аспекті вивчення цих цінностей важливе значення має виявлення чинників, які на них впливають: освітніх (які стосуються деяких аспектів культури закладу вищої освіти); соціального походження; соціально-демографічних тощо

У 2022 році нами було проведено соціологічне дослідження, в ході якого було опитано 352 студентів, які навчаються в різних університетах України. Метою дослідження: було дослідити цінності та ціннісні орієнтації студентів (студентської молоді), та з'ясувати вплив на систему цінностей наступних чинників: 1) «освітніх» (академічних принципів ЗВО, галузі, курсу навчання); 2) соціального походження (матеріальне становище, сімейні принципи; місце проживання); 3) соціально-демографічних (стать, вік), майбутні професійні преференції.

Згідно аналізу отриманих даних, ми можемо побачити, що у 2022 році, головною цінністю є «відчуття захищеності», її обрало 47,1% студентів, а це вказує на те, що вони цінують себе та свою безпеку або відчувають себе у вищому закладі захищеними. Далі респонденти обирали «самостійність» (46,9%), як головну цінність, що означає, направленість студентів на самовідповідальність та бажання корегувати власне життя, вихід з під «батьківської» опіки.

Наступною була «повага до викладачів», 45,7% опитаних респондентів вказали на важливість даної цінності, з одного боку це показник вдалої взаємодії із академічною спільнотою, а з іншого - це вдалий приклад вписування у суспільну ієрархію та інтеріоризація «правил освітньої гри». Можна стверджувати, що не кожний студент вмів та хоче складати чудові навчальні стосунки з викладачами, є ті кого влаштовують певні формальні та поверхневі стосунки. Цінність «досягнення» обрало 44,9% тому що досягання в житті грають велику роль та добре мотивують, в українському суспільстві навіть оцінюють людей за рівнем досягнень.

На наступній позиції розміщується «творчість» - 44,3%, це істотний показник кількості творчих людей в вищому закладі, який вказує на різнонаправленість студентства. Не завжди студенти свідомо обирають напрям який ближче до них, до складу їх світогляду. Наприклад:

студент вибрав спеціальність в медичній сфері, але його захоплення - малювання або гра на скрипці, тому він не дивлячись на певний прагматичний підхід до професійного вибору цінує можливість розкрити себе в вищому навчальному закладі як істинний творець. Далі йде цінність «доброта» (40,6 % респондентів), майже половина опитаних цінують доброту як до себе, так і до навколишнього середовища. Цінність «безпека студента» обрали 39,5%, різниця від цінності «відчуття захищеності» в практичній основі, тобто наскільки безпечно знаходитися в вищому закладі та в гуртожитку, умови та рівень безпеки приміщення, річ не про відчуття, а фактичну, реальну безпеку.

Наступний пункт це «самореалізація» (34,9%), що вказує на вплив університету на студента, коли він розуміє що йому потрібно реалізовувати себе як особистість та як фахівець. Показником вдалих взаємовідносин між вищим закладом та студентом, можна назвати цінність «задоволення від навчання», в нашому дослідженні її обрали 34,7% респондентів, відчуття задоволеності допомагає долати освітні та професійні стреси та отримувати нові знання з максимальною ефективністю.

Якщо брати до уваги цінність «університетські традиції», то її підтримали 32,1% студентів, цей результат вказує на рівень толерантності до таких заходів серед студентства, які через певні незручності (велика кількість людей, гучна музика) та свої переконання (релігійні традиції) відсторонюються від різноманітних університетських свят. На останньому місці «визнання думки» та «лідерство» - 30,1%, через це ми можемо констатувати, що серед студентів майже 1/3 мають в пріоритетах ці цінності, це важливо в будівництві власної кар'єри та кола друзів, відносин та духовного розвитку.

Отже, університет є важливим фундаментом соціалізації в суспільстві, шляхом та інструментом вдосконалення свого психологічного стану та різноманітних комплексів, отримання певних фахових та професійних компетенцій. Завдяки університету та академічній спільноті студентство набуває певні цінності, що в майбутньому допоможуть стати відповідальними, впевненими, само реалізованими та проявляти власне лідерство в суспільстві та в родині.

Христосов Костянтин Сергійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. соц. наук, доц. Борюшкіна О.В.

МУЗИЧНА ЗАМКНУТІСТЬ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Розвиток людства з давніх-давен і до сьогодні пов'язаний з формуванням та становленням певних цінностей, які присутні у кожній нації. Музика є, без сумніву, одним з найцінніших скарбів кожного народу. Сьогодні більшість людей не уявляє свого життя без музики. Для когось вона є життям, професією, для когось просто засобом для відпочинку, розслаблення, заспокоєння та створення хорошого настрою. Музика є невід'ємною частиною життя суспільства, в сучасному світі вона супроводжує людину майже повсюди, але здебільш за все, це «погана» музика, яка створена не заради творчості і самовираження композитора чи музиканта, а заради заробітку грошей.

Причин тяжіння людини до «поганої» або примітивної музики є декілька, вони легко виділяються шляхом спостереження за музикальним смаком соціуму, найбільш ярко виражені у молодого покоління бо воно знаходиться під більшим впливом поп-музики. Щоб виявити, які музичні уподобання переважають у сучасному молодіжному середовищі можна взяти до уваги дослідження, яке проводились Соціологічною групою «Рейтинг» у вересні 2019 року, найулюбленішими стилями музики для українців є поп-музика (26%), класична (25%) та народна музика (21%), а також шансон (18%). Далі у рейтингу музичних вподобань рок (14%), танцювальна музика/диско (12%), клубна музика (8%) та джаз (7%). Реп, романси та духовну музику вибрали по 6%, електронну, блюз та хіп-хоп любляють по 4%,

бардівську – 3%. Тяжкий рок популярний лише серед 2%, так само як і реггі. Лише 4% не люблять музику взагалі.

Щодо освітньої диференціації: чим вищий рівень освіти, тим більше респонденти полюбляють класичну музику, рок, джаз. Також представники з вищою освітою більше ніж інші люблять поп-музику, електронну і бардівську музику. Людей з середньою освітою більше інших цікавить народна музика та шансон.

Найбільш поширена причина «музичної замкнутості» - сама індустрія сучасної музики, яка спрямована на загарбницький заробіток грошей, а не на розвиток культури та композиторського мистецтва. Музикант, який вирішив йти цим шляхом, вибирає швидкий спосіб клепання тисячі одноразових пісень за лічені години та заробітку на цьому, а маси слухачів із задоволенням поглинають цю творчість, адже вона розповсюджена практично по всьому музикальному інфополю. Також сюди можна віднести цифровізацію музики, занепад майстерності композиторів .

З першої причини витікає друга, через масову наповненість в медіапространстві одноразової музики люди з дитинства привчаються до неї, стають не чуттєвими до гарної музики та лишаяються можливості зрозуміти, наприклад, класичну музику, інакше кажучи вони не чують «гарну» або високу музику.

Можна зробити наступний вивід, що людей потрібно привчати до «гарної» музики з раннього дитинства, намагатися перебити потік поп-індустрії справжніми композиторами та музикантами, привчати дітей з раннього дитинства до щедрот музикального світу. Такій спосіб знищить сучасну поп-індустрію, заставить її зробити велику реформу в музиці, почати підтримувати справжніх композиторів, музика стане більш живою, а «погана» музика разом з музичною замкнутістю піде на дно.

Ясенів Микола Олегович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. соц. наук, доц. Борюшкіна О.В.

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА СТУДЕНТСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЙОГО ПРИЧИНИ

Актуальність цієї теми зумовлена тим, що девіантна поведінка, набула останніми роками масового характеру і поставила цю проблему в центр уваги соціологів, психологів, медичних працівників, правоохоронців.

З кожним роком відзначається зростання дитячої злочинності, наркоманії, простежується тенденція до збільшення кількості дітей із девіантною поведінкою. Причини відхилень у поведінці дитини виникають як результат політичної, соціально-економічної та екологічної нестабільності суспільства, нерівні можливості та становище, гостра диференціація соціально-економічних умов життя та навчання, змін у змісті ціннісних орієнтацій молоді, несприятливих сімейно-побутових відносин, відсутність контролю за поведінкою, надмірної зайнятості батьків, епідемії розлучень.

У широкому сенсі поняття «девіантна поведінка» охоплює будь-які відхилення у поведінці від соціальних норм — як позитивні (геройство, особлива працелюбність, самопожертва, визначна роль і досягнення, альтруїзм та ін.), так і негативні (злочини, інші порушення громадського порядку, норм моралі, традицій, звичаїв, у тому числі алкоголізм та пияцтво, наркоманія, самогубства, кар'єризм, бюрократизм). Але найчастіше це поняття використовується у вузькому сенсі, коли під девіантною поведінкою розуміється лише негативне відхилення від утверджених правових, моральних та інших норм.

До девіацій у студентському середовищі можна віднести порушення норм, прийнятих у ЗВО, у тому числі: обов'язок суворо дотримуватись навчальної дисципліни, відвідувати всі заняття, своєчасно виконувати завдання, систематично готуватися до занять, використовуючи не тільки лекційний матеріал, а й додаткову літературу, тощо. п. Недотримання цих норм має розглядатися як прояв девіації. Важливими критеріями

соціальної норми та відхилень від неї у навчальному процесі виступають успішності/неуспішність, наявності/відсутності заборгованостей, дотримання/недотримання адміністративних норм, що виявляються у поважному відношенні до науково-педагогічного складу та адміністрації навчального закладу тощо.

До вищого навчального закладу вступають особи усвідомлено, з метою навчання відповідно до професійних інтересів та з намірами подальшого працевлаштування. На сьогодні до вузу часто вступають за випадковими мотивами, орієнтуючись на престижніші спеціальності, неусвідомлено і відповідно до цього відсутні основні мотиви навчання за обраним напрямом. Отже, причиною недотримання студентами норм та вимог навчального процесу виступає мотивація як рушійна система поведінки студента.

Збільшення девіантності у ЗВО може призвести до падіння загальної дисципліни, до масштабного відрахування студентів, до зниження якості освітнього процесу, що, зрештою, може негативно позначитися на репутації та рейтингу ВНЗ.

Тому доцільніше запобігати появі девіантності серед студентів, аніж згодом карати за неї. Для своєчасної ефективної профілактики дуже важливо раннє виявлення учнів, схильних до різних форм девіантної поведінки. Практика показує, що діагностика прояву девіантної поведінки серед студентів найчастіше має симптоматичний характер, тобто звертаються до проблеми лише за запитами та скаргами. Все рідше вивчають причини та умови у яких проявляються девіації, застосовуючи етимологічний підхід. Тому необхідно вже на перших курсах навчання виділяти «групи ризику» та проводити подальшу діагностику цих груп, із застосуванням загальних методик та спеціальних тестів.

Вернигора Віолета Вадимівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.

МЕНЕДЖМЕНТ І АДМІНІСТРУВАННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Менеджмент (або «управління») – це процес планування, організації, мотивації та контроль організації з метою досягнення координації людських, фінансових, природних і технологічних ресурсів, необхідних для ефективного виконання завдань.

Основні види менеджменту:

Виробничий менеджмент (управління виробництвом) - це комплексна система забезпечення конкурентоздатності товару, що випускається на конкурентному ринку. Вона включає питання побудови виробничих і організаційних структур, вибору організаційно-правової форми управління виробництвом, збуту і фірмового обслуговування товару відповідно до попередніх стадій життєвого циклу.

Фінансовий менеджмент (управління фінансами) – це комплексна система стійкості, надійності і ефективності управління фінансами. Вона включає формування і планування фінансових показників з дотриманням наукових підходів і принципів менеджменту, балансу прибутків і витрат, показників ефективності використання ресурсів, рентабельності роботи і товарів.

Інноваційний менеджмент (управління розвитком і розробками) – це комплексна система управління інвестиціями, що вкладаються власниками в розвиток всіх видів інновацій. Вона включає побудову організаційних структур, вибір напрямів інновацій, оптимізацію інвестицій, різні аспекти управління персоналом.

Адміністративний менеджмент – це один з напрямків сучасного менеджменту, що вивчає адміністративно-розпорядчі форми управління.

Які ж проблеми менеджменту і адміністрування в сучасному суспільстві?

По-перше - бізнес орієнтований на одержання прибутку.

На жаль, економічна ситуація в нашій країні породжує зацикленість на грошах, нестачу творчого підходу . Звичайно є менеджери, які прагнуть покращити управлінську методу, правда у рамках своїх можливостей. Тому важливим є навчання управлінців, застосування нових методів управлінської освіти, підвищення кваліфікації топ-менеджерів.

Зумовлено це тим, що рівень освіти і знань керівників даної ланки сьогодні в середньому є нижчим від рівня знань їх підлеглих, які, в основному, мають професійну освіту.

По-друге - ігнорування інтересів споживачів.

Наша країна ще не доросла до максимальної орієнтації на клієнта. У нас основне завдання на даному етапі розвитку - вижити за всяку ціну. Необхідно пам'ятати, що вижити можна тільки завдяки клієнтам, оскільки в кінцевому рахунку бізнес існує для клієнтів, а не для керівництва. Якщо дотримуватись цього правила, то й збагачення стане логічним наслідком такої діяльності, що зорієнтована на інтереси споживача .

По-третє — це конкуренція.

Ми можемо спостерігати, як у цілих галузях бізнесу виникають складності через те, що люди знищують один одного і не вміють співпрацювати. Особливо, якщо галузь висококонкурентна. Поняття конкуренції саме по собі жорстке і передбачає вигреш за рахунок програшу іншого, але ж у конкуренції також можливий варіант «виграю я – виграє інший».

Це явище продиктоване зосередженістю на власній особі, самозакоханістю. Більшість керівників впевнені, що тільки вони знають, як чинити правильно, і абсолютно не погоджуються з чужою думкою. Такі бізнесмени не будуть думати про людей, які розвивають його бізнес, вони прагнуть контролювати максимум процесів на підприємстві.

Для них характерна позиція: якщо в компанії трапляються невдачі – винні

співробітники, але якщо стався успіх, то він став можливий завдяки особистим зусиллям керівника.

Ця проблема свідчить про невміння розділяти успіх зі своїми співробітниками. Через недостатню кількість досвідчених менеджерів на ринку праці та недовіру на найманих менеджерів з боку власників підприємств ускладнюється делегування повноважень.

По-четверте – недовірливе та упереджене ставлення до консалтингу та консалтингових фірм.

На Заході консалтинг є пріоритетним напрямом діяльності. Іноді краще скористатися думкою професіонала, щоб досягти більшої ефективності свого бізнесу. Власникам підприємств потрібен об'єктивний аналіз ефективності їх роботи, «погляд збоку». Це зумовлює об'єктивну потребу підприємств у зовнішньому аудиті та консалтингу.

По-п'яте - недосконалість організаційних структур, відсутність чіткої структури управління компанією, низька гнучкість організаційних структур, формалізованої ієрархії, відсутність чітких посадових зобов'язань, формалізації функціональних та інформаційних зв'язків на підприємстві; занадто глибокі вертикальні зв'язки.

Наслідком цього є необґрунтована бюрократизації компанії, коли всі рішення приймаються на верхньому рівні; відсутність чітких посадових зобов'язань, формалізації функціональних та інформаційних зв'язків на підприємстві; недостатність та несвоєчасність забезпечення управлінців якісною інформацією для прийняття управлінського рішення .

Таким чином, менеджмент являє собою область знань і професійної діяльності, спрямованих на формування і забезпечення досягнення цілей організації шляхом розсудливого використання певних ресурсів.

В діяльності організації присутні значні проблеми, пов'язані з управлінням підлеглими, але для вирішення є багато шляхів для їх рішень.

Геносянц Катерина Суренівна
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Муравйова О.М., ст. викл. Крупей М.І.

THE “ARTIST BUSINESS” AS A MODEL FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT («БІЗНЕС ХУДОЖНИКА» ЯК МОДЕЛЬ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ)

What is the relationship between art making and running a business? And how can artists become economically sustainable? An important part of starting an art business is making sure that you are set up to deal with the unexpected. We all wish we could stay in the studio and live in a bubble of making forever, but in order to cover your bases, you need to set up the foundation of your business with a formal business model.

While we recommend professional legal counsel before making any legal decision for your art business, we have some basic steps to get you started.

You may have already opened an online store, started selling on Artwork Archive, or sold your work to family or friends. At this point, the government considers you a “sole proprietor”. You can continue selling in this way without legal repercussions or without filing for a business formation, but you are not protected from any potential liabilities.

Setting up a business identity and formation will depend on what you need for liability protection and what to consider for tax purposes.

There are a few popular business structures that artists usually use when they are setting up their art business. For the purpose of art-specific needs, we will be covering the following five US-based business structures: sole proprietorships, partnerships, LLCs, cooperatives, and corporations.

A lot of artists opt for a business structure such as an LLC, which separates your personal assets from your business assets. Without separation of your assets, if you are sued as part of your business, you would be personally liable and your personal assets would be used to pay for the damages.

If you have already set your business up as an LLC and you happen to be fined or taken to court, the courts can only take from your business assets and bank accounts – they cannot use your personal assets such as your car or home to help settle the damages.

Sole proprietorship for artists – it's just you, your artwork, and a dream. You are likely already, technically, a sole proprietor. This means that both your business and your personal assets are tied. When tax time comes around, all the income you have earned from your artwork is reported on your personal filings. Again, this means that you are personally responsible for all potential liabilities.

There are also some tax implications that you should be aware of when you are a sole proprietor. You will likely have to pay self-employment taxes and estimated quarterly taxes. In addition to your annual return, you will need to file quarterly. You will likely use a Schedule C and 1040 return but always consult with a personal accountant to make sure you are in compliance.

While that sounds like a bit of a pain, sole proprietorship is a relatively simple business model and is inexpensive to run and set up. Additionally, you only have to file on return and the tax rates are generally low. That said, you have the estimated quarterly taxes and are still personally liable for any misfortunes.

If you have a collaborator in your art business or you are an art collective where more than one artist owns part of the business, you may want to look into a partnership for your art business.

There are few ways you can do this. You can establish a general partnership (where everything is divided equally), a limited partnership, or a limited liability partnership.

While a partnership is not technically a taxable entity, you will still need to file an annual return – but you will each be taxed on the income through your individual tax returns. There are some benefits to the partnership model, like sharing the financial burden of a new business and not paying income taxes on that partnership. However, you are personally liable for the other's debt and have to trust your partners in paying their portion.

An LLC (limited liability company) is a popular business entity for artists that, as discussed above, provides enhanced liability protection for you as the owner – as well as the tax benefits of a partnership. In order to establish an LLC, you will need to file in your particular state. Similar to a partnership, you can have multiple owners and will “pass the profits (or losses) through” your LLC to the owners who then will file that money on their individual tax returns.

Again, business structures such as an LLC are most common because they separate your personal assets from your business assets whereas working under a DBA you don't have any separation – meaning if you get sued, your personal assets could be on the line.

A DBA translates to "doing business as". A DBA can be any registered name that you sell your artwork under that isn't your legal business name. A DBA isn't a legal business structure and does not provide you with personal liability protection like an LLC, meaning if you're sued for anything involving your business, a court could allocate your personal assets to pay damages. Being a professional artist involves more than being skilled with paints or clay – you actually become a small business owner!

The relationship between art and business is not an obvious one. It requires a careful understanding of artists' individual needs and how they practically operate. The artist business is a concept that has been offering us new perspectives on art making and the artistic profession. It's not about the commercialization and profitability of artists' work but rather about re-thinking its economic value along with its cultural and social one. Artists nowadays are supported to reflect on what can make them sustainable and autonomous economically while still remaining true to their practice.

*Гончаренко Вікторія Євгенівна,
Соценко Вікторія Миколаївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Грідін О.В.*

ПРОГРЕСИВНІ ПІДХОДИ ТА ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасні системи управління персоналом передбачають широке застосування різноманітних мотиваційних інструментів підвищення результативності та якості праці. Мотивація персоналу залишається, наразі, основним засобом забезпечення оптимального використання ресурсів організації, мобілізації її наявного кадрового потенціалу. За своєю суттю, мотивація – це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до цілеспрямованої діяльності, визначають її поведінку, форми діяльності, надають їй спрямованості, орієнтованої на досягнення особистих цілей і місії організації. Мотивація праці є складним процесом, оскільки мотиви людини зазнають постійних трансформацій у залежності від встановлених завдань, з плином часу, внаслідок психологічних та фізіологічних особливостей особистості тощо [2-3]. Основною метою процесу мотивації є отримання максимальної віддачі від використання наявних трудових ресурсів, що дасть змогу підвищити загальну результативність і прибутковість діяльності організації. Наразі, підвищення ефективності мотивації праці в Україні є одним із найважливіших аспектів, що покликаний сприяти розв'язанню усього комплексу соціально-економічних проблем [7, с. 264-265].

Відзначимо, що комплексна мотивація праці, має бути заснована на врахуванні індивідуального трудового внеску, уважному ставленні до кожного працівника і ґрунтуватися на [6, с. 189]: повазі до людської гідності та врахуванні особистої думки працівників; постійному підвищенні їх кваліфікації; врахуванні персонального трудового внеску при встановленні розміру заробітної плати; проведенні періодичної атестації, плануванні кар'єрного зростання працівників тощо.

Сучасні прогресивні мотиваційні підходи, що використовуються організаціями, являють собою процес формування такого психологічного стану людини, який зумовлює її поведінку, здійснює установку до діяльності, спрямовує й активізує її. В ході мотивування персоналу доцільним є застосування сучасних підходів, що мають базуватися на [4, с. 97]: забезпеченні конкурентоспроможності використовуваної системи мотиваційного стимулювання; орієнтуванні механізму матеріального стимулювання на досягнення кінцевих результатів; швидкому реагуванні на результати ділової активності в управлінні; створенні сприятливих умов та можливостей працівникам реалізувати накопичений досвід, професійні знання та навички в ході трудової діяльності; забезпеченні стійкої рівноваги між матеріальними і нематеріальними методами стимулювання тощо. При цьому, система мотиваційних підходів персоналу організації має ґрунтуватися на таких принципах [4, с. 95]: системності; відповідності; гнучкості; структурованості; відкритості системи мотивації персоналу тощо.

Методи мотивації персоналу можуть бути найрізноманітнішими, зазвичай вони залежать від системи стимулювання в організації, загальної системи управління та специфічних особливостей діяльності самої організації. Вони поділяються на [7, с. 265]: економічні, зумовлені стимулами, які передбачають матеріальну мотивацію, тобто орієнтацію на виконання певних показників або завдань і отримання, за результатами роботи, економічної винагороди; організаційно-адміністративні, засновані на застосуванні прямого впливу і базуються на владній мотивації, що ґрунтується на підпорядкуванні законним вимогам, дотриманні наказів, положень, стандартів інструкцій, правил, норм тощо, на субординації по відношенню до вищої за ієрархією особи і спирається на можливість примусу; соціально-психологічні, що застосовуються з метою підвищення соціальної активності співробітників і впливають, переважно, на свідомість працівників, соціальні,

етичні, релігійні й інші інтереси людей, здійснюють соціальне стимулювання трудової діяльності.

Відзначимо, що останнім часом набувають усе більшого розповсюдження нестандартні методи мотивації, які враховують специфіку функціонування організації та компенсують вади застосування традиційних. До нестандартних методів відносять: одноразові заохочення за якісно та своєчасно виконані завдання; нагородження подарунковими сертифікатами, корпоративними відзнаками тощо; надання можливості отримання додаткової освіти, проходження тренінгів, курсів, програм розвитку тощо за рахунок роботодавця; медичне страхування, програми відпочинку та оздоровлення частково або повністю коштом організації; безкоштовне чи пільгове харчування; компенсація витрат на проживання; надання в безоплатне користування корпоративного транспортного засобу тощо [7, с. 265].

Створення ефективної системи мотивації праці потребує вирішення цілої низки проблем, головними з яких, на думку ряду науковців, є наступні [1, с. 203; 5, с. 229-230]: проблеми організаційно-правового характеру, що обумовлені недостатнім рівнем правового захисту найманого працівника в Україні; проблеми соціально-економічного характеру, викликані, головним чином, низьким рівнем оплати праці; проблеми соціально-психологічного характеру, що виявляються через низький рівень соціального захисту працівників; проблеми управлінського характеру, зокрема внаслідок відсутності у працівників відчуття причетності до процесів прийняття рішень; проблеми етичного характеру, що пов'язані з моральними аспектами врегулювання суспільних взаємовідносин і поведінки людей тощо.

Висновок. На нашу думку, успішна діяльність сучасної організації не можлива без створення сучасної високоефективної системи мотивації праці. При цьому, для забезпечення максимальної продуктивності, якості та ефективності праці, зниження рівня плинності кадрів керівництво має прагнути до як найповнішого врахування потреб кожного працівника, усіляко сприяти та підтримувати його професійний розвиток та кар'єрне зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голованова Г.Є., Колпаченко Н.М., Грідін О.В. Особливості системи мотиваційного менеджменту на кожному кар'єрному етапі працівника. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки*. 2016. Вип. 174. С. 199-206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2016_174_24
2. Грідін О.В. Актуальні аспекти створення ефективної системи управління мотивацією персоналу підприємства. «Science and Global Studies»: Abstracts of scientific papers of V International Scientific Conference (Prague, Czech Republic, December 30, 2020). Financial And Economic Scientific Union, 2020. 72 p. P. 46-48. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16122698825534.pdf>
3. Грідін О.В., Заїка С.О., Заїка О.В. Актуальні аспекти та перспективні напрями удосконалення систем мотивації персоналу. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1649>
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-37>
4. Мельник А.О., Мельник Л.С. Аналіз сучасних мотиваційних підходів до управління персоналом. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 4. С. 94-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_4_23
5. Накісько О.В., Руденко С.В., Грідін О.В. Заробітна плата як невід'ємна складова системи мотивації праці. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. 2019. Вип. 200. С. 226-235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2019_200_26
6. Фандеєва А.С. Теоретичні положення формування мотиваційного механізму управління людськими ресурсами. *Бізнес Інформ*. 2012. № 10. С. 188-191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_10_45
7. Ярмош В.В. Підходи до класифікації сучасних методів мотивації персоналу. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 15(3). С. 263-268. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15\(3\)_38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15(3)_38)

Гребінюк Вадим Дмитрович
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Крупей М.І., ст. викл. Муравйова О.М.

CLUSTERS OF COMPETITIVENESS (КЛАСТЕРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ)

A cluster is a system of interconnection between private and public sector entities. It usually comprises a group of companies, suppliers, service providers, and associated institutions in a particular field, linked by externalities and complementarities. Clusters usually have a specific spatial dimension as well because interlinked firms often concentrate in a specific geographic area.

First proposed by Michael Porter in 1990, cluster development has been embraced by policy makers and academics as a means for stimulating an area's economic development and growth. It has become increasingly important in the context of globalization, which has left many regions and nations struggling to remain competitive.

Governments and private sector entities, acting either as a cluster initiative (CI) organization or through a cluster-based competitiveness project, support links among firms and industries at a regional level to promote an area's growth and competitiveness. Initially associated with developed economies, cluster-based competitiveness projects have since 2000 also been implemented in developing economies.

Public policy, through regional policy as well as policy for science and technology and industry, has implications for cluster development and competitiveness. The optimal form and depth of policy to promote cluster development remain subject to debate. Policy for cluster development at the regional level has focused mostly on lagging regions. Science and technology policies focus mainly on promoting growth efforts among technology companies and on supporting research and development (R&D), while industrial policies strive to promote an area's growth, perhaps by focusing on small and medium enterprises (SMEs).

The different types of policies are not mutually exclusive; regional, science and technology, and industrial policies may all share the common goal of innovation, which is critical for long-term productivity growth. This research examines the background to cluster development and competitiveness and then goes on to discuss some CIs and cluster-based competitiveness projects. The final section examines the policy implications of CIs.

Clusters increase productivity and efficiency by facilitating efficient access to specialized inputs, services, employees, information, institutions, training programs, and other public goods. The existence of clusters increases the likelihood that opportunities for business will be recognized and also provides an environment in which businesses can come together to share knowledge and/or create knowledge. Clusters help in bringing ideas to market (commercialization) because the opportunity for new products or processes is more apparent in clusters. Spin-off companies and start-ups are encouraged by the presence of other companies and the availability of skills and suppliers, for example.

The success of industrial clusters depends among other things on their capacity to innovate, whether it be the technological innovation that characterizes the information technology (IT) clusters in Silicon Valley and Bangalore or the creative innovation representative of the fashion design clusters in Paris and Mumbai.

The innovative capacity of the company depends very much upon the quality of the links between the innovative orientation and potential of the company and the cluster-specific conditions. The interface between firms in a geographic area is primarily one of competitive rivalry although collaboration can also be important.

Geographical proximity affects competitiveness in three ways:

1. It increases productivity – firms can operate with lower levels of stock because of the local presence of specialized suppliers, and they have access to specialized skills and human resources, aided by specialized and local training providers.

2. It increases the capacity for innovation by facilitating interaction and the dissemination of knowledge – competition between firms raises the incentive to innovate, which in turn raises the capacity to adapt to changes and external shocks.

3. It stimulates and enables new business formation through spin-off enterprises that face lower barriers to entry than in other localities – this in turn creates a positive feedback loop through more competition, innovation, and so on.

The different CIs have different objectives, but each engages in formally organized efforts with the government and the private sector. Examples of objectives include the following: facilitating market development through joint market assessment, marketing, and brand building; encouraging relationship building (networking) within the cluster, within the region, and with clusters in other locations; promoting collaborative innovation – research, product and process development, and commercialization; aiding the innovation diffusion, that is, the adoption of innovative products, processes, and practices; supporting the cluster's expansion through attracting firms to the area and supporting new business development; sponsoring education and training activities; representing cluster interests before external organizations such as regional development partnerships; national trade associations; and local, state, and federal governments.

Furthermore, globalization has changed the way in which firms and markets operate, with greater technological absorption by firms and global integration by markets. Clusters are a means of stimulating economic development at the local, regional, and global level. They play an important role in the modern economy and its search for competitiveness. Clusters arise at many different levels and for many different areas of economic activity. The former analysis focused on the links between firm strategy, structure, and rivalry; input factor conditions; demand conditions; and the presence of related supportive industries. The cluster concept spans the local, regional, national, and international arena, and the chapter looked at these links across geographic space.

A key factor of industrial clusters is innovation.

Іванов Олег Геннадійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Смігунова О.В.

ОГЛЯД СТАНУ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ

Важливість управлінського консалтингу в умовах сучасної ринкової економіки та надзвичайно складного і комплексного середовища, у якому доводиться працювати бізнесам, важко переоцінити. Багатогранність і різноманітність завдань, які регулярно доводиться вирішувати організаціям у процесі свого функціонування, диктують необхідність періодичного залучення консультантів, у якості котрих можуть виступати як індивідуальні особи-спеціалісти, так і консалтингові компанії. Мотивацією для запрошення консультантів може бути цілий ряд причин: зміни у законодавстві, необхідність покращення внутрішніх бізнес-процесів з метою отримання більших прибутків та/або оптимізації роботи, виведення на ринок нового продукту чи послуги тощо.

В Україні функціонують два об'єднання консалтингових організацій. Це асоціація «Укрконсалтинг», що була створена у 1992 році і налічує більше ста консультативних одиниць, і Українська асоціація менеджмент-консультантів.

Обсяг послуг, який надають українські консалтингові організації, досить широкий і розвинений. Зокрема, це управління активами інвестиційних фондів у різних сферах: нерухомість; інвестування в стартапи, цінні папери, облігації, акції; отримання прибутку та інше.

Також деякі з українських консалтингових компаній спеціалізуються на конкретних нішах та галузях господарства. Наприклад, екологічний консалтинг, що займається досить складною тематикою викидів промислових підприємств у навколишнє середовище. Екологічний консалтинг у цьому випадку важливий не лише з точки зору бажання

мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, але і з огляду на чималі штрафи за порушення екологічного законодавства. Зрозуміло, що правильна організація роботи підприємства в екологічному аспекті передбачає серйозну формалізацію процесів розробки і заповнення внутрішньої документації (стандартів, приписів, розпоряджень, наказів тощо), подання звітності до державних контролюючих органів, впровадження дій щодо контролю викидів і так далі. Для налагодження нормального функціонування усього переліченого, дуже часто може виникати потреба у залученні професійних консультантів, які постійно слідкують за змінами у законодавстві і мають досвід у налагодженні процесів у різних структурах.

Другий приклад сфери, у якій працюють українські консалтингові компанії – фінансова. Вона може здатися навіть більш традиційною для консультування, аніж описана вище екологічна. У будь-якому випадку, вона більш поширена, оскільки будь-який суб'єкт підприємницької діяльності має сплачувати податки, при цьому ставлячи цілі зменшення витрат і збільшення власного прибутку. Задача консультантів – дати рекомендації стосовно того, щоб зробити це грамотно, швидко, ефективно і в рамках Закону.

У світлі євроінтеграційного вектору України виникає потреба в узгодженні нормативної складової. З огляду на це, діяльність і досвід консалтингових компаній в європейських державах є аспектом, важливим для розгляду і вивчення в Україні.

Європейський Союз (ЄС) – структура, що об'єднує багато держав з різним законодавством, організацією влади і, нарешті, менталітетом. Для ефективного функціонування цієї формації розроблена ретельно опрацьована законодавча база. У результаті, ЄС має досить складну систему законодавчих актів різного рівня, у відповідності до яких зобов'язані працювати всі компанії, в тому числі й консалтингові.

Для прикладу, розглянемо харчову промисловість. Продукти харчування мають безпосередній вплив на населення і у разі невідповідної якості можуть нанести суттєву шкоду здоров'ю. Не дивно, що фірми-виробники харчових продуктів та добавок жорстко контролюються. Для виведення на ринок нового продукту, виробник має відповідним чином його зареєструвати. Це передбачає ретельну підготовчу роботу, що включає узгодження, лабораторні і виробничі тести, дослідження тощо. Для правильної і ефективної організації цих процесів досить часто виникає потреба у залученні досвідчених консультантів, які організують цей процес максимально швидко і компетентно, щоб виробник зміг якнайшвидше вивести продукт на ринок, почав отримувати прибуток та повертати залучені кошти.

Таким чином, управлінський консалтинг є надзвичай актуальною та важливою сферою діяльності. Професійно надане консультування дозволяє покращити операційні та фінансові результати діяльності компаній, які ним користуються.

Капунова Єва Максимівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Смігунова О.В.

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ

На сьогодні у дефініції функцій, у їх інтеграції зберігається відмінність. У функціях виявляється зміст і суть управління. Основними функціями управління є планування, організація, мотивація та контроль. Усі вони між собою взаємопов'язані.

На сучасному етапі розвитку суспільства дуже необхідно визначити функції менеджменту в управлінні. Практично – впровадити їх в життя, тобто застосувати в діяльності фірми, підприємства тощо.

Таким чином, це обумовлює актуальність дослідження функцій менеджменту в управлінні.

Перша із загальних функцій менеджменту – *планування*. Це вид діяльності, який являє собою формування засобів впливу, які забезпечують унітарний напрямок зусиль усіх членів організації, що спрямована на досягнення загальних цілей.

Як процес управління, планування охоплює розробку та реалізацію саме засобів впливу, тобто програму, прогноз, концепцію та план. Кожен з цих засобів має свою специфіку й умови використання.

Ще не існує того єдиного методу планування, що відповідав би кожній ситуації, що виникає. Акцент та тип планування, який здійснює менеджер у процесі планування, прямо залежить від його становища в організаційній ієрархії фірми, отже процес планування виконується згідно із рівнями організації.

Інша загальна функція – *функція організації*. Вона полягає у встановленні перманентних і тимчасових взаємин поміж усіма підрозділами організації, визначає умови та порядок її функціонування. Це зумовлює процес об'єднання засобів та членів організації, щоб досягти поставленої мети.

Таким чином, ідея організації складається у зведенні в єдине ціле всіх фахівців фірми, і задача полягає в тому, аби визначити роль, підзвітність та цілі для кожного з них.

Функція мотивації. Як відомо, поведінка кожної людини чимось вмотивована. Працівник може працювати наполегливо, ініціативно та завзято, а може ухилитися від праці. Поведінка індивіда може мати різні прояви. У будь-якому разі, потрібно шукати причину, тобто мотив цієї поведінки.

Безсумнівно, людина прагне реалізувати себе у своєму напрямку діяльності. Так улаштована сутність особистості. Таким чином, в організації, в якій управління і організованість праці дають таку можливість співробітникам, діяльність цих працівників матиме високу ефективність, так само, як і жагу до праці. Отже, мотивувати своїх робітників – означає враховувати їхні важливі інтереси та надавати їм шанс самореалізуватись саме в процесі їхньої трудової діяльності.

Контроль – це дуже особливий та важливий вид діяльності в організації чи підприємстві, що сконцентрований на нагляді за процесом управління та його аналізі.

Контроль – такий вид діяльності щодо управління, що надає можливість вчасно запобігти проблемам, що можуть виникнути, або впровадити заходи, спрямовані на їх вирішення; розробити заходи на коригування ходу роботи. Остаточна ціль контролю являє собою обслуговування планів та цілей менеджменту.

Дуже актуальною є проблема дослідження і аналізу функцій управління в сучасних умовах. Функції управління не є перманентними, вони постійно змінюються та набувають різних ознак. Поглиблення та розвиток кожної з вищезгаданих функцій відбувається не лише через вплив внутрішніх закономірностей їхнього покращення, а також через вплив вимог вдосконалення інших функцій.

*Крикун Вікторія Ігорівна,
Новікова Кристина Русланівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент Подольська О.В.*

КЛАСТЕРИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Інструментом забезпечення розвитку аграрної економіки є територіальні кластери, що мають спільну науково-дослідну основу й ефективні елементи системи управління. Саме кластери можуть бути тими імпульсами, які при вдалій концентрації виробництва, його спеціалізації, використанні сучасних досягнень комунікації, координації, кооперації і співпраці допоможуть знайти точки зростання кожного конкретного аграрного підприємства, забезпечуючи його перемогу в конкурентній боротьбі.

Теоретичні основи кластерів були закладені наприкінці XIX століття А.Маршаллом, а термін «кластер» було вперше застосовано М. Портером у 1980-ті роки. Саме М. Портер вважав, що у сучасній економіці традиційний галузевий поділ втрачає свою актуальність і на перше місце виходять кластери як системи соціально-економічних взаємозв'язків. На сьогоднішній день, кластери активно застосовуються у США та багатьох країнах ЄС, де теорію кластерів вважають одним із ключових інструментів підвищення рівня конкурентоспроможності окремих галузей.

Кластери - це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємозалежних компаній, спеціалізованих постачальників, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних з їх діяльністю організацій у певних областях, що конкурують, але при цьому ведуть спільну роботу

Наявність кластерів дозволяє національним галузям розвивати і підтримувати свої конкурентні переваги не поступаючись навіть технічно розвиненішим країнам. Всі фірми з кластера взаємозв'язаних галузей здійснюють інвестиції в спеціалізовані дослідження, в розвиток технологій, інформацію, розвиток інфраструктури і людські ресурси, що виявляється в синергетичному ефекті і дозволяє малому підприємству вистояти в загостреній конкурентній боротьбі на глобалізованих ринках. В рамках держави кластери виконують роль пунктів зростання внутрішнього ринку і забезпечують просування вироблених ними товарів і послуг на міжнародні ринки. Це сприяє підвищенню міжнародної конкурентоспроможності країни в цілому завдяки ряду переваг, властивих кластерній формі взаємодії великих, середніх і малих підприємств за всіма напрямками ділових зв'язків.

Були проведені наукові дослідження можливості створення інтегрованих виробничих аграрних систем кластерного типу у Харківській області. Учасники такої системи одержують статуси: організація - власник тваринницького об'єкта одержує статус організації-лідера; всі інші організації-учасники одержують статус організацій-сателітів. Між організацією-лідером та організаціями-сателітами виникає взаємодія, за якої: організації-сателіти за встановленими на договірній основі квотами частину своєї площі відводять для виробництва недостаючих у організації-лідера обсягів продукції зернофуражних та кормових культур. Площа ріллі, що залишається поза квотуванням використовується на розсуд власників організацій-сателітів; організація-лідер постачає організаціям-сателітам органічні добрива та надає послуги різного роду.

Дослідженнями встановлено, що більшість аграрних підприємств Харківської області станом на 2021 рік є підприємствами середнього і малого розміру, площа найбільшого не перевищує 3500 га, середня чисельність персоналу становить 23 чоловіка. Різниця між виручкою від реалізації та повною собівартістю реалізованої продукції у більшості підприємств є незначною або від'ємною, що свідчить про низькі рівні рентабельності у майже 60 % аграрних підприємств Харківської області. При цьому лише 50% підприємств мають тваринницьку галузь.

При проектуванні інтегрованих виробничих аграрних систем кластерного типу першим кроком завжди має бути SWOT-аналіз. Так, при виборі факторів ми керувалися найбільшим впливом тих чи інших факторів на діяльність підприємств до і після їх взаємодії. Рівень важливості факторів ми брали умовно від 1 до 6. Наведені результати SWOT-аналізу свідчать, що підприємства-лідери мають більше можливостей для відродження тваринництва та раціоналізації виробничої структури, що ще раз доводить твердження, яке було визначене раніше.

Також нами було встановлено, що входження до горизонтально-інтегрованого об'єднання кластерного типу дозволяє підприємствам-сателітам підвищити ефективність своєї діяльності за рахунок зростання урожайності сільськогосподарських культур, також вони забезпечать бездефіцитний баланс гумусу в ґрунті; підприємство-лідер, в свою чергу, розширяє базу польового кормовиробництва, а також отримує додатковий дохід від продажу органічних добрив.

Саме об'єднання підприємств і організацій у кластерні системи найкращим чином сприяє зростанню ділової активності підприємницьких структур і подоланню негативних

факторів, що гальмують розвиток української економіки. Координація дій і об'єднання зусиль державних органів, освітніх і наукових організацій, малого, середнього і великого бізнесу є запорукою успіху, посилення конкурентоспроможності господарства, підвищення життєвого рівня населення України в умовах жорсткої конкуренції у міжнародному поділі праці. У рамках кластера на основі інтеграційних і кооперативних зв'язків високими темпами відбувається адаптація аграрних і переробних підприємств до конкурентних умов, що є надзвичайно актуальним у розвитку аграрного сектора.

Таким чином, кластери є ефективним інструментом забезпечення розвитку регіональної економіки, і їх по праву можна вважати інноваційними системами прикладного значення, оскільки науково-технічний і соціально-економічний розвиток вимагає концентрації національних ресурсів, а посилення інтелектуального, професійного і організаційного потенціалу країни неможливе у відриві від соціуму і його духовної бази.

Кучер Євгеній Сергійович
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Муравйова О.М., ст. викл. Крупей М.І.

INTEGRATED WORKFLOWS AND JOBS IN THE FIELD OF
TECHNO-COMMERCIAL MARKETING
(ІНТЕГРОВАНІ РОБОЧІ ПРОЦЕСИ ТА РОБОЧІ МІСЦЯ У СФЕРІ ТЕХНІКО-
КОМЕРЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ)

The marketing space gets complicated by the day, and we strictly adhere to best and white-hat practices prescribed for domain-related branding, website design and development, SEO, various social media marketing platforms, search engine marketing, email marketing, content marketing, and video marketing. Talking about digital marketing, it has come a long way in the last two decades, primarily because of the evolution of technology and the ideas to leverage it.

Given the challenges that we as marketers face, biweekly or monthly online marketing trends are more useful considering that disruptions rule the roost every other day. For any business, being competitive is the mother of being innovative. The faster we adopt innovative technologies, or ideate and put technology disruptions to best use, the quicker we grow. We will look at detailed digital marketing trends in each of the primary marketing functions across 2022.

Brand creation is a marketing exercise that helps consumers identify your business, recognize it, and experience it. It is the psycho-visual effect that your business creates using omni-design concepts across all aspects and departments of the business, an aesthetic, consistent and continuous omni-channel presence.

The minimalist design concept is going to trend because there is way too much clutter across the web sphere. To create a minimalist brand, one needs to get back to basics and convey a simple personality and let their products and services speak for them.

Brand activism is where your brand takes a stand to help resolve immediate social problems by driving a positive change across all channels and following it up with results. We base this activism on the brand's purpose, beliefs, and values.

Chaos rules. Brand designs that include overlapping elements, asymmetry, handmade illustrations, collages, funny typographies, bright colors, and bizarre imagery result in chaotic or quirky design. Many brands, even major ones, are using quirky designs in their branding to bring a sense of individuality of being unique or simply fun.

Search engine optimization or SEO is getting your webpages ranked at the top of search engines. This is real hard work, involves a lot of knowledge, discipline, and a long-term marketing commitment. We as marketers face challenges executing SEO strategies as search engines evolve month after month.

Voice search is certainly not for the sales process. It is a form of interactive marketing and will lead to turning into a connected brand experience because voice search saves time. Of course,

appearing on voice search is as important for SEO. I am seriously considering including audio content hereon on various channels where audio becomes an omni-channel experience.

The rise of the featured snippet is a story that we need to understand getting to ground “0”. The last two years have seen a dramatic rise in featured snippet’s appearance in Google search results, especially for DIY and ‘how to’ search queries. Since it is at top of the search results page and more often than not occupies the top fold, we also called it the result “0” in SERP.

Next trend is to search engine alternatives. Today’s alternative search engine in focus, apart from Bing and Baidu, is DuckDuckGo, and there is a good reason for it. With security concerns overwhelming the internet, DuckDuckGo offers privacy-focussed search. Founded in 2008, DuckDuckGo’s tagline says “the search engine that doesn’t track you” because “search engines don’t need to track users to make money”.

Social media marketing has taken off in a major way and it has a reason. Social media helps brands get one on one with customers and vendors. It is a medium of support and branding for businesses and leveraging it, makes great sense to marketers and brands alike. Social messaging is on the rise, and, believe it or not, about 60% of users use these apps to message brands for more information during their buying or service journey. Social messaging apps are a part of the conversational messaging strategy.

Social media stories are actually social media posts that disappear after 24 hours. These stories enable businesses to connect with customers one on one, and share short-lived content or suspenseful/teaser content.

E-Commerce promoted by a social media platform is social commerce. This is not about you and me hustling to sell using social media marketing. Social commerce is about the platform itself selling B2C.

Search engine marketing PPC, Google Adwords etc. are quite known facets of online advertising and in all probability your business has already spent money advertising or doing so currently. While search engine advertising and social media advertising goes on, the secret sauce and a big digital marketing trend for businesses selling products is Amazon ads.

“Content is King” – we have heard this many times and leveraged it. However, most content on the internet is sadly of little use for a consumer. In time, people are losing interest in reading simple content. The latest online marketing trend is to offer interactive content which will be consumed better.

We as marketers, have always believed that email marketing works best. Of course, many marketers also said the email marketing is dead. With due respect to everyone, email marketing can never be dead. It brings consistent results and keeps at it. The latest digital marketing trend for emails is personalization and I firmly believe that this will change the email marketing equation forever.

Website design and development has existed since the advent of internet and it was seen as more of a technical domain unrelated to marketing. However, with digital marketing trends like UX, CX, color psychology etc. getting on to the scene, website design has more or less turned into the marketing domain.

*Ляхоцька Олександра Костянтинівна
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Муравйова О.М., ст. викл. Крупней М.І.*

DIGITAL MARKETING AND FUTURE OF BUSINESS
(ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ ТА МАЙБУТНЄ БІЗНЕСУ)

The global pandemic and then the war in our country has accelerated the growth of digital marketing. Both organizations and consumers have quickly shifted their focus and activities online, because of sudden disappearance of in-person interactions. Marketers have invested heavily in

social media, email marketing, mobile apps, websites, landing pages, blogs, webinars to build closer and stronger relationships with customers.

Digital marketing trend consists of five keys. There are marketing automation and personalization, voice search and commerce, social commerce, extended reality and immersive experiences, consumer privacy and data ethics.

To clarify the differences, artificial intelligence enables computers to mimic human intelligence. Machine learning uses algorithms to analyze data, learn from that data, and make informed decisions.

Many tools and systems use machine learning to identify important patterns and gain insights. Marketing tasks and actions that were previously performed manually, as a result, become automated. This is marketing automation and personalization.

Machine learning helps marketers optimize their operations. Programmatic advertising refers to the practice of using an automated bidding and placement platform to buy and sell digital advertising space in real time.

Programmatic advertising uses data analysis and algorithms to show ads to the right user at the right time and at the right price without the marketer having to manually bid, place content or copy, and time specific ads.

With these systems, marketers provide content, campaign goals, and the system optimizes them to provide the highest possible return based on the stated goals and limits.

The personalization engine uses information about user behavior in combination with data from other similar users to provide a personalized experience. Conversational marketing is a personalized communication of a business with existing or potential customers in real time using live chat, chat bots, voice assistants.

The goal of conversational marketing is to create meaningful relationships with customers through conversations. Chat-bots are used to scale. They can provide instant and timely responses to customers. The benefits of a chat-bot marketing strategy are time and cost savings, greater customer engagement, faster response times, and increased customer data. On the other hand, chat-bots take time to set up and cannot completely replace a human.

Predictive analytics uses historical data to predict future trends, events, and potential scenarios. Many analytics systems are currently moving from a simple report of what happened to offering forecasts that can help users plan and prepare for the future.

Voice search has become in-demand in mobile SEO. Users use it when typing is either unsafe or just plain inconvenient. Voice search is no longer just about delivering information, it includes voice commerce. Marketers need to prepare for new requests related to products or services.

More and more people are combining their social media activity with shopping. This is how social commerce was born. Instagram and TikTok have brought new meaning to social commerce by launching several features that allow users to buy products directly from social media platforms.

Brands use social media to pay for purchases and integrate them. Augmented reality is a relatively new term. Now marketers use it to sum up all technologies: virtual, augmented and mixed realities. In relation to specific products, the XR prefix means that the device combines several different technologies.

More and more data is being collected and monitored nowadays. There will be tension between marketers, who wants to know more about their target audience, and consumers, who wanting to protect their privacy and personal data. Marketers will have to rely on building truly meaningful relationships with their target audience based on trust, value, and consent, which brings us to privacy and data ethics. Marketers need policies that will serve their audience better.

As long as marketers continue to meet the needs and desires of their target audience, it will be an exciting journey for all of us.

Мищенко В.Ю.
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. екон. н., доц. Сагачко Ю.М.

МЕНЕДЖМЕНТ СУЧАСНОСТІ

Сучасна людина – людина організована. Управління є одним з найважливіших видів людської діяльності. З тих пір, як людина почала формуватися в громадські організації для досягнення цілей і завдань, які вони не могли досягти як особистості, управління має важливе значення для забезпечення координації індивідуальних зусиль. Оскільки суспільство постійно покладалося на групу зусилля, і оскільки багато організованих груп стали великими, завдання менеджерів стає все більш важливими і складними. Відтепер, теорія управління стала вирішальною у тому, як менеджери управляють складними організаціями.

Традиційно роль менеджменту полягала в тому, щоб забезпечити максимальне використання робочої сили, відсутність нестачі ресурсів та безперервність виробничого циклу, але з того часу багато що змінилося. Зі зростанням сектора послуг та автоматизацією виробничих циклів роль менеджменту також зазнала радикальних змін. Давайте докладно розглянемо деякі з основних функцій управління в сучасній організації.

Функції менеджменту – це відносно відокремлені напрями управлінської діяльності, які дозволяють здійснювати певний вплив на управлінський об'єкт з метою досягнення поставленого завдання. [3] Функції повинні мати чітко визначений зміст, опрацьований механізм здійснення і визначену структуру, в рамках якої завершується її організаційне відокремлення. Під змістом розуміють дії, які повинні здійснюватися в рамках конкретної функції.

За змінами розміру і типу виробництва функції управління залишаються тими же, змінюється лише обсяг робіт по їх виконанню. Так, незалежно від розміру підприємства на кожному з них виконується функція планування. На великому підприємстві для її виконання може бути створений плановий відділ, на невеликому дану функцію може виконувати один економіст, а у малих організаціях ці обов'язки покладаються на одного із спеціалістів по сумісництву. По мірі просування вгору від одного управлінського рівня до іншого об'єм робіт по функції збільшується, у зв'язку з чим зростає і чисельність працівників, які її виконують. Таким чином створюється єдина система органів по виконанню кожної функції менеджменту.

Загальні функції менеджменту - планування, організація, мотивація, контроль, координація, облік і аналіз є обов'язковими для всіх підприємств. Кожна з цих функцій для організації життєво важлива. Разом з тим планування, як функція управління забезпечує основу для інших функцій і вважається головною, а функції організації, регулювання, мотивації, контролю і обліку орієнтовані на виконання тактичних і стратегічних планів. [2]

- *Планування* – головна функція менеджменту, яка передбачає прогнозування, визначення цілей, стратегії, політики і завдань того чи іншого формування; означає свідомий вибір рішення щодо роботи: як, кому і коли її виконувати.

- *Організація* як функція менеджменту спрямована на формування керуючих та керованих систем, а також зв'язків і відносин між ними, забезпечення впорядкованості технічної, економічної, соціально-психологічної і правової діяльності кожного суб'єкта господарювання.

- *Мотивація* – це процес спонукання працівників до високопродуктивної діяльності для задоволення їхніх потреб і досягнення цілей організації.

- *Контроль* – це система спостереження і перевірки відповідності функціонування підприємства встановленим стандартам та іншим нормативам, виявлення допущених відхилень від прийнятих рішень і визначення причин їх невиконання.

- *Координація* як функція менеджменту становить процес, спрямований на забезпечення пропорційного і гармонійного розвитку різних сторін (виробничої, технічної,

фінансової тощо) об'єкта за оптимальних витрат матеріальних, фінансових і трудових ресурсів.

• *Регулювання* – це вид управлінської праці, метою якої є подолання протиріччя між організацією і дезорганізацією, порядком і чинниками, які цей порядок порушують. [3]

Менеджмент пронизує всю організацію, торкається практично всіх сфер її діяльності. Однак при всьому різноманітті взаємодії менеджменту і організації можна досить чітко визначити кордони діяльності, яка складає зміст менеджменту.

Отже, якщо жодна з цих функцій управління відсутня в організації, це може призвести до багатьох проблем, починаючи від хвилювань співробітників і закінчуючи фінансовими проблемами. Відсутність планування може призвести до безладдя та плутанини щодо дорожньої карти підприємства, відсутність організації може призвести до серйозних проблем, коли окремі співробітники чи команди конфліктують один з одним через посадові обов'язки або неясні щодо свого обсягу роботи.

Відсутність лідерства може призвести до того, що демотивовані співробітники просто проходять рутинний цикл, не докладаючи жодних зусиль для підвищення ефективності та результативності. Без Контролю співробітники, відділи або все підприємство може випустити з уваги кінцеву мету, що призведе до фінансових обмежень на висококонкурентному ринку.

Нехасва Лілія Євгенівна
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Муравйова О.М., ст. викл. Крупней М.І.

ANIME PILGRIMAGE AND LOCAL TOURISM PROMOTION (АНІМЕ-ПАЛОМНИЦТВО ТА ПРОСУВАННЯ МІСЦЕВОГО ТУРИЗМУ)

Amidst the recent rapid development of media and communication technology, particularly with the advent of the Internet, individual communication capability has been noticeably enhanced, thereby transforming the various forms of communication. In response to this situation, the young generation is forming many segmented private communities, free from conventional local ties and business connections through social networking services (the services that provide social networks on the Internet, such as mixi, or the Japanese version of Myspace). These dramatic changes in communication activity and the establishment of a wide variety of communities based on the common use of the Internet, are remarkably transforming the tourism patterns of young people, who enjoy the new trends, and are also creating a huge effect on local tourism development. These changes, which vary immensely from conventional forms of tourism, can be termed the “tourism information revolution”.

During post-war Japan's high-speed economic growth period (from the 1960s to the 1970s), social infrastructure was a critical factor for tourism, and its development triggered new tourist behaviour. Mass transportation and speedy travel time were key factors for the establishment of public transit systems, such as bullet trains and jumbo jets, and continuous technological progress was made toward the maximization of carrying a high volume of passengers at a given time with a minimization of transit time.

Thus, an efficient travelling pattern in which a particular package of tourists visited limited areas where public transit systems had been developed became common. This is the way mass tourism was established in our country. As an efficient method to handle such a form of tourism, package tours coordinated by travel agencies were developed. In this way, transportation companies (airline, railway and bus, etc.) and travel agencies played a central role in developing the tourist industry and the model of “corporate-coordination-oriented tourism” was created.

During the period that followed, around the bubble economy (from the 1980s to the 1990s), the value of public facilities and regional resources was a significant factor for tourism. During the

years of the asset-inflated economy, resort development involving capital outside of local areas was actively conducted.

In addition, after the collapse of the economic bubble, tourism promotion was regarded as a key strategy to revert devastated local economies. As part of this, public facilities and resources critical for local reinvigoration were redeveloped, but many local governments could not afford to drive tourism development, which inevitably necessitated tourism promotion to fall back on the initiative of local residents. This is how regional initiatives to create new forms of community-inhabitant-driven tourism that could be replaced with conventional mass tourism came alive in the 1990s. Based on this background and the resultant trends, current tourism in Japan exists as a “local-proposal-oriented tourism” led by community people.

In recent years, the Internet has transformed the way people behave and has replaced public transit infrastructure, public facilities and regional resources as the most significant factor for tourism. A typical example shows that the growing use of the Internet has enabled people to directly buy plane tickets without the intermediary service of travel agencies and to likewise, reserve a hotel room.

The Internet has had an enormous impact on the behaviour of individual tourists. Amidst this situation, the model of corporate-coordination-oriented tourism through the collaboration between transportation companies and travel agencies is undergoing a fundamental test of its significance and value.

Given this situation, when animation movies become popular, young fans can watch them through on-line video-sharing sites beyond national borders and exchange information on the Internet. Such contemporary information-sharing among these fans creates cross-border travel in the form of an anime “pilgrimage.” Anime enthusiasts find locations where animations were shot and other places related to their creators, cherish them as “holy places” and enjoy visiting those special spots.

In these cases, the conventional resources of tourism are neither exploited nor prepared in the form of corporate-coordination-oriented tourism and local-proposal-oriented tourism, yet individual tourists themselves find enjoyment at their special spots on their own initiative. In addition, there are some scattered cases in which this new type of tourist actually participates in community development during their repetitive visits to the spots and creates a new culture in collaboration with local residents.

A common factor detected in these community development cases based on “anime pilgrimage” is that local communities did not initially expect anime fans to visit their areas and did not have any intention of promoting tourism featuring anime-related spots; as enthusiastic anime fans repeatedly visited those local areas, they gradually formed a special emotional attachment to the places and became ardent supporters. The author considers that this new type of tourism involves hidden important elements to fundamentally change the ideas behind community development based on tourism.

The anime “Lucky Star” worked properly as the common language between community people and fans and also as a catalyst for better communication and mutual understanding. Many fans told the author that they were glad that the town had readily accepted them and that they had felt delighted and relaxed to be there. This special case suggests that we can seek a new style of community development appropriate for the tourism information revolution era beyond the conventional model of “host and guest.” This case shows that people sharing affection for the same animation get together to create a new form of culture, well beyond the framework of host or guest, insider or outsider. The case also provides important implications for tourism as a mechanism for peacemaking and cultural exchanges. In fact, young people have begun to shift their mindset from tourism as a form of consumption to tourism as a lifestyle.

Романашенко Ірина Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, ст. викл. Кобелева Д.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Інформаційне забезпечення процесу управління посідає одне з головних місць у сучасних умовах світового соціально-економічного розвитку. Адже для прийняття будь-якого рішення необхідно обробити значний масив інформації, а також вміння керівника правильно її застосувати та зробити коректні висновки. Тому вивчення інформаційного менеджменту та особливостей його розвитку на українських підприємствах є досить актуальним.

Метою роботи є розкриття сутності поняття «інформаційний менеджмент», дослідження особливостей інформаційного менеджменту на підприємстві та визначити напрями вдосконалення управління підприємства з використанням інформаційного менеджменту.

Нажаль у науковому середовищі й досі однозначно не виділено поняття «інформаційний менеджмент». Останнім часом інформаційний менеджмент почав усе частіше розглядатися як самостійна галузь управління, нарівні з фінансовим, операційним, стратегічним, інноваційним або менеджментом персоналу тощо [1].

На думку деяких відомих економістів [1], інформаційний менеджмент – це не що інше як сукупність засобів та методів управління інформацією, а також управління діяльністю підприємства за допомогою цієї інформації. Інформаційний менеджмент – це окрема, відносно незалежна сфера управління підприємством, що повинна опиратися на нові парадигми та концепції менеджменту, тобто вона має враховувати: 1) високу швидкість зміни предметної сфери; 2) переважання мережевих відносин та структур; 3) орієнтацію на випередження у конкурентній боротьбі; 4) орієнтацію на клієнтів організації; 5) високий вплив політичних, психологічних та соціологічних процесів [2].

Інформаційний менеджмент, використовує не тільки загальні принципи менеджменту, а також і нові, специфічні принципи. Одним із таких є принцип орієнтації на відкриті інформаційні системи та створення інформаційного суспільства. Сутність якого полягає у консолідації інформаційних технологій різних рівнів та реалізації в єдиний інформаційний простір.

Вчені-економісти у своїх працях акцентують увагу на інформаційних системах як об'єктах управління, тому до змісту інформаційного менеджменту включив таке: 1) управління персоналом у сфері інформатизації; 2) формування інноваційної політики, а також здійснення різних за типом інноваційних програм; 3) управління капіталовкладеннями у сфері інформатизації; 4) створення організаційної структури у сфері інформатизації [1].

Використовуючи основу інформаційного менеджменту, можна сформувати такі удосконалення системи управління підприємством: 1) розробити спеціальні методики, які зможуть задовольнити вимоги обмеженості ресурсів і скорочення строків упровадження [3]; 2) для вирішення завдань необхідно враховувати, не тільки класичні тенденції розвитку менеджменту, а ще й сучасні, такі як галузі знань [4]; 3) використання нового підходу до самоорганізації та вирішення завдань постійних змін в організації: гнучкого менеджменту, який орієнтований на зміни, самоорганізацію персоналу компанії та самоналаштування бізнес-процесів [4].

Отже, методика створення інформаційної бізнес-системи є перспективною, тому що найбільш важливе з них, що стоїть перед інформаційно-технологічною індустрією та менеджментом організацій – це економічна ефективність інформаційних систем, а також максимізація позитивних ефектів від упровадження інформаційно-комунікаційних технологій. У цих сферах є досить великі можливості стосовно дослідження та розроблення нових методик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лазоренко Т.В. Особливості інформаційного менеджменту в малому та середньому бізнесі в Україні. Приазовський економічний вісник. Класичний приватний університет. Вип. 2(07). 2018. С. 62 – 64.
2. Мельник В.В. Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, завдання, основні напрями розвитку. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2012. № 49. С. 122-134.
3. Інформаційний менеджмент. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/management/13966>.
4. Закипной М.В. Інформаційний менеджмент у сучасних умовах: цілі та основні задачі. 2012. № 2. С. 63-67.

Рудєва Анна Віталіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Смізунова О.В.

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Найбільш часто конкурентоспроможність підприємства описують за допомогою переліку внутрішніх і зовнішніх факторів виробництва. А.А. Томпсон і А. Дж. Стрікленд пропонують при визначенні конкурентоспроможності підприємства враховувати наступні: якість і характеристики продукції; репутація (імідж); виробничі потужності; інноваційні можливості; використання технологій; дилерська мережа і можливості просування; фінансові ресурси; витрати в порівнянні з конкурентами; обслуговування клієнтів.

Всі вони можуть справляти як позитивний, так і негативний вплив на функціонування підприємства. Однак, жоден з перелічених факторів, як і їх сукупність, що не здатний забезпечити конкурентоспроможність підприємства без конкурентоспроможного персоналу. мотивованого на досягнення поставлених цілей.

Мотивація праці працівників є основним засобом забезпечення оптимального використання ресурсів, мобілізації наявного кадрового потенціалу. Механізми мотивації детально досліджені на сучасному етапі багатьма авторами. Основна мета мотивації як процесу - це отримання достатньої для досягнення цілей підприємства віддачі від використання наявних людських ресурсів, що дозволяє підвищити загальну результативність і прибутковість діяльності підприємства на основі комплексної системи збалансованих показників розвитку.

Таким чином, політика стимулювання праці персоналу є основою встановлення необхідних відносин між найманим персоналом і роботодавцем, орієнтованих, перш за все, на формування балансу інтересів, зміцнення конкурентоспроможності підприємства за допомогою відповідної винагороди персоналу.

Для досягнення успіху підприємства в сучасній інноваційно-орієнтованій економіці необхідна взаємодія команди висококваліфікованих працівників усіх категорій. Діяльність сучасних підприємств пов'язана з частими змінами, високим ступенем невизначеності і новизною створюваного продукту. Досягнення підприємством кінцевої мети можливо лише при ефективній роботі кожного члена команди в умовах нерозривного взаємозв'язку з загальними цілями організації.

Для ефективної діяльності підприємств та реалізації задач, пов'язаних із виконанням поставлених цілей, необхідно забезпечити їх спеціалізованим та висококваліфікованим персоналом. Розвиток цілого ряду галузей в наш час стримується через брак потрібних спеціалістів. Основною з поставлених задач для підприємства є відбір та підтримка талановитих менеджерів.

Зрозуміло, що підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності на будь-якому підприємстві неможливі без персоналу. Без мотивації персоналу та стимулювання кадрів до роботи жоден механізм, яким би новітнім він не був, або не

забезпечить потрібної віддачі в роботі, або не буде працювати взагалі. Саме тому, для керівництва підприємства першочерговим стратегічним завданням є налагодження дієвої системи мотивації персоналу.

Функція мотивації реалізується через вплив на трудовий колектив підприємства у формі спонукальних мотивів до ефективної праці через колективні та індивідуальні заохочувальні заходи. Сутність мотивації полягає в тому, що персонал підприємства виконує роботу відповідно до делегованих йому прав і визначених обов'язків, погоджуючись з прийнятими управлінськими рішеннями. На більшості крупних підприємств головну роль продовжує грати саме матеріальний вид мотивації. Але в наш час молодих спеціалістів та робітників важко спонукати до якісного виконання завдань лише матеріальною складовою, саме тому все більший розвиток отримує система нематеріальної мотивації.

Нажаль, сучасні керівники, менеджери по персоналу та спеціалісти по мотивації персоналу незаслужено недооцінюють роль нематеріальної мотивації у спільній системі мотивації персоналу. Хоча, моральна мотивація грає велике значення і, до того ж, не потребує великих фінансових затрат. Як приклад можна привести такі фактори нематеріальної мотивації: виконання керівником обіцянок, визнання значущості працівника, увага з боку керівника та ін.

Таким чином, політика мотивації праці персоналу є основою для встановлення необхідних відносин між кадрами та керівником, орієнтованих, перш за все, на формування балансу інтересів, підтримки конкурентоспроможності підприємства за допомогою правильної мотивації робітників. Мотивація праці – це процес, орієнтований на досягнення цілей підприємства шляхом залучення та утримання висококваліфікованих працівників на основі стійких ідей стимулювання праці, сформованих з використанням системи стимулювання праці.

Сініта Марія Олегівна
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Муравйова О.М., ст. викл. Крупей М.І.

THE ECONOMIC PROFIT OF ANIME, MANGA AND GAMES (ЕКОНОМІЧНИЙ ПРИБУТОК ВІД АНІМЕ, МАНґИ ТА ІГОР)

For many years the Japanese government did not focus on these new developments in popular culture and did not acknowledge or focus on these products as a form of soft power. From the 1990s, anime broadcasting rights were sold around the globe on a large scale, with the United States being one of the largest buyers.

Not only does anime travel in the sense of distribution and worldwide markets, but the role of fans and the internet play a huge role as well: the internet has become one of the most important platforms for anime fans around the globe to interact and collaborate with each other. Fan gatherings such as anime-cons and comic-cons and sales of merchandise play a huge role in terms of anime as an economic product, and being 'adopted' as a subculture by other countries.

The Japanese economy has faced major challenges and ups and downs in the past decades. The 90s and early 2000s in particular saw an economic downturn and Japan has been facing major economic difficulties. Since the 50s Japan's economy had been rapidly growing. Japan was a massive exporter of products such as consumer electronics which contributed to the economy. From the 70s until the late 80s Japan was economically stable, and its economy was growing (albeit less rapidly than in earlier years) an average 3.9 percent in Gross Domestic Product. From 1989 onwards, Japan's GDP started to decline dramatically, and Japan's bubble finally came to burst in 1991, leading to recession and slow or even no economic growth. The economy went into recession from which it is still trying to recover to this day.

Arguments about what might have caused the recession involve structural problems: banking sector issues, improper monetary policies, high interest rates and cultural factors. One of the

important factors within Japan's economic problems are that its economy was characterized by a broad supply of products but a lack of domestic demand. Profits had to derive mostly from Japan's foreign export markets and needed to be expanded and successful in order for Japan to be economically stable.

This is exactly where the relation of anime to Japan's current economic status comes in. Anime is no longer just 'animation', it is no longer just a form of media created for the enjoyment of its spectators. Anime has become an economic force, a cultural product and an economic necessity chosen as one of the cultural products to improve Japan's economic status.

Part of Japan's strategy is to stimulate Japan's soft power in order to grow economically, and therefore the government has formed the 'Cool Japan Fund' and has been trying to financially stimulate Japanese cultural goods as a soft economic power as the anime industry plays a significant role in this scheme. This is a bold choice, because the anime industry has not exactly escaped recession either. Current debates by both economists and anime creators demonstrate the fears and worries one might have about the future perspectives and consequences of the Cool Japan Fund.

Japanese anime, videogames, music, food and fashion have all been popular Japanese cultural products in the past decades. Not only are these products well received in Asia, but also in Europe and the United States. Since the late 1980s Japan's global cultural market started to attract more international academic and media attention.

Japanese media such as anime and computer games rapidly started to grow in popularity and anime became one of the symbols of Japanese culture. Japan has been known for its cultural products, but due to the growing popularity of anime and video games in the 90s these products especially became part of international export markets and thus became a significant part of global cultural economy.

Anime and video games are examples of how mass-distributed pop culture can become effective tools for the economy. Even though the economic position of popular Japanese content is big, anime creators in Japan have been struggling.

The Japan Times reported in May 2012 that the anime industry was at a peak in overseas sales in 2006 with approximately 161 million dollars, going down to approximately 90 million dollars in 2010.

Anime at that time was turning into a less profitable export product, and the future economic status of anime and anime-related products did not look promising. Even though the anime fan base was increasing, the industry was no longer translating into profits.

Reasons for the decreasing sales in the West include the growing popularity of illegally downloading content online via video sharing sites and growing on-demand services, but are also to be found in a changing audience and a lack of mainstream acceptability combined with expensive title licenses.

Anime creators in recent years have expressed their concerns, with the recession having a negative effect on their industry, resulting in agencies downsizing or even going bankrupt. The quality of anime has been decreasing too with the recession eating away at production fees and new productions in return being focussed on profits and mass production rather than quality.

When Shinzō Abe announced the Cool Japan Fund, it seemed good news for the anime-industry along with other popular cultural industries such as music, video games and fashion. The government would now be officially investing in the industry to thrive again and to function as one of the economic ambassadors of Japanese culture, boosting Japan's image and to opening up foreign export markets. Fiscally stimulating anime as a part of Japan's cultural export market would help to increase productions, create jobs and be financially beneficial for the industry, the people involved and Japan's economy.

The government supports cultural and media industries on a broad variety of levels such as education, technology, employability and also on sharpening distribution and copy write laws to protect the industry: when Japan's content industries became part of a national economic strategy, the Japanese government also decided to tackle copyright violation.

Шило Данііл Сергійович
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Крупей М.І., ст. викл. Муравйова О.М.

METAVERSE AS A DRIVER FOR HOSPITALITY AND TOURISM
MANAGEMENT AND MARKETING
(МЕТАВСЕСВІТ ЯК РУШІЙНА СИЛА МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА МАРКЕТИНГУ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ ТА ТУРИЗМУ)

Hospitality consumer value or experience has been researched for decades. As value is hinged on the subjective evaluation of each customer, the idiosyncratic needs and wants held by different customer segments need to be thoroughly understood to identify ways to satisfy their needs and create value for them.

Besides acknowledging the necessity of understanding customers' idiosyncratic needs, previous research on hospitality consumer value or experience has also highlighted the significance of context and customer involvement in value co-creation. The concept of value co-creation highlights the significance of engaging various stakeholders, rather than the sole input from businesses, in the creation process.

To facilitate the experience and value co-creation in the virtual context, adequate technologies must be in place to enable various stakeholders involved in the co-creation process, namely, firms, consumers and other users. Therefore, technologies serve as an essential enabler for experience co-creation. Information communication technologies (ICTs) play an unprecedentedly important role in the hospitality realm. ICTs have provided strategic tools for hospitality and tourism businesses to enhance customer experience through engagement and intelligence.

Customer experience is increasingly technology mediated and even technology-enhanced. Hotels use social media engagement and artificial intelligence to understand customer behaviours for a range of market segments in different decision-making stages. ICTs also empower hospitality businesses to personalize their offerings to customers based on customers' contextual data collected via different electronic means.

Enabled by the ICTs, the advent of social media also demonstrates that consumers are shifted from passive information receivers to active information prosumers. They make better purchase decisions via reviewing online reviews and online videos shared by past customers. They share their opinions and suggestions via social media platforms, impacting businesses and other consumers. With assorted interactive technology as enablers, consumers have never been so engaged in the business system as active contributors.

After the widespread impact of social media platforms, Metaverse is recognized as the next disruptive technology. Metaverse blends the physical and virtual worlds, revolutionizing how hospitality customers and hospitality organizations facilitate the co-creation of transformational experiences and values.

Metaverse is a digital space that empowers users to interact socially, using digital avatars, to generate value and co-create experiences. Using mixed reality (MR) technology, Metaverse combines technologies through ambient intelligence to provide the bridge between digital and physical universes, enabling users to amalgamate resources and holistic experiences. Metaverse provides three-dimensional (3D) immersive experiences and has a strong social interaction component, effectively leading toward blended living. ICTs advancements enable both users and developers to introduce virtual and digital realities, as part of physical lives.

The name Metaverse first appeared in the science novel Snow Crash in 1992. Although the current literature on the Metaverse is still preliminary and scant, Narin (2021) conducted a content analysis on the Metaverse literature. The findings highlighted that the most linked keywords were SecondLife, virtual world, 3D, augmented reality (AR) and art. Kim (2021) addressed how Metaverse can strengthen interactive advertising by posting potential research agenda, such as privacy and ethics concerns, goods and services valuation and philosophical underpinning.

Although much of the utilization of Metaverse remains aspirational, increasingly, hospitality and tourism organizations and destinations develop their presence on Metaverse platforms (as some did with SecondLife a decade ago) to establish interaction and trading mechanisms. Metaverse is developing as a parallel reality where humans can work, play, and communicate.

Hence, MR bridges the virtual and real worlds by creating connected and interoperable functionality in real-time, creating new opportunities for social, economic and cultural activities in this hybrid space and introducing a range of disruptions.

Consumers can co-create value, combined with blockchain, cryptocurrency and non-fungible token, performing actual economic activities in the virtual world. Metaverse will have considerable impacts on the hospitality and tourism, as it transforms guest experience before, during and after their trips. Hospitality services in particular include a very wide range of services, including accommodation, food and beverage, entertainment and meetings, incentives, conferences and exhibitions (MICE) services.

Blending the real experience with the virtual world is disruptive and transformational, bringing major opportunities and challenges for all stakeholders in the ecosystem. Metaverse propels a dynamic transformation of the hospitality ecosystem, forcing a business process reengineering in all functions and processes as well as in operational and strategic hospitality management.

Metaverse opens many exciting opportunities for hospitality and tourism researchers. Metaverse should be examined holistically throughout innovation adoption research that includes management, strategy, human resources, food and beverage, revenue management and entrepreneurship to appreciate the full impact of Metaverse adoption in hospitality businesses.

Шовкун Андрій Сергійович
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – ст. викл. Муравйова О.М., ст. викл. Крупей М.І.

AI, ROBOTS AND AUTOMATION: FUTURE TRENDS IN THE LABOR MARKET (ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, РОБОТИ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ: МАЙБУТНІ ТЕНДЕНЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ)

The industrial revolution changed the agriculture production pattern where now only a fraction of people produce all the food needed. People moved from agriculture to work in new jobs in factories created by Industrial revolution. At that stage industrial production increased and income for both firms and individuals increased. So there was no problem. But, nowadays; in the era of informatics, which is a revolutionary one, where artificial intelligence and automation including Robot factories are growing rapidly every year. This process is changing the production techniques and volume, in parallel to tangible structural developments in the labour markets.

It is undeniable that technology advances create new jobs; simultaneously displace others, but do they go on parallel quantitatively and qualitatively; if not; what will happen to low skilled workers; the economy golden rule in this regard says that as long as productivity is increasing then everything is well. If this rule holds, then new governmental interaction policies will be laid down to shift the minimum wage regulation to minimum income by taxing more the public stock corporations to finance social aids and rehabilitation plans for those workers.

In 2013, Oxford economist Carl Frey and information engineer Michael Osborne predicted with a high chance that 702 occupations i.e. 47% of American jobs possibly will be automated within more or less a decade.

Deployment of Artificial intelligence technology advances are reducing the cost of automation every year, while cost of highly skilled human labours is rising on the other hand. Firms need to keep competitive, so they are maximizing benefits from every working hour; but the speed of reducing cost of Robots is faster. The Boston Consulting Group's report, "The Shifting

Economics of Global Manufacturing predicting that the affluence of Robotic workers will cut labour costs by 22 percent in the United States, 33 percent in South Korea, and 25 percent in Japan and the use of Robots will jump by 10 percent a year in the world's top 25 export nations through 2025.

Somebody may think this is some type of science fiction, the case of Foxconn the world's largest contract manufacturer is a live example. The story came from Xinhua News, China's state-controlled news agency, is headlined in 2011 "Foxconn to replace workers with 1 million Robots in 3 years". In 2011, the company installed 10,000 Robots, called Foxbots. Today, the company is installing them at a rate of 30,000 per year. Each Robot costs about \$20,000 and is used to perform routine jobs such as spraying, welding, and assembly. On June 26, 2013, Terry Gou, Foxconn's CEO, told at his annual meeting that "We have over one million workers. In the future we will add one million Robotic workers". This means, of course, that the company will avoid hiring those next million human workers.

However; technology advances used in past decades to displace jobs and create others, so where is the problem; the problem has three perspectives, first is the speed of progress, i.e. it comes rapidly; the second is techno-systems become cheaper, and the third is machines become more and more smarter in view of using artificial intelligence. That means some day in the near future the lowest-paid workers in the least developed countries might not be able to compete with Robots or automated systems.

A clear vision about Bill Gates' prediction needs an accurate understanding the future trend of AI & automation during the next ten years; hence this section flashes the major tangible developments in this area starting with the technological singularity. The technological singularity is the hypothesis that accelerating progress in technologies will cause an accumulative effect wherein artificial intelligence will exceed human intellectual capacity and control, thus radically changing civilization in an event called "the singularity".

Nanotechnology advances the utilization of materials and devices with extremely small dimensions. Nanotechnology is central to material science because the properties of materials can change dramatically when things are made extremely small. The interaction between the Nanotechnology, AI and materials is a revolutionary process. This interaction will eventually provide a new generation of information and communication technologies that will have a large impact in our society, probably providing the means so that technology and biology merge.

The classical economists view is that as long as productivity is growing then everything else would take care of itself. This argument is built on simple rule new techno advances lead to increase productivity, which means more income, more savings than more investments which means the creation of jobs and so on. However, three questions to be raised here; the first: is there a law guarantee that everybody will benefit from the growing productivity? The second: which is faster the curve related to job creation or the curve of cutting of the jobs? And the third question: what types of skills are required by new created jobs in view of the machines' IQ improvements?

The answers can be classified into three perspectives; the first is claiming techno advances and automation will replace jobs, especially for low skilled workers, the second perspective is denying that and ensuring technology will create jobs as it did before, and finally the third view is supporting the interaction between human and machines will continue and one do not function without the other and vice versa.

Hence, there will be a deep restructuring of the workforce demand from a technical point of view. Avoiding unemployment can be achieved through rehabilitate workforce skills to comply with the new demand since the coming era is for highly-skilled workers. The educational and training systems are not adequately preparing people for work in the future, and the same situation for the political and economic institutions which are poorly equipped to handle these hard choices.

Бердник Олена Ігорівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Карась А.В.

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Нині, під час російсько-української війни, кожен українець боронить свій фронт: і не лише військовий, волонтерський, гуманітарний чи інформаційний, а й фронт мистецький. Війна – це завжди руйнування, знищення, смерть. Культура, мистецтво – це творіння, життя. Що може митець зробити під час війни, чим допомогти своїй країні, яке місце під час війни займає культура та мистецтво?

Мистецтво будь-якої держави не існує в умовах вакууму. Воно є віддзеркаленням культурного коду народу, який мешкає на території Держави. Якщо розглядати культурний код як набір означувальних практик в галузі мистецтва і культури, то для зовнішнього споживача, український культурний код залишається в рамках традиційних зразків української культури. Довга традиція відсутності власної державності примушує нас останні тридцять років наново формувати «портрет» України назовні.

Враховуючи, що у світі існують «радянські» стереотипи сприйняття України, як то шаровари, борщ, галушки, сало, які нав'язувалися світу багато років, а особливо за радянських часів, та до яких після революції Гідності почали додавати інші маркери, наразі виникає необхідність переосмислення нами своєї ідентичності. Переосмислення ідентичності відбувається і презентується назовні виключно за допомогою професійного мистецтва: театрів, музичної культури, виставкової діяльності тощо. В такому випадку мова також визначає інструменти «культурної дипломатії» – позиціонування держави через емоційне сприйняття її образу. Під час військових дій процеси пришвидшуються і ми є свідками глибинних історичних змін формування нації, в якому креативний сегмент та саме мобілізація митців відіграють ключову роль.

Таким чином, за ці місяці військової агресії створено діджитальний ресурс української музики із розташуванням нотного матеріалу для виконання оркестрами, ансамблями, солістами української музики. Змінилась робота театральних та концертних установ: Мистецькі акції, які відбуваються просто неба в українських містах «Вільне небо», «Відкрита музика міста», музичний фестиваль Kharkiv Music Fest в метрополітені міста для людей, які живуть в метро – вражають масштабами та незламністю митців. Також яскравим прикладом на сьогодні є робота Хмельницького академічного театру ляльок, який перетворився на центр Арттерапії для дітей, зокрема дітей – переселенців.

Окремо необхідно наголосити про тенденції, які можна спостерігати останнім часом з боку закордонних культурних установ стосовно нас:

- Українські солісти, маючи контракти за кордоном, відмовляються виступати з артистами з країни – агресора на одній сцені.
- Режисери та диригенти відмовились від виконання російської музики, зосередившись на українському контенті – в цьому їх підтримують багато концертних організацій світу, що є сприятливим задля популяризації саме українського мистецтва.

За післяреволюційні роки театральні, оперні постановки стали україномовними. З'явилися сучасні постановки, яких немає навіть в європейських інституціях. Глядач повернувся до театрів, а українські артисти не лише отримали можливість гастролей по світу, а й почали активно працювати за контрактами в закордонних театрах.

Дискусія, яка виникла в українському мистецькому середовищі, де є можливість примирення російської та української культури дає надію на наступні позитивні тенденції щодо формування національного мистецького продукту на всіх рівнях, в тому числі регіональних, та оптимістичне завершення мистецької декомунізації:

- З репертуарів театральних та концертних установ безповоротно підуть твори російських і радянських композиторів та письменників.
- Ми будемо мати 100% україномовний контент.

Цим необхідно скористатися задля остаточного позиціонування України як країни з високим духовним потенціалом, який пов'язаний з європейськими цінностями. Як це не прикро, проте саме війна дає нам шанс заявити про себе в повний голос на світовому культурному ринку та, нарешті, змінити уявлення про мистецтво України, яке є європейським за своїми ознаками.

Всі ми з вами зараз спостерігаємо з новин, як українські музичні гурти, співаки та артисти проводять благодійні концерти на підтримку ЗСУ та постраждалих від війни українців по всьому світу. Багато хто з виконавців у своїй творчості використовував військову тематику усі вісім років - відколи в Україні розпочалася війна. Та після повномасштабного вторгнення РФ в Україну, у музичному мистецтві стався справжній сплеск патріотичного духу. Прикладами можуть бути українська співачка Христина Соловій, що презентувала кавер на повстанську пісню «Bella ciao», гурт Антитіла з Visual Audio на низку композицій, Артем Пивоваров, який створив проєкт «Твої вірші, Мої Ноти», метою якого є популяризація української культури, поетів та письменників через призму музики. Відома українська акторка і телеведуча переконана, що мистецтво допомагає, аби світ не забував про війну.

Нині спостерігається активний розвиток української культури та музики не лише в Україні, а й у Європі та світі. Тож мистецтво не дозволяє згаснути міжнародному інтересу до України, не дає забути про війну та допомагає збирати кошти для армії, тим самим наближаючи перемогу. Саме культура та мистецтво через фільми, поезію, концерти допомагають людям з усього світу глибше усвідомити те, що відбувається, а це – боротьба за свободу і незалежність рідної землі.

Виходцева Дарина Олексіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Карась А.В.

МОВНЕ ПИТАННЯ В УКРАЇНІ. ЩО ЗМІНИЛОСЯ З ВІЙНОЮ?

Всі ми знаємо, що мовне питання в Україні було актуальним завжди, адже російсько-українська війна розпочалася ще задовго до 2014 і 2022 років. А саме війна проти української мови, української ідентичності та державності. Спроби насадження всього російського, які проводилися через політику, мистецтво та культуру залишили свій відбиток на українському народі. Але останнім часом ми можемо спостерігати сталу динаміку зростання рівня мовної самоідентифікації.

Наприклад, за останнє десятиліття зросла кількість тих, хто вважає українську мову рідною: з 57% у 2012 році до 76% у 2022 році. Протягом 10-ти років російську мову перестали вважати рідною 22% населення (з 42 до 20%).

Також, я вважаю, слід звернути увагу на наступні тенденції:

1. Помітні зміни у мовній самоідентифікації відбулися між 2012-2016 роками. Одними із ключових причин стали: реакція суспільства на експерименти тодішньої влади у мовній політиці, події Революції Гідності та агресія Росії проти України у 2014 році, тимчасова окупація Криму та окремих територій Донецької та Луганської областей.
2. Позитивна динаміка у самоідентифікації відбулася за рахунок зміни ставлення до української мови у центрі, а також на півдні та сході країни.

Але варто зазначити, що практичний бік цього питання має дещо інший вигляд: мовна самоідентифікація та мова в побуті – це дві різні площини. Можемо спостерігати стале зменшення російськомовного сегменту українців: у 2012 таких було близько 40%, наприкінці 2021 – 26%, а на початку війни – 18%. Кількість тих, хто користується вдома лише українською зросла незначно з 44% до 48%.

На мою думку, процес переходу на іншу мову спілкування потребує певної адаптації, тому розглядаючи це питання, варто розуміти, що перехід на іншу мову спілкування

потребує часу. Неможливо за один день навчитися вільно володіти українською мовою в побуті, якщо до цього все життя людина спілкувалася російською. Тому зараз я пропоную звернути увагу не на кількість тих, хто вже повністю перейшов на українську, а на кількість людей, які готові зробити цей крок: серед тих, хто користується двома мовами в побуті дві третини готові найближчим часом перейти виключно на українську, а з поміж російськомовних таких поки що третина.

Єднання суспільства на тлі війни різко вплинуло і на ставлення до статусу мови: сьогодні абсолютна більшість (83%) за те, щоб українська була єдиною державною мовою в Україні. Така думка домінує в усіх макрорегіонах, вікових та мовних групах. З іншого боку, за надання державного статусу російській мові до війни виступали 25%, а сьогодні – лише 7%. У мирний час за надання російській мові статусу державної традиційно виступали мешканці півдня та сходу. Але навіть у цих регіонах таких було лише третина, а сьогодні їх кількість зменшилась майже вдвічі.

Також дані дослідників свідчать, що мова є швидше регіональною особливістю, але не способом мислення. Для прикладу, у грудні 2021 року серед двомовних росію агресором вважали 65%, серед російськомовних – половина. Водночас, у сегменті україномовних кожен десятий мав проросійські погляди.

Сьогодні 67% населення України вважають, що ніяких проблем між україномовними та російськомовними громадянами в країні не існує. 19% вважають, що мовна проблема існує, але вона не є настільки важливою. Лише 12% вважають, що це питання є загрозою для внутрішньої безпеки. Важливо, що тези про наявність проблеми у мовній сфері є популярними не серед російськомовного населення, а саме у західних регіонах, де українська домінує в усіх сферах.

Отже, ми можемо зробити висновок, що рівень мовної самоідентифікації українців зростає. Війна лише прискорює цей процес. Українська мова як один з елементів державності сьогодні зміцнюється і лінії протистояння у цьому питанні зникають. «Мовна проблема» та спроби розпочинати дискусії навколо цієї теми не мають підтримки у більшій частині населення. Наразі проблема носить суто політичний і локальний характер.

На мою думку, ці спроби проведення русифікації на території України ніколи не будуть вдалим, бо любов до Батьківщини та єдність української нації сильніші за будь які бажання та дії нашого ворога. Особливе єднання українського суспільства почалось на тлі війни, тому з кожним днем ми будемо все більше і більше відновлювати нашу українську мову та культуру, просувати їх на світову арену.

Павленко Ірина Ігорівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, проф. С.М. Руденко

УКРАЇНСЬКІ СЛОВНИКИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ СКАРБ НАЦІЇ

Французький письменник Анатоль Франс назвав словник «всесвітом, розташованим у алфавітному порядку», а лексикограф Алан Рей визначив сучасну добу як «цивілізацію словників». Мета нашого дослідження – розглянути типи словників української мови.

Словники – це не лише довідники, але й елемент національної культури, свідчення розвиненості мови, фіксація зв'язку поколінь, відображення мовомислення народу. Залежно від лексичного матеріалу та способу його опрацювання їх поділяють на енциклопедичні та філологічні.

Енциклопедичні словники переважно мають невеликий за кількістю список слів, оскільки вони подають широкі відомості з різноманітних царин життя: описують світ, пояснюють поняття, дають біографічні довідки про відомих людей, відомості про країни, міста, описують епохи, видатні події (війни, революції, відкриття) тощо. У **філологічних** словниках пояснюються значення слів в різних ракурсах. Розглянемо їхні типи із

зазначенням деяких конкретних видань. Це, наприклад, **тлумачні** словники, у яких пояснюються значення слів (*Словник української мови в 11 томах*, за ред. І. Білодіда, що містить 134 058 слів; *Великий тлумачний словник сучасної української мови*, за ред. В. Бусела, 250 000 слів), **перекладні** словники, у яких подаються переклади слів з однієї мови на іншу, зокрема двомовні та багатомовні (*Російсько-український словник*, за ред. В. Жайворонка, *Англо-український словник та Українсько-англійський словник*, за ред. Є. Гороть; *Сучасний арабсько-український словник*, упоряд. А. Субх, *Білорусько-український словник*, ред. Г.П. Півторак; *Болгарсько-український словник*, уклад. І. П. Стоянов; *Новогрецько-український словник*, уклад. Н.Ф. Клименко; *Індонезійсько-український словник*, укл. М. Іжик; *Словник українсько-іспанський, іспансько-український*, уклад. В. Ф. Сахно; *Українсько-італійський словник*, уклад. Є. Онацький; *Ідиш-український словник*, уклад. Д. Тищенко; *Українсько-китайський словник*, укл. Шуп Чен; *Українсько-корейський тематичний словник*, укл. Кім Сук Вон; *Українсько-кримськотатарський словник* укл. С. Усеїнов; *Латинсько-український, українсько-латинський словник*, укл. Л. Скорина; *Малий українсько-литовський словник*, укл. З. Пахолок; *Словник молдавсько-український*, укл. О.О. Пасат; *Великий німецько-український словник* уклад. В. Мюллер; *Норвезько-український словник*, упор. К. Буркут; *Персько-український словник*, укл. О.В. Мазепова; *Словник українсько-польський і польсько-український*, укл. Я. Лазарук; *Португальсько-український. Українсько-португальський словник*, упоряд. О. В. Дмитрієв; *Румунсько-український словник*, укл. К. Джука; *Українсько-словацький словник*, укл. І. Попель; *Українсько-хорватський, або сербський словник*, укл. А.П. Коваль; *Українсько-турецький, турецько-український словник*, укл. О. Дерменджі; *Угорсько-український та Українсько-угорський словник*, укл. О. Таланов; *Фінсько-український словник*, укл. Ю. Зуб; *Французько-український словник, українсько-французький словник*, ред. В. Бусел; *Українсько-хорватський словник*, укл. Л. Васильєва, *Чесько-український словник*, укл. Й. Ф. Андерш; *Шведсько-український словник*, ред. І.Є. Намакштанська; *Японсько-український словник*, укл. І. Бондаренко та ін.), **термінологічні**, в яких пояснюється значення термінів з певної галузі знань (*Словник літературознавчих термінів* К. Бондаренко, *Юридичний словник-довідник*, ред. Ю. С. Шемшученко, *Словник-довідник з археології*, ред. Н.О. Гаврилюк; *Словник опер* І. Лисенка та ін.), **історичні**, що охоплюють слова певного періоду в історії мови (*Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.*, за ред. Л. Гумецької; *Словник української мови XVI-першої половини XVII ст.*, уклад. Д. Гринчишин), **етимологічні**, що розкривають походження слів, їхню спорідненість зі словами інших мов (*Етимологічний словник української мови у 7 томах*, ред. О.С. Мельничук), **діалектні**, що фіксують діалектну лексику певного регіону (*Словник буковинських говірок*, за ред. Н. В. Гуїванюк; *Словник поліських говорів*, укл. П. С. Лисенко, *Словник бойківських говірок*, ред. Г. Гнатюк, *Гуцульські говірки*, уклад. Г. Гузар та ін.), **фразеологічні**, зокрема двомовні (*Словник фразеологізмів української мови; Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник*, ред. І.С. Олійник та М.М. Сидоренко; *Німецько-український фразеологічний словник*, укл. В.І. Гаврись; *Англо-український фразеологічний словник*, укл. К.Т. Баранцев), **словники іншомовних слів** (*Словник іншомовних слів*, за ред. О. С. Мельничука); **неологізмів** (*Словник неологізмів: англо-український*, укл. Ю.А. Зацний); **антонімів** (*Словник антонімів української мови*, укл. Л. Полюга, *Повний словник антонімів української мови*, укл. В.С. Калашник), **синонімів** (*Практичний словник синонімів української мови С. Караванського*), **омонімів**, або схожословів (*Словник омонімів української мови О. Демської*); **паронімів** (*Словник паронімів української мови*, уклад. Д. Г. Гринчишин); **словники мови поетів, письменників** (*Словник мови Г. Квітки-Основ'яненка, Шевченківський словник*), **словники рим** (*Караванський С. Словник рим української мови; Український лексикон. Естетичні, мистецькі, лінгвістичні таблиці співзвучних слів*, укл. М.А. Зайко); **словники з культури української мови** (*Гринчишин Д. Словник-довідник з культури української мови*) **ономастичні** (*Власні імена людей: Словник-довідник*, уклад. Л. Г. Скрипник; *Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI-XX ст.)*); **топонімічні** (*Каталог річок України*, уклад. Г. І. Швець); **орфографічні** (*А. Бурячок Орфографічний словник*

української мови); **орфоепічні** (Погрібний М. І. *Словник наголосів української літературної мови*); електронна **інтегрована лексикографічна система «Словники України»**, яка об'єднує п'ять словників: орфографічний, орфоепічний, синонімічний, антонімічний, фразеологічний і містить 252 485 слів; тощо.

Наш огляд типів словників переконує в багатстві, розвиненості, інтелектуальності української мови, а також у реалізації багатьох підходів до її вивчення, результатами якого щодня користуються мільйони людей в Україні й у всьому світі.

Ярушка Аліна Олексіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, проф. С.М. Руденко

ЕТИМОЛОГІЯ ІМЕН СТУДЕНТІВ НАШОЇ ГРУПИ

Етимологія (грец. *ἔτυμολογία*, від *ἔτυμον* – істина і ...логія) – розділ мовознавства, що вивчає походження й еволюцію слів та морфем. Ономастика – лінгвістична дисципліна, що вивчає власні імена та їхнє функціонування. Мета нашої розвідки – розглянути етимологію імен студентів групи 072-216-01 Державного біотехнологічного університету.

Дослідження виконано на матеріалі видання Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні Національної академії наук «Власні імена людей» Л.Г. Скрипник та Н.П. Дзятківської, за ред. В.М. Русанівського (2005).

Ім'я *Ольга* походить від давньоскандинавського *Helga* й означає «свята», «мудра», «священна». Таке саме значення має й чоловіче ім'я *Олег*.

Імена *Дарина* і *Дар'я* мають спільне походження – від давньоперського *Dārayava(h)uš*, що дослівно тлумачиться як «та, що тримає добро». Перською мовою воно звучить як *داریوش* (*Дараявауш*) і складається з двох частин: *дара* (володіння) + *вауш* (добрий). Також *Dareios* – ім'я трьох царів стародавньої Персії VI-IV ст. до н. е., що походить від перського *dara* – «той, хто володіє».

Ім'я *Софія* в перекладі з грецької залежно від контексту означає «розумність», «мудрість» або «наука».

Ім'я *Карина*, за однією версією, має латинське походження й утворене від слова *Carus*, що означає «любов». Також в латинській мові є лексема *carina* – «кіль корабля». За іншою версією, *Карина* походить від назви *Карського* моря. Таке ім'я дали дівчинці, яка народилася на пароплаві «Челюскін» у серпні 1933 року під час історичної експедиції полярників.

Владислав – слов'янське ім'я, яке було утворене ще за часів язичництва, складається з двох основ: *володіти*+*слава*. Давньоруська форма цього імені - *Володиславт*.

Анастасія походить від давньогрецького слова *анастас*, що означає «воскреслий», «безсмертний».

Діана – ім'я латинського походження, у перекладі означає «божественна». *Deus* латинською мовою означає *бог*; у давньоримській міфології *Діана* (*Diana*) – богиня Місяця і полювання.

Ім'я *Ірина* походить від імені давньогрецької богині мирного життя *Ейрени* (*Εἰρήνη*), що означає «мир, морська тиша, спокій».

Ім'я *Владлена* в перекладі з польської воно означає «хороша дружина», а в російській мові є неологізм, що складається з початкових частин двох антропонімів: *Влад*(*имир*) *Лен*(*ін*). Також воно може мати значення «прекрасна квітка з колючими шипами».

Ім'я *Тетяна* в перекладі з давньогрецької мови означає «упорядниця», «засновниця», а латинською мовою його пов'язують з іменем сабінського царя *Tatia*, що, імовірно, походить від гр. *tatto* – *установлюю, призначаю*.

Ім'я *Аліна* має три версії походження: 1) скорочений варіант давньогерманського імені *Adelheid* (*Аделаїда*), що складається з двох слів: *adal* (*благородний*) і *heid* (*рід*); 2) у перекладі

з латинської мови воно означає «інша», «чужа», 3) з давньогрецької мови перекладається як «сонячна», «промениста».

Отже, етимологічні дослідження в галузі ономастики дають нам можливість зробити висновок: усі студенти нашої групи мають давні імена, пов'язані з певними подіями світової історії та культури, що надає нам додаткову психологічну інформацію для сприйняття особистостей одногрупників та ефективної комунікації з ними.

Безкровний Максим Олександрович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент Пилипенко С.Г.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Знання іноземної мови – неодмінна умова отримання перспективної, високооплачуваної роботи. Адже в умовах сьогодення для кожної людини, яка хоче побудувати вдалу кар'єру та досягти певного успіху в житті, це є мінімальною умовою. Людина, яка знає декілька мов, - різнобічно розвинута особистість. Вона має кращі здібності до вивчення нового, більш впевнена в спілкуванні з людьми. Нова мова – це унікальна можливість розширити свою свідомість та особистість, це своєрідний тренажер для нашого мозку.

Іноземна мова розширює аналітичні здібності людини. Це набуття здатності по-іншому аналізувати й сприймати навколишній світ – ми буквально розширюємо власну свідомість через здатність бачити більше й ширше. Коли ми думаємо іноземною мовою, ми здатні приймати більш раціональні рішення, наш мозок не апелює до готових шаблонів, а конструює нові.

Вивчення іноземної мови – це не дивовижна навичка, а фактор конкурентоспроможності в сучасному світі. Кваліфікований фахівець в нинішніх умовах існування повинен знати на розмовному рівні хоча б англійську мову – без цих знань просто не можливо не тільки підтримати розмову з іноземними партнерами, але й прочитати спеціалізовану літературу, яка дасть змогу підвищити кваліфікаційний рівень, вести вдалі переговори або ділову переписку тощо. Саме тому однією з найважливіших вимог усіх конкурентоспроможних вакансій на ринку праці є знання хоча б на базовому рівні іноземної мови, оскільки керівники фірм дбають не тільки про свій розвиток, а й про формування майбутніх висококваліфікованих керівників високого рівня.

Іноземна мова не тільки допомагає розширити горизонти спілкування, також вона є ключем, який відчиняє перед нами двері необмежених знань, котрі ми можемо використовувати не тільки в своїй професійній сфері, а й в особистому просторі, наприклад, комфортно й впевнено подорожувати по світу, без страху бути незрозумілими.

Німецький філософ І.Гете сказав: «Хто не знає чужих мов, не має про своє» або «Знати багато мов – значить мати багато ключів до одного замку» - це вислів французького філософа Ф.Вольтера. Тож знання іноземних мов ніколи не завадять.

У контексті європейської інтеграції України, наближення до європейських стандартів володіння іноземними мовами є важливим інструментом для зростання конкурентоспроможності нашої держави в сучасному світі.

Беляєв Олександр Ігорович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Зайка С.О.

РІВЕНЬ ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ІТ СЕГМЕНТІ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ

Сьогодні навряд чи є багато людей, які не розуміють важливість англійської мови. Дійсно, це мова, на якій написано до 90% періодичних наукових видань[1], цією мовою володіють 1,5 мільярди людей[2] та узагалі дана мова є мовою міжнародного спілкування. Завдяки тенденціям глобалізації та розвитку інформаційних технологій, зараз є цілком можливим працювати у команді із різних куточків світу. До найбільших викликів у організації роботи із командою, що розподілена за різними часовими поясами слід віднести:

- юридичні процеси оформлення працевлаштування у різних країнах;
- менеджмент часу;
- можливість вільної комунікації між членами команди.

Якщо першу та другу проблеми допоможуть вирішити кваліфіковані юристи та керівники команд, то ось у випадку під номером три – володіння мовою для комунікації є особистим обов'язком кожного співробітника, і жоден кваліфікований спеціаліст не зможе вивчити мову “замість” іншого співробітника. Наслідки недостатнього володіння мовою можуть бути різними за важкістю, починаючи від незначних втрат часу на перепитування та очікування відповіді, до появи помилок на стратегічному рівні через невірну інтерпретацію запиту клієнта, чи невірну трансляцію запиту клієнта у робочі задачі. Такі інциденти можуть підірвати довіру клієнта до компанії-виконавця та призведуть до шалених втрат людино-годин та зниженню доходів як результату даних втрат.

Задля мінімізації вірогідності виникнення описаних вище інцидентів, компанії, що співпрацюють із закордонними компаніями, висувають до кандидатів вимоги із володіння англійською мовою, якщо вакансія передбачає спілкування із англомовними представниками компанії партнера або ознайомлення чи створення документації на англійській мові. У якості підтвердження рівня володіння мовою може слугувати: виконання блоку тестового завдання англійською мовою, спілкування на співбесіді або пред'явлення кандидатом міжнародного сертифікату про рівень володіння англійською мовою, як IELTS чи TOEFL.

У якості прикладу впливу рівня володіння англійською мовою на розмір заробітної плати можна розглянути ІТ сегмент ринку праці. Для дослідження було використано український агрегатор для пошуку роботи у ІТ – Djinni(3).

Задля більшої об'єктивності дослідження буде розглянуто вплив рівня володіння англійською мовою на очікувану заробітну плату спеціалістів, для яких англійська мова є як ключовою, так і другорядною навичкою. Наприклад, для керівників проекту та бізнес-аналітиків, які займаються веденням документації, комунікацією із замовниками та налагодження робочих процесів – англійська мова є основною компетенцією. А для, наприклад, розробників та тестувальників – це мова, на якій написані вимоги до програмного забезпечення. Для них мова є другорядною навичкою, після необхідних технологій. У таблиці нижче наведено очікування із заробітної плати спеціалістів у сфері ІТ із розподілом за рівнем володіння англійською мовою. Використання очікуваної заробітної плати замість запропонованої у вакансіях зумовлено ситуацією на українському ринку ІТ (скорочення кількості вакансій), яка є наслідком війни. Варто зазначити, що були пошук було здійснено для проектних менеджерів та бізнес-аналітиків із 3-5 роками досвіду, а для розробників із 1-2. Це було зроблено із метою розширення вибірки даних.

Таблиця 1. – Очікувана заробітна плата

Рівень володіння	Англійська – основна навичка		Англійська – другорядна навичка	
	Керівник проекту	Бізнес-аналітик	Розробник (Java)	Тестувальник (ручне тестування)
	Очікувана заробітна плата, еквівалент у доларах США, тис дол.			
Intermediate	1,5 – 3,5	2,5 – 4	0,8 – 2,2	0,8 – 1,5
Upper-intermediate	1,8 – 3,5	2,5 – 4	1 – 2,5	0,9 – 1,8
Advanced/Fluent	2 – 4	2,7 – 4,5	1 – 2,5	0,9 – 1,6

Отже, можна зробити висновок, що рівень володіння англійською помітно впливає на заробітні очікування досвідчених кандидатів, для яких англійська мова є ключовою навичкою. Для менш досвідчених кандидатів, для яких англійська мова є другорядною також наявна тенденція невеликого підвищення очікувань заробітної плати із ростом рівня володіння англійською. Було експериментально встановлено, що для розробників, що мають

від 3 років досвіду, рівень володіння англійської мови не має значного впливу на розмір очікуваної заробітної плати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Rainer Enrique Hamel, The dominance of English in the international scientific periodical literature and the future of language use in science, Metropolitan Autonomous University, December 2007. 71 p. DOI:10.1075/aila.20.06ham
2. The most spoken languages worldwide in 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/266808/the-most-spoken-languages-worldwide>. (дата звернення: 19.11.2022).
3. Заробітні плати на Djinni. URL: <https://djinni.co/salaries>. (дата звернення: 19.11.2022).

Бродяна С.В.

Державний біотехнологічний університет

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасв О.М.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНЦІЇ

Вивчення та вдосконалення іноземної мови є особливо актуальним в умовах глобалізаційних процесів та інтеграції України у світовий економічний простір. Сучасна європейська мовна політика веде європейських громадян до багатомовності. Вивчення більш ніж однієї іноземної мови в навчальних закладах є також інтересом загальної національної політики України. Це свідчить про те, що знання кількох мов майбутніми фахівцями є надійною інвестицією в умовах ринкової економіки.

Фахівець сьогодні – це широкоосвічена людина, здатна ефективно вести міжкультурну комунікацію зі своїми колегами з різних країн і вирішувати проблеми теоретичного та практичного значення.

Результатом вивчення іноземної мови є набуття відповідного рівня комунікативних навичок, які дозволять майбутнім фахівцям у своїй галузі вільно використовувати знання в контексті професійної діяльності та впевнено почуватися в мультикультурному середовищі.

Чому професіонал, який знає більше однієї мови, є більш конкурентоспроможним, ніж той, хто знає лише одну мову?

По-перше, оволодіння іноземними мовами дозволяє розширити перелік джерел, які можна використовувати для отримання нової інформації професійного характеру. Англійською мовою видається різноманітна науково-технічна література, ведуться форуми, проходить велика кількість міжнародних конференцій і семінарів. Отже, якщо ви можете брати участь у міжнародних заходах, у вас буде більше можливостей для особистого розвитку.

По-друге, знання іноземних мов дозволяє знайти нових клієнтів або налагодити контакти з колегами. Знання англійської мови дає можливість вести переговори з іноземними партнерами, виступати з презентаціями на міжнародних конференціях, писати та публікувати наукові доповіді та статті в іноземних виданнях, здійснювати перекладацьку роботу, що також значно підвищує кар'єрні перспективи.

По-третє, це додаткові знання. Взагалі мовознавець – особистість багатогранна. Дослідження показують, що люди, які розмовляють однією або кількома іноземними мовами, краще вирішують проблеми, є більш креативними та більш чуйними. Кажуть, що багатомовні люди більш відкриті до пропозицій інших і створюють кращі міжособистісні стосунки, що також є чудовими навичками, особливо в таких сферах, як обслуговування клієнтів і ділові відносини.

По-четверте, це більше можливостей для роботи. Багатомовність може відкрити для вас абсолютно новий ринок праці.

Багато роботодавців віддають перевагу претендентам на роботу, які навчилися говорити кількома мовами, оскільки вони демонструють сильну трудову етику та готовність долати труднощі, що є однією з причин конкурентоспроможності двомовних професіоналів.

Ці аргументи легко пояснюють, чому багатомовні фахівці більш привабливі для роботодавців. Але не можна сказати, що іноземна мова потрібна абсолютно всім і завжди. Якщо ви працюєте у вузькій сфері та не маєте наміру виходити за рамки поточних завдань, то вам цілком можна обійтися без знання англійської. Однак більш престижні професії характеризуються більш високим рівнем знання іноземної мови та вищим рівнем заробітної плати.

Підводячи підсумок, можна сказати, що у зв'язку з сучасними інноваціями все більше уваги приділяється вивченню іноземних мов. Знання іноземних мов визначає рівень конкурентоспроможності фахівця, оскільки потреба у спілкуванні та співпраці між країнами та народами з різними мовами стрімко зростає.

Рівень знань визначає конкурентоспроможність експерта. Вищий рівень компетентності, що охоплює більше навичок і компетенцій, відповідає вищому рівню володіння іноземною мовою. Тому фахівці з вищою кваліфікацією, особливо з високим знанням іноземних мов, забезпечують більш високу конкурентоспроможність на ринку праці.

Гербін Владислав Віталійович
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – канд. техн. наук, доц. Колесник А.О., доц. Мануєнкова О.О.

ENGLISH AS GLOBAL LANGUAGE
(АНГЛІЙСЬКА ЯК ГЛОБАЛЬНА МОВА)

Braj Kachru divides the use of English into three concentric circles.

The *inner circle* is the traditional base of English and includes countries such as the United Kingdom and Ireland and the anglophone populations of the former British colonies of the United States, Australia, New Zealand, South Africa, Canada, and various islands of the Caribbean, Indian Ocean, and Pacific Ocean.

In the *outer circle* are those countries where English has official or historical importance ("special significance"). This includes most of the countries of the Commonwealth of Nations (the former British Empire), including populous countries such as India, Pakistan, and Nigeria; and others, such as the Philippines, under the sphere of influence of English-speaking countries. English in this circle is used for official purposes such as in business, news broadcasts, schools, and air traffic. Some countries in this circle have made English their national language. Here English may serve as a useful lingua franca between ethnic and language groups. Higher education, the legislature and judiciary, national commerce, and so on, may all be carried out predominantly in English.

The *expanding circle* refers to those countries where English has no official role, but is nonetheless important for certain functions, e.g., international business and tourism. By the twenty-first century, non-native English speakers have come to outnumber native speakers by a factor of three, according to the British Council. Darius Degher, a professor at Malmö University in Sweden, uses the term *decentered English* to describe this shift, along with attendant changes in what is considered important to English users and learners. The Scandinavian language area as well as the Netherlands have a near complete bilingualism between their native languages and English as a foreign second language. Elsewhere in Europe, although not universally, English knowledge is still rather common among non-native speakers. In many cases this leads to accents derived from the native languages altering pronunciations of the spoken English in these countries.

English as an additional language (EAL) is usually based on the standards of either American English or British English as well as incorporating foreign terms. English as an international

language (EIL) is EAL with emphasis on learning different major dialect forms; in particular, it aims to equip students with the linguistic tools to communicate internationally. Roger Nunn considers different types of competence in relation to the teaching of English as an International Language, arguing that linguistic competence has yet to be adequately addressed in recent considerations of EIL.

Basic Global English, or BGE, is a concept of global English initiated by German linguist Joachim Grzega. It evolved from the idea of creating a type of English that can be learned more easily than regular British or American English and that serves as a tool for successful global communication. BGE is guided by creating "empathy and tolerance" between speakers in a global context. This applies to the context of global communication, where different speakers with different mother tongues come together. BGE aims to develop this competence as quickly as possible.

English language teaching is almost always related to a corresponding culture, e. g., learners either deal with American English and therefore with American culture, or British English and therefore with British culture. Basic Global English seeks to solve this problem by creating one collective version of English. Additionally, its advocates promote it as a system suited for self-teaching as well as classroom teaching.

BGE is based on 20 elementary grammar rules that provide a certain degree of variation. For example, regular as well as irregular formed verbs are accepted. Pronunciation rules are not as strict as in British or American English, so there is a certain degree of variation for the learners. Exceptions that cannot be used are pronunciations that would be harmful to mutual understanding and therefore minimize the success of communication.

Basic Global English is based on a 750-word vocabulary. Additionally, every learner has to acquire the knowledge of 250 additional words. These words can be chosen freely, according to the specific needs and interests of the learner.

BGE provides not only basic language skills, but also so called "Basic Politeness Strategies". These include creating a positive atmosphere, accepting an offer with "Yes, please" or refusing with "No, thank you", and small talk topics to choose and to avoid.

Basic Global English has been tested in two elementary schools in Germany. For the practical test of BGE, 12 lessons covered half of a school year. After the BGE teaching, students could answer questions about themselves, their family, their hobbies etc. Additionally, they could form questions themselves about the same topics. Besides that, they also learned the numbers from 1 to 31 and vocabulary including things in their school bag and in their classroom. The students as well as the parents had a positive impression of the project.

Грида Наталія Григоріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівний – старший викладач Подворна Л.А.

THE MAIN FACTORS OF A FOREIGN LANGUAGE AS A COMPETITIVENESS TODAY

A study of foreign and national research shows that the concept of "competitiveness" of students currently being interpreted in a very broad sense. Moreover, it has become a permanent feature in the field of educational services and market relations. Student competitiveness encompasses issues between employers, job seekers, graduates, and higher education institutions in this field.

In the mid-1990s, large-scale research was conducted with the support of the European Social Fund, which supplemented not only the current technical requirements of the market, but also the needs of young people in professional attractiveness, developed organizational and didactic opportunities and conditions for qualification. It is also proposed to deepen foreign languages, legal and economic sciences. Knowledge of foreign languages is one of the opportunities to ensure the

competitiveness of professionals in the labor market. Therefore, the issue of learning foreign languages for special purposes is of particular importance today, because foreign languages are not only a means of obtaining information from scientific sources, but also allow future professionals in various fields to use modern information, science and technology, which creates an opportunity to deepen and expand their professional competence.

Today, a foreign language has become a means of communication for professionals, and has become one of the important criteria for international exchange of specialists, foreign internships, as well as study and work at prestigious universities abroad. The purpose of learning foreign languages is to create communicative competence, in which we mean the exchange of ideas in different situations using language norms during the dialogue. The peculiarity of learning foreign languages for professional purposes is that this process is carried out in close connection with the dialogue of professional orientation. At the same time, students need to ask ourselves the following questions: Why do we need a foreign language? Who is the foreign language used to communicate with? What should consist of the context of a foreign language? From these three questions, our purpose is determined. Of course, it must take into account the needs of language learners, the labor market, international standards and needs. And compliance with these requirements will ensure the exchange of professionals in an academic and business environment.

In setting the next goal, the main emphasis should be on the practical skills of the language. Because it is no secret that no one benefits from the information taught if it is not put into practice. For a specialist, language is necessary in communicating with his/her foreign colleagues, translating working papers, acting as a translator in production, reading newspapers and magazines. Physicians use the language context directly in medical facilities, in engineering, in factories, and in journalists, depending on how and in what field they receive and present information.

Долюк А.В.

*ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського»
Науковий керівник - канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.*

128

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ПРОБЛЕМА ТА ФАКТОР КОНКУРЕНЦІЇ В СУЧАСНОСТІ

Іноземна мова є невимовним фактором покращення людського життя, а також ці знання відкривають для неї світ нової культури, знайомств, світ абсолютно не притаманного їй мислення та світосприйняття.

Сьогодні знання іноземних мов – це, перш за все, ключ до успіху та нових можливостей, які відкриваються перед людиною та роблять її фізичний та духовний світ набагато яскравішим, цікавим, та в умовах глобалізаційних процесів, які відбуваються у сучасному світовому суспільстві, є просто необхідним компонентом професійної діяльності фахівця будь-якого рівня, будь-якої сфери.

Варто зазначити, що будь-яка іноземна мова є абсолютно унікальною та розвиває наш мозок, що в свою чергу впливає на нас як на особистостей, а також додає впевненості при спілкуванні з іноземцями.

Так, згадуючи англійську мову, наприклад, у людини відразу виникають асоціації з міжнародним бізнесом та торгівлею, фріланс та технікою, наукою та мистецтвом. Все це зрозуміло, адже 80% ділового мовного простору займає саме ця мова. Англійську мову можна почути всюди: і на роботі, і на відпочинку, та на сьогоднішній день дуже стрімко набирає обертів знання східних мов (китайської, турецької та ін).

Конкурентоспроможність в сучасному світі – це реальна і потенційна здатність, ділова та професійна компетентність, ініціативність, винахідливість у роботі, почуття відповідальності, які вигідно відрізняють тебе від інших працівників аналогічної спеціальності і дозволяють витримувати конкуренцію на ринку праці.

Ступінь прояву конкурентних переваг визначається зовнішніми та внутрішніми чинниками. Внутрішні чинники забезпечуються умовами, які дозволяють працівнику повністю реалізувати свій творчий потенціал.

Внутрішні, або індивідуальні, конкурентні переваги персоналу за своєю природою можна умовно поділити на спадкові та набуті. До спадкових конкурентних переваг персоналу відносяться: здатності (талант, здатність до даного виду діяльності), темперамент (сангвінік, холерик, меланхолік, флегматик), фізичні дані.

До зовнішніх або набутих конкурентних переваг належать: ділові якості (освіта, спеціальні знання, навички та вміння), інтелігентність і культура, характер, ставлення до праці, вміння керувати своїми емоціями, воля, товариськість, комунікабельність, вік та інші. Однією із переваг є й володіння іноземними мовами.

Розвиток навиків і кваліфікації, набуття досвіду роботи відбувається об'єктивно і змінити можна тільки термін перебігу цього процесу. Тому для підвищення конкурентоздатності людина повинна прагнути розширювати свої знання і кваліфікацію як у цій сфері діяльності, так і в інших сферах.

Конкурентоспроможність формується як інтегральний показник тих якостей, за рахунок яких саме конкретний працівник є кращим за інших на визначеній посаді з точки зору організації, і за рахунок яких організація надає йому перевагу. Отже, персонал є «мотором» будь-якого підприємства.

Без людського фактору ефективного функціонування організації чи компанії є неможливим. Без кваліфікованих спеціалістів жодна фірма не здатна досягти своєї цілі.

Досвід багатьох зарубіжних компаній, таких як Apple, Microsoft, Tesla, Amazon свідчить про посилення ролі управління людськими ресурсами в системі чинників, які забезпечують конкурентоспроможність.

Для досягнення більш стійкого конкурентного становища підприємство повинне постійно розробляти програми розвитку персоналу, які б забезпечували працівникам задоволення багатьох потреб, розвиток і підвищення професійного й загальноосвітнього рівня.

Отримані знання іноземних мов додають людям нових можливостей, відкривають кордони, дозволяють реалізувати життєві плани та втілювати свої мрії.

Отже, володіння іноземними мовами на сьогоднішній день – це просто суттєва життєва необхідність, розуміючи яку з'являється все більше і більше людей, охочих вивчати іноземні мови.

Також для підвищення конкурентоздатності людина повинна прагнути розширювати свої знання і кваліфікацію як у своїй сфері діяльності, так і в інших сферах.

*Дьоміна Тетяна Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, ст. викл. Кобелева Д.Л.*

ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ В СФЕРІ БІОТЕХНОЛОГІЙ

В епоху глобалізації та інтернаціоналізації виробництва в умовах інноваційної переорієнтації професійної освіти особливий акцент припадає на обумовленість рівня компетентнісних результатів освіти – компетенцій, особистісних якостей та здібностей, що забезпечує випускникам вишів професійних переваг на ринку праці, тобто конкурентоспроможності.

Однією з можливостей забезпечення таких переваг на ринку праці є знання іноземних мов. адже іноземні мови є не лише засобом отримання інформації з наукових джерел, а й дозволяють майбутнім спеціалістам у різних галузях користуватися сучасною інформацією,

наукою та технікою, які створює можливість поглиблювати та розширювати свою професійну компетентність. Метою вивчення іноземних мов є формування комунікативної компетенції, під якою ми розуміємо обмін думками у різних ситуаціях з використанням мовних норм під час діалогу. Особливість навчання іноземних мов у професійних цілях полягає в тому, що цей процес здійснюється у зв'язку з діалогом професійної спрямованості.

Журнал Forbes представив список найінноваційніших компаній світу з розробки біотехнологій, до нього увійшли такі компанії, як: «Genentech», «Novartis International AG», «Merck & Co», «Pfizer», «Perrigo». Існує ціла низка французьких підприємств в галузі біотехнологій: «Germe S.A.», «BMG Labtech Sarl» та «Bio2Fil». Потужна галузь біотехнологій, що стрімко розвивається, гостро потребує висококваліфікованих фахівців. Сучасна підготовка кваліфікованої робочої сили для біотехнологічних і фармацевтичних компаній не встигає за ринком праці.

Газета Boston Globe повідомила про опитування 128 фармацевтичних і біотехнологічних компаній у США, яке показало, що кількість випускників зі ступенем молодшого спеціаліста з біотехнології зросла на 56%, але це не встигає за вакансіями, які зросли на 100%. Подібним чином кількість випускників із ступенем доктора філософії в галузі біотехнологій зросла на 16%, однак кількість відкритих вакансій у 2021 році зросла на 43% [1]. Таку ж тенденцію зростання робочих місць порівняно з іншими секторами показують і дослідження Бюро статистики праці США (CBRE) [2] (рис. 1).

Оскільки біотехнології використовують властивості живих матеріалів, таких як рослини, водорості чи навіть мікроорганізми, для розробки інноваційних та екологічно чистих продуктів, у Франції зростання цього сектору має від 10 до 15% на рік. Цей ринок, генерує майже 70 мільярдів євро і приваблює багатьох національних та міжнародних інвесторів. Ця галузь представляє понад 300000 прямих і непрямих робочих місць [3], що є привабливим напрямком в умовах академічної мобільності, яка взагалі неможлива без знання іноземних мов. Особливо це стосується України, де галузь біотехнологій та біоінженерії займає десяте місце за популярністю серед абітурієнтів [4].

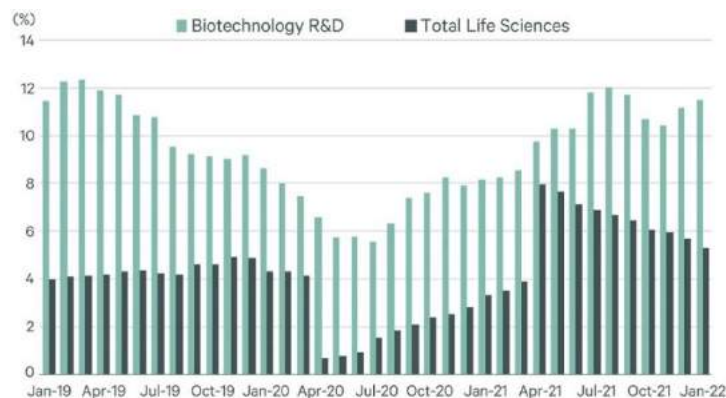

Рис. 1. Дослідження CBRE за березень 2022 р. [2]

Для конкурентоспроможності в сучасному світі мало володіти такими показниками як компетентність та професійна мобільність; цілеспрямованість та впевненість у своїх силах; володіння навичками самоосвіти та підвищення кваліфікації; ініціативність та самодисципліна; підприємливість та діяльність; здатність до самоаналізу та здатність прийняття нестандартних рішень; гідність та особиста відповідальність; здатність до ризику та захисту своїх прав і свобод; емоційна стійкість та комунікабельність. Особливе місце повинно зайняти знання іноземної мови для спеціальних цілей: це - і врахування потреб тих, хто вивчає мову, і ринок праці, а також міжнародні стандарти та потреби. Дотримання цих вимог забезпечить обмін професіоналами в академічному та діловому середовищі.

У міру зростання ролі іноземних мов у підготовці конкурентоспроможних фахівців головною метою має стати підготовка в нашій країні фахівця, який володіє іноземною мовою, який зможе увійти до числа провідних вчених світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. How a tightening labor market impacts Biotech and Pharma Manufacturing. URL: <https://www.argonautms.com/blog/how-a-tightening-labor-market-impacts-biotech-and-pharma-manufacturing/> (last accessed 25.11.2022)
2. Research Shows Biotech Job Growth Outpaces Other Sectors (Published: Jun 15, 2022). URL: <https://www.biospace.com/article/research-shows-biotech-job-growth-outpaces-other-sectors/> (last accessed 25.11.2022)
3. A sizzling biotech job market is streamlining the course to a career in chemistry. URL: <https://cen.acs.org/careers/sizzling-biotech-job-market-streamlining/99/i33> (Last accessed 25.11.2022)
4. Україну заповнили філологи, а потрібні інженери: ринок праці страждає від перекосів. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/fea/ukrainu-zapolonili-filologi-a-potribni-inzheneri-rinok-pratsi-strazhdae-vid-perekosiv.htm> (дата звернення 25.11.2022)

*Жигулін Максим Олександрович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Дегтярьова К.О.*

KNOWLEDGE OF FOREIGN LANGUAGES AS GUARANTEE OF PROFESSIONAL SUCCESS

Nowadays our world changes every day. New technologies, knowledge open different ways to solve modern problems, so we have to adapt quickly to be successful. There are things as new places, jobs, meetings to which modern person has to be ready. Not only your desire to travel, to get a new job is important, but also your skills and tools with help of which you can achieve to your aims. One of these tools is foreign languages. Knowledge of a foreign language unites people and nations and is a guarantee of friendship. Indeed, without knowing at least the basic words of a foreign language, it is impossible to communicate with a foreigner if he does not speak your native language [1].

Knowledge at least one foreign language is one of the most often required condition when you are hiring to a job. Although it depends on the field of job and country where company is working you need to know different languages, but English is the most popular. And there are a lot of reasons why you need to know definitely English.

Knowledge. The more sources you use to learning the more information you will get. It is known that about 50% of all information (websites, articles and books) is written in English, follows from this, you will be more professional when you know this language.

The second reason is an international partnership. If you will hire in international company you, certainly, have to know an international language to work there. But, even if you will be a worker in private organization, it is very useful to have an opportunity to be in contact with foreign partners. Also it is obviously that most companies would like to decrease a number of employees, so, when you know English, management of the company more likely will hire you, as a multitasking worker, than two people, when one of them is worker and another one is translator.

The European Commission policy statements from Lisbon and Barcelona, as well as all the projects that have been implemented, show the importance of language skills. They demonstrate as well that the multilingualism should be promoted and recognized as a fundamental and essential element of corporate quality. The challenge is to integrate multilingualism in all strategies aiming at developing human capital for the future. The context in which we live requires the necessity of mastering of the largest possible number of foreign languages so that we could integrate on a very

harmonious way on the international labor market and interact with other specialists from different European countries, and not only in the field in which each of us activates [2].

There is one more reason, which can be determinant – income. It is believed that people who know English get more money. Depends on your language proficiency and field of work you can receive from 75% to 125% of additional fee.

As we understood knowledge of foreign language is useful for almost every one, but for doctors and vets it is much more important, because lives of their patients directly depends on knowledge which medical worker has.

So I personally think that knowledge of foreign languages is a guarantee of professional success. It definitely gives you an opportunity to improve some of your skills, so that you will be able to achieve your highest purposes.

Learn English, it certainly will come in handy!

REFERENCES

1. Роль іноземної мови сьогодні. Retrieved from URL: <https://osvita.ua/languages/articles/5764/> [in Ukrainian].
2. Buda, Mariana (2017): *Mastering Languages, the Guarantee for a better Job?* Published in: *Education, Social Values and European Integration*, Vol. 1, No. 1 (2017): pp. 135-143.

Заболотько Артем Вікторович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Ємельянова Є.С.

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

На сьогоднішній день визнаним фактом є те, що англійська – це мова міжнародного спілкування, проте не всі знають чому вона вважається міжнародною. У XVII столітті найголовнішим завданням для Англії було налагодження нових та утримання вже існуючих торгових відносин. Саме англійська мова була використана для торгівлі у XVIII столітті. У мовах завойованих країн не було необхідних слів для здійснення торгових угод, а англійська вже стала елементом місцевої культури, і місцеві жителі добре її розуміли. Друга причина, через яку англійська стала міжнародною мовою, – це підкорення Нового Світу, Америки. На початку XX століття постало питання про національну єдність: хтось мав об'єднувати країну та людей, які її населяють. У цьому випадку англійська мова посприяла цьому і стала сполучною ланкою. Така політика мала свої результати і зараз англійська мова досягла статусу міжнародної мови. Англійська визначена офіційною та робочою мовою Організації Об'єднаних Націй. Ця мова стала міжнародною мовою в авіації. Майже 80% всіх даних, що закладаються в сучасні комп'ютери, представлені англійською мовою.

В умовах сьогодення для українських фахівців англійська - мова можливостей. Вона дозволяє нам дізнаватися більше цікавої, пізнавальної та навчальної інформації. За допомогою знання цієї мови у нас з'являється можливість навчання у закордонних вишах, знайомства з багатьма цікавими, креативними, неординарними особистостями, отримання сучасної професійної інформації.

Знання англійської мови відіграє значну роль і при працевлаштуванні. Фахівця, який володіє англійською мовою роботодавці охоче приймають на роботу. Це пов'язано з тим, що великі фірми часто співпрацюють із закордонними партнерами. Згідно з дослідженнями кандидати зі знанням іноземної мови заробляють більше, ніж їх колеги.

Майже кожен мріє побувати в інших країнах світу. Знання англійської мови дозволить спілкуватися не тільки в англійськомовних країнах. Люди з різних куточків світу, як правило, використовують її як загальну для спілкування. Під час подорожей, якщо ви володієте англійською мовою, ви зможете, наприклад, запитати дорогу, зняти кошти в банкоматі, розпитати продавця про товар, який вас цікавить, замовити їжу в кафе і т.і. Вивчення іноземної мови в сучасному світі - це одна з важливих складових успішної людини. По-

перше, вивчення будь-якої мови чудово тренує пам'ять, що в подальшому дозволяє легше засвоювати будь-який матеріал. По-друге, ті, хто посилено вивчає іноземні мови, набагато більш зосереджені, успішні, уважні, посидючі та кмітливі.

Англійська мова активно використовується в технічній, промисловій, науковій, банківській та інших сферах сучасного життя, тому знання мови відкриває перед нами великі можливості з вивчення перспективної професії в майбутньому. Також показовим є те, що в останні роки вчені світу досягли істотних успіхів у різних сферах природничих наук та медицини. Тут вона також зіграла не останнє значення, оскільки розвиток науки потребує постійної комунікації та співпраці між вченими всього світу. Це мова міжнародних конференцій, договорів з різних питань, які є глобальними в сучасному світі. У відповідності з міжнародною угодою вона також є офіційною мовою повітряних суден/аеропортів та морського зв'язку, а також однією з офіційних мов міжнародних спортивних організацій, включаючи Олімпійський комітет. Англійська мова також є найбільш часто використовуваною мовою у науці. Таким чином, роль англійської мови у сучасному світі важко переоцінити і саме тому знання цієї мови як мови міжнародного спілкування є необхідною складовою сучасного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Alieva A., Kovalchuk I. Tokareva., O., Sytnyk, O., Yemelyanova, Y.(2021). Foreign language professional competence of students in the process of learning english for vocational purposes //AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research. – Т. 1. – С. 99-105.
2. Common European Framework of Reference: learning, teaching, assessment. Language Policy, Programme Education Policy, Division Education, Department Council of Europe. 2001. 278 p.

Книш Іван Михайлович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасєв О.М.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК КОНКУРЕНТНИЙ ФАКТОР

Іноземна мова, як навичка людини, - це неймовірно вагомий фактор, що додає дуже велику кількість балів до конкурентоспроможності майбутнього працівника. Як людина, яка через складне положення в країні була змушена переїхати за кордон, можу впевнено сказати, що іноземна мова – це рятівник, який забезпечить стабільну базу будь-кому, звісно ж в країні, де розмовляють цією мовою. Через велику кількість біженців в Данії бракує робочих місць з гарними умовами та високою заробітною платою, проте якщо ти знаєш англійську – за кардинально міняє становище, бо роботодавець хоче мати можливість спілкуватися зі своїми працівниками, і це – логічно.

Існує понад сотні різних мов, проте дуже важливо визначити, яка саме дасть найбільшу віддачу та користь майбутньому носієві.

Приблизно 407 мільйонів осіб розмовляють іспанською як першою мовою. Крім того, 60 млн осіб використовують іспанську як другу мову, а також 20 млн знають її як іноземну. Іспанська є однією з шести офіційних мов ООН, а також є офіційною мовою ЄС. Іспанською розмовляють в Мексиці, Колумбії, Аргентині, Перу, Чилі, Марокко, Кубі та інші.

Китайською мовою розмовляє понад 1 мільярд людей, що робить її найпоширенішою мовою у світі. Мандарин є офіційною мовою материкового Китаю та Тайваню. Це також одна з офіційних мов Сінгапуру та ООН.

Жителі багатьох країн говорять англійською мовою. У Великобританії, Канаді, США, Австралії та Новій Зеландії розмовляють англійською як рідною мовою. Безліч людей в країнах Африки, а також в Індії, Японії, Китаї та інших країнах володіють англійською, як іноземною мовою.

Я надав до прикладу три найпопулярніші мови світу. Кожна має свої переваги та недоліки. Для майбутнього фахівця, обираючи додаткову мову, варто звернути увагу на кілька пунктів.

По-перше, кількість носіїв мови. По-друге, кількість країн, де розмовляють цією мовою. І, найголовніше, - універсальність. Мандарин, має найбільшу кількість носіїв. Іспанська є рідною в багатьох країнах, проте англійська досі посідає місце номер один в світі, як іноземна мова. Її знають та нею розмовляють майже у кожній розвиненій країні світу. Основними країнами спілкування є США та Великобританія – країни великої сімки, та одні з найпотужніших економічних центрів. Саме ця мова дасть найбільшу конкурентоспроможність фахівцю.

Англійська мова – дає можливість заробляти великі гроші як за кордоном так і в Україні. Чисельні терміни з різних фахових спеціальностей походять з англійської. І головне – це межа, що ділить працівників на дві групи. Існує багато людей, що розмовляють англійською, проте куди більше тих, хто нею не володіє.

Будь-яке серйозне підприємство вимагає від працівника володіння англійською. Якщо настане вибір між двома працівниками, оберуть того, хто знає англійську, навіть якщо досвід в нього менший. Досвід накопичується з часом, друга мова ж – це те, чим людина має оволодіти власноруч. В сучасному світі, з розвитком засобів масової інформації, та всесвітньої мережі, бар'єри між країнами значно послаблені, а це дає змогу будь-кому кардинально змінити своє життя, проте для цього потрібна іноземна мова.

Я пережив це на власному досвіді. Данія пропонує для біженців певну кількість робочих місць. Заробітна плата, спеціалізація та робочі умови абсолютно різні. Я студент і не мав жодного робочого досвіду, проте розмовляю англійською. Іншому чоловіку було за тридцять років, тож він мав певний робочий досвід.

Проте, враховуючи мою студентську спеціалізацію я зміг влаштуватися на екологічну молочну ферму, з робочими умовами, що є набагато кращими ніж в інших фермах.

Іноземна мова відкриває новий світ, сповнений можливостей та успіхів, який ніколи не буде доступним для тих, хто нею не володіє.

*Копиця Артем Анатолійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Подворна Л.А.*

THE COMPETITIVE ADVANTAGE OF FOREIGN LANGUAGES

A study of foreign and national research shows that the concept of "competitiveness" of students currently being interpreted in a very broad sense. Moreover, it has become a permanent feature in the field of educational services and market relations.

Student competitiveness encompasses issues between employers, job seekers, graduates, and higher education institutions in this field.

In the mid-1990s, large-scale research was conducted with the support of the European Social Fund, which supplemented not only the current technical requirements of the market, but also the needs of young people in professional attractiveness, developed organizational and didactic opportunities and conditions for qualification. It is also proposed to deepen foreign languages, legal and economic sciences.

Knowledge of foreign languages is one of the opportunities to ensure the competitiveness of professionals in the labor market. Therefore, the issue of teaching foreign languages for special purposes is of particular importance today, because foreign languages are not only a means of obtaining information from scientific sources, but also allow future professionals in various fields to use modern information, science and technology, which creates an opportunity to deepen and expand their professional competence.

Today, a foreign language has become a means of communication for professionals, and has become one of the important criteria for international exchange of specialists, foreign internships, as well as study and work at prestigious universities abroad. The purpose of learning foreign languages is to create communicative competence, in which we mean the exchange of ideas in different situations using language norms during the dialogue. The peculiarity of teaching foreign languages for professional purposes is that this process is carried out in close connection with the dialogue of professional orientation. At the same time, language teachers need to ask ourselves the following questions:

Why do we need a foreign language?

Who is the foreign language used to communicate with?

What should consist of the context of a foreign language?

From these three questions, our purpose is determined. Of course, the peculiarity of teaching a foreign language for special purposes is that it must take into account the needs of language learners, the labor market, international standards and needs. And compliance with these requirements will ensure the exchange of professionals in an academic and business environment.

In setting the next goal, the main emphasis should be on the practical skills of the language. Because it is no secret that no one benefits from the information taught if it is not put into practice. For a specialist, language is necessary in communicating with his/her foreign colleagues, translating working papers, acting as a translator in production, reading newspapers and magazines. Physicians use the language context directly in medical facilities, in engineering, in factories, and in journalists, depending on how and in what field they receive and present information.

Particularly it is the context of the language that defines the purpose of language teaching. A more immediate goal is to use information and communication technologies to develop communicative competencies, which can also be a solution to language learning problems.

Listening to and understanding authentic texts creates a real language-speaking environment for students. Of course, the realization of any goal depends on the degree of interaction between the teacher and the student, who are the subjects of the educational process.

I also think it is necessary to dwell on some of the problems we face in order to achieve the goal. Teaching foreign languages to students of higher education, as well as teachers of special subjects, has become both a requirement and a necessity of the time. On the one hand, in learning a foreign language in some specialists while his/her age and ability hinder it, in most cases it is due to teachers' lack of free time for language learning or lack of proper planning.

For two or three years, classes have been organized for teachers during the holidays. Is learning a foreign language effective during a 10-day vacation?

No.

In this regard, I would like to make a few suggestions.

First of all, foreign language courses should be defined as a mandatory and continuous course for 3 or 6 months, not during the holidays, and as a final step, the learner must pass a test and receive a certificate confirming the level of English language proficiency.

Second, motivate the teacher who conducts the lesson based on the outcome of the group of listeners who conducted the lesson. This serves as both a motivation and a stimulus for the teacher.

Third, to add a certain percentage increase to the monthly salary of teachers of special subjects with high results in a foreign language.

Fourth, I believe that additional points should be allocated for teachers who teach a foreign language in order 105 or 246. If these points are determined based on the number of those who have received a certificate from the audience.

Fifth, teachers who teach will be exempted from additional work because re-teaching after 3 pairs of classroom hours will reduce the effectiveness of the teacher's teaching. In order for a teacher to be ready for a lesson, he needs time, thorough preparation, to ensure the effectiveness of his lesson.

There is a saying a good lesson is a good work. If we want every lesson to be like this, we need to give the teacher a chance to prepare for the lesson. Otherwise how can we demand lesson quality from the teacher.

As the role of foreign languages in the training of competitive specialists grows, our main goal should be to train in our country a specialist who can study the foreign language, who can be among the world's leading scientists.

*Круглова Юлія Дмитрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Підгородецька І.Ю.*

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК КЛЮЧ ДО УСПІХУ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

В останні десятиліття інтенсивно розвиваються міжнародні зв'язки у різних сферах діяльності між Україною і країнами Європейської Співдружності, українськими та зарубіжними фірмами, підприємствами й організаціями, науковими установами і навчальними закладами в усьому світі. Міжкультурні відносини потребують фахівців зі знанням іноземних мов, які підвищують їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Володіння іноземною мовою – один із важливих чинників у формуванні сучасного висококваліфікованого фахівця. Для спеціалістів знання іноземної мови стає не тільки засобом отримання інформації з оригінальних джерел, а й інструментом професійної комунікації з колегами з-за кордону, ознайомлення з їхніми методами і формами роботи, обміну досвідом [1]. Фахівець, який володіє іноземною мовою, стає конкурентоспроможним претендентом на високооплачувану посаду. Адже престижні організації, зазвичай, є представниками іноземних фірм або ведуть міжнародну партнерську діяльність. Освічений фахівець має можливість підвищувати свою кваліфікацію, переймаючи знання та досвід за кордоном, продовжувати навчання у провідних навчальних закладах інших країн. Для роботодавця важливо, щоб працівники могли розвивати галузь, у якій працюють, покращувати роботу компанії.

Володіння іноземною мовою відіграє важливу роль в отриманні якісної освіти. Здобувачі, які добре знають іноземну мову, мають значні переваги під час навчання. Так, наприклад, вони мають змогу брати участь у міжнародних програмах академічної мобільності, конкурсах, конференціях. Знання іноземних мов дає студентам можливість успішно займатись науковою та дослідницькою діяльністю, отримуючи інформацію про новітні наукові відкриття та дослідження з першоджерел.

Через початок повномасштабної війни мільйони українців були вимушені переїхати в інші країни. Переселенці зіткнулись з багатьма труднощами: іншою культурою, традиціями, законами, необхідністю працевлаштуватись, продовжувати навчання. Ті, хто володіє хоча б однією іноземною мовою, мають значні переваги, тож швидше пристосовуються до життя в новій країні, отримують роботу. Це не обов'язково повинна бути державна мова відповідної країни. Як свідчать українці, більшість молодого населення держав, які їх прихистили, володіє англійською мовою. Можливість спілкування з місцевими жителями допомагає дізнатись про особливості життя в новому суспільстві, отримувати підтримку та допомогу.

Знання іноземних мов є важливим для особистісного розвитку та самореалізації людини. Вивчення будь-якої іноземної мови розкриває перед нами нові можливості, робить багатшим наш духовний світ. Володіючи іноземною мовою, людина автоматично переходить на вищий соціальний щабель. Знання іноземної мови дає можливість доступу до новин, інформації та знань з джерел у всьому світі мовою оригіналу. Це забезпечує обізнаність з актуальними проблемами та викликами сьогодення, допомагає запобігти отриманню фейкових новин та спотвореної інформації [2]. Для тих, хто володіє іноземними мовами, відкриті можливості навчання за кордоном. Під час подорожування зі знанням мови можна більше зануритися в культуру країни, спілкуючись з місцевими жителями та розуміючи їх. Здатність сприймати музику, літературу в оригіналі надає переваги для культурного розвитку. Хоча вільне володіння іноземною мовою є найвищою метою, навіть базові знання виділяють серед конкурентів того, хто вивчає іноземну мову. Загалом, людина, яка володіє

мовами, є різнобічно розвинутою особистістю, має більше можливостей до пізнання нового, більш упевнена у спілкуванні з людьми.

Знання іноземних мов – це ключ до успіху в сучасному світі, де комунікація іноземними мовами та оброблення величезних обсягів інформації набувають все більшого значення. Володіння іноземними мовами покращує якість нашого життя у багатьох сферах діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хахула Б.В. Іноземна мова як інструмент успішної діяльності сучасного аграрія в умовах міжнародної академічної мобільності URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5610/1/inozemna_mova.pdf
2. Five reasons why learning a language can boost your employability (europa.eu) URL: https://eures.ec.europa.eu/five-reasons-why-learning-language-can-boost-your-employability-2021-06-22_en

*Кузьміна Аліна Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Бабай Л.В.*

ІНОЗЕМНА МОВА – НЕОБХІДНИЙ ФАКТОР КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

У сучасному світі важко бути конкурентоспроможним фахівцем на ринку працевлаштування без знань іноземної мови. Процеси глобалізації та розвитку новітніх технологій торкаються практично усіх галузей підприємств у нашій країні та ставлять все більш жорсткі вимоги до майбутніх спеціалістів з боку їхніх потенційних роботодавців. Як наслідок, більше уваги приділяється вивченню іноземних мов у закладах освіти будь-якого рівня: як у школах і технікумах, так і в університетах. На наш погляд, першим основним фактором ефективного викладання іноземних мов у процесі міжкультурної комунікації виступає саме особистість викладача. Викладач повинен бути розумним, компетентним, ерудованим (і не тільки у рамках своєї спеціальності), досвідченим та здатним до самоосвіти та до заохочування учнів. Він повинен постійно рухатися уперед, розширювати свій кругозір, самовдосконалюватися, враховувати індивідуальні особливості учнів, бути у курсі нових методик і технологій викладання та впроваджувати ці новітні підходи, методики і технології під час своїх уроків. Відомо, що в більшості випадків саме від особистості викладача та обраних ним методів викладання залежить ставлення учнів до предмету, їхня вмотивованість та подальший результат. Талановитий викладач не тільки віддає учням свої знання завдяки власній педагогічній майстерності, ерудиції, але й надихає учнів, передає їм свій вогонь та спрагу до знань. Він спонукає учнів до творчої активності, тобто самим виходити за рамки шкільної або університетської програми, шукати власні шляхи опанування знаннями з іноземної мови, долучає їх до самостійної роботи над предметом поза програмою та поза аудиторією у вільний час. Звичайно, що одного рівня освіти викладача, обраної методи та заохочування учнів не достатньо для ефективного викладання іноземних мов.

Тому другим фактором цього процесу ми виокремлюємо матеріальну базу, зокрема сучасні підручники та новітні мультимедійні технології, які повинні робити процес викладання та навчання більш цікавим, якісним, ефективним та швидким. Використання інтерактивних дошок на заняттях з іноземної мови, інтернету, демонстрація презентацій, використання аудіо та відео матеріалів. Наявність достатнього матеріального забезпечення та технічного обладнання у лінгафонному кабінеті надає безліч переваг та ресурсів для проведення цікавого та якісного заняття. Якщо студенти мають можливість інтерактивно взаємодіяти не тільки з викладачем або іншими студентами, але й з засобами новітніх технологій, то результативність від таких занять підвищується у декілька разів. У процесі навчання іноземним мовам викладач повинен приділяти увагу гармонійному розвитку

чотирьох компетенцій: розумінню написаного, розумінню почутого, письму та говорінню. Погодимося, що остання компетенція є найбільш складною для опанування. Систематична робота з інтерактивною дошкою дозволяє позбавитися почуття зняковіння, страху, скутості, сором'язливості, комплексів зробити помилку. Можливості інтерактивної дошки (активний творчий підхід, інструменти малювання, виправлення, запис та прослуховування з подальшим аналізом власних аудіо тощо) розкривають прихований потенціал та допомагають повірити у власні сили. Студент отримує можливість стати творцем, активним учасником процесу і створити власний продукт. Викладач може зберегти записані аудіо чи текстові файли і порівнювати з результатами учнів іншої групи учнів або ж з результатами того ж самого учня, але через певний проміжок часу, простежуючи прогрес.

Третім основним фактором для ефективного викладання іноземних мов ми вважаємо мотивацію самих студентів. Більшість вчених вважають цей фактор найголовнішим і відводять йому центральне місце серед чинників успішного вивчення іноземних мов. Мотивація залежить від багатьох складових, починаючи від віку, у якому відбувається вивчення іноземної мови, від його особистості, рис характеру (наполегливість, цілеспрямованість, дисциплінованість, вміння зосереджуватися, тощо), вже набутих загальних знань та вміння отримувати задоволення на кожному етапі процесу вивчення іноземної мови, радіти своїм навіть невеличким перемогам на шляху до поставленої мети.

Левченко Яна Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Підгорецька І.Ю.

НЕОБХІДНІСТЬ ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРА

У сучасному світі технологій, ринкових відносин, інтернаціоналізації бізнесу, торгівлі, освітніх послуг зростає потреба у спеціалістах, які володіють однією чи кількома іноземними мовами. Саме чинник знання іноземної мови може стати вирішальним в отриманні престижної роботи, більш високої посади, розширенні перспектив власного бізнесу. Вивчення англійської мови залишається актуальним протягом останніх десятиліть; її знання є затребуваними у роботодавців в усіх куточках світу. Адже людина, яка володіє цією мовою, має доступ до автентичних наукових джерел, ІТ технологій, що підвищує рівень її кваліфікації та конкурентоспроможності на сучасному ринку праці, зокрема і в аграрній галузі.

Із поняттям «конкурентоспроможність» стикаються всі: від випускників до роботодавців. Щоб підвищити свій рейтинг на ринку праці, треба намагатися оволодіти щонайменше англійською мовою як всесвітньо визнаним інструментом міжнародного спілкування.

Ще в середині 1990-х років за підтримки Європейського соціального фонду проведено масштабні дослідження, за результатами яких визначили не тільки технічні вимоги ринку праці, а й механізми залучення молоді до свідомого вибору професії, організаційні та дидактичні можливості і умови кваліфікації. Зроблено акцент на важливості вивчення іноземних мов, правових та економічних наук [1].

Це повною мірою стосується і фахівців аграрної галузі. Вітчизняні аграрії входять до світових лідерів з експорту сільськогосподарської продукції. А це потребує забезпечення високого рівня комунікації із зарубіжними партнерами, що неможливо без знання іноземної мови. Адже фахівцям з різних країн потрібно налагоджувати контакти, співпрацю та обмін інформацією. Більшість ІТ програм створено англійською мовою, і ними користується весь аграрний ринок.

На мою думку, в Україні створено можливості для вивчення іноземної мови здобувачами аграрних освітніх закладів. Педагоги докладають усіх зусиль, щоб майбутні

працівники - аграрії могли оволодіти іноземною мовою на рівні B2 для подальшої навчальної практики за кордоном, співпраці з міжнародними агрофірмами. Але існує й низка проблем, що заважає просуватися до цієї цілі. Так, здобувачі аграрних спеціальностей вивчають іноземну мову протягом двох семестрів. Як на мене, такий короткий термін вивчення не дає змоги вільно володіти цією мовою у професійній діяльності. Вважаю, що процес навчання мови має бути захоплюючим і тривати поза межами практичних занять у вигляді конкурсів, театральних вистав. Тоді студенти легше сприйматимуть іноземну мову.

Більшість українців тільки мріють розуміти англійську. Проблема, на мій погляд, не тільки в освіті, а й у бажанні. Ще не всі зрозуміли, що саме ця мова відкриває двері в новий світ можливостей, кар'єрного зростання. Про це потрібно говорити, щоб люди усвідомлювали важливість цієї теми, яка може змінити наше життя кардинально.

Отже, викладене вище дає змогу дійти висновку, що знання іноземної мови дійсно є одним із головних факторів конкурентоспроможності фахівців, зокрема і у вітчизняному аграрному бізнесі, який упевнено просуває українську сільськогосподарську продукцію на світові ринки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шоймкулова Махзуна Шавкатовна. The competitive advantage of foreign languages
URL:
https://www.researchgate.net/publication/351965098_The_competitive_advantage_of_foreign_languages

Марченко Карина Євгенівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Кібенко Л.М.

НАВІЩО ВИВЧАТИ НІМЕЦЬКУ МОВУ?

139

Сучасний світ, в якому стрімко розвиваються наука, новітні технології, в якому значне місце відводиться конкуренції, який щодня змінюється і прогресує, ставить свої вимоги до суспільства. Вагому роль у процесі формування кваліфікованого фахівця сьогодення, який би міг достойно зарекомендувати себе, відіграє вивчення іноземних мов. Знання хоча б однієї іноземної мови збагачує людину, розширює її світогляд, дозволяє пізнати культуру та звичаї іншого народу. Спеціалісти, які володіють іноземною мовою, мають більше шансів на ринку праці. Більш того, новітня мовна політика орієнтує громадян на багатомовність, без цього успішна інтеграція в сучасному світі просто неможлива.

За статистикою, понад 16 з половиною мільйонів людей у різних куточках планети вивчають німецьку мову як іноземну, адже це мова економіки, науки та культури, це мова, котра посідає друге місце в Інтернеті та третє місце у світовій продукції книжок. Німецька мова, поряд з англійською, іспанською, італійською та французькою, є однією з найвідоміших та найпопулярніших іноземних мов у наш час, якою написана друга за величиною після англійської кількість наукових праць, художніх творів та публіцистичних текстів. У другій половині XIX ст. – на початку XX ст. німецька мова була чи не найпопулярнішою мовою вчених, а отже вона є не лише засобом спілкування і служить не тільки для передачі готових думок, куди серйозніша її місія – бути способом народження тих думок.

Німецька мова є державною в Федеративній Республіці Німеччині, Австрії, Швейцарії, Ліхтенштейні, Люксембурзі та Бельгії, що дає повне право вважати її найбільш розповсюдженою в Європейському Союзі, саме тому її найбільше вивчають в Європі, хоча вона має безліч фанів і з інших континентів, які мріють здобути освіту в одній з німецькомовних країн, які хочуть прочитати в оригіналі твори своїх улюблених науковців, філософів, письменників, поетів, які мріють побувати на їх батьківщині чи яким вона просто до душі.

Отже, чому саме німецька?

- Тому що німецька мова є важливою мовою міжнародного та дідового спілкування.
- Той, хто знає німецьку мову, може спілкуватися з 101 мільйонами людей з усього світу.
- Німецька мова є офіційною не лише у Німеччині, а й в Австрії, Швейцарії, Люксембурзі, Ліхтенштейні.
- Посідає значне місце у науці, про це свідчить кількість німецькомовних лауреатів Нобелівської премії: 30 Нобелівських премій з хімії, 25 – з медицини, 21 – з фізики, 10 – з літератури та 8 Нобелівських премій миру.
- Німецька як мова культури відкриває духовні горизонти. Німецька культура знаходить свій прояв у багатьох сферах: від музики (всім відомі Бах, Моцарт, Бетховен, Вагнер) та літератури (Гете, Шиллер, Кафка, Грасс), до філософії (Лютер, Кант, Шопенгауер, Нітше) та мистецтва в цілому.
- Оскільки німецька мова підвищує шанси на ринку праці. У Європейському Союзі для спеціалістів зі знаннями німецької мови існують цікаві можливості здобуття вищої освіти, навчання та отримання роботи.
- Тому що Німеччина є дуже привабливою для туристів. Німці – це люди, які носять шкіряні штани та люблять пиво? Такий карикатурний образ поширився у світі не в останню чергу завдяки Октоберфесту. Щороку мільйони людей приїжджають до Мюнхена, аби долучитися до цього свята.

Цікавинка! Яка фраза німецькою найвідоміша? Відповідають різне! Починаючи від „Ich liebe dich“ – „я люблю тебе“ до „Hände hoch!“, що означає „руки вгору!“. Насправді ж, як кажуть соціологи, найпопулярнішим виразом німецькою мовою вважають вираз „Ich bin ein Berliner“, що означає „я - берлінець“, який президент США Джон Кеннеді сказав 1963 року, коли перебував з офіційним візитом у Берліні.

До речі, саме завдяки німецькій мові українська збагатилася такими словами, як „штраф“ („Strafe“), „шлагбаум“ („Schlagbaum“), „дах“ („Dach“), „цегла“ („Ziegel“), „бутерброд“ (Butterbrot“), „краватка“ („Krawatte“) та багато інших. Цікавою особливістю німецької мови є майже безмежне словотворення шляхом з'єднання іменників, які можуть надзвичайно вражати кількістю букв в одному слові і які, іноді, просто не можливо вимовити на одному диханні. Наприклад, іменник „Rindfleischetiketierungsüberwachungsaufgabenübertragungsgesetz“ (63 літери) українською мовою перекладається як „Закон про передачу обов'язків контролю маркування яловичини“. Коли вищезгаданий закон був запропонований до державного парламенту, депутати відреагували сміхом і міністр Тіль Бакгауз, який виступав з доповіддю, вибачився за „можливо, надмірну довжину слова“.

Також в німецькій мові дуже довгими є числа, записані літерами. Числа, менші мільйона, записуються одним словом. Звісно, слова такої довжини ні в якому разі не є дуже поширеними в німецькій мові, однак вони існують і надають мові свого колориту.

*Нетіна Богдан В'ячеславович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Бабай Л.В.*

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Основним завданням сучасної вищої школи є забезпечення якості професійної підготовки фахівців. Важливою складовою професійної компетентності фахівця є комунікативна компетентність, яка створює соціально-психологічну основу взаємодії і сприяє інтенсивному включенню особистості у виробничу діяльність.

Невід'ємною складовою будь-якої трудової діяльності є професійне спілкування. Компетентність у всіх видах спілкування полягає в досягненні трьох рівнів адекватності партнерів – комунікативної, інтерактивної та перцептивної. Отже, можна говорити про різні види компетентності в спілкуванні. Особистість повинна бути спрямована на отримання різноманітної палітри психологічних позицій, засобів, які допомагають цілісному самовираженню партнерів.

Комунікативна компетентність передбачає широке коло умінь, серед яких виділяють прості та складні комунікативні вміння, а саме:

- уміння вербального і невербального спілкування, тобто вміння говорити, слухати, використовувати жести, міміку, пантоміміку, погляд, інші невербальні засоби;
- уміння розподіляти свою увагу;
- уміння соціальної перцепції (сприймати та розуміти внутрішній стан партнера за зовнішніми ознаками);
- уміння здійснювати прогнозування реакції партнера за спілкуванням;
- уміння керувати своєю поведінкою в спілкуванні.

Багато вітчизняних дослідників у структурі комунікативної компетентності фахівця виокремлюють когнітивний, емоційно - оцінний та поведінковий компоненти.

До когнітивного компоненту відносять: знання мови, знання з теорії та психології спілкування, знання правил ділового етикету та інтеркультурних умовностей, знання засобів впливу на людей та прийомів справляти враження, вміння формувати імідж, знання засобів і прийомів встановлення, підтримки і завершення мовленнєвого контакту для досягнення певної мети; адекватна орієнтація фахівця в собі, партнерах, у ситуації професійного спілкування та конкретних комунікативно - професійних цілях, а також знання нормативної та професійно - орієнтованої комунікативної культури.

Емоційно - оцінний компонент комунікативної компетентності містить у собі мотиви вибору професії, інтерес до обраної професії, прийняття себе та інших, установки у професійному спілкуванні.

Під поведінковим компонентом розуміють уміння кодувати і декодувати повідомлення за вербальними і невербальними каналами комунікації, володіння технікою спілкування, ситуативну адаптивність у професійно значущих ситуаціях, уміння справляти враження, досвід використання засобів впливу на людей.

Комунікативна компетентність поєднує життєві цінності, мотиви, знання, вміння та навички і риси та якості людини. Найбільш вагомими складовими є вміння та готовність будувати контакти з людьми, спілкуватися, управляти своїм емоційним станом, вирішувати конфліктні ситуації тощо. При цьому важливо давати правильну самооцінку та об'єктивно оцінювати інших людей. Ефективним є спілкування, коли людина спочатку націлена на позитивну розмову, здатна аналізувати свої вчинки і вчинки партнерів під час спілкування.

Таким чином, комунікативна компетентність є інтегрованим, комплексним явищем і поєднує в собі знання, уміння та навички, здатності особистості, показники загальної культури, вміння спілкуватися з людьми. Найважливішими умовами формування комунікативної компетентності фахівців, слід вважати відповідне організаційно-методичне забезпечення навчального процесу, професійну компетентність та педагогічну майстерність, створення мотиваційної основи активності, в оволодінні технологією компетентного спілкування тощо.

Ponedilok Bohdan, Momot Halyna
State Biotechnological University
Scientific supervisor – PhD, associate professor of the Department
of language training Anastasieva O.A.

ISSUES OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES
IN CONTEXT OF DISTANCE LEARNING IN UKRAINE

Globalization in the modern world is the dominant factor and an urgent problem of development. It is characterized by the ever increasing role of knowledge and the transition of the world community from the industrial stage to the information stage of its development, the desire for a universal world, a world without borders in all spheres. Therefore, globalization in the field of higher education is an objective reality that requires a universal cadre of specialists and the universalization of the content of education, the reform of its content, forms and methods [1].

To fulfill a number of tasks defined by the Bologna Process, it is necessary to improve the quality of teaching foreign languages in universities. The way out of this situation is bilingual / bicultural teaching of foreign languages, which provides a synthesis of language, subject and intercultural components in preparing students for professional activities and is the basis for the internationalization of higher education in line with the Bologna process. In the countries of the European Union, the United States and Canada, decisive steps are being taken in this direction [2].

In the most prestigious universities in the United States, many courses are taught in foreign languages. All the content of these courses is concentrated around professional topics, classes are conducted using interactive methods for discussing professionally significant situations (storytelling) and the method of immersion, which requires a good knowledge of a foreign language, both by students and teachers. Globalization has a significant impact on the modernization of methods of teaching foreign languages. The most popular methods are such as, in particular, the communicative method, which reflect the integration trends in the world community and, on the one hand, is aimed at the possibility of communication in one form or another, and, on the other hand, helps to avoid the occurrence of language anxiety, negatively affecting the process of mastering foreign languages. In the educational process of a modern university, independent work of students is becoming increasingly important. Interesting experience in this regard has been accumulated in the USA, where such methods of independent work as individualized and personalized training, team-individual training are used. This method was found to be effective when working in both weak and strong groups at an advanced stage of training, since many tasks in authentic professionally-oriented textbooks involve working in small groups [1].

As researchers show, distance learning is the only promising way to solve the problem of lack of time among the working population, as well as the current epidemiological situation in the world to obtain additional knowledge in the field of increasingly necessary foreign languages [2].

REFERENCES

1. Пономарьова Л.Ф. *Проблеми викладання іноземних мов у внз в умовах глобалізації*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпропетровськ: ДНУ ім. О. Гончара, 2012. 17с.
2. Посудієвська О. Р. *Дистанційне навчання іноземним мовам. Особливості та перспективи*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Дніпропетровськ: ДНУ ім. О. Гончара, 2012. 21с.

Радченко Ольга Сергіївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варнаєв О.М.

ІНОЗЕМНА МОВА У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО СВИТОГЛЯДУ

Мова — найважливіший засіб спілкування між людьми. Вона безпосередньо зв'язана з мисленням. Не може бути мислення без мови і мови без мислення. Мова і мислення мають глибоко суспільний характер — не лише за своєю природою, а й за своєю функцією в суспільстві. За допомогою мислення люди пізнають світ, об'єктивні закони природи й суспільства. Пізнавальна діяльність людини, її мислення можливі лише на базі мовного матеріалу, слів і речень. Кожний момент діяльності обумовлюється думкою і її носієм — мовою. Тільки завдяки мові все здобуте попередніми поколіннями не гине марно, а служить фундаментом для подальшого розвитку людства.

Суспільство не може існувати без мови, як і мова поза суспільством. Разом з розвитком суспільства розвивається і змінюється мова. Зміни в суспільному житті знаходять відображення перш за все в словниковому складі мови.

Мова є однією з найістотніших ознак нації і реально існує як мовна діяльність членів відповідної етнічної спільноти.

Мова — це найважливіший, універсальний засіб спілкування, організації та координації всіх видів суспільної діяльності: галузі виробництва, побуту, обслуговування, культури, освіти, науки.

По-перше, це дозволить спілкуватися із зарубіжними партнерами, а по-друге, оперативно дізнаватися про все нове, що відбувається в інших країнах і застосовувати на практиці, випереджаючи своїх конкурентів.

У мови дві основні функції: вона є знаряддям людського мислення і засобом спілкування людей один з одним. І сама мова може існувати і розвиватися тільки тому, що вона одночасно виконує обидві ці функції.

Сьогодні знання іноземних мов - це, перш за все, ключ до успіху та нових можливостей, які відкриваються перед людиною та роблять її фізичний та духовний світ набагато яскравішим, цікавим, та, в умовах глобалізаційних процесів, які відбуваються у сучасному світовому суспільстві, є просто необхідним компонентом професійної діяльності фахівця будь-якого рівня будь-якої сфери.

По-перше це додаткові знання, по-друге фахівця, який володіє іноземною мовою роботодавці охоче беруть на службу. Втім, і це не саме головне. Основний момент - це можливість зануритися в світ загадкового і незбагненого, це можливість спілкування з людьми і з іншим пластом світогляду і ментальності.

До речі, завдяки вивченню іноземної мови - покращиться пам'ять, увага і вміння зосередитися на своїй думці.

Виникнення і розвиток суспільства супроводжується формуванням явища конкуренції (від пізньо латинського *concurrentia* – стикатися, змагатися), яка є одним із постійно діючих чинників його прогресивного руху вперед.

Конкурентоспроможність — здатність певного об'єкта або суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах.

Конкуренція змушує суб'єктів будь-якої діяльності не зупинятися на досягнутому, а постійно самовдосконалюватися, покращувати свої знання та якість мови, підвищувати свою конкурентоспроможність.

Зрозуміло, що конкурентоспроможність проявляється тільки в умовах конкуренції і через конкуренцію.

Отже, володіння іноземними мовами на сьогоднішній день - це просто суттєва життєва необхідність, розуміючи яку з'являється все більше і більше людей, охочих вивчати іноземні мови.

*Родін Марк Юрійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Дегтярьова К.О.*

FOREIGN LANGUAGE AS A KEY TO WORLD ACHIEVEMENTS IN VETERINARY MEDICINE

Every person would like to achieve great heights of success in his professional career. For example, someone would like to make a new scientific discovery, invent some kind of device or create a medicine that will treat serious illnesses.

My future profession is a veterinarian and I can be sure that every veterinarian would like to receive world achievements in this field of medicine. Just how to do it? How to find the right opportunity? I believe that a foreign language is exactly the key to solving the problem and totally agree with a statement of Canadian psycholinguist Frank Smith: “One language sets you in a corridor for life. Two languages open every door along the way”. Perhaps this quote means that by knowing more than one language, your whole future expands. There are opportunities for learning and for future careers.

In my opinion, vitally important and significant foreign language to learn is English. The role of the English language in the modern world is invaluable. It allows you to communicate in different countries, makes traveling interesting and unforgettable, helps you to get a job and promotes career advancement.

If we talk about the importance of knowing English for a veterinarian, then we can no doubt say that this is the key to a successful career. After all, knowledge of English is an important aspect of the competence of a veterinarian. English may be needed in order to keep up a conversation with foreign clients or, for example, for the opportunity to study or train abroad.

But more importantly, knowledge of English opens up such more opportunities as participation in international conferences and forums of veterinary medicine specialists. Thanks to this, every veterinarian who wishes will be able to receive and adopt the precious knowledge and experience of foreign scientists and practitioners.

Another important advantage is that English is the main language of global companies. Therefore, if you are a good specialist in the field of veterinary medicine and speak English at a high level, you can apply for a job in the best and most famous veterinary clinics around the world, such as Modern Veterinary Clinic in Dubai, Banfield Pet Hospital in Washington or Animal Hospital of Brooklyn in New York. Agree that each of us would like to work in companies of this level.

And, perhaps, the last advantage that I would like to highlight is that knowledge of English gives you access to a huge amount of information useful for professional growth. Leading articles and books, scientific papers, the latest achievements in the field of veterinary medicine, the discovery of modern technologies - all of these are at your disposal if you know English.

English is without a doubt a truly universal language. English is understood by specialists and educated people all over the world. Often, specialists with knowledge of foreign languages are valued much more than their colleagues. Knowledge of English in the field of veterinary medicine is valuable quality that will help a doctor to develop himself in different directions, improving his theoretical knowledge and practical skills. Therefore, if your goal is to make a successful career, then it's time to think about the future and learn English now.

Стахів Ярослава Михайлівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варнаєв О.М.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСТІ ДЛЯ РОБОТОДАВЦІВ

Неможливо не погодитися з тим, що знання будь-якої іноземної мови не лише покращує якість життя людини, але й відкриває для нас світ нової культури. Можливість продовжувати навчання на більш високому рівні. А також дає змогу бути більш затребуваним працівником, ніж інші, що є дуже актуальним у сучасному світі.

Англійська мова – міжнародна мова. Загально прийнято вивчати англійську мову, як міжнародний еквівалент спілкування. Так, наприклад, англійська мова – це офіційна мова усього міжнародного бізнесу та торгівлі, Інтернету, техніки, науки і мистецтв. Все навчання за кордоном ви завжди зможете знайти на англійській мові. Майже сто відсотків ділового мовного простору також займає саме вона.

Кожен з нас все частіше стикається з нею у спілкуванні з партнерами по роботі, при навчанні і на відпочинку. Але це не зменшує ступінь значимості вивчення ще й інших іноземних мов, але про це трохи згодом.

По-перше, компанії, у яких ви можете потенційно працювати люблять кандидатів, які володіють іншою мовою, оскільки це може допомогти їм налагодити зв'язок із міжнародними колегами, а також важливими клієнтами з усього світу. Набагато легше будувати стосунки з кимось, коли ви розмовляєте з ними однією мовою. Ви можете набагато легше спілкуватися з ними на більш особистісному рівні та подолати бар'єри, якщо ви говорите зрозумілими одне одному реченнями.

По-друге, для тих, хто зацікавлений у роботі в міжнародних компаніях, може бути багато варіантів, якщо ви володієте іншою мовою, наприклад, переведення з роботи та переїзд до офісів в інших країнах. Ви можете отримати додаткову зарплатню, можливості для подорожей, в той час коли інші ваші колеги, які не розмовляють більш ніж однією мовою, навіть не будуть запропоновані.

По-третє, було проведено дослідження, яке показало, що ті, хто володіє двомовними здібностями, також мають безліч інших навичок. Дослідження показали, що вони, як правило, краще вирішують складніші проблеми. Знання іноземної мови також може зробити вас більш креативними та краще виконувати свої справи. Усі ці навички, очевидно, є привабливими якостями для будь-якого роботодавця, який прагне найняти компетентного працівника.

Скільки ж мов треба знати? Якщо ви сподіваєтеся знайти нову роботу або просто збираєтеся переїхати, зараз як раз є дуже багато доступних ресурсів, які допоможуть вам вивчити нові мови.

Перш ніж почати, ви повинні з'ясувати, які мови є найпопулярнішими для вивчення, щоб знати, що зробить вас більш придатним для працевлаштування. А, по-друге, вибрати одну, яку б ви хотіли вивчити. Немає сенсу вчити французьку мову, якщо у вас на роботі багато англомовних партнерів, розумієте? В Інтернеті є багато безкоштовних ресурсів, а також доступних мовних курсів, які ви можете пройти. Існують навіть програми, які допоможуть вам навчатися одним натисканням кнопки. Використовуйте будь-які відпустки та подорожі за кордон, щоб потренуватися та якомога більше запам'ятовувати розмовних фраз.

Отже, *майте на увазі, що вам не обов'язково володіти багатьма іноземними мовами або в цілковитому ідеалі якоюсь мовою, це неможливо.* Часто простого знання другої мови в розмовному варіанті достатньо, щоб ви виділялися з натовпу. Це все, що дійсно потрібно для ефективної взаємодії з міжнародними клієнтами та колегами.

І якщо ви вже володієте іншою мовою, і бачите, що вам потрібно лише освіжити її, ви можете попросити свого роботодавця оплатити вам мовні курси. Вони можуть зробити інвестицію, якщо бачать цінність у вас для себе подальшого вдосконалення ваших мовних навичок.

Ткаченко Світлана Юріївна
Державний біотехнологічний університет
Наукові керівники – канд. філол. наук, доц. Удовенко І.В., ст. викл. Подворна Л.А.

IMPORTANCE OF ENGLISH IN OUR LIFE

In the last decade, international relations between Ukraine and the countries of the European Commonwealth, between Ukrainian and foreign firms, enterprises and organizations in various fields of activity began to develop intensively. The situation on the labor market is indicative: almost everywhere we need specialists who know at least one foreign language. Knowledge of a foreign language is one of the determining factors in the formation of a modern highly qualified specialist. For specialists, in particular farmers, knowledge of a foreign language becomes not only a means of obtaining information from original sources, but also a means of professional communication, they have to communicate with their foreign colleagues, get acquainted with their methods and forms of work, exchange experience. Therefore, agrarian students, realizing this, understand the importance of learning a foreign language, in particular terminology.

The problem of learning foreign languages by students in the conditions of internationalization of higher education is extremely relevant. Everything that is happening at present in the world and around us – everything is subject to change and progress. And in order to keep up with this very progress, it is necessary to move by leaps and bounds and preferably ahead of this very progress. The most important in the development of a modern person is knowledge of a foreign language and, in particular, knowledge of English, since it is the language of international communication. In fact, all studies show that it is English that has evolved into the language of communication between EU member states and performs the following internal functions: it is a compulsory or main subject for study in school; Proficiency in English is a prerequisite for higher education and further professional development.

Given that the diversity of cultures, traditions, features, including in the field of educational systems, is a significant asset of the countries of the European Union, the primary task is to preserve them, as well as to stimulate the development of national cultures of the Member States of the European Union. At the same time, open labor markets, the right of citizens to free movement within the territory of the European Union for the purpose of settlement, study or employment, which create the basis for the definition and formation of such competencies that would be universal for all EU countries.

English is becoming the predominant language in terms of higher education reforms of the EU member states. It is the second language (except the state language) in which the educational process is conducted; textbooks in English are widely used in higher education in almost all subjects; English proficiency is in many cases a prerequisite for employment; English is extremely used in media, pop culture, public and private life. This is facilitated by the following factors:

1. The process of globalization and global modernization, in which English plays the role of the world language.
2. The process of internationalization of higher education, which is one of the goals of reforms.
3. The EU's educational policy, which has already had a long history and is now being actively implemented.

*Усенко Данійл Олегович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол. н.,
доцент кафедри мовної підготовки Анастасьєва О.А.*

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Аби бути конкурентоспроможним, треба завжди навчатися. Це важко зробити без знання іноземної мови, бо частина інформації не перекладається на рідну мову. З іншої сторони, знаючи іноземну мову, ви маєте можливість ознайомитись з інформацією раніше за інших.

Пошук інформації за для отримання більшої переваги, порівняно з іншими краще робити на іноземній мові, тому що статей в інтернеті більше написано іноземною.

Брати участь на тренінгах, конференціях і семінарах, де фахівці високого рівня обговорюють найновіші тенденції в окремих галузях, обмінюються досвідом, розглядають перспективи подальшого розвитку.

Написання статей, наукової літератури, заснування патентів – усе це підвищить ваші шанси як конкурента. Роблячи це на доступній мові для будь-кого, ви не тільки отримаєте більш значний приріст порівняно з іншими, а й можливість зацікавити, а в майбутньому працювати з більш компетентними особами, організаціями тощо.

Термінологія, більшість з неї написано іноземною, тому краще вивчати іноземну мову, для більш легшого запам'ятовування та ознайомлення.

Однією з переваг є спілкування з більш освіченими людьми, ніж ви, можливість вкладання контрактів з ними, для інвестицій, замовлень або навіть обміном розробок, ідей – це не зробить вас більш конкуренто спроможним, ніж ця людина, але зробить більш конкурентно спроможним порівняно з іншими.

Проведення переговорів з іноземними партнерами, ніхто краще вас не викладе власну думку. А зробити це без знання іноземної мови не зможе.

Ознайомлення з проблемами інших, їх передбачення та усунення, для більш ефективного пізнання краще використовувати і іноземні проблеми, бо в майбутньому вони можуть статися і з вами.

Більш повний огляд ситуації з різних сторін, бо деякі джерела можуть приховувати правду або не повністю передавати суть. Порівнявши інформацію і зробивши висновки ви краще зможете показати себе як спеціаліст високої кваліфікації.

Можливість отримати досвід, багато компаній потребують досвіду роботи у їх сфері, але такий досвід отримати доволі таки важко, бо кожен прагне отримати справжнього спеціаліста, знання іноземної мови дасть більше організацій, які допоможуть отримати досвід, що може бути вирішальним у конкуренції з іншими.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. <https://ihlviv.com/29-prychyn-vyvchyty-anglijsku-movu/>
2. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD_%D0%B7%D0%B0_%D0%92%D0%92%D0%9F_\(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD_%D0%B7%D0%B0_%D0%92%D0%92%D0%9F_(%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB))
3. https://dut.edu.ua/ua/news-1-572-6586-angliyska-mova---yak-skladova-uspihu-marketologa_kafedra-marketingu
4. <https://learning.linkedin.com/content-library/online-business-courses/marketing-courses>

*Учасв Микита Павлович,
Леонова Владислава Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філол.наук, доц. Ємельянова Є. С.*

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗАСІБ ЗБІЛЬШЕННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ НА РИНКУ ПРАЦІ

Іноземна мова є невід'ємною складовою професіограми сучасного фахівця. Сучасне суспільство живе в епоху парадигм освіти людини, що стрімко розвиваються. Поява нових інформаційних технологій, «бурхливий» потік інформації призводять до виникнення нового середовища та умов формування особистості у професійному просторі. У зв'язку з цим спостерігається підвищений інтерес у таких наукових галузях, як психологія, педагогіка, соціологія, іноземна мова, філософія освіти, і висуваються нові вимоги до рівня професійно-особистісної підготовки фахівців, їхньої культури та мобільності. Особливі вимоги до фахівців висуваються сьогодні у зв'язку з процесами глобалізації. У багатьох дослідженнях міжнародних ринків праці зазначається, що фахівці масових професій, по суті, неконкурентоспроможні через свою недостатню підготовку. Йдеться не лише про спеціальну професійну підготовку відповідно до міжнародних вимог, а й про формування певних навичок та якостей особистості для успіху в конкурентній боротьбі на світовому ринку праці. Для багатьох перешкодою стає не володіння іноземною мовою.

У період, коли Україна постає перед необхідністю в найкоротші терміни освоїти кращі світові технології, досягнення і зробити товари конкурентоспроможними на світовому ринку, потрібно інтенсифікувати процес підготовки висококваліфікованих фахівців, які володіють іноземною мовою. Тим самим іноземна мова в сучасних умовах є об'єктивно необхідною суспільною цінністю. Мовна освіта дозволяє цілеспрямовано виховувати необхідні якості особистості. Визначається життєва необхідність потреби вдосконалення практичної підготовки студентів до іншомовного спілкування. Згідно з позиціями багатьох теоретиків та практиків педагогіки, фундаментом освітньої програми нинішнього століття стає інноваційне навчання іноземної мови з впровадженням різних педагогічних технологій, що дозволяють отримати достатні знання для професійної освіти. Роль іноземної мови значно зросла у світі та набула значення глобального масштабу. Значення вивчення іноземних мов безперечно. Іноземна мова у сучасних умовах є об'єктивно необхідною суспільною цінністю. Мовна освіта дозволяє цілеспрямовано виховувати необхідні якості особистості. Цілком очевидно, що професійний рівень володіння комунікативною освітою перетворює людину на розвинену особистість, підвищує її соціальну мобільність та економічну свободу, дозволяє входити у відкритий інформаційний простір [1, с. 36].

Активізація та якісна зміна характеру міжнародних контактів надають володінню фахівцями іноземною мовою професійно значущого статусу. Глобалізація науки і техніки, інноваційні процеси у сфері наукомістких напрямків сучасної техніки та технології, що стрімко розвиваються, а також діяльність численних спільних підприємств науково-дослідного, науково-виробничого та впроваджувального характеру вимагають професійного міжкультурного спілкування фахівців технічного профілю. Без такого спілкування важко оперативний обмін інформацією, координація дій, досягнення взаєморозуміння, вироблення оптимальних і взаємоприйнятних організаційних, технічних і соціальних рішень. В умовах інформаційного суспільства професійне міжкультурне спілкування здійснюється не тільки за безпосередніх контактів представників різних лінгвокультурних спільностей, але все частіше опосередковується технічними засобами, що постійно оновлюються [2, с.101]. Ці ж засоби забезпечують доступ до іншомовних інформаційних ресурсів, необхідних для безперервного розвитку фахівця в динамічному світі професій. В умовах інформаційного суспільства знання та кваліфікація набувають першочергового значення в житті людини. Щоб бути в курсі розвитку світової науки, необхідно вивчення першоджерел мовою авторів. Тому підвищення значущості іноземної мови, її затребуваність впливають на зміст, завдання та

динаміку розвитку сучасного суспільства. Іноземна мова є невід'ємною складовою професійної підготовки сучасних спеціалістів. Комунікативна освіта розглядається як один із основних компонентів загальної професійної компетентності майбутнього фахівця, тобто іноземна мова є складовим фактором конкурентоспроможності фахівця у сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демченко, В. А., Балабанова, К. Є., Ємельянова, Є. С. (2021). Реалізація компетентнісного підходу в самостійній роботі студентів закладів вищої освіти // Інноваційна педагогіка. 2021. Т. 239. №. 38. – С. 34 – 40.

2. Alieva A., Kovalchuk I. Tokareva., O., Sytnyk, O., Yemelyanova, Y.(2021). Foreign language professional competence of students in the process of learning english for educational purposes //AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research. – Т. 1. – С. 99-105.

Царук Леонід Олегович

*Харківський національний університет радіоелектроніки
Науковий керівник – старший викладач Архипова В.О.*

ENGLISH AS A BUSINESS DEVELOPMENT FACTOR

In the modern world, with the intensive development of economic and commercial relations between countries, the role of the English language in business has increased significantly. With current rate of development of the Internet and ICT (Information and Communication Technologies), literally everyone can communicate with potential buyers from other countries. But the main problem in this communication is the language barrier.

As the international nature of business grew, the need for a «common» language arouse. English was an ideal candidate as it was already spoken, as a first language, by a lot of people around the world (partly as a result of British colonialism). It is currently spoken by over 1.132 billion people in many countries and territories including the Europe, UK, Canada, the United States of America, Australia, India and South Africa.

Therefore, Business English is considered as the primary language for people who want to work in any field of business, tourism, technology, etc. As the economy is becoming more and more global, the importance of Business English continues to enhance, because now the English language is the main language of international communication.

The main advantage of applying English in business is that it provides access to a global market. By entering the global market, business can significantly increase the number of customers. This is especially advantageous for such businesses as:

- online trading;
- SMM studio;
- application development;
- creation and promotion of sites;
- tutoring services;
- promotion of Internet projects;
- webinars and online learning;
- technical support service, provision of remote consultations;
- SEO agency;
- blogging;
- design studio.

Also, English will be in demand by businesses that operate in cities and countries that are visited by many tourists every year. It can be small family shops, supermarkets, cafes, restaurants, souvenir shops, hotels, hostels and so on. All of them need English to communicate freely with their foreign customers, which will certainly contribute to the profits increase of the business. This is of particular assistance for businesses located in the following countries:

1. France (89 million tourists);

2. Spain (82.8 million tourists);
3. United States of America (79.1 million tourists);
4. China (63 million tourists);
5. Italy (62 million tourists).

In addition, the English language can significantly help businessmen with drawing up and submitting their documents. Statements of foreign currency bank accounts, customs declarations, contracts with foreign partners, instructions for foreign goods are all written in English and understanding what is written and signed will greatly facilitate everybody's life.

English helps to save time and money. With a good command of Business English, businessmen will not need to hire an interpreter to communicate with the partners, which is often very expensive. And for virtual correspondence, they don't need to spend time on online translation and searching for errors in it.

Thus, we have considered how important English is for running and developing business and found out for what types of business it is most relevant. Knowledge of English and fluency in an international language is the key to success for many areas of business.

Чепеленко Юлія Іванівна

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Пилипенко С. Г.*

ІНОЗЕМНА МОВА: СЬОГОДЕННЯ

«Навіщо вивчати іноземну мову?» - цим питанням задається, майже, кожна людина у ХХІ столітті. А особливо це актуально для підростаючого покоління. Адже перед ними стоїть масштабне питання – «Ким бути?». Відповідаючи на це питання, вони враховують свої знання, вміння та можливості. А знання іноземної мови дає можливість не тільки навчатися у бажаному закладі вищої освіти, а у майбутньому отримати високооплачувану роботу. Бо тоді, ви зможете вільно спілкуватися із зарубіжними партнерами, та оперативно дізнаватися про все нове, що відбувається в інших країнах і застосовувати у себе на практиці, випереджаючи своїх конкурентів.

За звичай, більшість мріє або вже оволодіває англійською мовою, бо це мова міжнародного спілкування. Це добре. Але не слід забувати про перспективи та важливість інших мов. Адже зараз все активніше на міжнародну арену виходить Китай [5]. Також популярними є німецька мова у ЄС, турецька, французька [1: 3]. Тому знання мов піде на користь.

Звичайно, для багатьох вивчити хоча б одну іноземну мову дуже складне завдання. Але здібності є у будь-якої людини. Просто необхідно їх постійно розвивати.

Особливо легко вивчити іноземну мову в дитинстві, коли мозок найбільш пластичний [2]. Але і в дорослому віці це реально. Тим більш, що мотивація у дорослих набагато вища, ніж у дитинстві. Крім того створено дуже багато ефективних методик навчання іноземним мовам.

Головне – створити сприятливу атмосферу на занятті, обстановка повинна розташовувати до спілкування. Однією з умов є мовне середовище, яка надає можливість говорити, використовувати знання на практиці. Постійний контакт з мовним середовищем дуже важливий, це мотивація до навчання. Нові технології відкривають великі можливості, надають відчутну підтримку, оптимізують навчальний процес. Процес цілеспрямованого і системного оволодіння мовою повинен ґрунтуватися на комунікативному підході, формувати мовну особистість, здатну до міжкультурної взаємодії, повинен розвивати мовні навички, тобто вміння швидко та грамотно висловлювати думки іноземною мовою [4].

Таким чином, чим більше ви знаєте мов, тим упевніше ви відчуватимете себе на ринку праці та, головне, не вас обиратимуть, а ви. Крім гарної роботи, знання іноземних мов дає можливість для міжнародного спілкування, сприяє економічному розвитку, культурного

збагачення, формує толерантне ставлення. Бо міжкультурне суспільство потребує знань мов і вірно підбраної методики їх викладання. Необхідно безперервно вдосконалювати знання, вміння, навички, програмну компетенцію.

Отже, розвиваємося та вивчаємо мови, бо не дарма Йоганн Вольфганг фон Гете сказав: «Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина». Бо перефразовуючи відомий вислів, можна сміливо сказати, що той, хто володіє мовами, володіє світом.

ЛІТЕРАТУРА

1. 25 Years of Foreign Languages Teaching at Kharkov University of Humanities “People's Ukrainian Academy” Specialized Economics and Law School: integrating traditions and innovations : научное издание / People's Ukrainian Acad. ; ex. ed. Yelena Tarasova, chief ed. Natalia Molodcha. Kharkiv : PUA, 2017. 74 p.
2. Богуш А. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників. Мовленнєві ігри, ситуації, вправи : навчально-методичний посібник. Київ : Слово, 2008. 256 с.
3. Величко І. Важливість вивчення іноземних мов у сучасному світі. Турецька мова у глобалізованому просторі. 2021. URL: <https://nubip.edu.ua/en/node/88171> (дата звернення - 25.11.2022).
4. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. посіб. К.: Видавничий центр „Просвіта”; Пошуково-видавниче агенство „Книга пам'яті України”, 2010. 289 с.
5. Яке місце займають іноземні мови в сучасному суспільстві? URL: <https://prowomantoday.ru/rizne/11596-jake-misce-zajmajut-inozemni-movi-v-suchasnomu.html> (дата звернення - 25.11.2022).

Чуб Софія Юрївна

Державний біотехнологічний університет

Наукові керівники – канд. техн. наук, доц. Колесник А.О., доц. Мануєнкова О.О.

151

THE IMPORTANCE OF LEARNING ENGLISH (ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Discover some reasons why learning English is important for your career and profile.

In today's world, multilingualism is becoming more and more important. In addition to opening up employment opportunities, being able to speak a foreign language helps to make a real connection with people and to know more about diverse cultures, places and lifestyles. The more proficient you are, the better you can express yourself.

Out of the 6 500 spoken languages in the world today, why choose to learn English? As the third most widely spoken language in the world, English is widely spoken and taught in over 118 countries and is commonly used around the world as a trade language or diplomatic language. It is the language of science, aviation, computers, diplomacy and tourism. Last but not least, it is the language on international communication, the media and the internet.

Whether it is for professional or personal reasons, understanding the importance of English will help you reach your goals. Here are a few reasons why you should keep learning and practicing your English skills.

English is the language of international communication.

Although English is not the most spoken language in the world, it is the official language in 53 countries and is spoken as a first language by around 400 million people worldwide. But that's not at all, it is also the most common second language in the world. According to the British Council, about two billion people in the world study English.

Therefore, it is highly likely that if you meet someone from another country, you both will be able to speak English. It gives you an open door to the world and helps you communicate with global citizens.

English gives access to more entertainment and more access to the Internet.

Nowadays, many films, TV shows, books and music are published and produced in English. Understanding English, you won't need to rely on translations and subtitles anymore. By accessing these media, you will also continuously improve your English listening and reading skills.

English is currently the language of the internet. An estimated of 565 million people use the internet every day and about 52% of the world's most visited websites are displayed in English. Therefore, learning this language gives access to over half the content of the internet, which might not be available otherwise. Whether it is for fun or for work, if you understand English, you will be able to exchange information with more people online and use many more materials.

English makes it easier to travel.

As highlighted before, since English is spoken as a first language in 53 countries and as a second language in over 118 countries, learning the language makes it much easier to travel anywhere. Indeed, airport announcements, train timetables, emergency information and street signs are often available in English, including in countries where the native language uses a different type of alphabet. It goes without saying that, when travelling to a country where you don't speak the language, you are practically guaranteed to find someone who understands at least some English.

English can make you 'smarter'.

Learning a foreign language enhances your cognitive and analytical abilities. Learning a new language can be difficult and it involves a lot of mental exercises. Research from a 2021 Swiss Study shows that learning a new language changes the brain structures, impacting the parts of the brain responsible for memory, conscious thought and it can make you more creative. In the long term, bilingualism can keep the brain strong and healthy into old age and supports concentration and memory skills. On an individual level, it improves personality and increases sense of self-worth. In simple words, learning a foreign language makes the brain stronger and more versatile.

Learning English is not only useful, but it also gives a lot of satisfaction and making progress will make you feel great. Why not make it even more tangible by taking a standardized test to certify your proficiency!

*Шилина Софія Станіславівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – старший викладач Кібенко Л.М.*

ЛАТИНСЬКА МОВА І МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Латинська мова є однією з найбільш древніх письмових індоєвропейських мов, а її алфавіт основою писемності багатьох сучасних мов. У наші дні латинська мова відноситься до числа так званих «мертвих» мов, тому що вже давно жоден народ світу не говорить цією мовою. Але в історії світової цивілізації вплив латинської мови зберігається і сьогодні. Велику кількість слів в мовах мають саме латинське походження.

Оволодіння професією медичного працівника неможливе без засвоєння професійної мови, яка, як і вся, складається з системи термінів, що виражають певні поняття. Сучасна медична термінологія - одна з самих складних систем термінів. Її специфічна особливість - це традиційне багатомовне використання латинської мови.

Для повноцінного оволодіння будь-якою професією людина повинна обов'язково знати термінологію своєї спеціальності. Історія Європи розвивалася так, що базова термінологія більшості наук, в тому числі і медицини, базується на словах латинської і грецької мов. Але, мабуть, немає іншої такої професійної діяльності, в якій світовий багатомовний досвід відбився б так безпосередньо, як на складі професійної мови лікаря. Адже однієї з дисциплін, що мають велике значення при підготовці фахівців в області медицини і фармації, безсумнівно, є латинська мова. З нею доводиться зустрічатися в повсякденній роботі: при читанні назв хвороб, анатомічних і клінічних термінів, назв лікарської сировини, ботанічних термінів, прийнятих в Міжнародній номенклатурі назв хімічних сполук.

Сучасний лікар, навіть коли на професійну тему говорить рідною мовою, вживає більше 60% слів латинського і грецького походження. І це не дивно, адже загальновідомо, що термінології самих різних наук, в тому числі і порівняно недавно виниклих, поповнювалися і продовжують поповнюватися за рахунок активного залучення саме цих двох класичних мов античного світу.

В кожній мові є своя термінологія - мова науки, де значення слів не повинно змінюватися, адже в терміні, слові, що вказує точне наукове поняття, головне - незмінність.

Збереження наукової латинської термінології надає особливе значення вивченню латинської мови, як необхідної в практичній роботі, а не тільки як мови однієї з древнейших культур. Незважаючи на те, що латинська і грецька мови і прийнято називати «мертвими», однак для медичних працівників це живі мови, необхідні для повсякденної роботи.

Термінологія сучасної медицини являє собою одну з самих складних термінологічних систем. Загальна кількість медичних термінів невідома - за оцінками фахівців, термінологічний фонд сучасної медицини перевищує 500 тисяч медичних термінів. Якщо ще сто років назад освічений лікар добре орієнтувався в сучасній йому термінології, то в цей час оволодіти декількома сотнями тисяч медичних термінів практично неможливо. Навіть просто завчити їх не вдавалося ще нікому, тому в латинській, як і в будь-якій іншій мові, не обійтися без систематики і правил словотворення термінів за допомогою певних елементів. Якщо освоїти ці правила, можна навчитися розуміти навіть нові терміни. Медична термінологія розрізняється у трьох напрямках:

Анатомічна термінологія. Вона є невід'ємною частиною медичної освіти, оскільки всі анатомічні терміни вивчаються на латинській мові, паралельно на кафедрі анатомії і гістології свійських тварин та кафедрі мовної підготовки.

Клінічна термінологія. Це термінологія, що використовується в клінічній практиці. Більшість клінічних термінів являють собою складні слова, що складаються з словотворчих елементів. Основну роль в засвоєнні клінічної термінології грають греко-латинські термінотворчі елементи - терміноелементи. Оволодіння системою греко-латинських терміноелементів - це, свого роду, термінологічний ключ до розуміння базової медичної клінічної термінології. Загальна кількість клінічних терміноелементів - понад 1500, однак вони мають різну частотність. Кількість найбільш активних терміноелементів складає біля 600. Ядро клінічної термінології становлять 150 терміноелементів.

Фармацевтична термінологія. Вона також використовує головним чином грецькі і латинські слова або їх частини, з яких складаються штучно новостворені терміни і назви. Назви лікарських засобів утворюються із стандартних латинських і грецьких елементів слів, що дозволяє за однією лише назвою лікарського засобу отримати відомості про принцип його дії, хімічний склад, основні компоненти і так далі.

Згодом лікарі і інші медичні працівники в професійному спілкуванні перейшли на національні мови, однак домінування як і раніше належить греко-латинським елементам, словам і словосполученням, насамперед завдяки їх універсальному національному характеру, тому назви хвороб, діагностики і лікування зрозумілі на будь-якій мові.

Латинь в наш час використовується як міжнародна наукова мова в ряді медико-біологічних дисциплін і номенклатур, які вивчаються і використовуються лікарями і медичними працівниками із усього світу. Тому володіння будь-яким фахівцем, що працює в області медицини, принципами утворення і розуміння латинської медичної термінології є абсолютно очевидним.

У всіх медичних науках: анатомії, гістології, ембріології, мікробіології, патологічної анатомії та інших клінічних дисциплінах, а також в фармакології, ця традиція номінації ніколи не уривалася і продовжується до цього дня.

Шинкаренко Владислав Юрійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – доктор наук з державного управління, проф. Пасемко Г.П.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Я твердо переконаний, що опанування іноземної мови відкриває перед людиною широкі можливості - спілкування, освіту та успішну кар'єру. У сучасному світі, де спілкування та обробка великих обсягів інформації стає все більш актуальним, знання іноземних мов є ключем до успіху.

Взагалі кажучи, люди, які розуміють мови, мають всебічно розвинену особистість, більш здатні до вивчення нового та мають більшу впевненість у спілкуванні з іншими.

На мою думку, хочемо ми цього чи ні, але англійська мова пронизує наше життя. Ця мова є мовою ділових людей, міжнародних відносин, науки, медицини та комерції. Англійська є рідною мовою великих письменників і поетів.

Здобути роботу мрії, підвищити свій соціальний статус, підвищити самооцінку, список можна продовжувати, але це потрібно кожному! Англійська мова стала міжнародною. Англійська є мовою технологій, особливо високих технологій, таких як комп'ютерні системи, генетика, медицина.

Англійська мова є офіційною мовою міжнародного бізнесу та торгівлі, інтернету та технологій, науки та мистецтва. 80% ділового мовленнєвого простору займає вона. Кожен із нас все частіше стикається з цим у спілкуванні з партнерами по роботі та на відпочинку.

Сьогодні використання іноземної мови є обов'язковим у професійних цілях. Це запорука успіху будь-якої справи! Вивчення іноземної мови для кар'єри допомагає розвивати навички ділового спілкування, партнерської роботи та конкурентоспроможності на ринку праці.

Сьогодні знання англійської мови стало обов'язковою вимогою не лише для іноземних, а й для українських роботодавців. Вільне володіння іноземними мовами разом з відмінними професійними навичками дозволить фахівцям влаштуватися на гідну роботу і побудувати успішну кар'єру. Знання іноземної мови є однією з вимог сучасного світу, що відкриває можливість нової, добре оплачуваної роботи та кращих життєвих перспектив. Безсумнівно, знання англійської мови відкриває двері у світ можливостей. Знання англійської мови збагатить і розширить Ваше життя! Це одна з важливих основ, на якій будується все наше життя.

У сучасному світі володіння іноземною мовою є нормою для мотивованих і цілеспрямованих людей. Якщо ви можете вільно спілкуватися іноземною мовою, це значно розширює ваші життєві перспективи. Знання однієї або навіть кількох іноземних мов – запорука успішної кар'єри, ефективного спілкування та приємного відпочинку. Сьогодні іноземна мова – це не безпідставна розкіш, а крайня необхідність. Звісно, вивчити мову завдання не з легких.

Якщо ви спробуєте відвідати будь-який веб-сайт пошуку роботи, ви помітите, що більшість вакансій вимагає принаймні базового знання англійської мови. Якщо звернути увагу на високооплачувані пропозиції, то вимоги до англійської досягли середнього рівня. Незнання в сучасному світі схоже на їзду без квитка - одного разу вас спіймають і оштрафують. Тож англійська – це квиток до роботи вашої мрії.

Для деяких роботодавців знання англійської є визначальним фактором при прийомі на роботу. На українському ринку все більше великих міжнародних компаній, які ведуть бізнес по всьому світу і тому «спілкуються» переважно англійською.

Ці роботодавці готові вкладати час і гроші в навчання майбутніх співробітників тонкощам роботи в компанії. Якщо вони вільно володіють англійською, то для того, щоб навчити їх основним навичкам, необхідним для тієї чи іншої роботи, потрібно зовсім небагато часу.

За статистикою, працівники, які вільно володіють англійською, можуть отримати прибавку в розмірі 10-20% від загального доходу. Все залежить від рівня англійської.

У компаніях, діяльність яких нерозривно пов'язана із закордонними контактами, в основному працюють співробітники, які розуміють англійську мову. Це сфера ІТ, журналістика (особливо міжнародна), подорожі, реклама, продажі тощо.

Англомовні фахівці мають більше шансів просунутися по кар'єрних сходах. Наприклад, якщо ваша компанія вимагає від співробітників поїздок в англомовні країни або спілкування з англомовними клієнтами, вам, швидше за все, запропонують виконувати ці обов'язки через ваше хороше знання англійської мови.

Крім того, якщо ви не хочете щодня ходити в офіс і віддасте перевагу віддаленій роботі, англійська буде тут для вас. Тому що є багато можливостей для роботи в різних сферах, таких як переклад, письмо тощо.

Але в нашому світі все можливо. Головне – сильне бажання і віра у власні сили. Знання іноземної мови - це гордість, впевненість, опора, самоповага. Вивчення іноземної мови робить світ яскравішим!

ЗМІСТ

Секція І.**Комунікація як складова професійної компетенції майбутнього фахівця**КОМУНІКАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДЕРЖАВНОЇ
УСТАНОВИ

Андрєєв Артем Русланович, Майорова Марія Романівна 3

ЩОДО ЗНАЧИМОСТІ ІНФОРМАЦІЇ

Бондаренко Анна Сергіївна..... 4

THE CONCEPT OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN THE MODERN WORLD

Дубінська Світлана Володимирівна 5

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МОВНИХ ДИСЦИПЛІН

Єгорова Ольга Олегівна 7

ІНФОРМОЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Костирко Юрій Володимирович..... 8

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Кротько Максим Сергійович 9

АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кур'янов Кирило Денисович 10

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ

Куценко Марія Сергіївна 11

IMPORTANCE OF SOFT SKILLS FOR SOFTWARE DEVELOPERS AT WORKPLACE
AND DURING EMPLOYMENT

Меркулов Арсеній Владиславович..... 13

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Нетіпа Богдан В'ячеславович 14

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАРКЕТОЛОГІВ

Христенко Софія Сергіївна 15

THE MAIN PRINCIPLE OF COMMUNICATION IN ELON MUSK'S COMPANIES

Черкасова Едіна Сергіївна 17

Секція ІІ.**Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки**

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Вороніна Анна Юріївна..... 18

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

Григоренко Анна Віталіївна 19

ГУМАНІТАРНА ОСВІТА У ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Данилко Віолетта Олександрівна 20

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ Колесник Ельвіра Андріївна	21
ОСОБИСТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ Кулакевич Ангеліна Русланівна	22
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ Лагоша В.С.	23
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОДНА З НАЙВАЖЛИВІШИХ ЗАДАЧ СЬОГОДЕННЯ Полухович Єлизавета Олексіївна	24
ПАРАМЕТРИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ Черкашина Анастасія Андріївна	26
Секція III. Інноваційні технології в навчально-виховному процесі технічного ЗВО	
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПРОВІДНА ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ Гиль Дарина Олександрівна.....	27
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ Задорожна Дар'я Сергіївна	28
GAMIFICATION AS AN EFFECTIVE MOTIVATION SYSTEM FOR STUDENTS Козаченко Вероніка Олександрівна.....	29
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS AT UKRAINIAN UNIVERSITIES Пирог Андрій Вячеславович	30
ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНИХ ЗВО Чумаченко Катерина Євгеніївна	32
Секція IV. Суспільство та держава: історичний, соціально-політичний та правовий аспекти	
ІСТОРІЯ ОДНОГО ЖИТТЯ В ОККУПАЦІЇ Бражник Анна Геннадіївна	33
СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СОЮЗУ НАЩАДКІВ ГОЛЛАНДСЬКИХ ВИХІДЦІВ НА УКРАЇНІ» Герасіменко Г.Ю.	34
НЕЗЛАМНИЙ МАРІУПОЛЬ Калініченко Поліна Володимирівна	36
УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ НАПРИКІНЦІ 1919 – ПОЧАТКУ 1920 РОКІВ Кропівцов В.Ю.	37

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РАЙОНУВАННЯ В УСРР/УРСР У 1920-х – 1930-х РОКАХ Мовчан А.Ю.	38
РОЗРОБКА БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ УСРР ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ ОПОЗИЦІЙНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1920-х РОКІВ Свічкарь Я.О.....	40
ТЕХНІКА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ЧИ МАЙБУТНЄ ЛЮДИНИ Толкачова Анастасія Павлівна.....	41
ГІБРИДНО-ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА Тимченко Іван Олегович.....	43
РАШИЗМ ЯК ЯВИЩЕ НЕОНАЦІЗМУ Чеканова З.М.	44
ІДЕОЛОГІЯ АНАРХІЗМУ Чупахін Андрій Васильович.....	45
Секція V.	
Права людини та їх захист у сучасному вимірі	
УТРОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРУПИ СПРИЯННЯ ВИКОНАННЮ ГЕЛЬСІНСЬКИХ УГОД Безпалій М.М.	47
ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ Гончар Марина Олександрівна.....	48
ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ Грида Наталія Григоріївна.....	50
ПРАВА ЖІНОК Доля Аріна Андріївна.....	51
НАЦІОНАЛЬНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК ОСНОВА ІСНУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ Зіненко Катерина.....	52
ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА Колеснікова Аліна Андріївна.....	54
ОСОБИСТІТЬ І ПРАВОВА ДЕРЖАВА Косточка О.Д.	56
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ ЛЮДИНИ Крилова А.В.....	57
ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ У ПРАВОВОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ Кудлай Надія Олександрівна.....	59
ОСОБИСТІТЬ І ПРАВОВА ДЕРЖАВА Лук'яненко Віктор Олександрович.....	60

ПОЛІТИЧНІ Й СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ЛЮДИНИ Меренкова Аліна Романівна	62
ОСОБИСТІТЬ, ПРАВО, ДЕРЖАВА Онацька А.С.....	64
УЯВЛЕННЯ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ В ДОКАПІТАЛІСТИЧНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ Паляничка Даніїл Дмитрович	66
КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКОЛІНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ Ремізов Семен Вячеславович	68
ТРАНСФОРМАЦІЯ СУБ'ЄКТНОСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ Сидоренко Олексій Олексійович	69
СУТНІСТЬ ПРАВОВИХ СТОСУНКІВ МІЖ ЛЮДИНОЮ ТА ДЕРЖАВОЮ Соколова Анна Олександрівна	71
ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ Шахов Іван Валерійович	72
Секція VI.	
Національно-духовне виховання сучасної молоді	
ПРИНЦИПИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ Біріна Ольга Андріївна.....	74
КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ Дорофєєв В'ячеслав Романович	75
ЖИВУЧІСТЬ КОЗАЦЬКИХ ПРИЗВИЩ Зубко Марія Олександрівна	77
НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Кантемир Вероніка Олександрівна.....	78
МАЛЬВА – СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Левченко Яна Сергіївна	79
КОЗАКИ: ЧИ ВСЕ МИ ЗНАЄМО ПРО ЗВИЧАЇ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА ? Ольховський Євген Дмитрович	80
НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ Ольшевський Андрій Станіславович.....	81
МОВА ТА МИСТЕЦТВО ЯК НЕЗЛАМНА СИЛА У ЧАСИ ВІЙНИ Родін Марк Юрійович	82
МЕДОВЕ МІСТО Саламатіна Дар`я Сергіївна.....	83
МОВА І ПОЛІТИКА НА ТЛІ ВІЙНИ Федорченко Ангеліна Миколаївна	84

Секція VII.**Соціологічний аспект вивчення сучасного суспільства**

СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА Бережна Юлія Олегівна.....	87
ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ ЯК СТРАТЕГІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІЇ Кабашний Артем Олександрович.....	88
ВПЛИВ ВІЙНИ З РОСІЄЮ НА СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СІМ'Ї Лозова Аліса Юріївна.....	89
ВПЛИВ ЗВО НА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ В СТУДЕНТСЬКІЙ СПІЛЬНОТІ Муравльова Марія Сергіївна.....	90
МУЗИЧНА ЗАМКНУТІСТЬ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ Христосов Костянтин Сергійович.....	91
ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА СТУДЕНТСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЙОГО ПРИЧИНИ Ясенев Микола Олегович.....	92

Секція VIII.**Актуальні проблеми менеджменту і адміністрування в сучасному суспільстві**

МЕНЕДЖМЕНТ І АДМІНІСТРУВАННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Вернигора Віолета Вадимівна.....	94
THE “ARTIST BUSINESS” AS A MODEL FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT Геносянц Катерина Суренівна.....	95
ПРОГРЕСИВНІ ПІДХОДИ ТА ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ Гончаренко Вікторія Євгенівна, Соценко Вікторія Миколаївна.....	97
CLUSTERS OF COMPETITIVENESS Гребінюк Вадим Дмитрович.....	99
ОГЛЯД СТАНУ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ Іванов Олег Геннадійович.....	100
ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖЕНТУ Капунова Єва Максимівна.....	101
КЛАСТЕРИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРАНОЇ ЕКОНОМІКИ Крикун Вікторія Ігорівна, Новікова Кристина Русланівна.....	102
INTEGRATED WORKFLOWS AND JOBS IN THE FIELD OF TECHNO-COMMERCIAL MARKETING Кучер Євгеній Сергійович.....	104
DIGITAL MARKETING AND FUTURE OF BUSINESS Ляхоцька Олександра Костянтинівна.....	105
МЕНЕДЖМЕНТ СУЧАСНОСТІ Міщенко В.Ю.	107

ЗМІСТ

ANIME PILGRIMAGE AND LOCAL TOURISM PROMOTION Нехаєва Лілія Євгенівна	108
ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ Романашенко Ірина Олександрівна	110
РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Рудєва Анна Віталіївна	111
THE ECONOMIC PROFIT OF ANIME, MANGA AND GAMES Сіпіга Марія Олегівна	112
METAVEVERSE AS A DRIVER FOR HOSPITALITY AND TOURISM MANAGEMENT AND MARKETING Шило Данііл Сергійович	114
AI, ROBOTS AND AUTOMATION: FUTURE TRENDS IN THE LABOR MARKET Шовкун Андрій Сергійович	115
Секція ІХ. Українська мова: проблеми і виклики сьогодення	
УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА ПІД ЧАС ВІЙНИ Бердник Олена Ігорівна.....	117
МОВНЕ ПИТАННЯ В УКРАЇНІ. ЩО ЗМІНИЛОСЯ З ВІЙНОЮ? Виходцева Дарина Олексіївна	118
УКРАЇНСЬКІ СЛОВНИКИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ СКАРБ НАЦІЇ Павленко Ірина Ігорівна.....	119
ЕТИМОЛОГІЯ ІМЕН СТУДЕНТІВ НАШОЇ ГРУПИ Ярушка Аліна Олексіївна.....	121
Секція Х. Іноземна мова як фактор конкурентоспроможності в сучасному світі	
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ Безкровний Максим Олександрович	123
РІВЕНЬ ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ІТ СЕГМЕНТІ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ Беляєв Олександр Ігорович	123
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНЦІЇ Бродяна С.В.	125
ENGLISH AS GLOBAL LANGUAGE Гербін Владислав Віталійович.....	126
THE MAIN FACTORS OF A FOREIGN LANGUAGE AS A COMPETITIVENESS TODAY Грида Наталія Григоріївна	127

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ПРОБЛЕМА ТА ФАКТОР КОНКУРЕНЦІЇ В СУЧАСНОСТІ Долюк А.В.	128
ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ В СФЕРІ БІОТЕХНОЛОГІЙ Дьоміна Тетяна Олександрівна	129
KNOWLEDGE OF FOREIGN LANGUAGES AS GUARANTEE OF PROFESSIONAL SUCCESS Жигулін Максим Олександрович	131
РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ Заболотько Артем Вікторович	132
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК КОНКУРЕНТНИЙ ФАКТОР Книш Іван Михайлович.....	133
THE COMPETITIVE ADVANTAGE OF FOREIGN LANGUAGES Копиця Артем Анатолійович	134
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК КЛЮЧ ДО УСПІХУ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ Круглова Юлія Дмитрівна	136
ІНОЗЕМНА МОВА - НЕОБХІДНИЙ ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ Кузьміна Аліна Олександрівна	137
НЕОБХІДНІСТЬ ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРА Левченко Яна Сергіївна	138
НАВІЩО ВИВЧАТИ НІМЕЦЬКУ МОВУ? Марченко Карина Євгенівна	139
THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGE IN THE MODERN WORLD Нетіпа Богдан В'ячеславович	140
ISSUES OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN CONTEXT OF DISTANCE LEARNING IN UKRAINE Ponedilok Bohdan, Momot Halyna	142
ІНОЗЕМНА МОВА У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО СВІТОГЛЯДУ Радченко Ольга Сергіївна	143
FOREIGN LANGUAGE AS A KEY TO WORLD ACHIEVEMENTS IN VETERINARY MEDICINE Родін Марк Юрійович	144
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСТІ ДЛЯ РОБОТОДАВЦІВ Стахів Ярослава Михайлівна	145
IMPORTANCE OF ENGLISH IN OUR LIFE Ткаченко Світлана Юріївна	146
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ Усенко Данііл Олегович.....	147

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗАСІБ ЗБІЛЬШЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ НА РИНКУ ПРАЦІ Учаєв Микита Павлович, Леонова Владислава Олександрівна	148
ENGLISH AS A BUSINESS DEVELOPMENT FACTOR Царук Леонід Олегович.....	149
ІНОЗЕМНА МОВА: СЬОГОДЕННЯ Чепеленко Юлія Іванівна	150
THE IMPORTANCE OF LEARNING ENGLISH Чуб Софія Юрївна	151
ЛАТИНСЬКА МОВА І МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ Ширина Софія Станіславівна.....	152
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ Шинкаренко Владислав Юрїйович.....	154

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ VIII МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

30 листопада 2022 року, Харків, Україна

Українською та англійською мовами

Матеріали публікуються в авторському варіанті без редагування

Контактна інформація організаційного комітету:
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
E-mail: unescokafedra@gmail.com